

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2025:11

Poliisibarometri 2024

Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja
Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta

Sisäministeriön julkaisuja 2025:11

Poliisibarometri 2024

Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta

Matti Vuorensyrjä, Jenita Rauta, Aino Salmi, Johanna Koivula,
Aku von Bell ja Pauli Ollila

Sisäministeriö Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Sisäministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-324-347-7

ISSN pdf: 2490-077X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Poliisibarometri 2024

Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta

Sisäministeriön julkaisu 2025:11

Julkaisija Sisäministeriö

Teema

Sisäinen
turvallisuus

Tekijä/t Matti Vuorensyrjä, Jenita Rauta, Aino Salmi, Johanna Koivula, Aku von Bell ja Pauli Ollila

Kieli suomi

Sivumäärä

213

Tiivistelmä

Poliisibarometri on pitkän aikavälin seuranta- ja arviointitutkimus (1999–2024), jossa tutkitaan kansalaisten arvioita poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta. Kyselytutkimuksen aineisto kerättiin syksyllä 2024. Tiedonkeruun toteutti Tilastokeskus. Se perustui satunnaisotantaan, otoksen ollessa 8500, vastaajia 4164, vastausprosentti noin 49,0 %.

Luottamus poliisin toimintaan on säilynyt hyvänä. Noin 92 % vastaajista luottaa poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon. Poliisin legitimizeetti on myös vahva. Poliisin koetaan kohtelevan kansalaisia hyvin ja oikeudenmukaisesti. Tutkimukseen annettujen avovastausten perusteella kansalaisten huolenaiheita ovat liikennevalvonta, omaisuusarvoltaan vähäisemmät rikokset, joiden selvittämiseen poliisilla ei ole aina riittäviä resursseja, sekä julkisilla paikoilla käytävä huumekauppa, jonka vastaajat kokevat lisääntyneen. Osalla seksuaali- ja väkivaltarikosten uhreista on ollut kielteisiä kokemuksia poliisin toiminnasta ja rikosprosessista, mikä on vaikuttanut luottamukseen poliisia kohtaan.

Rikollisuus on vähentynyt Suomessa. On myös rikoslajeja, joihin on hyvä kiinnittää huomiota. Näitä ovat tietoverkkorikollisuuden eri muodot, kuten tietomurrot, petokset ja verkkohuijaukset.

Asiasanat

sisäinen turvallisuus, poliisi, luottamus, legitimizeetti, rikollisuus, rikoksen kohteeksi joutuminen, rikoksesta ilmoittaminen

ISBN PDF 978-952-324-347-7

ISSN PDF

2490-077X

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-347-7>

Polisbarometern 2024

Medborgarnas bedömningar av polisens verksamhet och Finlands inre säkerhet

Inrikesministeriets publikationer 2025:11	Tema	Inre säkerhet
Utgivare		Inrikesministeriet

Författare	Matti Vuorensyrjä, Jenita Rauta, Aino Salmi, Johanna Koivula, Aku von Bell och Pauli Ollila		
Språk	finska	Sidantal	213

Referat

Polisbarometern är en långsiktig uppföljande undersökning och utvärdering (1999–2024). Den syftar till att klarlägga allmänhetens uppfattningar om polisverksamheten och om läget i fråga om inre säkerhet. Materialet i enkätundersökningen samlades in av Statistikcentralen hösten 2024. Enkäten skickades till ett slumpmässigt urval av 8 500 personer, av vilka 4 164 besvarade den. Svarsprocenten var cirka 49.

Förtroendet för polisens verksamhet är fortsatt gott. Cirka 92 procent av dem som svarade litar på polisens verksamhet ganska mycket eller väldigt mycket. Polisens legitimitet är också stark. Polisen upplevs behandla allmänheten väl och rättvist. Enligt de öppna svaren i enkäten oroar sig allmänheten för trafikövervakningen och för brott med lägre egendomsvärde, som polisen inte alltid har tillräckliga resurser för att utreda. Även narkotikahandeln på offentliga platser, som enligt respondenterna har ökat, väcker oro. En del av offren för sexual- och våldsbrott har haft negativa erfarenheter av polisens verksamhet och straffprocessen, vilket har påverkat förtroendet för polisen.

Brottsligheten har minskat i Finland. Det finns också brottstyper som det är viktigt att fästa uppmärksamhet vid. Sådana är olika former av it-brottslighet, till exempel dataintrång, bedrägerier och nätbedrägerier.

Nyckelord	inre säkerhet, polisen, förtroende, legitimitet, brottslighet, brottsutsatthet, anmälan om brott
------------------	--

ISBN PDF	978-952-324-347-7	ISSN PDF	2490-077X
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-347-7
-------------------	---

Police Barometer 2024

Citizens' Assessments of the Operation of the Police and the State of Internal Security in Finland

Publications of the Ministry of the Interior 2025:11	Subject	Internal security
Publisher	Ministry of the Interior	

Author(s)	Matti Vuorensyrjä, Jenita Rauta, Aino Salmi, Johanna Koivula, Aku von Bell and Pauli Ollila		
Language	Finnish	Pages	213

Abstract

The Police Barometer is a long-term follow-up and evaluation survey (1999–2024) examining people's views on the activities of the police and the state of internal security in Finland. The survey data was collected by Statistics Finland during autumn 2024. The data collection was based on a random sample of 8,500 persons. A total of 4,164 persons responded to the survey, making the response rate around 49.0 per cent.

Trust in police activities has remained high. Approximately 96 per cent of the respondents trust the police a lot or a fair amount. The police also have strong legitimacy. Respondents feel that the police treat people in a respectful and fair manner. Based on answers to the open-ended survey questions, many are concerned about traffic surveillance, low-value property offences, the investigation of which is often under-resourced, and drug dealing in public places, which the respondents feel has increased. Some victims of sexual and violent offences have had negative experiences of police activities and criminal proceedings, which has affected their trust in the police.

In general, crime has decreased in Finland. There are, however, certain types of crime that should be paid more attention to. These include different forms of cybercrime, such as data breaches, frauds and online scams.

Keywords	internal security, police, trust, legitimacy, crime, becoming a victim of an offence, reporting an offence
-----------------	--

ISBN PDF	978-952-324-347-7	ISSN PDF	2490-077X
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-347-7
--------------------	---

Sisältö

Arvoisa lukija	8
Bästa läsare	10
Lyhennelmä	12
Sammanfattning	15
Summary	19
1 Tutkimuksen tausta ja tavoitteet	23
1.1 Tutkimuksen tausta.....	23
1.2 Tutkimuksen tavoitteet.....	26
1.3 Aineisto ja menetelmät	28
1.3.1 Aineiston hankinta.....	28
1.3.2 Aineistokuvaus	32
1.4 Tutkimuksen tiedossa olevat rajoitteet.....	37
1.4.1 Ajallista vertailukelpoisuutta koskevat rajoitteet	37
1.4.2 Tutkimuksen muut mahdolliset rajoitteet, yhteiskunnan marginaalissa elävät vähäosaiset henkilöt tutkimuksen kohdejoukossa	40
2 Poliisi, luottamus ja legitimizeetti	41
2.1 Luottamus viranomaisiin Suomessa	41
2.2 Poliisin legitimizeetti	49
2.2.1 Legitimizeetin käsite ja mittaaminen	49
2.2.2 Poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus.....	51
2.2.3 Poliisin vaikuttavuus.....	52
2.2.4 Velvollisuus noudattaa poliisin tekemiä päätöksiä.....	54
2.2.5 Poliisin arvojen ja kansalaisten omien arvojen yhdenmukaisuus	56
2.2.6 Poliisin distributiivinen oikeudenmukaisuus.....	57
2.3 Poliisi ja korruptio	60
2.4 Miksi poliisin toimintaan luotetaan, tai ei luoteta? Avovastausten analyysi.....	62
2.4.1 Poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus.....	64
2.4.2 Poliisitoiminnan vaikuttavuus.....	79
2.4.3 Avovastaukset: päätelmiä.....	103

3	Poliisipalvelujen saavutettavuus ja poliisin näkyvyys	105
3.1	Poliisin kyky kantaa vastuu yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta	105
3.2	Poliisin toimintavalmiusajat ja toimintavalmiusaikoja koskevat subjektiiviset arviot poliisilaitoksittain	106
3.3	Poliisin partiointi vastaajan omalla asuinalueella	112
4	Rikollisuuden kokemukset ja rikoksista ilmoittaminen	116
4.1	Rikollisuus lähiympäristössä	116
4.2	Huoli eri rikosilmiöistä	119
4.3	Rikoksen kohteeksi joutuminen	125
4.4	Rikoksen uhrina tai todistajana rikosprosessissa	136
4.5	Rikoksesta ilmoittaminen ja ilmoittamatta jättäminen	137
4.6	Rikoksesta ilmoittamatta jättämisen syyt	141
5	Poliisin toimintaa koskevat arviot	144
5.1	Poliisikontaktit	144
5.2	Poliisin onnistuminen asiakaspalvelutilanteissa	145
5.3	Häiriö- ja rikosilmoitusten koettu vaikuttavuus	146
5.4	Poliisin tehtävien priorisointi ja poliisin onnistuminen tehtävissään	148
6	Tilanne- ja kehityskuva muun seuranta- ja arviointitutkimuksen perusteella	166
6.1	Rikollisuus	168
6.2	Poliisia koskevat arviot	170
6.2.1	Nationella trygghetsundersökningen 2024	170
6.2.2	European Social Survey 2023	171
6.2.3	Vapausoikeudet ja vallankäytön laillisuusperiaate kansainvälisessä vertailussa	174
7	Päätelmät ja keskustelu	176
7.1	Päätelmät	176
7.1.1	Luottamus ja legitimizeetti	176
7.1.2	Rikoksen kohteeksi joutuminen ja rikosilmoitukset	178
7.2	Keskustelu	179
	Lähteet ja tutkimuskirjallisuus	181
	Lähteet	181
	Tutkimuskirjallisuus	182
	Liitteet	187
	Liite A: Tutkimuskutsu	187
	Liite B: Tutkimuksen kyselylomake	191
	Loppuviitteet	208

ARVOISA LUKIJA

Luottamus poliisia kohtaan on yksi demokraattisen yhteiskunnan kulmakivistä. Se ei synny itsestään, vaan rakentuu pitkäjänteisen työn, läpinäkyvyyden ja oikeudenmukaisen kohtelun kautta.

Nyt julkaistu Poliisibarometri 2024 -tutkimus tarjoaa ajankohtaisen ja kattavan katsauksen siihen, miten suomalaiset kokevat poliisin toiminnan, sen oikeudenmukaisuuden, saatavuuden ja näkyvyyden arjessaan.

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että luottamus poliisiin on Suomessa edelleen poikkeuksellisen vahvaa – jopa kansainvälisesti vertaillen. Poliisin ammattitaitoa ja suhtautumista kansalaisiin arvostetaan laajasti. Myös muiden turvallisuusviranomaisten, kuten pelastustoimen toimintaan luotetaan vahvasti.

Samalla barometri nostaa esiin myös niitä alueita, joissa kansalaisten kokemukset haastavat poliisia kehittämään toimintaansa entistä asiakaslähtöisemmäksi ja avoimemmaksi. Erityisesti seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan uhrien kokemukset, poliisin resurssien riittävyys sekä näkyvyyden puute tietyillä alueilla vaativat poliisin huomiota.

Poliisibarometri-tutkimuksen vuonna 2022 laajennettu otanta ja menetelmälliset uudistukset mahdollistavat entistä tarkemman analyysin poliisin toiminnan eri ulottuvuuksista. Tutkimuksen sisältöjä on päivitetty vastaamaan niitä muutoksia, joita poliisi toiminnassaan ja kansalaiset arjessaan kohtaavat. Tämä tarjoaa arvokasta tietoa poliisille itselleen, mutta myös päätöksentekijöille ja tutkijoille, jotka työskentelevät turvallisemman ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan puolesta.

Viime vuosikymmeninä olemme nähneet, kuinka sekä rikollisuus että poliisi-toiminta ovat muuttuneet merkittävästi. Toimintaympäristö on hyvin erilainen kuin 1990 -luvun lopulla, jolloin tutkimussarja sai alkunsa. Tuolloin toimintakenttä oli vakaampi, rikollisuuden muodot perinteisempiä ja teknologian rooli huomattavasti pienempi.

Tänä päivänä kohtaamme ilmiöitä, joita ei osattu vielä parikymmentä vuotta sitten edes kuvitella. Järjestäytynyt rikollisuus ja jengirikollisuus ovat kasvaneet myös Pohjoismaissa. Euroopassa terrorismin uhka on kasvanut ja samalla tietoverkkorikollisuus on kehittynyt nopeasti vaatien poliisilta uudenlaista osaamista ja yhteistyötä.

Poliisibarometri-tutkimuksella tarkastellaan nykytilaa, mutta pyritään myös ennakoidaan tulevaa. Tutkimuksen sisällöllä pyritään heijastelemaan niitä ajankohtaisia ilmiöitä, joita poliisi työssään kohtaa ja tuomaan esiin kansalaisten näkemyksiä ja huolenaiheita, jotka voivat ohjata poliisin painopisteitä ja resursointia tulevaisuudessa.

Poliisiin kohdistuva luottamus ja sen toiminnan legitimitetti ovat laajempia kuin vain mielikuva viranomaisen toiminnasta. Ne ovat yhteiskunnan todellisia voimavaroja, joilla on suora yhteys ja vaikutus turvallisuudentunteeseen, yhteiskuntarauhaan ja osallisuuteen yhteiskunnassa.

Toivomme että tämä julkaisu toimii rakentavan keskustelun pohjana ja tukee poliisin jatkuvaa kehittämistä kansalaisten luottamuksen arvoiseksi.

Tomi Vuori
Ylijohtaja
Sisäministeriön poliisiosasto

Stefan Gerkman
Poliisijohtaja
Sisäministeriön poliisiosasto

BÄSTA LÄSARE

Förtroendet för polisen är en av hörnstenarna i ett demokratiskt samhälle. Det uppstår inte av sig självt, utan bygger på ett långsiktigt arbete, transparens och rättvis behandling.

Undersökningen Polisbarometern 2024 ger en aktuell och heltäckande översikt över hur finländarna i sin vardag upplever polisverksamheten, rättvisan och synligheten i verksamheten samt tillgången till polistjänster.

Denna undersökning visar att förtroendet för polisen fortfarande är exceptionellt starkt i Finland – till och med i internationell jämförelse. Polisens yrkesskicklighet och inställning till befolkningen är mycket uppskattad. Förtroendet för andra säkerhetsmyndigheters, till exempel räddningsväsendets, verksamhet är också mycket starkt.

Samtidigt lyfter barometern också fram områden där allmänhetens erfarenheter utmanar polisen att utveckla sin verksamhet så att den blir mer kundorienterad och öppen. Polisen måste särskilt uppmärksamma de erfarenheter som offer för sexualbrott och våld i nära relationer har, tillgången till tillräckliga resurser samt bristen på synlighet i vissa områden.

Polisbarometerns urvalsstorlek, som ökades 2022, och de reviderade undersökningsmetoderna möjliggör en noggrannare analys av de olika dimensionerna av polisverksamheten. Innehållet i undersökningen har uppdaterats så att det motsvarar de förändringar som polisen möter i sin verksamhet och allmänheten i sin vardag. Detta ger värdefull information inte bara till polisen själv, utan också till beslutsfattare och forskare som arbetar för ett tryggare och rättvisare samhälle.

Under de senaste årtiondena har vi sett hur både brottsligheten och polisverksamheten har förändrats avsevärt. Verksamhetsmiljön är mycket annorlunda än i slutet av 1990-talet, då den första undersökningen gjordes. Då var verksamhetsfältet mer stabilt, brottsligheten hade en mer traditionell karaktär och tekniken hade en betydligt mindre roll.

I dag står vi inför fenomen som vi inte ens kunde föreställa oss för tjugo år sedan. Den organiserade brottsligheten och gängkriminaliteten har ökat också i de nordiska länderna. I Europa har terrorhotet ökat, samtidigt som it-relaterad brottslighet har utvecklats snabbt – något som kräver ny kompetens och ökat samarbete från polisens sida.

Polisbarometern granskar nuläget men försöker också förutse framtida utveckling. Undersökningens innehåll syftar till att återspegla de aktuella fenomen som polisen möter i sitt arbete och att lyfta fram allmänhetens synpunkter och bekymmer, som kan styra polisens prioriteringar och resurser i framtiden.

Förtroendet för polisen och legitimiteten i polisens verksamhet är bredare än bara uppfattningen om myndighetens verksamhet. De är verkliga samhällsresurser som har ett direkt samband med och inverkan på trygghetskänslan, stabiliteten och delaktigheten i samhället.

Vi hoppas att denna publikation fungerar som underlag för en konstruktiv diskussion och stöder polisens fortlöpande utveckling i syfte att upprätthålla allmänhetens förtroende.

Tomi Vuori
Överdirektör
Inrikesministeriets polisavdelning

Stefan Gerkman
Polisdirektör
Inrikesministeriets polisavdelning

LYHENNELMÄ

Poliisibarometri on tutkimussarja (1999–2024), jonka avulla on nyt jo noin neljännesvuosisadan ajan tutkittu kansalaisten¹ arvioita poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Tutkimuksessa on kysymyksiä muun muassa kansalaisten luottamuksesta poliisin toimintaan, poliisin legitimitetistä sekä rikoksen kohteeksi joutumisesta ja rikosilmoituksista. Tutkimus toteutetaan toisistaan erillisinä poikkileikkaustutkimuksina kahden vuoden välein.

Vuoden 2024 poliisibarometritutkimus toteutettiin sisäministeriön, Poliisiammattikorkeakoulun ja Tilastokeskuksen yhteistyönä. Tutkimuksen kohdejoukossa olivat Manner-Suomessa asuvat 15–79 -vuotiaat henkilöt (pl. Ahvenanmaan maakunta). Tutkimusaineisto kerättiin sähköisen kyselyn ja perinteisen postikyselyn yhdistelmänä syksyllä 2024. Tiedonkeruun perustana oli ositettu satunnaisotanta Tilastokeskuksen väestötietokannasta. Satunnaisesti poimitussa otoksessa oli 8 500 henkilöä, joista kolmen postituskierron jälkeen yhteensä 4 164 henkilöä (49,0 %) vastasi tutkimuksen kyselyyn.

Satunnaisotannan, suhteellisen suuren otoskoon ja tutkimukseen kutsuttujen henkilöiden hyvän vastausaktiivisuuden vuoksi tutkimuksen aineisto edustaa verrattain hyvin Manner-Suomen kaikkia poliisilaitosalueita. Aineiston edustavuutta suhteessa tutkimuksen kohdejoukkoon lisäävät myös Tilastokeskuksessa laaditut painokertoimet, joiden avulla korjataan tutkimusaineiston vastauskatoa.

Luottamus ja legitimitetti

Noin 92 % tämän tutkimuksen vastaajista ilmoitti luottavansa poliisin toimintaan melko paljon tai erittäin paljon. Poliisibarometritutkimuksen tutkimushistorian aikana tämä osuus on vaihdellut 91–96 %:n välillä. Tulokset muista vastaavista tutkimuksista, kuten Helsingin turvallisuustutkimuksesta ja European Social Survey -kyselystä, ovat samansuuntaisia. Kansalaiset luottavat Suomen poliisin toimintaan. Luottamus on säilynyt hyvin pitkään hyvin vakaana.

Poliisin lisäksi Suomessa luotetaan myös muihin turvallisuusviranomaisiin. Tässä tutkimuksessa, kuten aiemminkin, vastaajat luottivat kaikkein eniten palo- ja pelastusviranomaisten toimintaan. Noin 98 % vastaajista ilmoitti luottavansa palo- ja

pelastustoimeen melko tai erittäin paljon. Myös hätäkeskusten (92 %) ja puolustusvoimien toimintaan (88 %) luotetaan paljon. Niistä toimijoista, joita tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, vastaajat luottivat vähiten yhtäältä oikeuslaitoksen/ tuomioistuinten (71 %) ja toisaalta yksityisten vartiointiliikkeiden (44 %) toimintaan.

Vastaajille esitetyn suoran luottamuskysymyksen lisäksi poliisibarometritutkimuksessa analysoidaan useita sellaisia tekijöitä, joiden tiedetään selittävän luottamusta ja legitimizeettiä.² Ehkä tärkein näistä luottamuksen ja legitimizeetin taustatekijöistä on *poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus* – kuinka poliisin ajatellaan kohtelevan asiakkaitaan, ja kuinka oikeudenmukaiseksi poliisin toiminta koetaan. Tässä tutkimuksessa noin 85 % vastaajista arvioi, että poliisi kohtelee ihmisiä kunnioittavasti usein tai erittäin usein. Noin 76 % puolestaan arvioi, että poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä usein tai erittäin usein. Kielteisiä arvioita näissä kysymyksissä oli 5–6 % (ei kovinkaan usein, ei juuri lainkaan).

Tutkimukseen sisältyi myös laaja laadullisen tutkimuksen osuus, jossa analysoitiin tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden vastauksia luottamusta koskeneeseen avoimeen kysymykseen: miksi he luottavat, tai eivät luota, poliisin toimintaan? Tulokset ovat linjassa aiemman teoreettisen ja empiirisen tutkimuskirjallisuuden kanssa. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden omaehtoisten vastausten perusteella tärkeitä luottamuksen tekijöitä ovat ainakin se, millä tavoin poliisi kohtelee ihmisiä asiakaskohtaamisissa; kuinka oikeudenmukaista poliisin toiminta on; ja kuinka toimivaa ja vaikuttavaa poliisin toiminta poliisin eri tehtäväalueilla on.

Laadullisessa analyysissä löydettiin muutamia selväpiirteisiä epäluottamuksen taskuja. Seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan uhreilla on kokemuksia siitä, että he eivät tule kuulluksi, tai että heidän kertomustaan tapahtumista ei uskota, tai että heidän kokemuksiaan vähätellään, tai että heitä itseään syyllistetään tapahtumista. Näihin juttuihin kytkeytyy usein syviä epäoikeudenmukaisuuden kokemuksia ja kasvavaa epäluottamusta poliisin toimintaa kohtaan.

Monet vastaajat viittasivat luottamuskysymyksen yhteydessä myös poliisin resurssivajeisiin poliisin eri tehtäväalueilla. Kokemus oli, että liikennevalvontaa on auttamatta liian vähän ja että poliisin näkyvyys liikenteessä ei riitä. Ongelma on vastaajien näkemyksen mukaan vakava, koska liikennekäyttäytyminen on heidän arvionsa mukaan merkittävästi heikentynyt viime vuosien aikana. Monet vastaajat ajattelivat myös, että vähäisemmät rikokset, jotka ovat kuitenkin rikoksen uhreille itselleen tärkeitä, eivät useinkaan selviä. Vastaajat olivat kiinnittäneet huomiota myös julkisilla paikoilla käytävään huumekauppaan, joka on heidän käsityksensä mukaan nykyään selvästi yleisempää ja avoimempaa kuin ennen. Ilmiön nähdään kytkeytyvän jengirikollisuuteen ja nuorten tekemiin väkivalta- ja omaisuusrikoksiin. Monet vastaajat korostivat ennalta estävän toiminnan merkitystä ratkaisuna näihin ongelmiin.

Rikoksen kohteeksi joutuminen ja rikosilmoitukset

Tutkimuksen vastaajilta kysyttiin, kuinka vakavana ongelmana he pitävät rikollisuutta omassa lähiympäristössään. Vastaajista noin 72 % (2022: 74 %) arvioi, että rikollisuustilanne ei ole kovin vakava tai ei juuri lainkaan vakava, 4 % ei osannut antaa tilanteesta omaa arvioitaan, ja 24 % (2022: 23 %) piti tilannetta melko tai erittäin vakavana.

Itä-Uudenmaan poliisilaitosalueen tilanne poikkeaa muista poliisilaitosalueista, kuten edellisessäkin tutkimuksessa vuonna 2022. Noin 34 % (2022: 34 %) Itä-Uudenmaan poliisilaitosalueen vastaajista arvioi, että rikollisuus heidän lähiympäristössään on melko tai erittäin vakava ongelma. Muilla poliisilaitosalueilla vastaava osuus vaihteli 16 %:sta (Pohjanmaa) 28 %:iin (Sisä-Suomi).

Tutkimuksen vastaajilta kysyttiin rikostyypeittäin, ovatko he joutuneet jonkin tietyn rikoksen uhriksi tai kohteeksi. Kysymyksiä oli kymmenestä eri rikostyyppistä. Kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana (2023–2024) tapahtuneista rikoksista yleisimpiä olivat olleet omaisuuden varastaminen (6,7 % vastaajista oli joutunut rikoksen kohteeksi vähintään kerran vuosina 2023–2024), omaisuuden vahingoittaminen (4,7 %), tietoverkossa tapahtuneet tietomurrot, petokset tai varkaudet (4,6 %), seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta (3,8 %) ja tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino (3,2 %). Suhteellisesti vähemmän oli ollut pahoinpitelyjä (2,2 %), tietoverkossa tapahtuneita seksuaalirikoksia (1,8 %), asuntomurtoja tai asuntomurtojen yrityksiä (1,2 %), ryöstöjä tai ryöstön yrityksiä (0,8 %) sekä aseellisia uhkauksia (0,7 %).

Ilmoitusalttius vaihtelee rikostyypeittäin. Tässä voidaan erottaa toisistaan kolme rikostyyppien ryhmää, omaisuusrikokset, väkivaltarikokset ja seksuaalirikokset. Omaisuusrikoksista ilmoitettiin poliisille 40–77 % rikostyyppistä riippuen (tietoverkossa tapahtuneista tietomurroista, petoksista tai varkauksista 40 %, asuntomurroista tai asuntomurtojen yrityksistä 77 %). Väkivaltarikoksista ilmoitettiin poliisille 15–32 % (tietoverkossa tapahtuneista kiusaamisen, uhkailun tai vainon tapauksista 15 %, aseellisista uhkauksista 32 %, ryöstöistä tai ryöstön yrityksistä niin ikään 32 %). Seksuaalirikoksista ilmoitettiin poliisille 6–9 % (tietoverkossa tapahtuneista seksuaalisen ahdistelun tai vainoamisen, tai henkilöä koskevan epäsideellisen materiaalin levittämisen tapauksista 6 %, seksuaalisesta ahdistelusta tai väkivallasta 9 %).

Kaikissa tutkituissa rikostyypeissä yleisin syy jättää rikos ilmoittamatta poliisille oli se, että rikosta ei pidetty kyllin vakavana. Näin oli erityisesti omaisuusrikoksissa (omaisuuden varastaminen, omaisuuden vahingoittaminen). Osa rikoksista jätettiin ilmoittamatta, koska asiaa pidettiin yksityisenä, osa myös kostotoimien pelon vuoksi. Nämä ilmoittamatta jättämisen syyt luonnehtivat erityisesti väkivaltarikoksia ja seksuaalirikoksia (aseelliset uhkaukset, pahoinpitelyt, seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapaukset, tietoverkossa tapahtuneet väkivalta- ja seksuaalirikokset).

SAMMANFATTNING

Polisbarometern är en forskningsserie (1999–2024), med hjälp av vilken man redan under cirka ett kvarts sekel har undersökt vad medborgarna³ anser om polisens verksamhet och Finlands inre säkerhet. Undersökningen innehåller frågor bland annat om medborgarnas tillit till polisens verksamhet, polisens legitimitet samt om att bli utsatt för brott och om brottsanmälningar. Undersökningen genomförs vartannat år som en tvärsnittsundersökning som är separat från andra undersökningar.

Polisbarometerundersökningen 2024 genomfördes i samarbete av inrikesministeriet, Polisyrkeshögskolan och Statistikcentralen. Målgruppen för undersökningen bestod av personer i åldrarna 15–79 som bor på det finländska fastlandet (exkl. landskapet Åland). Undersökningsmaterialet samlades in i form av en kombinerad elektronisk enkät och traditionell postenkät under hösten 2024. Informationsinsamlingen baserade sig på ett stratifierat slumpmässigt urval ur Statistikcentralens befolkningsdatabas. Det slumpmässiga urvalet bestod av 8 500 personer, varav totalt 4 164 personer (49,0 procent) besvarade enkätundersökningen efter tre postningsomgångar.

På grund av det slumpmässiga urvalet, det relativt stora urvalet och den goda svarsaktiviteten hos dem som bjudits in till undersökningen representerar undersökningsmaterialet förhållandevis bra alla polisinrättningsområden på det finländska fastlandet. Representativiteten i materialet i förhållande till målgruppen för undersökningen ökas även genom de koefficienter som upprättats vid Statistikcentralen och genom vilka man korrigerar bortfallet i fråga om undersökningsmaterialet.

Tillit och legitimitet

Cirka 92 procent av dem som besvarade undersökningen uppgav att de litar ganska eller synnerligen mycket på polisens verksamhet. Under polisbarometerns undersökningshistoria har denna andel varierat mellan 91 och 96 procent. Liknande resultat fås från andra motsvarande undersökningar, såsom Helsingfors trygghetsenkät och enkäten European Social Survey. Medborgarna litar på den finska polisens verksamhet. Tilliten har varit stabil under en mycket lång tid.

Utöver polisen litar man i Finland även på andra säkerhetsmyndigheter. I denna undersökning, liksom tidigare, litade respondenterna allra mest på brand- och räddningsmyndighetens verksamhet. Cirka 98 procent av respondenterna uppgav att de litar ganska eller synnerligen mycket på brand- och räddningsväsendet. Tilliten till nödcentralernas (92 procent) och Försvarsmaktens verksamhet (88 procent) är också hög. Av de aktörer som granskades i denna undersökning litade respondenterna minst på verksamheten hos å ena sidan rättsväsendet/domstolarna (71 procent) och å andra sidan privata vaktbolag (44 procent).

Utöver den direkta fråga om tillit som ställs till respondenterna analyseras i polisbarometern flera sådana faktorer som man vet förklarar tillit och legitimitet.⁴ Den kanske viktigaste av dessa bakgrundsfaktorer till tillit och legitimitet är *polisens procedurella rättvisa* – hur man tänker att polisen behandlar sina kunder, och hur rättvis man upplever att polisens verksamhet är. I denna undersökning bedömde cirka 85 procent av respondenterna att polisen behandlar människor respektfullt ofta eller väldigt ofta. Cirka 76 procent bedömde att polisen tar rättvisa och opartiska beslut ofta eller väldigt ofta. I dessa frågor utgjorde de negativa bedömningarna 5–6 procent (inte särskilt ofta, inte alls ofta).

I undersökningen ingick även en omfattande kvalitativ undersökningsdel, där man analyserade svaren från undersökningsdeltagarna på den öppna frågan om tillit: varför litar de, eller litar de inte, på polisens verksamhet? Resultaten är i linje med tidigare teoretisk och empirisk forskningslitteratur. Utifrån de fria svaren från deltagarna i undersökningen är viktiga tillitsfaktorer åtminstone hur polisen behandlar människor vid kundmöten, hur rättvis polisens verksamhet är och hur välfungerande och verkningsfull polisens verksamhet är inom polisens olika uppgiftsområden.

I den kvalitativa analysen hittade man några tydliga fickor av misstro. Offer för sexualbrott och våld i nära relationer har upplevt att de inte blir hörda, eller att man inte tror på deras redogörelse av händelserna, eller att deras upplevelser förminskas, eller att de själva skuldbeläggs för händelserna. Dessa fall förknippas ofta med djupa upplevelser av orättvisa och ett ökande misstroende gentemot polisens verksamhet.

Många respondenter hänvisade i samband med tillitsfrågan även till resursbristerna inom polisens olika uppgiftsområden. Upplevelsen var att det ohjälpligt görs för lite trafikövervakning och att polisens synlighet i trafiken inte är tillräcklig. Enligt respondenterna är problemet allvarligt, eftersom de bedömer att beteendet i trafiken har försämrats avsevärt under de senaste åren. Många respondenter ansåg också att mindre brott, som dock är viktiga för brottsoffren själva, ofta inte klaras upp.

Respondenterna hade också uppmärksammat narkotikahandel som sker på offentliga platser och som enligt deras uppfattning numera blivit klart vanligare och mer öppet än tidigare. Fenomenet anses vara kopplat till gängkriminalitet och vålds- och egendomsbrott som begås av unga. Många respondenter betonade betydelsen av förebyggande verksamhet som en lösning på dessa problem.

Brottsoffer och brottsanmälningar

De som besvarade undersökningen tillfrågades hur allvarligt problem de anser det vara med brottslighet i den egna närmiljön. Av respondenterna bedömde cirka 72 procent (2022: 74 procent) att brottslighetsläget är inte särskilt allvarligt eller inte alls allvarligt, 4 procent kunde inte bedöma läget, och 24 procent (2022: 23 procent) ansåg att läget var ganska eller mycket allvarligt.

Läget inom Östra Nylands polisinrättningsområde avviker från de övriga polisinrättningsområdena, liksom även i den föregående undersökningen 2022. Cirka 34 procent (2022: 34 procent) av respondenterna i Östra Nylands polisinrättningsområde bedömde att brottsligheten i deras närmiljö är ett ganska eller mycket allvarligt problem. I de övriga polisinrättningsområdena varierade den motsvarande andelen mellan 16 procent (Österbotten) och 28 procent (Inre Finland).

De som besvarade undersökningen tillfrågades per brottstyp om de hade blivit offer eller föremål för något visst brott. Det fanns frågor om tio olika brottstyper. Av de brott som begåtts under de två senaste åren (2023–2024) har de vanligaste varit egendomsstöld (6,7 procent av respondenterna har blivit utsatta för brott minst en gång under åren 2023–2024), skadegörelse av egendom (4,7 procent), dataintrång, bedrägeri eller stöld på nätet (4,6 procent), sexuellt antastande eller våld (3,8 procent) och mobbning, hot eller förföljelse på nätet (3,2 procent). En proportionellt mindre andel hade upplevt misshandel (2,2 procent), sexualbrott på nätet (1,8 procent), bostadsinbrott eller försök till bostadsinbrott (1,2 procent), rån eller försök till rån (0,8 procent) samt väpnat hot (0,7 procent).

Anmälningstiljanden varierar enligt brottstyp. Här kan man urskilja tre olika grupper av brottstyper; egendomsbrott, våldsbrott och sexualbrott. Av egendomsbrotten anmäldes 40–77 procent till polisen beroende på typen av brott (40 procent av de dataintrång, bedrägeri eller stöld på nätet, 77 procent av bostadsinbrotten eller försöken till bostadsinbrott). Av våldsbrotten anmäldes 15–32 procent till polisen (15 procent av sådan mobbning, hot eller förföljelse som begåtts med hjälp av data-nät, 32 procent av de väpnade hoten och likaså 32 procent av rånerna eller försöken till rån). Av sexualbrotten anmäldes 6–9 procent till polisen (6 procent av fallen

av sexuellt antastande eller förföljelse som begåtts med hjälp av datanät eller av fallen av spridning av osedligt material om en person, 9 procent av fallen av sexuellt antastande eller våld).

Den vanligaste orsaken till att inte anmäla ett brott till polisen – bland alla de undersökta brottstyperna – var det att man inte ansåg att brottet var tillräckligt allvarligt. Detta var fallet särskilt i fråga om egendomsbrott (stöld eller skadegörelse av egendom). En del av brotten anmäldes inte eftersom man ansåg att ärendet var privat och en del anmäldes inte på grund av rädsla för hämndaktioner. Dessa orsaker till att låta bli att anmäla karakteriserar i synnerhet våldsbrott och sexualbrott (väpnade hot, misshandelsfall, fall av sexuellt antastande eller våld, vålds- och sexualbrott på nätet).

SUMMARY

The Police Barometer is a research series (1999–2024), which, for a quarter of a century now, has been used to follow up and analyse citizens⁵ assessments of the operation of the police, and of the internal security situation in Finland. The study contains questions on trust in the operation of the police, legitimacy of the police, victimisation, and crime reporting, among other things. The study is conducted biannually as cross-sectional surveys.

The Police Barometer study in 2024 was conducted in cooperation by the Ministry of the Interior, Statistics Finland, and the Police University College of Finland. The target group of the study consisted of people who were residents in mainland Finland (excl. the province of Åland) and who were 15–79 years of age at the time of the survey. The data were collected as a combination of web-based and traditional surface mail surveys in the autumn of 2024. The data collection was based on stratified random sampling from Statistics Finland's population database. There were 8,500 people in the random sample, of whom 4,164 (49.0%) responded to the survey after three distinct rounds of posting.

Due to random sampling, a relatively large sample size, and good response rate of the people invited to participate in the study, the data of the study fairly well represent all of the police districts of mainland Finland. Representativeness of the data in relation to the target population of the survey has been further improved by the means of analysis weights computed by Statistics Finland. The weights are used to correct the nonresponse bias in the data.

Trust and Legitimacy

Approximately 92% of the respondents of the current study reported that they trust a lot or quite a lot in the operation of the police. The share has been varying between 91–96% during the history of the Police Barometer study. Results from corresponding studies, such as the Helsinki Safety Survey, and the European Social Survey, point to the same conclusion. Citizens trust in the operation of the Finnish police. The level of trust has been very stable, for a very long time.

In addition to having trust in the operation of the police, people in Finland trust in the operation of other security authorities, too. In this study, as well as in earlier studies, the respondents trusted in the operation of the fire and rescue service the most. Approximately 98% of the respondents reported that they trust a lot or quite a lot in the operation of the fire and rescue service. Trust in the operation of the Emergency Response Centres (92 %) and the Defence Forces (88 %) was also robust. Considering the institutions under analysis in this study, trust among the respondents was at its lowest level in the case of the judicial system/the courts (71%), on the one hand, and in private security firms (44%), on the other hand.

In addition to a direct question on trust in the police, the Police Barometer survey contained questions on several other factors that are known to affect trust and legitimacy.⁶ Perhaps the most important of the factors with the help of which one is capable of explaining trust and legitimacy, is *the procedural justice of the police*—how the police treat people as their clients, and how equal and fair the operation of the police is considered to be. In this study, approximately 85% of the respondents thought that the police treat people in Finland with respect often, or very often. Approximately 76% thought that, often, or very often, the police make fair and impartial decisions in the cases they deal with. Approximately 5–6% of the respondents gave negative assessments on these two questions (not very often, not at all often).

The study also contained an extensive qualitative analysis, which addressed an open-ended question on trust in the police: why do the respondents trust, or do not trust, in the operation of the police? The results from this analysis were in line with earlier theoretical and empirical research conducted in the field. Based on the study participants' autonomous responses, the most important factors of trust include the following: how the police treat people in day-to-day police-citizen contacts; how equal and fair the operation of the police is considered to be; and how effective the police are and how well the police services function in different domains of services.

A few, distinct pockets of distrust were discovered in qualitative analysis. Victims of sexual offences and domestic violence had had some negative experiences in their contacts with the criminal-legal system. Many of them thought that they weren't heard / had no voice in the criminal procedure, or that their side of the story was not believed, or that their experiences were belittled, or that they themselves were blamed for the incident. These kinds of cases were associated with profound feelings of injustice, and growing distrust in the operation of the police.

Many respondents also referred to resource shortages of the police in different domains of policing, in the context of trust. A part of these respondents thought that the level of traffic enforcement is far too low, the same being true as regards the visibility of the police in traffic. The problem is serious, according to these respondents, as, in their view, in recent years, traffic behaviour has taken a dramatic turn for the worse. A significant share of the respondents also thought that minor crimes, which, nevertheless, are important for the victims themselves, are not cleared up by the police. The respondents had also taken notice of dealing of drugs in public places, which, in their opinion, is nowadays much more common and open than before. The phenomenon, in their view, is connected to gang crime and to violent and economic crimes committed by youths. Many of them emphasised the importance of preventive measures as a solution to these problems.

Crime, and Propensity to Report Crime

The respondents were asked how serious a problem crime is in their neighbourhood. Approximately 72% (2022: 74%) thought that crime is not that serious a problem or not serious at all in their neighbourhood, 4% were unable to assess the situation, and 24% (2022: 23%) thought that crime is a fairly serious or very serious problem in their neighbourhood.

The situation in Eastern Uusimaa police district differs from all other districts, exactly as in the previous study, in 2022. Approximately 34% (2022: 34%) of the respondents from Eastern Uusimaa police district thought that crime is a fairly serious or very serious problem in their neighbourhood. In other police districts the corresponding share varied from 16% (Ostrobothnia police district) to 28% (the Central Finland police district).

The respondents were asked whether they have been victims or targets of a given type of crime, with reference to a list of ten different crime categories. Considering crimes that have taken place during the last two years (2023–2024), the crime types with the highest prevalence had been theft of property (6.7% of the respondents having been victims of theft of property at least once during 2023–2024), damage to property (4.7%), online data breach, fraud, or theft (4.6%), sexual harassment or violence (3.8%), and bullying, threats, or cyber stalking online (3.2%). Slightly less prevalent had been assaults (2.2%), sexual crimes online (1.8%), burglaries or attempted burglaries (1.2%), robberies or attempted robberies (0.8%), and armed threats (0.7%).

The propensity to report crime varies by crime categories. Three distinct groups of crime types can be detected, in this respect, economic crimes, violent crimes, and sexual offences. Depending on the type of crime, 40–77% of economic crimes were reported to the police (40% of online data breaches, frauds, or thefts, 77% of burglaries or attempted burglaries). Approximately 15–32% of violent crimes were reported to the police (15% of bullying incidents, threats, or cyber stalking cases online, 32% of armed threats and 32% also of robberies or attempted robberies). Of sexual offences, 6–9% were reported to the police (6% of sexual crimes online, such as sexually oriented harassment, pressure or stalking online, or obscene material disseminated online, 9% of sexual harassment or violence).

The most common reason in all crime categories for not reporting a crime to the police was that the respondent thought that the crime was not serious enough. This was especially the case in volume economic crimes (theft of property, damage to property). A part of crimes went unreported for the reason that the incident was considered to be private, a part also for fear of reprisal. The latter kinds of reasons for not reporting a crime were characteristic of violent crimes and sexual offences, in particular (armed threats, assaults, cases of sexual harassment or violence, and violent and sexual crimes online).

1 Tutkimuksen tausta ja tavoitteet

1.1 Tutkimuksen tausta

Poliisibarometri on tutkimussarja (1999–2024), jonka avulla on nyt jo noin neljännesvuosisadan ajan tutkittu kansalaisten⁷ käsityksiä poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Tutkimuksessa arvioidaan kansalaisten luotamusta poliisin toimintaan ja heidän arvioitaan poliisin legitimitetistä eli siitä, kuinka oikeutettua poliisin toiminta julkisen vallan käyttäjänä on. Siinä tutkitaan myös rikoksen kohteeksi joutumista ja rikoksista ilmoittamista: mikä osuus niistä rikoksista, joiden kohteeksi kansalaiset ovat joutuneet, on ilmoitettu poliisille, mikä osuus on jäänyt ilmoittamatta? Onko ilmoitusalttiudessa rikostyyppikohtaisia eroja?

Tutkimussarjassa toteutettiin vuonna 2022 menetelmällinen muutos, jonka vuoksi kaksi uusinta tutkimusta (2022–2024) poikkeavat merkittäväällä tavalla koko aiemmasta tutkimushistoriasta. Kahdessa uusimmassa tutkimuksessa otantaratkaisuna on ollut ositettu satunnaisotanta (stratified random sampling) ja tutkimuksen aineisto on kerätty sähköisen kyselyn ja sitä täydentävän perinteisen postikyselyn avulla. Aiemmissa tutkimuksissa (1999–2020) käytettiin kiintiöpoimintaa (quota sampling) ja tietokoneavusteisia henkilökohtaisia haastatteluja.

Tutkimuksen menetelmäuudistuksen tavoitteena oli tutkimuksen alueellisen edustavuuden varmistaminen, erityisesti Suomen yhtätoista (11) poliisilaitosaluetta koskevan vertailun näkökulmasta. Satunnaisotannan lisäksi tämä tavoite edellytti tutkimuksen otoskoon merkittävää kasvattamista. Otokoko on ollut 8 500 kummassakin uudenmuotoisessa tutkimuksessa. Kummassakin näistä tutkimuksista vastauksia on saatu hieman yli 4 000 henkilöltä. Uusimmassa tutkimuksessa vastauksia kertyi $N = 4\,164$ ja toteutunut vastausprosentti oli noin 49,0 % ($4\,164/8\,500$). Ennen menetelmäuudistusta aineiston koko eri tutkimusvuosien poikkileikkausaineistoissa oli aina noin 1 000 vastaajaa, vaihdellen 986 vastaajasta (vuonna 2001) 1 096 vastaajaan (vuonna 2018).⁸

Tutkimuksen menetelmäuudistus antaa hyvät lähtökohdat aineiston jatkokäytölle niin tutkimuksessa kuin toimintapolitiikassakin. Satunnaisotannan ansiosta aineiston edustavuutta suhteessa perusjoukkoon voidaan nyt analysoida ja hallita tilastollisten menetelmien avulla. Toisin kuin kiintiöpoiminnan tapauksessa,

satunnaisotantaan perustuvassa aineistossa luottamusvälien ja erehtymistodennäköisyyksien laskentaa, tilastollisen merkitsevyyden arviointia sekä hypoteesin testausta voidaan pitää perusteltuina.

Aineiston hyödyntämismahdollisuudet toimintapolitiikassa ovat niin ikään aiempaa paremmat. Suuri satunnaisotantaan perustuva aineisto mahdollistaa poliisilaitosalueiden keskinäisen vertailun ja esimerkiksi harvinaisempien ilmiöiden kuten todistajien ja asianomistajien uhkailun analyysin. Tutkimus- ja analyysimahdollisuuksia parantaa entisestään se, että kun aineistoja yhdistetään, kahdessa uusimassa aineistossa on havaintoyksiköitä nyt jo yhteensä $N = 8\ 208$. Pienimmälläkin poliisilaitosalueella, Lapissa, havaintoja on näissä aineistoissa (2022, 2024) yhteensä 261 kappaletta.

Tutkimuskokonaisuuden suunnittelusta (ml. hankkeen organisointi ja tutkimuksen kyselylomakkeen kehittäminen) ovat vastanneet sisäministeriö, Tilastokeskus ja Poliisiammattikorkeakoulu yhdessä. Tutkimuksen koordinaatiosta ja rahoituksesta on vastannut sisäministeriö. Myös rekisterinpito on ministeriössä. Sisäministeriössä hanketta on johtanut johtava asiantuntija Aino Salmi. Tutkimuksen satunnaisotannasta, tiedonkeruusta ja painokerrointen laadinnasta on vastannut Tilastokeskus. Yliaktuaari Johanna Koivula on johtanut hanketta Tilastokeskuksessa ja toteuttanut tiedonkeruun yhdessä yliaktuaari Aku von Bellin kanssa. Tutkimuksen otannasta ja tutkimusaineiston painokerrointen laadinnasta Tilastokeskuksessa on vastannut erikoistutkija Pauli Ollila. Poliisibarometrihankkeen tutkimussuunnitelman laadinnasta, tutkimusaineiston analyysistä ja tämän vakioraportin kirjoittamisesta on vastannut aiempien tutkimusvuosien tapaan Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisiammattikorkeakoulussa hanketta on johtanut tutkija Matti Vuorensyrjä, joka on kirjoittanut hankkeen tutkimussuunnitelman ja nyt käsillä olevan vakioraportin, ja vastannut hankkeen analyyseista yhdessä tutkija Jenita Raudan kanssa. Kaikki tutkimuksen tulokset on tarkistettu riippumattomasti kahteen kertaan (Vuorensyrjä, Rauta), lukuun ottamatta avovastausten analyysia, josta vastasi Vuorensyrjä. Tutkimusaineiston siirtämisestä arkistoitavaksi hankkeen päättymisen jälkeen, ja aineistolla tehtävästä jatkotutkimuksesta, vastaa niin ikään Poliisiammattikorkeakoulu.

Tutkimuksen aineisto arkistoidaan tutkimuksen päättymisen jälkeen Suomen yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon (Tietoaarkisto, FSD, ks. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/>). Tietoaarkistoon arkistoidut aineistot ovat tiedeyhteisön vapaassa jatkotutkimus- ja opetuskäytössä eli ne ovat niin sanottuja Open Access -aineistoja. Tämä on perusteltu ratkaisu kaikessa tutkimuksessa. Erityisen hyvin se sopii poliisibarometrin kaltaiseen tutkimushankkeeseen, jonka tutkimuskohteena on puhdas julkinen hyödyke (pure public good) – ja voitaisiin sanoa, julkishyödykkeistä ensimmäinen: Suomen laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen ja turvallisuuden ja oikeuden

tuottaminen yhtäläisesti kaikille kansalaisille – ja jonka tulokset (tietona) ovat niin ikään hyödykeluonteeltaan puhtaan julkisia.⁹ Tutkimustyön on tällaisessa tutkimushankkeessa oltava avointa ja läpinäkyvää, niin että tutkimustulokset ovat jokaisen yksittäisen tutkijan ja tutkimusryhmän tarkistettavissa ja arvioitavissa.

Menetelmä uudistuksen lisäksi tutkimukseen on tehty säännöllisesti sisällöllisiä muutoksia, jotta sen sisällöt vastaisivat poliisin toimintaympäristön muutoksia. Sekä rikollisuus että poliisitoiminta ovat muuttuneet voimakkaasti viime vuosikymmenten aikana. Tilanne poliisin toimintaympäristössä eroaa merkittävästi tutkimusarjan alkuajoista, tilanteesta 1990-luvun loppupuolen Suomessa. Voidaan viitata järjestäytyneen rikollisuuden ja jengirikollisuuden nousuun Pohjoismaissa, terrorismin kasvaneeseen uhkaan Euroopassa, sekä tietoverkkorikollisuuteen ja kansainväliseen talousrikollisuuteen, erityisesti verkossa tapahtuviin petosrikoksiin, jotka ovat saaneet kokonaan uusia muotoja kaikkialla maailmassa. Viime vuosien aikana (2018–2022) tutkimuksen merkittävimmät sisällölliset muutokset ovat koskeneet viharikosten, terrorismin, tietoverkkorikollisuuden, lähisuhdeväkivallan, seksuaalirikosten ja poliisin oman ennalta estävän toiminnan aiheita.

Uutta tutkimusta (2024) koskevista muutoksista voidaan tässä mainita

- Tietoverkkorikosten eriyttäminen useampiin eri rikostyyppisiin rikoksen kohteeksi joutumisen kysymyksissä. Tässä tutkimuksessa näitä ovat:
 - Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus;
 - Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino;
 - Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos.
- Ryöstörikosten ottaminen tutkimukseen mukaan rikoksen kohteeksi joutumisen kysymyssarjassa ja samalla myös rikoksesta ilmoittamisen kysymyssarjassa.
- Nuorten tekemien rikosten sekä järjestäytyneen rikollisuuden ja jengirikollisuuden ottaminen mukaan kansalaisten huolenaiheita koskevaan kysymyssarjaan.
- Rikoskuvauksen tarkentaminen rikoksen kohteeksi joutumisen kysymyksissä. Yleiskäsitteisiin luottavista rikoskuvauksista (kuten ”oletko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ... aseellinen uhkaus”) edettiin rikosten yksityiskohtaisempiin kuvauksiin (”oletko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ... aseellinen uhkaus: sinua on uhattu puukolla, ampuma-aseella, lyömäaseella tms.”).

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteet ovat ennallaan. Poliisibarometritutkimus antaa sekä kansalaisille että poliisille sellaista tietoa, jota ei saada muista tietolähteistä. Tutkimuksessa on kaksi tiedontarpeiden näkökulmasta keskeistä asiakokonaisuutta.

1. Kansalaisilta pyydetään arvioita poliisin toiminnasta ja poliisipalveluista. Luottavatko kansalaiset poliisin toimintaan? Entä luottavatko he Suomen muiden turvallisuusviranomaisten toimintaan, kuten palo- ja pelastustoimen, hätäkeskusten tai oikeuslaitoksen toimintaan? Kokevatko kansalaiset, että poliisin toiminta julkisen vallan käyttäjänä on oikeutettua (legitiimiä), niin että se perustuu kansalaisten antamaan demokraattiseen mandaattiin, noudattaa lakia ja vallankäytön laillisuusperiaatetta, ja toimii puolueettomasti kaikkien yksittäisten kansalaisten hyväksi? Mikä on kansalaisten näkemys poliisipalvelujen saavutettavuudesta? Miten tärkeiksi he kokevat poliisin eri tehtävät ja mitä he ajattelevat poliisin onnistumisesta operatiivisissa tehtävissään? Onko poliisi toiminut asiakaspalvelutilanteissa asianmukaisesti? Arvelevatko kansalaiset, että poliisissa on korruptiota?

Systemaattisen hybridivaikuttamisen ja valedutisten toimintaympäristössä tutkimukseen perustuva näyttö – tieto – on aina vain tärkeämpää. On tärkeää tietää, nauttivatko oikeusjärjestelmän viranomaiset ja turvallisuusviranomaiset laajaa kansalaisluottamusta ja koetaanko viranomaisten toiminta oikeutetuksi.

Näin näyttää tosiasiallisesti olevan. Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin syksyllä 2024. Sen perusteella kansalaiset luottavat poliisin toimintaan ja myös muiden turvallisuus- ja oikeusjärjestelmän viranomaisten toimintaan Suomessa. Noin 92 % tutkimukseen osallistuneista henkilöistä vastasi luottavansa poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon. Joihinkin viranomaisiin, kuten palo- ja pelastusviranomaisten toimintaan, luotettiin vielä tätä enemmän.

Luottamusta koskeva havainto on systemaattinen. Se on toistunut poliisibarometri-tutkimuksissa lähes samanlaisena koko tutkimussarjan ajan. Havainto on ollut pitkään sama myös poliisibarometriin nähden rinnakkaisissa tutkimuksissa, joiden otokset, otantamenetelmät, mittausinstrumentit ja mittausajankohdat ovat olleet erilaisia kuin poliisibarometritutkimuksessa.¹⁰ Lisäksi havainto on kansainvälisessä vertailututkimuksessa säännönmukainen sillä tavoin, että se erottaa Suomen useimmista muista maista,¹¹ ja se vastaa havaintoja maailman eri maiden välisistä eroista kriteerivaliditeetin näkökulmasta tärkeimmissä muissa mittareissa. Näitä ovat varsinaisten luottamus- ja legitimititeettimuuttujien lisäksi muun muassa demokratian tilaa maailman eri maissa vertailevat tutkimukset; vertailevat tutkimukset,

joissa on pyritty mittaamaan vallankäytön laillisuusperiaatteen (rule of law) toteutumista maailman eri maissa, ja esimerkiksi poliittisia oikeuksia, kansalaisoikeuksia ja lehdistönvapautta vertailevat tutkimukset maailman eri maissa.¹²

2. Tutkimuksen vastaajilta pyydetään arvioita myös heidän omista rikollisuuskokemuksistaan. Kokevatko vastaajat, että rikollisuus on vakava ongelma heidän omassa lähiympäristössään? Kuinka suuri osa vastaajista on joutunut viime vuosien aikana, tai koko elinkaarensa aikana, rikoksen kohteeksi – esimerkiksi asuntomurron tai asuntomurron yrityksen, pahoinpitelyn, tai seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi – ja kuinka moni ilmoitti rikoksesta poliisille? Jos vastaajat ovat olleet asianomistajina (uhrin asemassa) tai todistajina mukana rikosprosessissa, onko heitä painostettu tai uhkailtu rikosprosessin aikana?¹³

Merkittävä osa rikoksista jää piilorikollisuudeksi. Piilorikollisuudeksi jäävät rikostapaukset eivät tule missään vaiheessa poliisiin tietoon. Ilmiö vaihtelee rikostyypeittäin ja myös ilmoittamatta jättämisen syyt ovat rikostyypeittäin erilaisia.

Kumpikin edellä mainituista kahdesta aihealueesta – poliisin legitimitetti ja luottamus poliisin toimintaan, rikoksen kohteeksi joutuminen ja rikoksista ilmoittaminen – on tärkeä sekä poliisin tiedontarpeiden että kansalaisten itsensä tiedontarpeiden kannalta. Tietoa näiltä aihealueilta kertyy jatkuvasti useista eri lähteistä, mutta Suomessa poliisibarometritutkimus on ainoa pitkän aikavälin kansallinen seuranta- ja arviointitutkimus, jossa näitä kahta ilmiötä tarkastellaan yhdessä ja samassa analyysikehikossa.

Poliisibarometritutkimus on ytimeltään tutkimussarja. Eri vuosien poikkileikkaus-tutkimukset ja vastaavat raportit ymmärretään tämän tutkimussarjan osina. Siksi eri tutkimusvuosien poliisibarometriraportit noudattavat keskenään samaa rakennetta ja myös tekstikokonaisuus on soveltuvin osin sama eri tutkimusvuosien raporteissa. Tutkimuksen tavoitteet ja sisällöt eivät muutu, tai muuttuvat vain hyvin hitaasti, eikä niiden jatkuva uudelleenmäärittely ole järkevää. Lisäksi tavoitteena on, että raporttia voi käyttää modulaarisesti. Lukija löytää ne vakioraportin tulokset, jotka häntä kiinnostavat, aina samasta paikasta ja samalla tavalla kuvattuina kuin aiempina tutkimusvuosina.

Tutkimuksen tulokset kuvataan tässä raportissa jakaumina ja keskiarvoina. Jakaumat ovat lähes poikkeuksetta suhteellisia eli prosenttijakaumia. Keskiarvot, jotka esitetään jakaumia kuvaavien vaakapylväsdiagrammien oikeassa päädyssä, perustuvat kyselylomakkeen Likert-asteikkoihin (1–4, 1–5, tms.). Keskiarvolaskennan Likert-asteikollinen perusta kuvataan sisällöllisesti jokaisen graafisen esityksen ohessa (selitteessä). Kaikki tulokset lasketaan painotetusta aineistosta, ellei muuta

mainita (aineiston painokertoimista kohta tarkemmin). Raportissa on myös muutamia erillisanalyysseja aiheista, jotka tällä tutkimuskerralla ovat osoittautuneet kaikkein merkittävimmiksi.

1.3 Aineisto ja menetelmät

1.3.1 Aineiston hankinta

Tutkimuksen otokseen poimittiin ositettuna satunnaisotantana 8 500 henkilöä Suomen väestöä koskevasta Tilastokeskuksen tietokannasta. Tutkimuksen kohdejoukossa eli perusjoukossa olivat Manner-Suomessa asuvat 15–79 -vuotiaat henkilöt (pl. Ahvenanmaan maakunta). Tutkimukseen vastasi yhteensä 4164 henkilöä ja vastausprosentti oli noin 49,0 % (4 164/8 500).

Aineistoon laskettiin korotuspaino- ja analyysipainokertoimet,¹⁴ joiden tarkoituksena on korjata aineiston vastauskatoa. Vastauskadolla tarkoitetaan niiden henkilöiden joukkoa, jotka kuuluivat tutkimuksen otokseen, mutta jotka eivät vastanneet kyselyyn. Aineistoa on hyvä korjata painokerrointen avulla, koska vastauskato ei ole sama yli eri vastaajaryhmien ja koska kertyneen aineiston halutaan tästä huolimatta edustavan koko tutkimuksen kohdejoukkoa mahdollisimman hyvin.

Uudessa aineistossa, kuten myös vuoden 2022 aineistossa, miesten ja nuorten henkilöiden todennäköisyys vastata kyselyyn oli pienempi kuin naisten ja keskimääräistä vanhempien henkilöiden. Toisin sanoen, miehiä ja nuoria henkilöitä oli aineistossa suhteellisesti (heidän suhteellisesta väestöosuudestaan poiketen) vähemmän kuin muita. Painokertoimet korjaavat tätä vinoumaa, jotta aineisto edustaisi perusjoukkoa mahdollisimman hyvin.

Painokerrointen laskennassa käytettiin hyväksi tutkimuksen perusjoukon tilastollisesti tunnettuja ominaisuuksia. Näitä olivat perusjoukon sukupuoli-, ikä- ja suuralue- (NUTS2-alueet) sekä koulutusaste- ja kielijakaumat (äidinkieli), Tilastokeskuksen näitä taustatietoja koskevien rekisteriaineistojen mukaisesti. Kun tässä tutkimuksessa raportoidaan tutkimuksen sisällöllisiä tuloksia, käytössä ovat aina Tilastokeskuksen laatimat analyysipainot eli painotettu aineisto. Niissä yksittäisissä tapauksissa, joissa näin ei ole – kun esimerkiksi havaintomäärien riittävyys tarkistetaan painottamattoman aineiston avulla – tämä ilmoitetaan kuvion tai taulukon yhteydessä erikseen.

Sen lisäksi, että aineistoon laskettiin painokertoimet, aineiston tietoja täydennettiin ikä-, sukupuoli- ja asuinkuntatiedoilla, mikäli henkilö ei kyselylomakkeessa ollut vastannut näihin taustakysymyksiin. Näistä täydennyksistä – so., siitä, että kyselyaineiston tietoja yhdistetään rekisteritietoihin – kerrottiin tutkimukseen kutsutuille henkilöille tutkimuksen saatekirjeessä (liite A; tutkimuksen suomenkielinen kyselylomake liitteessä B).

Tiedonkeruu toteutettiin sähköisen kyselyn ja perinteisen postikyselyn yhdistelmänä. Tutkimuskutsuja lähetettiin kolmessa erässä syksyn 2024 aikana, joista kaksi ensimmäistä lähetyskertaa perustuivat sähköisiin lomakkeisiin (vastaaminen tietoverkossa). Kolmannen tutkimuskutsun yhteydessä niille henkilöille, jotka eivät olleet siihen mennessä vastanneet kyselyyn, toimitettiin paperilomake. Vastaaminen oli edelleen mahdollista myös sähköisesti. Tutkimuskutsujen postitus alkoi 2.10.2024. Kyselyyn annettiin sähköisiä vastauksia 4.10.–29.12.2024 välisenä aikana. Paperilomakkeita palautui vastaajilta 26.11.–30.12.2024 välisenä aikana.

Tutkimuskutsut, sähköiset lomakkeet ja myöhemmin myös paperilomakkeet lähetettiin otokseen valikoituneille henkilöille heidän väestötietokantaan merkityn äidinkielen mukaisesti (suomen- tai ruotsinkielinen kutsu ja lomake, äidinkielen mukaan). Jos henkilön tietokantaan merkitty äidinkieli oli jokin muu kuin suomi tai ruotsi, hän sai tutkimuskutsun ja lomakkeen englanninkielisinä. Tutkimuksen verkkosivulla vastaajan oli mahdollista vielä vaihtaa verkkolomakkeensa kieli, jos hän esimerkiksi maahanmuuttajana koki osaavansa suomen tai ruotsin kieltä paremmin kuin englantia. Tutkimukseen vastanneista henkilöistä 3 786 valitsi suomenkielisen vastauslomakkeen (90,9 %), 162 henkilöä ruotsinkielisen lomakkeen (3,9 %) ja 216 henkilöä englanninkielisen lomakkeen (5,2 %) (painottamaton aineisto). Ruotsinkielisen lomakkeen valinnoita oli nyt jonkin verran vähemmän kuin edellisessä tutkimuksessa (2022: 4,5 %), englanninkielisen lomakkeen valinnoita puolestaan jonkin verran enemmän (2022: 4,3 %) ja suomenkielisen lomakkeen valinnoita käytännössä yhtä paljon (2022: 91,1 %).

Poliisibarometritutkimusten sarja (1999–2024) on kuvattu yleispiirteittäin taulukossa 1.1. Tutkimukseen tehtiin koko sen historian suurin muutos vuonna 2022. Sekä tutkimuksen tiedonkeruutapa että sen otantatapa muuttuivat. Uudet tutkimukset (2022–2024) eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia suhteessa vanhoihin tutkimuksiin. Tämä on otettava huomioon kaikkia tämän tutkimuksen graafisia ja taulukkomuotoisia esityksiä tulkittaessa. Menetelmämuutosta edeltäneet vanhat tutkimustulokset esitetään uusien tulosten rinnalla, mutta ne erotetaan uusista tuloksista "v"-merkinnän avulla (vanhojen, menetelmämuutosta edeltäneiden tutkimusten tulokset).

Tiedonkeruutavan muutos vaikutti tuloksiin todennäköisesti enemmän kuin otanta-tavan muutos. Erityisen selvä ero aiempiin tutkimuksiin nähden on ”en osaa sanoa” (EOS) -vastauksissa. Niitä on uusissa tutkimuksissa paljon enemmän kuin aiemmin – ei kuitenkaan kaikissa yksittäisissä kysymyksissä.

Kyselytutkimuksessa (2022–2024) vastaajalla on rauhassa aikaa pohtia, osaako hän todella vastata sisällöllisesti siihen kysymykseen, joka hänelle esitetään. Ellei, hän voi valita ”en osaa sanoa” -vaihtoehdon. Tämä vaihtoehto on ollut aina tarjolla myös kasvokkain haastatteluihin perustuvissa poliisibarometritutkimuksissa (1999–2020), mutta haastattelutilanne välittömänä kasvokkaisena vuorovaikutustilanteena on erilainen kuin kyselytutkimuksen tilanne. Se on vastaajalle kyselytutkimusta intensiivisempi. Haastattelutilanteessa haastateltavan henkilön todennäköisyys antaa vastaus sisällölliseltä asteikolta (”en osaa sanoa” -vaihtoehdon sijasta) on ollut – kysymyksestä riippuen – merkittävästi kyselytutkimusta suurempi. Tämä havaitaan erityisesti niissä kysymyksissä, jotka edellyttävät vastaajalta sellaista oma-kohtaista tietoa tai kokemusta, jota hänellä ei ole. Silti haastattelututkimuksessa vastaus on usein haettu sisällölliseltä asteikolta. Kyselytutkimuksessa on sen sijaan valittu ”en osaa sanoa” -vaihtoehto. Uuden poliisibarometritutkimuksen (2022–2024) validiteetti on näistä syistä hyvin todennäköisesti parempi kuin menetelmämuutosta edeltäneen vanhan poliisibarometritutkimuksen (1999–2020) validiteetti.

Taulukko 1.1. Poliisibarometritutkimukset 1999–2024

Vuosi	N, painottamaton	Otos/ tavoiteltuja perusjoukossa	Otanta	Tiedonkeruu	Perusjoukko(a)
1999v	997	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	3 896 916(b)
2001v	986	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	3 913 640(b)
2003v	1 005	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 104 216
2005v	1 012	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 136 229
2007v	989	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 176 894
2010v	1 027	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 231 687
2012v	1 018	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 266 495
2014v	1 015	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 297 668
2016v	1 007	7108(e)	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 321 020
2018v	1 096	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 332 975
2020v	1 082	NA	Kiintiöpoiminta	CAPI	4 357 523
2022	4 044	8500	Satunnaisotanta	Sähköinen kysely + perinteinen postikysely	4 081 614(c)
2024	4164	8500	Satunnaisotanta	Sähköinen kysely + perinteinen postikysely	4 364 067(d)
Yhteensä	19 442	–	–	–	–

(a) SVT, 2023, Suomen 15–79 -vuotias väestö kalenterivuoden lopussa (tässä ml. Ahvenanmaan maakunta).

(b) 15–74 -vuotiaat.

(c) Tutkimuksen korotuspainojen mukainen perusjoukko, 15–75 -vuotiaat.

(d) Tutkimuksen korotuspainojen mukainen perusjoukko, 15–79 -vuotiaat.

(e) Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016; ks. myös Vuorensyrjä & Rauta, 2021.¹⁵

CAPI Computer-assisted personal interviews, tietokoneavusteiset henkilökohtaiset haastattelut.

NA tietoa ei ole saatavilla.

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

1.3.2 Aineistokuvaus

Aineisto on kuvattu taulukoissa 1.2–1.6 tutkimuksen taustamuuttujien mukaisina jakaumina. Taulukosta 1.2 havaitaan, kun tarkastellaan painotetun aineiston jakaumia, että tyypillinen vastaaja on ollut työikäinen (30–49 v.; 32,3 %) mies (49,7 %), jolla on toisen asteen koulutus (43,9 %). Suhteellisesti vähemmän aineistossa on puolestaan nuoria, alle 30-vuotiaita vastaajia (21,6 %) sekä muun sukupuolisia (0,8 %) ja perusasteen tutkinnon ylimpänä tutkintonaan suorittaneita vastaajia (20,3 %).

Taulukosta 1.2 havaitaan myös, painottamattoman ja painotetun aineiston jakaumia vertailtaessa, että nuoret henkilöt (15–29 -vuotiaat) ovat painottamattomassa aineistossa aliedustettuja (17,2 % < 21,6 %), eläkeikäiset (65–79 -vuotiaat) puolestaan yliedustettuja (27,8 % > 22,7 %). Näin oli myös edellisessä tutkimuksessa vuonna 2022. Ikäjakauma on yksi esimerkki sellaisesta vastauskadon aiheuttamasta vinoumasta, jota on korjattu painokertoimien avulla: painotetussa aineistossa ikäryhmien keskinäiset osuudet on korjattu vastaamaan perusjoukon ikäryhmäosuuksia. Myös nuorempien työikäisten (30–49 -vuotiaat) ja kokeneiden työikäisten (50–64 -vuotiaat) osuudet aineistossa heijastavat tätä samaa säännönmukaisuutta: keskimääräistä vanhemmissa ikäryhmissä vastausaktiivisuus on ollut jonkin verran suurempi kuin nuoremmissa ikäryhmissä. Myös tämä havainto on sama kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2022.

Havaitaan myös, että naisten vastausaktiivisuus on ollut selvästi suurempi kuin miesten. Naisten osuus painottamattomassa aineistossa on 52,7 %. Painotetussa aineistossa naisia ja miehiä on likipitäen yhtä paljon (naisia 49,4 %). Muun sukupuolisen sukupuolivalinnan teki hieman alle prosentti tutkimukseen vastanneista henkilöistä.

Koulutus on niin ikään vaikuttanut vastausaktiivisuuteen. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneet ovat painottamattomassa aineistossa yliedustettuja, perusasteen suorittaneet puolestaan aliedustettuja, mistä syystä jälkimmäisen ryhmän osuutta on korotettu painokerrointen avulla.

Ikä-, sukupuoli- ja aluemuuttujissa (poliisilaitosalue) ei ole puuttuvia tietoja, ja koulutusmuuttujassa niitä on vain vähän, koska näiden muuttujien osalta taustatietoja on voitu täydentää rekisteritietojen avulla. Kuten edellä todettiin, kyselylomakkeen tietojen yhdistämisestä rekisteritietoihin kerrottiin tutkimukseen osallistuville henkilöille etukäteen tutkimuksen saatekirjeessä (liite A). Puuttuvia tietoja oli kuitenkin suhteellisen vähän myös niissä taustakysymyksissä (taustamuuttujissa), joita ei voitu täydentää rekisteritietojen avulla (taulukot 1.2–1.6).

Taulukko 1.2. Vastaajien ikä, sukupuoli ja koulutus

Vastausvaihtoehdot	N (painottamaton)	Prosentti- osuus (%)	N (painotettu, analyysipainot)	Prosentti- osuus (%)
Ikä				
–29 vuotta	715	17,2 %	898	21,6 %
30–49 vuotta	1 235	29,7 %	1 346	32,3 %
50–64 vuotta	1 055	25,3 %	975	23,4 %
65- vuotta	1 159	27,8 %	945	22,7 %
n (100 %)	4 164	–	4 164	–
Puuttuvia tietoja	0	–	0	–
Sukupuoli				
Nainen	2 195	52,7 %	2 059	49,4 %
Mies	1 940	46,6 %	2 071	49,7 %
Muu	29	0,7 %	34	0,8 %
n (100 %)	4 164	–	4 164	–
Puuttuvia tietoja	0	–	0	–
Korkein suoritettu tutkinto				
Peruskoulun päättö- tutkinto tai keski-, kansa- tai kansalaiskoulututkinto	758	18,3 %	838	20,3 %
Ylioppilastutkinto, ammattikoulututkinto tai opistotason tutkinto	1 724	41,7 %	1 816	43,9 %
Ammattikorkeakoulu-, ylempi ammatti- korkeakoulu- tai yliopistotason tutkinto	1 572	38,0 %	1 386	33,5 %
En osaa sanoa/en halua sanoa	82	2,0 %	97	2,3 %
n (100 %)	4 136	–	4 136	–
Puuttuvia tietoja	28	–	28	–
N	4 164	–	4 164 (analyysipainot) 4 364 067 (korotuspainot)	–

Henkilökohtaisten bruttovuositulojen jakaumassa suurimpia tuloryhmiä ovat kaksi keskimmäistä ryhmää (10 001–25 000 €: 23,7 %; 25 001–50 000 €: 37,4 %). Alle 10 001 € vuodessa ansaitsevia on 13,2 % ja yli 50 000 € ansaitsevia 19,3 %. Työllisiä on aineistossa 54,7 %. Jos eläkeikäiset rajataan tarkastelun ulkopuolelle, työllisiä on 69,3 %. Jos tämän lisäksi vielä nuoret henkilöt (15–29 -vuotiaat) rajataan tarkastelun ulkopuolelle, työllisiä on 81,8 %. Työttömiä on vastaavasti 5,8 % (rajausten mukaisissa tarkasteluissa 7,3 % ja 6,8 %). Työvoiman ulkopuolella olevia on 37,7 % (rajausten mukaisissa tarkasteluissa 21,4 % ja 9,9 %) (taulukko 1.3; taulukko 1.4).

Bruttovuosituloja ja työmarkkina-asemaa ei käytetty painokriteereinä aineiston painokertoimia laadittaessa. Muiden painokriteerien käyttö kuitenkin jonkin verran lisää pienituloisten ja työttömien painoa aineistossa, ja vastaavasti vähentää suuriituloisten ja työvoiman ulkopuolella olevien painoa.

Taustakysymyksissä oli mukana myös kysymys vastaajan mahdollisesta poliisi-taustasta. Vastaaajilta kysyttiin, "Oletko itse tai onko joku muu perheestäsi tai lähisukulaisistasi poliisin palveluksessa?" Noin 6,0 % tutkimukseen vastanneista henkilöistä vastasi tähän kysymykseen "kyllä," ja 94,0 % "ei" (taulukko 1.5).

Taulukko 1.3. Vastaajien vuositulot (brutto)*

Vuositulot	N (painottamaton)	Prosentti- osuus (%)	N (painotettu, analyysipainot)	Prosentti- osuus (%)
Alle 10 001 euroa/vuosi	444	10,7 %	545	13,2 %
10 001–25 000 euroa/vuosi	996	24,0 %	983	23,7 %
25 001–50 000 euroa/vuosi	1 589	38,4 %	1 550	37,4 %
Yli 50 000 euroa/vuosi	869	21,0 %	800	19,3 %
En osaa sanoa/en halua sanoa	245	5,9 %	266	6,4 %
n (100 %)	4 143	–	4 144	–
Puuttuvia tietoja	21	–	20	–
N	4 164	–	4 164 (analyysipainot) 4 364 067 (korotuspainot)	–

* "Vuositulot. Mihin näistä tuloluokista kuulut, kun henkilökohtaiset vuositulosi lasketaan yhteen veroja vähentämättä?"

Taulukko 1.4. Vastaajien pääasiallinen työmarkkina-asema

Työmarkkina-asema	Painottamaton	Painotettu, analyysipainot	Painotettu, analyysipainot (15–64-vuotiaat)	Painotettu, analyysipainot (30–64-vuotiaat)
Työllinen (palkkatyötä tekevät, yrittäjät jne.)	53,4 %	54,7 %	69,3 %	81,8 %
Työtön	5,1 %	5,8 %	7,3 %	6,8 %
Työvoiman ulkopuolella (päätoimiset opiskelijat, eläkeläiset, vanhempainvapaalla olevat jne.)	39,9 %	37,7 %	21,4 %	9,9 %
En osaa/halua sanoa	1,6 %	1,9 %	2,1 %	1,4 %
n (100 %)	4 148	4 147	3 207	2 312
Puuttuvia tietoja	16	17	12	9
N	4 164	4 164	3 219	2 321

Taulukko 1.5. Poliiseja tai poliisin lähisukulaisia vastaajissa, "Oletko itse tai onko joku muu perheestäsi tai lähisukulaisistasi poliisin palveluksessa?"

Poliisitausta (vastaaja, vastaajan lähisukulaiset)	N (painottamaton)	Prosentti-osuus (%)	N (painotettu, analyysipainot)	Prosentti-osuus (%)
Kyllä	248	6,0 %	249	6,0 %
Ei	3 894	94,0 %	3 892	94,0 %
n (100 %)	4 142	–	4 141	–
Puuttuvia tietoja	22	–	23	–
N	4 164	–	4 164 (analyysipainot) 4 364 067 (korotuspainot)	–

Rekisteritietoihin yhdistettyjä tietoja vastaajien asuinkunnasta käytettiin Tilastokeskuksessa siihen, että kukin vastaaja voitiin sijoittaa omalle poliisilaitosalueelle. Näin saatiin tutkimuksen poliisilaitosalueuuttuja (taulukko 1.6). Kuntien ja poliisilaitosalueiden keskinäinen matriisi saatiin tutkimuksen käyttöön Poliisin tulostietojärjestelmä PolStatista. Asuinkuntamuuttuja oli aineistoa muodostettaessa vain Tilastokeskuksen tiedossa. Se ei sisälly Poliisiammattikorkeakoulun analysoimaan tutkimusaineistoon, eikä sitä arkistoida Tietoarkistoon.

Vastaajia on eniten Sisä-Suomen (15,7 %), Helsingin (12,1 %) ja Lounais-Suomen (12,0 %) poliisilaitosalueilta. Lähes kolmasosa (31,8 %) aineiston vastaajista on Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitosalueilta, kun niitä tarkastellaan yhdessä. Vähiten vastaajia on Lapin poliisilaitosalueelta, noin 3,3 %. Kertynyt aineisto on kattava ja edustaa hyvin Suomen poliisilaitosalueita.

Taulukko 1.6. Vastaajia poliisilaitosalueilla

Alue	N (painottamaton)	Prosentti- osuus (%)	N (painotettu, analyysipainot)	Prosentti- osuus (%)
Helsinki	522	12,5 %	506	12,1 %
Itä-Uusimaa	429	10,3 %	440	10,6 %
Kaakkois-Suomi	215	5,2 %	216	5,2 %
Länsi-Uusimaa	385	9,2 %	378	9,1 %
Häme	278	6,7 %	272	6,5 %
Sisä-Suomi	658	15,8 %	654	15,7 %
Pohjanmaa	308	7,4 %	310	7,5 %
Lounais-Suomi	508	12,2 %	501	12,0 %
Itä-Suomi	395	9,5 %	404	9,7 %
Oulu	330	7,9 %	347	8,3 %
Lappi	136	3,3 %	136	3,3 %
n (100 %)	4 164	–	4 164	–
Puuttuvia tietoja	0	–	0	–
N	4 164	–	4 164 (analyysipainot) 4 364 067 (korotuspainot)	–

1.4 Tutkimuksen tiedossa olevat rajoitteet

1.4.1 Ajallista vertailukelpoisuutta koskevat rajoitteet

Kuten edellä todettiin, poliisibarometritutkimusten sarja katkeaa vuosien 2020 ja 2022 välillä. Vuosien 1999–2020 tutkimukset ovat keskenään vertailukelpoisia, muuttamien rajoituksin. Sama pätee vuosien 2022–2024 tutkimuksiin.

Taulukossa 1.7 kuvataan tutkimussarjassa vuosien varrella tapahtuneita merkittävimpiä muutoksia. Näitä ovat

1. Tutkimuslomakkeen kieliversiot: vuonna 2018 suomenkielisen lomakkeen rinnalla alettiin käyttää ruotsin- ja englanninkielisiä lomakkeita.
2. Poliisien ja poliisien lähisukulaisten osallistuminen tutkimukseen: tutkimusvuosina 2012 ja 2014 poliisit ja poliisien lähisukulaiset seuloitiin tutkimuksesta pois. Kaikkina muina tutkimusvuosina he ovat olleet tutkimuksessa mukana (taulukon 1.5 kysymystä käytettiin vuosina 2012–2014 tutkimuksen alussa seulontakysymyksenä, kaikkina muina tutkimusvuosina tätä kysymystä on käytetty tutkimuksen tavanomaisena taustakysymyksenä).
3. Otantaratkaisu: vuosina 1999–2020 otantaratkaisuna oli kiintiöpoiminta (quota sampling), vuosina 2022–2024 ositettu satunnaisotanta (stratified random sampling).
4. Tiedonkeruutapa: vuosina 1999–2020 aineisto kerättiin tietokoneavusteisten henkilökohtaisten haastattelujen avulla, vuosina 2022–2024 sähköisen kyselyn ja perinteisen postikyselyn yhdistelmän avulla.

Näitä muutoksia on kuvattu yksityiskohtaisesti edellisessä vakioraportissa (Vuorensyrjä ym., 2023), eikä niihin palata tässä.

Uutta poliisibarometritutkimusta 2024 varten tehtiin yksi tavanomaista merkittävämpi muutos. Se koskee erityyppisten rikosten kuvauksia rikoksen kohteeksi joutumista koskevilla kysymyksillä. Uhritutkimuksia analysoineen menetelmällisen tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että rikoksen kuvauksen – kuten seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kuvauksen, tai pahoinpitelyn kuvauksen, tai aseellisen uhkauksen kuvauksen – pitää olla verrattain kattava ja yksityiskohtainen, jotta vastaaja osaisi mieltää oman tapauksensa rikostyyppin mukaiseksi rikokseksi;

seksuaaliseksi ahdisteluksi, pahoinpitelyksi, aseelliseksi uhkaukseksi, tms. Jos näin ei menetellä – jos rikoksen kuvaus jää yleiselle tasolle – vastaajat eivät osaa välttämättä mieltää omaa tapaustaan rikostyyppin mukaiseksi rikokseksi, tai he eivät ehkä vastaushetkellä muista tapausta. Todellisia tapauksia jää raportoimatta. Empiirissä tutkimuksessa on havaittu, että ilmoitusmäärät ovat ainakin jonkin verran pienempiä, kun kysytään yleisluontoinen kysymys yksityiskohtaisemman kysymyksen sijasta. (Siren, 2011.) Tästä syystä poliisibarometritutkimuksen kysymyksiä muutettiin nyt jonkin verran aiempaa yksityiskohtaisemmiksi.

Käytännössä toimittiin siten, että tutkimuksessa aiemmin käytettyihin yleiskäsitteisiin (kuten "aseellinen uhkaus") lisättiin rikoksen hieman laajempi kuvaus ("aseellinen uhkaus: sinua on uhattu puukolla, ampuma-aseella, lyömäaseella tms."). Jatkokysymyksissä käytettiin edelleen vain yleiskäsitteitä – kun siis haluttiin tietää, ilmoittiko rikoksen kohteeksi joutunut henkilö rikoksesta poliisille, ja jos ei, miksi hän päätti jättää ilmoituksen tekemättä (liite B, kysymyssarjat 6 ja 7a, 7b).

5. Rikoksen kohteeksi joutumisen kysymykset: vuosina 1999–2022 rikoksen kuvauksena käytettiin yleiskäsitteitä, kun kysyttiin, onko henkilö joutunut jonkin tietyn rikoksen uhriksi. Vuonna 2024 siirryttiin käyttämään yleiskäsitteitä, joita täydennettiin rikoksen yksityiskohtaisemman kuvauksen avulla.

Taulukko 1.7. Poliisibarometritutkimuksen muutokset tutkimussarjan historian aikana

Vuosi	Tutkimus- lomake, kieliversiot	Poliisit ja poliisien lähisukulaiset mukana tutkimuksen otoksessa	Otanta	Tiedonkeruu	Rikosta koskeva kuvaus rikoksen kohteeksi joutumisen kysymyksissä
1999v	FI	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2001v	FI	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2003v	FI	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2005v	FI	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2007v	FI	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2010v	FI	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2012v	FI	Ei	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2014v	FI	Ei	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2016v	FI	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2018v	FI, SE, UK	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2020v	FI, SE, UK	Kyllä	Kiintiöpoiminta	CAPI	Yleinen
2022	FI, SE, UK	Kyllä	Satunnaisotanta	Sähköinen kysely + perinteinen postikysely	Yleinen
2024	FI, SE, UK	Kyllä	Satunnaisotanta	Sähköinen kysely + perinteinen postikysely	Yksityis- kohtainen

FI suomi.

SE ruotsi.

UK englantia.

CAPI Computer-assisted personal interviews, tietokoneavusteiset henkilökohtaiset haastattelut.

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

1.4.2 Tutkimuksen muut mahdolliset rajoitteet, yhteiskunnan marginaalissa elävät vähäosaiset henkilöt tutkimuksen kohdejoukossa

Tutkimuksen luotettavuus ja valideetti ovat parantuneet merkittävästi viime vuosien aikana. Tutkimuksen aineisto perustuu Tilastokeskuksen toteuttamaan ositettuun satunnaisotantaan koko Manner-Suomen väestöstä, minkä lisäksi aineistoa on painotettu ja täydennetty Tilastokeskuksen rekisteritietojen avulla, jotta se edustaisi tutkimuksen perusjoukkoa mahdollisimman hyvin. Aineiston havaintomäärä riittää moniin erilaisiin analyysitehtäviin myös Suomen eri poliisilaitosalueilla.

Tutkimuksessa on kuitenkin omat rajoituksensa. On nimittäin niin, että vaikka otos olisi satunnainen ja vaikka painotetun aineiston tiedettäisiin vastaavan perusjoukkoa täydellisesti joidenkin tiettyjen kriteerimuuttujien kuten iän, sukupuolen, koulutuksen ja suuraluemuuttujien kriteerein, aineisto voi silti olla vastaamatta jättäneiden henkilöiden systemaattisen valikoituneisuuden vuoksi vinoutunut. On hyvin todennäköisesti muitakin tekijöitä kuin edellä mainitut painokerrointen laskennan kriteeritekijät, jotka erottavat vastanneita ja vastaamatta jättäneitä henkilöitä systemaattisella tavalla toisistaan ja joita (tekijöitä) ei kyetä tilastollisilla menetelmillä kontrolloimaan.

Aineistossa ovat lähes varmasti aliedustettuina tai aineistosta puuttuvat kokonaan yhteiskunnan kaikkein vähäosaisimmat ihmiset. Heitä ovat esimerkiksi asunnottomat, päihderiippuvaiset ja mielenterveyden ongelmista kärsivät henkilöt. Myös monet muut asiat, kuten henkilön persoonallisuus, hänen elämäntilanteensa tai hänen yleinen aktiivisuutensa elämässä, joka vaihtelee elinkaaren kuluessa, vaikuttavat hyvin todennäköisesti systemaattisella tavalla otokseen valikoituneiden henkilöiden vastausmahdollisuuksiin tai vastausalttiuteen, ja siten vinouttavat aineistoa ja tuloksia.

Ryhmäkohtainen aliedustus tämän tutkimuksen painottamattomassa aineistossa viittaa epäsuorasti joihinkin näistä vinoumista. Painottamattomassa aineistossa aliedustettuina ovat pienituloisten, perusasteen tutkinnon suorittaneiden ja työttömien ryhmät. Vastauskato on ollut näissä ryhmissä keskimääräistä suurempi.

2 Poliisi, luottamus ja legitimizeetti

2.1 Luottamus viranomaisiin Suomessa

Tutkimuksen vastaajilta kysyttiin, ”Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?” [Erittäin vähän; Melko vähän; Melko paljon; Erittäin paljon; En osaa sanoa] Arvioitavina olivat muun muassa poliisi, oikeuslaitos ja puolustusvoimat.

Kuvioiden 2.1a–2.1c vaakapylväsdiagrammit kuvaavat vastausjakaumien prosenttiosuuksia (%). Näissä kuvioissa, kuten muissakin tämän raportin kuvioissa, muuttuja-kohtaiset keskiarvot on kirjattu jokaisen vaakapylväsdiagrammin oikeaan pätyyn. ”En osaa sanoa”-vaihtoehto (EOS) on mukana jakaumakuvauksissa, mutta ei keskiarvojen laskennassa.

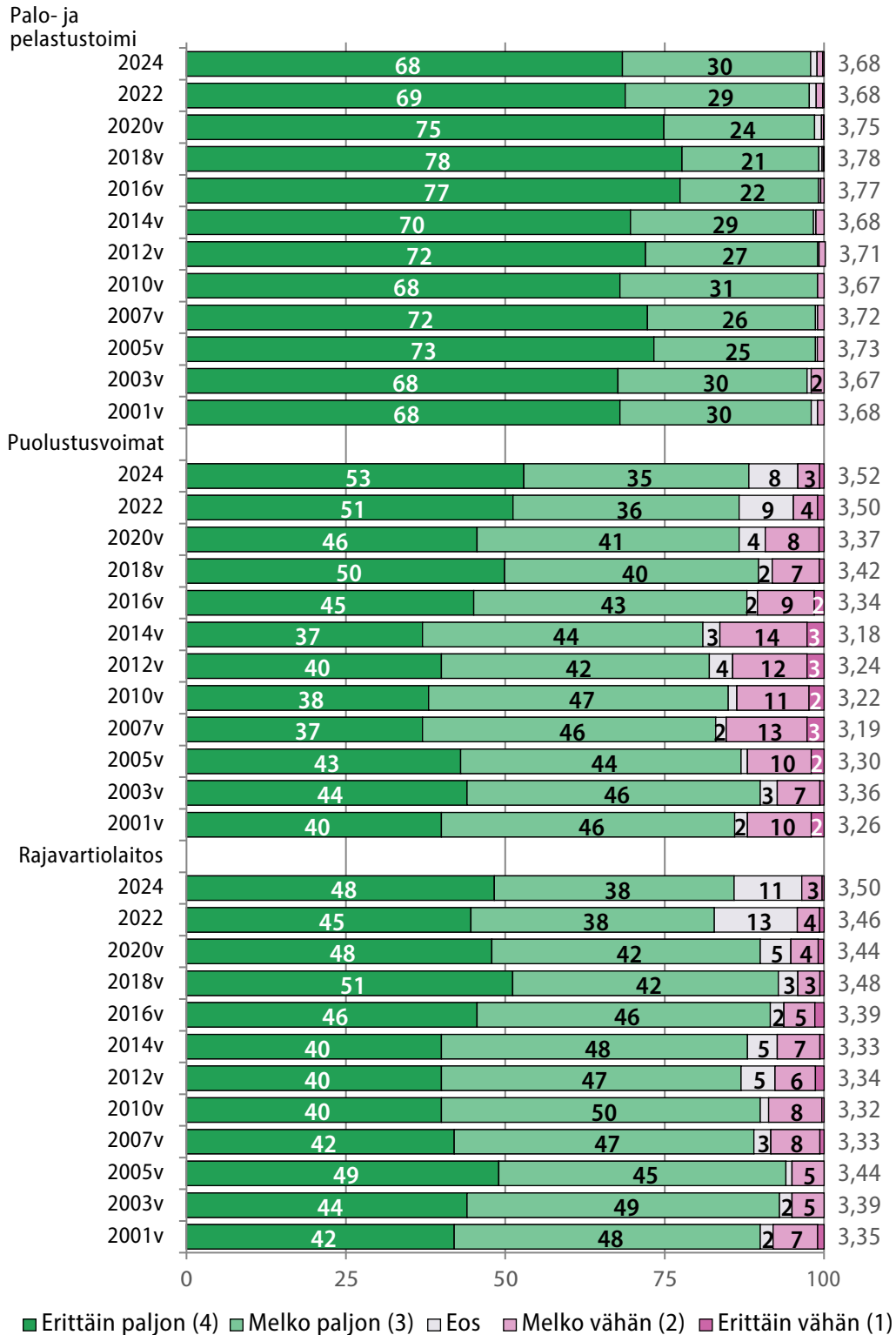
Joissakin tapauksissa asteikon suunta käännetään keskiarvojen laskentaa varten. Kuvion selite kertoo aina sen, mikä asteikon suunta on ollut keskiarvoja laskettaessa.

Tulokset kuvioissa 2.1a–2.1c on järjestetty tutkimusvuoden 2024 keskiarvojen mukaiseen suuruusjärjestykseen. Keskiarvotarkastelun perusteella vastaajat luottivat suhteellisesti eniten palo- ja pelastustoimen viranomaisten toimintaan (kuvio 2.1a),¹⁶ vähiten yksityisten vartiointiliikkeiden toimintaan (kuvio 2.1c).

Jos tarkastellaan myönteisten vastausten osuutta kaikista vastauksista, järjestys on hieman toisenlainen. Eniten luotetaan edelleen palo- ja pelastustoimen viranomaisten toimintaan, noin 98 % vastaajista luottaa heihin melko tai erittäin paljon. Seuraavaksi eniten vastaajat luottavat näillä kriteerein tarkasteltuna hätäkeskusten (92 %) ja poliisin (92 %) sekä puolustusvoimien toimintaan (88 %). Tässä tarkastelluista toimijoista vastaajat luottavat vähiten yhtäältä oikeuslaitoksen/tuomioistuinten (71 %) ja toisaalta yksityisten vartiointiliikkeiden toimintaan (44 %).

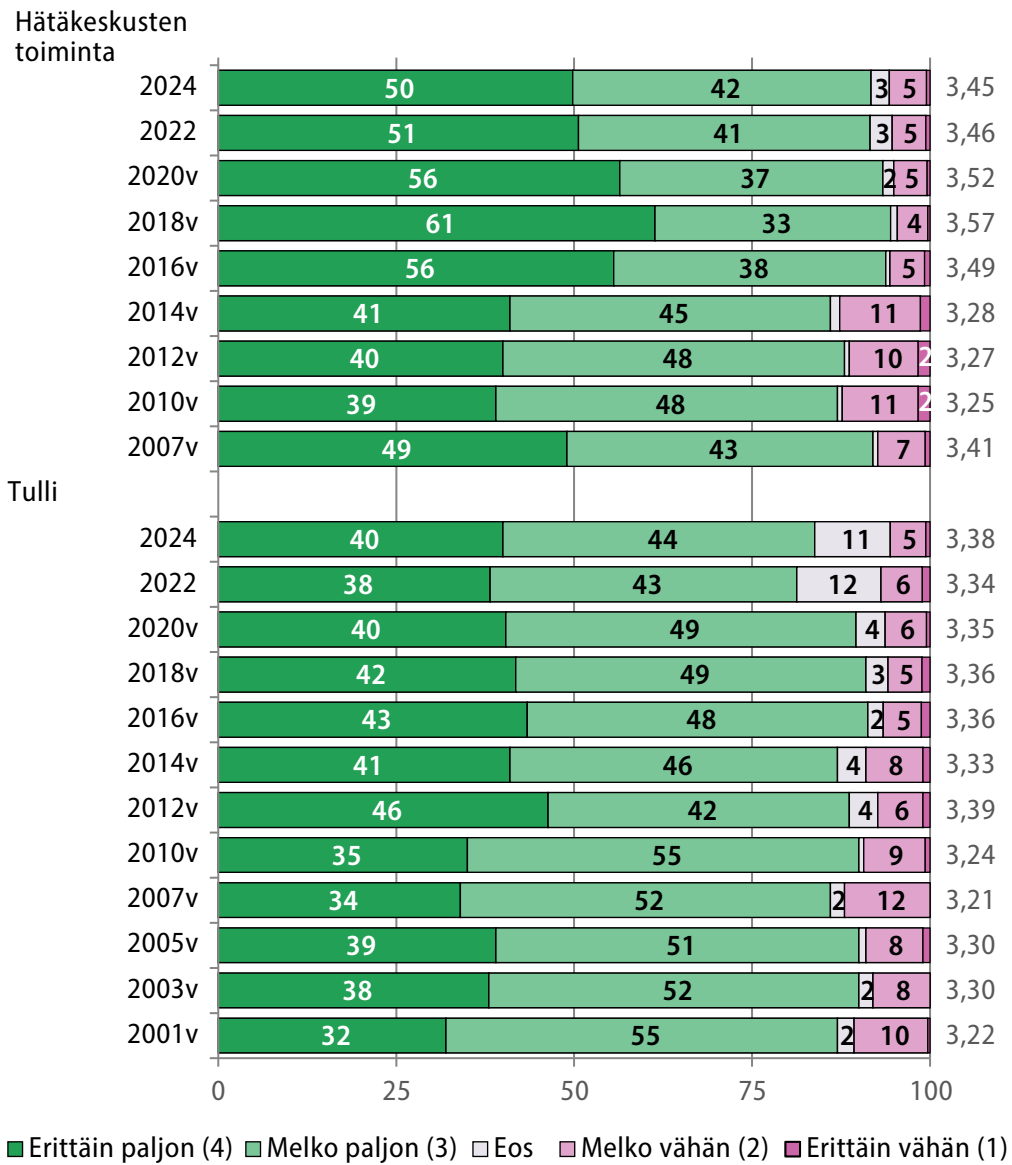
Ero näiden kahden eri tarkastelutavan välillä aiheutuu siitä, että ”en osaa sanoa”-vastaukset ovat mukana jakaumatarkastelussa, mutta eivät keskiarvotarkastelussa. Näiden vastausten osuus (”en osaa sanoa”) on selvästi pienin (1–3 %) palo- ja pelastustoimea, hätäkeskuksia ja poliisia koskevissa arvioissa.

Kuvio 2.1a. Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

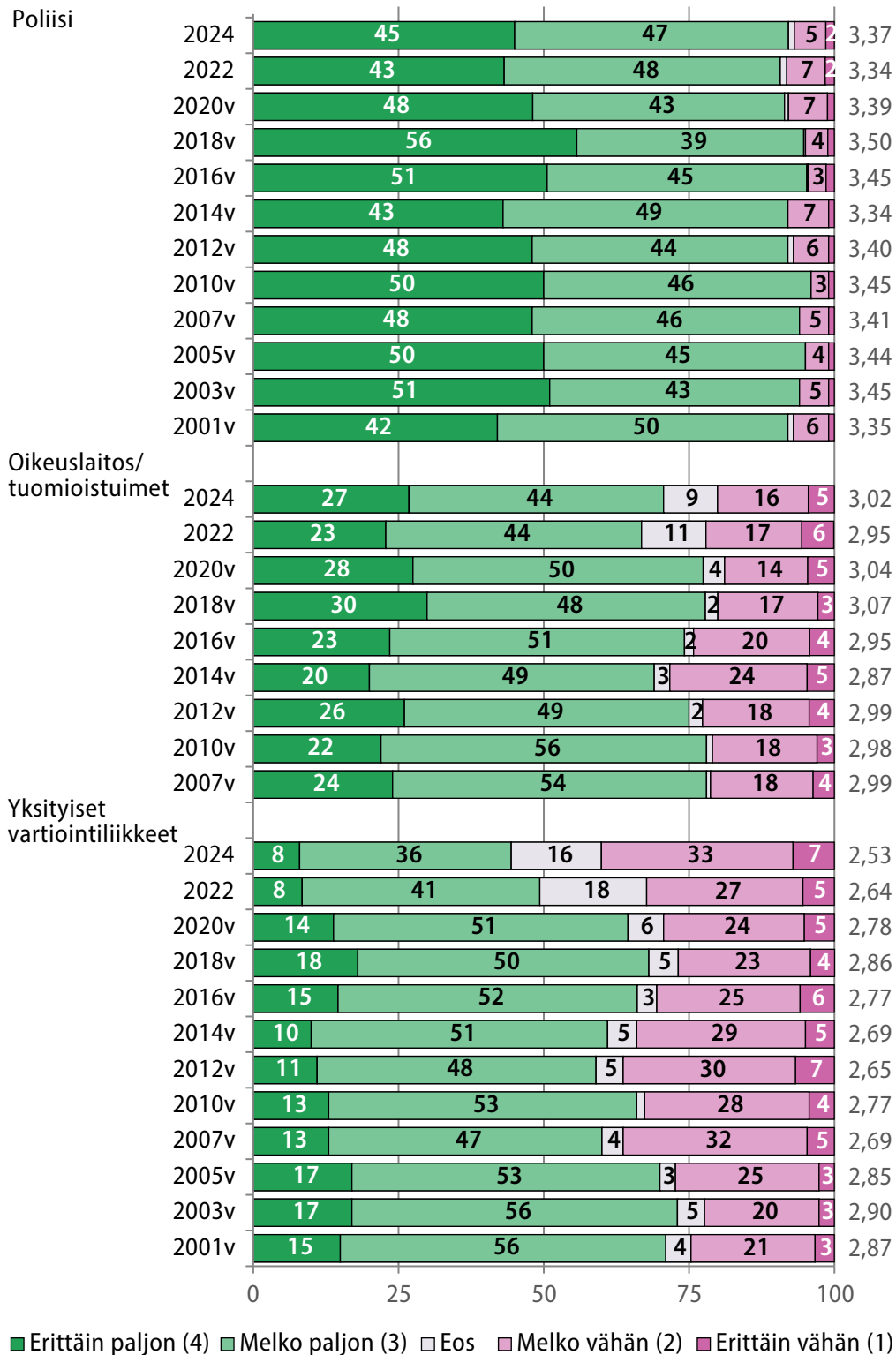
n min. (painottamaton) kaikissa luottamuskysymyksissä = 4 000, puuttuvia tietoja max. = 164.
 (v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 2.1b. Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

n min. (painottamaton) kaikissa luottamuskysymyksissä = 4 000, puuttuvia tietoja max. = 164.
 (v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 2.1c. Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

n min. (painottamaton) kaikissa luottamusksymyksissä = 4 000, puuttuvia tietoja max. = 164.
(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Poliisilaitoskohtainen tarkastelu antaa melko yhdenmukaisen kuvan luottamuksesta poliisin toimintaan eri puolilla Suomea (taulukko 2.1). Joitakin aluekohtaisia eroja voidaan kuitenkin havaita. Jos tarkastellaan melko tai erittäin paljon poliisin toimintaan luottavia poliisilaitoksittain, on näiden yhteenlaskettu osuus suurin Lounais-Suomessa (noin 95 %) ja korkea myös Länsi-Uudellamaalla (94 %). Osuus on pienin Itä-Suomessa (89 %). Yleisesti ottaen poliisilaitoskohtaista vaihtelua on kuitenkin vain vähän ja on hyvin mahdollista, että se on satunnaista. Erittäin vähän tai melko vähän poliisin toimintaan luottavien yhteenlaskettu osuus vaihtelee eri poliisilaitosalueiden välillä noin viidestä (5 %) noin kymmeneen (10 %) prosenttiin.

Taulukko 2.1. "Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?" [Poliisi] (%), poliisilaitoskohtaiset jakaumat

Alue	Erittäin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Erittäin vähän	En osaa sanoa	n* (100 %)	Erittäin paljon, melko paljon, yhteensä
Helsinki	43 %	49 %	6 %	1 %	1 %	487	92 %
Itä-Uusimaa	46 %	46 %	6 %	1 %	1 %	419	92 %
Kaakkois-Suomi	49 %	43 %	5 %	3 %	–	205	92 %
Länsi-Uusimaa	47 %	47 %	4 %	1 %	1 %	363	94 %
Häme	46 %	45 %	6 %	2 %	2 %	260	91 %
Sisä-Suomi	42 %	51 %	5 %	2 %	1 %	632	92 %
Pohjanmaa	47 %	45 %	5 %	1 %	2 %	302	92 %
Lounais-Suomi	48 %	47 %	4 %	1 %	1 %	491	95 %
Itä-Suomi	38 %	50 %	8 %	2 %	1 %	397	89 %
Oulu	47 %	44 %	6 %	2 %	2 %	329	91 %
Lappi	47 %	44 %	5 %	2 %	3 %	131	91 %
Yhteensä	45 %	47 %	5 %	2 %	1 %	4 016	92 %
Puuttuvia tietoja	–	–	–	–	–	148	–
N	–	–	–	–	–	4 164	–

* Analyysipainot; n (painottomaton) = 4 033, puuttuvia tietoja 131.

Ikäryhmittäisen vertailun perusteella luottamus poliisin toimintaan näyttäisi iän myötä jonkin verran kasvavan (taulukko 2.2). Nuorten (–29) ja nuorempien työikäisten (30–49) jakaumat muistuttavat toisiaan, mutta kokeneemmilla työikäisillä (50–64) luottamus poliisin toimintaan oli hieman näitä ryhmiä suurempi, ja eläkeikäisillä (65–) vielä jonkin verran tätä suurempi. Eläkeikäisistä noin 94 % luotti poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon (nuorimpien vastaajien ryhmässä 91 %), 5 % melko tai erittäin vähän (7 %). Mutta kuten havaitaan, suuria eroja luottamuksessa ikäryhmien välillä ei ole.

Sukupuolen mukaisessa vertailussa (naiset, miehet) eroja on niin ikään vain hyvin vähän tai ei lainkaan (taulukko 2.3). Muun sukupuolisen vaihtoehdon valinneiden luottamus poliisin toimintaan näyttää kuitenkin olevan muita ryhmiä selvästi vähäisempi. Havaintomäärä on tässä erittäin pieni, mutta päätelmää tukee se, että havainnot ovat samansuuntaisia kuin vuoden 2022 tutkimuksessa. Vuoden 2024 aineistossa muun sukupuolisista noin 67 % (2022: 58 %) vastasi luottavansa poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon, 30 % melko tai erittäin vähän (2022: 36 %).

Koulutuksen mukaisessa tarkastelussa (korkein suoritettu tutkinto) erot eri vastaajaryhmien välillä ovat pieniä. Luottamus poliisin toimintaan näyttää kuitenkin jonkin verran lisääntyvän koulutustason myötä (taulukko 2.4).

Eroja on jonkin verran enemmän, kun tarkastellaan taloudellisesti hyvä- ja huono-osaisten luottamusta poliisin toimintaan. Pienituloiset vastaajat (bruttovuositulot $\leq 10\,000$ €) ja työttömät luottavat poliisin toimintaan vähemmän kuin muut. Alimman bruttovuosituloryhmän vastaajista noin 90 % luottaa poliisin toimintaan melko tai erittäin paljon (yli 50 000 ansaitsevista 95 %). Työttömien vastaajien joukossa osuus on noin 86 % (työllisillä 92 %, työvoiman ulkopuolella olevien joukossa niin ikään 92 %). Nämä ryhmäkohtaiset erot ovat jonkin verran kaventuneet vuodesta 2022 vuoteen 2024.

Taulukko 2.2. ”Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?”
[Poliisi] (%), ikäryhmien mukaiset jakaumat

Vastausvaihtoehdot	–29	30–49	50–64	65–	Yhteensä
Erittäin paljon	43 %	43 %	47 %	48 %	45 %
Melko paljon	48 %	48 %	47 %	46 %	47 %
Melko vähän	5 %	7 %	5 %	4 %	5 %
Erittäin vähän	2 %	2 %	1 %	1 %	2 %
En osaa sanoa	1 %	1 %	1 %	2 %	1 %
n* (100 %)	839	1296	958	923	4 016

* Analyysipainot; n (painottamaton) = 4 033, puuttuvia tietoja 131.

Taulukko 2.3. ”Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?”
[Poliisi] (%), sukupuolen mukaiset jakaumat

Vastausvaihtoehdot	Nainen	Mies	Muu	Yhteensä
Erittäin paljon	46 %	45 %	21 %	45 %
Melko paljon	47 %	47 %	46 %	47 %
Melko vähän	5 %	6 %	18 %	5 %
Erittäin vähän	1 %	2 %	12 %	2 %
En osaa sanoa	1 %	1 %	3 %	1 %
n* (100 %)	2 000	1 981	33	4 014

* Analyysipainot; n (painottamaton) = 4 033, puuttuvia tietoja 131.

Taulukko 2.4. ”Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?”
[Poliisi] (%), jakaumat korkeimman suoritettun tutkinnon mukaan

Vastaus- vaihtoehdot	Peruskoulun päättö- tutkinto tai keski-, kansa- tai kansalais- koulututkinto	Ylioppilas- tutkinto, ammatti- koulu- tutkinto tai opistotason tutkinto	Ammattikorkea- koulu-, ylempi ammattikorkea- koulu- tai yliopistotason tutkinto	En osaa/ halua sanoa	Yhteensä
Erittäin paljon	44 %	44 %	47 %	43 %	45 %
Melko paljon	46 %	49 %	46 %	41 %	47 %
Melko vähän	5 %	6 %	5 %	6 %	5 %
Erittäin vähän	2 %	1 %	1 %	8 %	2 %
En osaa sanoa	2 %	1 %	1 %	2 %	1 %
n* (100 %)	799	1 743	1 357	87	3 986

* Analyysipainot; n (painottamaton) = 4 005, puuttuvia tietoja 159.

Taulukko 2.5. ”Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?”
[Poliisi] (%), bruttovuositulojen mukaiset jakaumat

Vastaus- vaihtoehdot	Alle 10 001 euroa/ vuosi	10 001– 25 000 euroa/ vuosi	25 001– 50 000 euroa/ vuosi	Yli 50 000 euroa/ vuosi	En osaa/ halua sanoa	Yhteensä
Erittäin paljon	48 %	41 %	46 %	46 %	42 %	45 %
Melko paljon	42 %	51 %	46 %	49 %	44 %	47 %
Melko vähän	5 %	5 %	6 %	3 %	8 %	5 %
Erittäin vähän	4 %	2 %	1 %	2 %	3 %	2 %
En osaa sanoa	1 %	1 %	1 %	1 %	4 %	1 %
n* (100 %)	509	958	1 502	783	248	4 000

* Analyysipainot; n (painottamaton) = 4 015, puuttuvia tietoja 149.

Taulukko 2.6. ”Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?”
[Poliisi] (%), pääasiallisen työmarkkina-aseman mukaiset jakaumat

Vastaus- vaihtoehdot	Työllinen (palkkatyötä tekevät, yrittäjät jne.)	Työtön	Työvoiman ulkopuolella (päätoimiset opiskelijat, eläkeläiset, vanhempain- vapaalla olevat jne.)	En osaa/ halua sanoa	Yhteensä
Erittäin paljon	44 %	44 %	46 %	43 %	45 %
Melko paljon	48 %	42 %	46 %	45 %	47 %
Melko vähän	6 %	10 %	4 %	3 %	5 %
Erittäin vähän	1 %	3 %	2 %	5 %	2 %
En osaa sanoa	1 %	1 %	1 %	4 %	1 %
n* (100 %)	2 194	224	1 506	74	3 998

* Analyysipainot; n (painottamaton) = 4 017, puuttuvia tietoja 147.

2.2 Poliisin legitimizeetti

2.2.1 Legitimizeetin käsite ja mittaaminen

Poliisin ja yleisemmin koko oikeusjärjestelmän legitimizeettiä koskevassa tutkimuksessa otettiin merkittävä edistysaskel Euro-Justis -tutkimushankkeessa vuosina 2008–2011 (*Euro-Justis. Scientific Indicators of Confidence in Justice: Tools for Policy Assessment*). Legitimizeetin tutkimus oli ennen Euro-Justis -hanketta ollut pääasiassa valtio- ja oikeustieteellistä teoreettista tutkimusta, tai valtiofilosofista tutkimusta. Jacksonin, Bradfordin, Hough’n ja kollegoiden Euro Justis -hankkeessa näkökulma oli empiirinen. Luottamuksen ja legitimizeetin mittaamiseen kehitettiin sarja indikaattoreita, joiden reliabiliteetti ja validiteetti pyrittiin tutkimushankkeessa varmistamaan mahdollisimman perusteellisesti. Hankkeessa kehitettyjä mittareita testattiin hankekauden aikana vaativimmassa mahdollisessa kontekstissa eli koko Euroopan kattavassa vuoden 2010 European Social Survey -hankkeessa.¹⁷ (Jackson ym., 2011; 2013; Hough ym., 2013; Hough, 2021.)

Muuttujasarjojen reliabiliteetti ja validiteetti ovat osoittautuneet vahvoiksi muutamia yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta (Jackson ym., 2011; 2013; Hough ym., 2013; Hough, 2021; ks. myös Bottoms & Tankebe, 2012; 2021; Vuorensyrjä, 2023). Poliisibarometritutkimuksen käytössä olevista muuttujista muodostuu neljä faktoria, joissa on 11 indikaattorimuuttujaa. Ne otettiin poliisibarometritutkimuksessa käyttöön vuonna 2018.^{18,19}

Mainitut neljä faktoria ovat:

1. Poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus: tekeekö poliisi oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä, kohteleeko poliisi kansalaisia kunnioittavasti, ja perusteleeko poliisi päätöksiään (3 kysymystä).
2. Poliisin vaikuttavuus: ovatko poliisitoiminnan tosiasialliset vaikutukset tavoiteltujen hyötyvaikutusten mukaisia, esimerkiksi väkivaltarikosten ennalta estämisessä, asuntomurtojen selvittämisessä ja kiireellisissä hälytystehtävissä (2 kysymystä).
3. Kokemus velvollisuudesta noudattaa poliisin tekemiä päätöksiä ja määräyksiä: kokevatko kansalaiset, että heillä on velvollisuus toimia poliisin päätösten, ohjeiden ja määräysten mukaisesti (3 kysymystä).
4. Poliisin arvojen ja kansalaisten omien arvojen yhdenmukaisuus: ovatko kansalaisten omat arvot ja oikeudenmukaisuuskäsitykset yhdenmukaisia suhteessa niihin arvoihin ja menettelytapoihin, joita poliisin toiminta ilmentää (3 kysymystä). (Jackson ym., 2013.)

Vuonna 2022 poliisibarometritutkimukseen otettiin mukaan myös distributiivisen oikeudenmukaisuuden kaksi muuttujaa – nämäkin kaksi muuttujaa Euro-Justis-hankkeessa alun perin kehitettyjä indikaattorimuuttujia.

5. Poliisin distributiivinen oikeudenmukaisuus: kohteleeko poliisi kaikkia ihmisiä keskenään yhdenvertaisella tavalla riippumatta heidän varallisuudestaan ja etnisestä taustastaan? (2 kysymystä). (Jackson ym., 2013.)

Kolmiportaisen mittaustapansa vuoksi distributiivisen oikeudenmukaisuuden muuttujat eivät toimi analyysissa samalla tavalla kuin muut tässä analysoidut muuttujat – latenttina muuttujana, faktorianalyysissa – mutta aihekokonaisuus on tärkeä ja nämä muuttujat ovat vuodesta 2022 alkaen olleet mukana poliisibarometritutkimuksessa.

2.2.2 Poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus

Poliisin proseduraalisesta oikeudenmukaisuudesta (perceived procedural justice of the police) kysyttiin seuraavat kolme kysymystä:

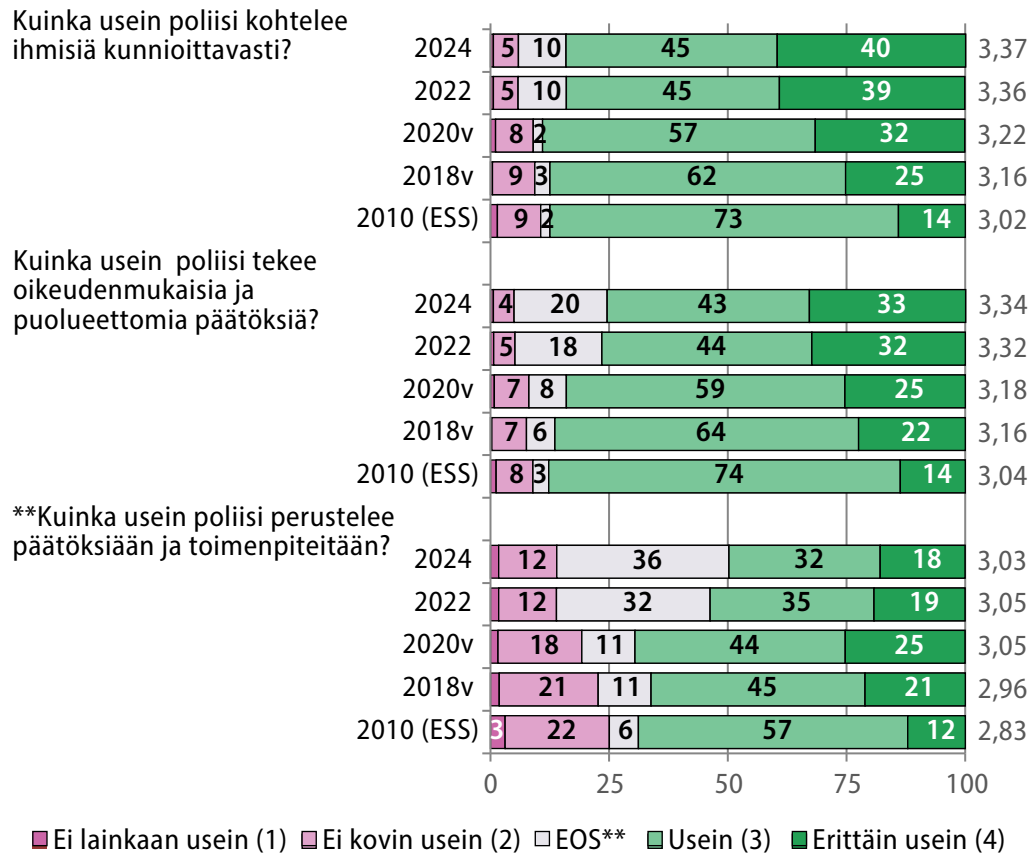
”Kuulemiesi tai omien kokemustesi perusteella, kuinka usein Suomen poliisi yleisesti ottaen kohtelee ihmisiä kunnioittavasti?” [Ei lainkaan usein; Ei kovin usein; Usein; Erittäin usein; En osaa sanoa]

”Kuinka usein suunnilleen poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä tilanteissa, joita se hoitaa?” [Ei lainkaan usein; Ei kovin usein; Usein; Erittäin usein; En osaa sanoa]

”Kuinka usein sanoisit Suomen poliisin yleensä perustelevan päätöksiään ja toimenpiteitään tilanteissa, joissa he ovat ihmisten kanssa tekemisissä, jos heiltä pyydetään perustelua?” [Ei lainkaan usein; Ei kovin usein; Usein; Erittäin usein; Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelemaan päätöksiään tai toimenpiteitään; En osaa sanoa]

Noin 85 % vastaajista arvioi, että poliisi kohtelee ihmisiä kunnioittavasti usein tai erittäin usein, ja 6 % arvioi, että näin ei tapahdu kovinkaan usein tai ei lainkaan (kuvio 2.2). Vastaajista noin 76 % puolestaan arvioi, että poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä usein tai erittäin usein, ja 5 % arvioi, että näin tapahtuu vain harvoin tai ei lainkaan. Noin 50 % vastaajista arvioi, että poliisi usein tai erittäin usein perustelee päätöksiään ja toimenpiteitään, jos sitä heiltä pyydetään. Kielteisiä vastauksia oli noin 14 %. ”En osaa sanoa” vastauksia oli tässä kysymyksessä näistä kolmesta eniten (36 %). Kuten edellä todettiin, ”en osaa sanoa”-vastauksia on ollut kyselytutkimuksissa (2022–2024) selvästi enemmän kuin haastattelututkimuksissa (2010–2020).

Kuvio 2.2. Poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus (%)

Vuodet 2018–2024: Poliisibarometri 2018–2024
 n min. (painottamaton) = 4 001, puuttuvia tietoja max. = 163.
 Vuosi 2010 ESS, 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.
 (v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.
 ** Kuvion kolmannessa kysymyksessä EOS-vaihtoehto sisältää myös vastaukset, joissa vastaaja arvioi, että ”Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelevaan päätöksiään tai toimenpiteitään”, Heitä oli ESS-kyselyssä 2010 noin 1,6 % kaikista vastaajista ja poliisibarometritutkimuksessa 2024 noin 3,5 % vastaajista (2022: 3,1 %; 2020: 2,8 %; 2018: 3,3 %).

2.2.3 Poliisin vaikuttavuus

Poliisin vaikuttavuutta koskeissa muuttujissa havaittiin tämän tutkimusprojektin aikana edellistä, vuoden 2022 aineistoa koskeva aineistovirhe.²⁰ Virhe oli Tilastokeskuksen tutkimusprojektille toimittamassa alkuperäisessä aineistossa ja se vaikutti sekä siihen vakioraporttiin, jossa vuoden 2022 tulokset raportoitiin (Vuorensyrjä ym., 2023) että aineistolla sittemmin tehtyyn syventävään tutkimukseen (ks. Vuorensyrjä, 2025; toinen, korjattu editio, jossa käytetään virheetöntä aineistoa). Virheellistä aineistoa ei ehditty jakamaan Tietoarkistosta eteenpäin

(jatkotutkimukseen, opetuskäyttöön), joten ongelmat rajautuvat kahteen edellä mainittuun tutkimukseen. Vuoden 2022 jakaumia ja keskiarvoja koskevat virheelliset tulokset on korjattu tähän raporttiin (ks. kuvio 2.3, jossa oikeat tulokset, vrt. Vuorensyrjä ym., 2023, s. 60, jossa virheelliset tulokset).

Arvioita poliisin vaikuttavuudesta (perceived effectiveness of the police) tutkittiin kahden kysymyksen avulla. Vastaajilta kysyttiin ääriasteikolliset kysymykset väkivaltarikollisuuden ennalta estämisestä ja murtovarkaiden kiinni saamisesta Suomessa. Kyselytutkimuksen asteikko on 11-portainen (0–10), mutta kuvion 2.3 jakaumissa se esitetään luokiteltuna. Keskiarvot lasketaan silti alkuperäiseltä 11-portaiselta asteikolta.

”Kuulemiesi tai omien kokemustesi perusteella... ”

”Kuinka hyvin poliisi mielestäsi onnistuu **ennalta estämään** väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa?”

”Kuinka hyvin poliisi mielestäsi onnistuu **saamaan** murtovarkaat **kiinni** Suomessa?”

ERITTÄIN HUONOSTI = 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 = ERITTÄIN HYVIN

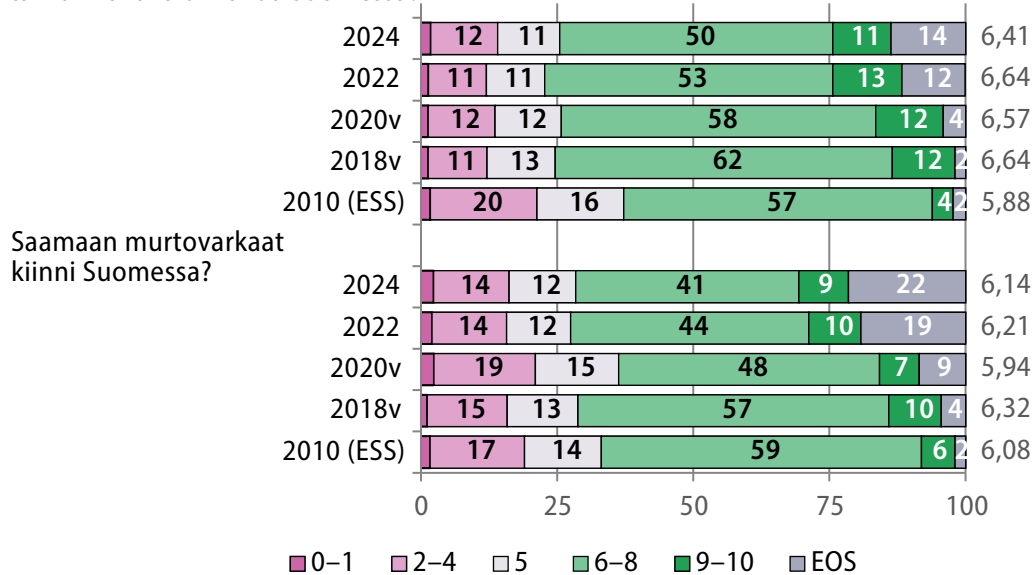
[EN OSAA SANOA]

Noin 61 % (2022: 66 %) vastaajista arvioi, että poliisi onnistuu kohtuullisen hyvin ennalta estämään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa (vastaukset asteikkovälillä 6–10). Kielteisten vastausten (0–4) osuus oli nyt jonkin verran suurempi (14 %) kuin edellisessä tutkimuksessa (2022: 12 %).

Noin 50 % (2022: 54 %) vastaajista arvioi, että poliisi onnistuu kohtuullisen hyvin saamaan murtovarkaat kiinni (6–10). Kielteisten vastausten (0–4) osuus oli yhtä suuri (noin 16 %) kuin edellisessä tutkimuksessa (2022: 16 %).

Kuvio 2.3. Poliisin vaikuttavuus (%)

Ennalta estämään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa?

Vuodet 2018–2024: Poliisibarometri 2018–2024

n min. (painottamaton) = 4 023, puuttuvia tietoja max. = 141.

Vuosi 2010 ESS, 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

2.2.4 Velvollisuus noudattaa poliisin tekemiä päätöksiä

Vastaajien kokemusta heidän omasta velvollisuudestaan noudattaa poliisin tekemiä päätöksiä (perceived obligation to obey the police) kysyttiin kolme kysymystä.

”Missä määrin sinulla mielestäsi on velvollisuus...”

”Tukea poliisin tekemiä päätöksiä silloinkin, kun olet niistä eri mieltä?”

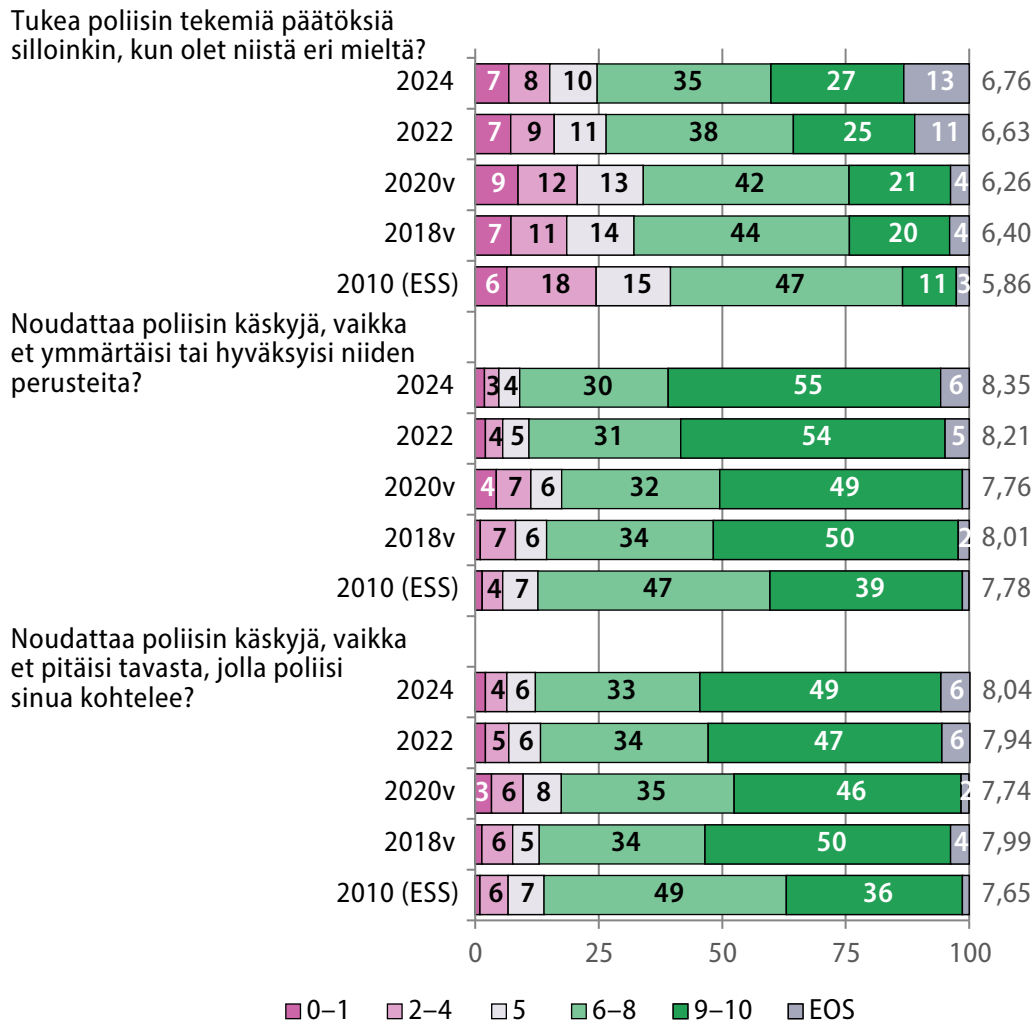
”Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka et ymmärtäisi tai hyväksyisi niiden perusteita?”

”Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka et pitäisi tavasta, jolla poliisi sinua kohtelee?”

EI LAINKAAN VELVOLLISUUTENI = 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 = TÄYSIN MINUN VELVOLLISUUTENI
[EN OSAA SANOA]

Selvästi yli puolet tutkimukseen vastanneista henkilöistä katsoi velvollisuudekseen noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ei ymmärtäisi tai täysin hyväksyisi niiden perusteita (noin 85 % vastauksista asteikon alueella 6–10) tai ei pitäisi tavasta, jolla poliisi heitä kohtelee (82 %). Kielteisiä vastauksia oli noin 5–6 % (so. vastauksia asteikon alueella 0–4). Suhtautuminen poliisin päätöksenteon tukemiseen sellaisissa tapauksissa, joissa henkilö itse on poliisin päätöksistä eri mieltä, oli kriittisempää. Hyväksyviä vastauksia oli noin 62 % (6–10), kieltäviä 15 % (0–4). Tulokset ovat samansuuntaisia kuin vuonna 2022.

Kuvio 2.4. Velvollisuus noudattaa poliisin tekemiä päätöksiä (%)

Vuodet 2018–2024: Poliisibarometri 2018–2024
 n min. (painottamaton) = 4 015, puuttuvia tietoja max. = 149.
 Vuosi 2010 ESS, 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.
 (v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

2.2.5 Poliisin arvojen ja kansalaisten omien arvojen yhdenmukaisuus

Poliisin arvojen ja kansalaisten omien arvojen keskinäisestä yhdenmukaisuudesta (perceived moral alignment with the police) kysyttiin kolme kysymystä.

”Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien Suomen poliisia koskevien väittämien kanssa?”

”Yleisesti ottaen poliisilla on sama käsitys oikeasta ja väärästä kuin minulla”

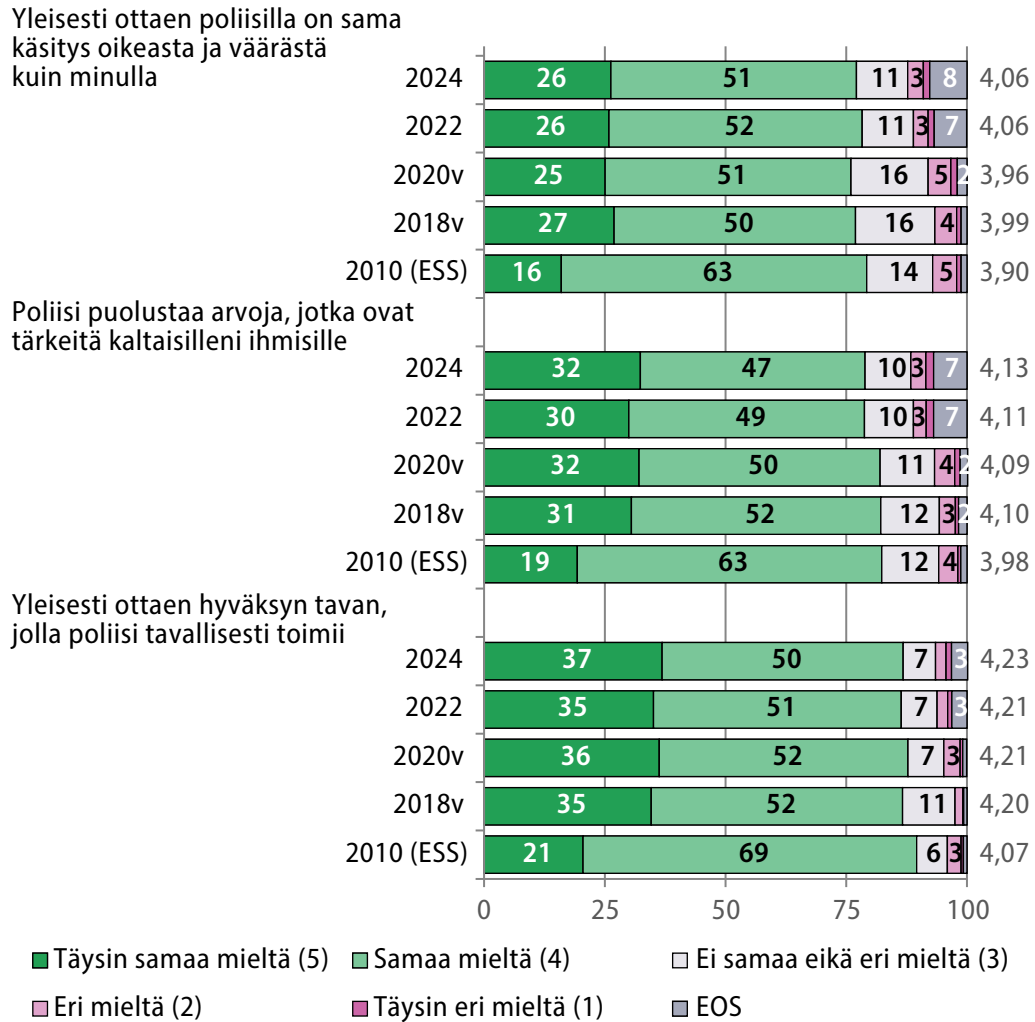
”Poliisi puolustaa arvoja, jotka ovat tärkeitä kaltaisilleni ihmisille”

”Yleisesti ottaen hyväksyn tavan, jolla poliisi tavallisesti toimii”

[Täysin samaa mieltä; Samaa mieltä; Ei samaa eikä eri mieltä; Eri mieltä; Täysin eri mieltä; En osaa sanoa]

Samaa tai täysin samaa mieltä näiden väitteiden kanssa oli noin 77–87 % vastaajista. Kielteisiä vastauksia oli kysymyksestä riippuen 3–5 %. Nämä havainnot ovat silmiinpistävästi vakaita yli ajan. Valtaosa tutkimukseen eri ajankohtina vastanneista henkilöistä on nähnyt poliisin arvot ja omat arvonsa keskenään yhdenmukaisina. Todennäköisesti näiden kysymyksen sisällöllisenä kohteena – arvojen sisältöä ei näissä kysymyksissä varsinaisesti julkilausuta – on jokin kaikille kansalaisille yhteinen, ajassa vain hyvin hitaasti tai ei juuri lainkaan muuttuva arvoperusta.

Kuvio 2.5. Poliisin arvojen ja kansalaisten omien arvojen yhdenmukaisuus (%)

Vuodet 2018–2024: Poliisibarometri 2018–2024
 n min. (painottamaton) = 4 011, puuttuvia tietoja max. = 153.
 Vuosi 2010 ESS, 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.
 (v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

2.2.6 Poliisin distributiivinen oikeudenmukaisuus

Distributiivista oikeudenmukaisuutta tutkittaessa arvioidaan, tuottavatko oikeusjärjestelmän institutionaalisten toimijoiden, kuten tuomioistuinten ja poliisin, päätökset samanlaisia lopputuloksia kaikille kansalaisille. Lopputulosten on oltava kaikille samoja, riippumatta sellaisista kansalaisia luonnehtivista piirteistä, joiden ei pitä vaikuttaa oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten päätöksiin (Tyler, 1990/2006).

Mikään rikoksen uhrin tai rikoksesta epäillyn henkilön juttuun nähden ulkoinen piirre – oli kyse sitten persoonallisesta, kulttuurisesta, taloudellisesta tai poliittisesta piirteestä – ei saa vaikuttaa jutun käsittelyyn eikä ratkaisuun.

European Social Survey (2010) -tutkimusta seuraten poliisibarometritutkimuksessa analysoidaan etnisen taustan ja varallisuusaseman merkitystä suhteessa distributiiviseen oikeudenmukaisuuteen. Distributiivisen oikeudenmukaisuuden käsite on lähellä proseduraalisen oikeudenmukaisuuden käsitettä, mutta prosessimenettelyn sijasta tässä käsitteessä korostuvat prosessin lopputulokset, siis esimerkiksi jutun saama ratkaisu, ja mahdolliset systemaattiset vinoumat näissä lopputuloksissa (Tyler, 1990/2006; Bottoms & Tankebe, 2012; 2021; Vuorensyrjä, 2023).

Vastaajilta kysyttiin seuraavat kaksi kysymystä.

”Kun rikoksen uhrin ilmoittavat rikoksista poliisille, kohtelee poliisi mielestäsi rikkaita huonommin, köyhiä huonommin vai rikkaita ja köyhiä samalla tavalla?” [Rikkaita kohdellaan huonommin; Köyhiä kohdellaan huonommin; Rikkaita ja köyhiä kohdellaan samalla tavalla; En osaa sanoa]

”Entä kun rikoksen uhrin ilmoittavat rikoksista poliisille, kohtelee poliisi mielestäsi joitakin ihmisiä huonommin heidän etnisen alkuperänsä takia, vai kohdellaanko kaikkia samalla tavalla?” [Ihmisiä, jotka ovat **eri etnistä** alkuperää kuin useimmat suomalaiset, kohdellaan huonommin; Ihmisiä, jotka ovat **samaa etnistä** alkuperää kuin useimmat suomalaiset, kohdellaan huonommin; Kaikkia kohdellaan samalla tavalla etnisestä alkuperästä riippumatta; En osaa sanoa]

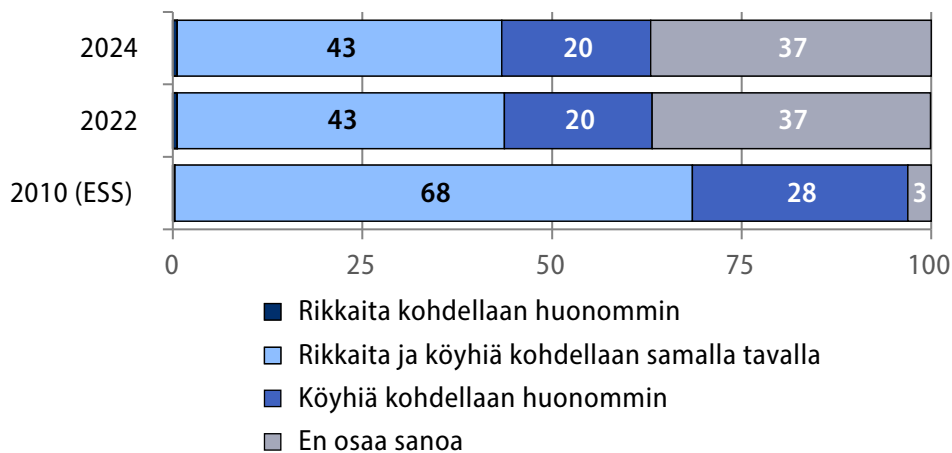
Suuri osa vastaajista katsoi, että he eivät kykene arvioimaan näitä kysymyksiä. Varallisuusaseman merkitystä koskevassa kysymyksessä ”en osaa sanoa” vastaneita oli 37 % ja etnisen taustan merkitystä koskevassa kysymyksessä 44 % vastaajista (kuviot 2.6 ja 2.7). Noin 43 % vastaajista arvioi, että rikoksesta ilmoittavan uhrin varallisuusasema ei vaikuta siihen, millä tavoin poliisi häntä kohtelee. Etnisen taustan osalta vastaava osuus oli 36 %.

Siinä määrin kuin eriarvoisuutta koetaan olevan, köyhien (20 % vastaajista) ja etnisten vähemmistöjen (17 %) nähdään kärsivän siitä rikkaita (1 %) ja suomalaistaustaista etnistä enemmistöä (3 %) enemmän (kuviot 2.6 ja 2.7). Havainnot ovat samoja kuin edellisessä tutkimuksessa. Vastaajien näkemyksissä ei ole tapahtunut muutoksia vuosien 2022 ja 2024 välillä.

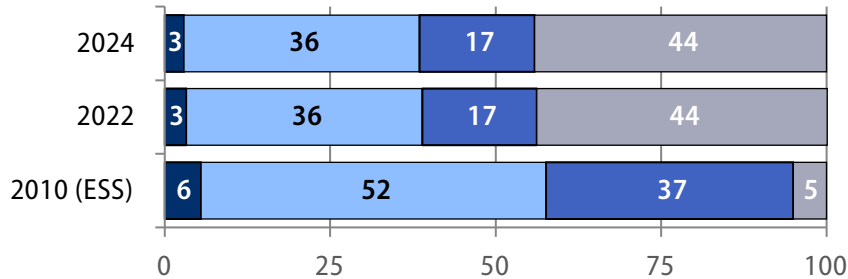
Näistä muuttujista ei lasketa keskiarvoja, koska vastausasteikko on luokitteluasteikollinen. Jos kuitenkin tarkastellaan niiden vastaajien osuutta, jotka ajattelevat, että kaikkia ihmisiä kohdellaan samalla tavalla, suhteessa kaikkiin sisällöllisen vastauksen antaneisiin henkilöihin (so. pl. ”en osaa sanoa” vastaukset), heitä oli sisällöllisen vastauksen antaneista henkilöistä 68,0 % (varallisuusasema) ja 63,7 % (etninen tausta). Myös nämä osuudet ovat lähes samat kuin edellisessä tutkimuksessa. Vuoden 2010 ESS-tutkimuksessa vastaavat osuudet olivat 70,4 % (varallisuusasema) ja 54,8 % (etninen tausta).

Tällaista tarkastelutapaa voi ajatella dikotomisena eli (0,1) -asteikollisena muuttujana. Jos poliisin distributiivinen epäoikeudenmukaisuus (oikeudenmukaisuus) saa arvon 0 (1), riippumatta epäoikeudenmukaisuudeksi koetun eriarvoisuuden suunnasta, edellä kuvatut prosenttiosuudet saavat merkityksen distributiivisen oikeudenmukaisuuden dikotomisella asteikolla ($0 < 0,637 < 0,680 < 1$).

Kuvio 2.6. Poliisin distributiivinen oikeudenmukaisuus: varallisuus (%)

Vuodet 2022–2024: Poliisibarometri 2022–2024
 n (painottamaton) = 4 014, puuttuvia tietoja = 150.
 Vuosi 2010 ESS, 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

Kuvio 2.7. Poliisin distributiivinen oikeudenmukaisuus: etninen tausta (%)

- Ihmisiä, jotka ovat samaa etnistä alkuperää kuin useimmat suomalaiset, kohdellaan huonommin
- Kaikkia kohdellaan samalla tavalla etnisestä alkuperästä riippumatta
- Ihmisiä, jotka ovat eri etnistä alkuperää kuin useimmat suomalaiset, kohdellaan huonommin
- En osaa sanoa

Vuodet 2022–2024: Poliisibarometri 2022–2024
 n (painottamaton) = 4 020, puuttuvia tietoja = 144.
 Vuosi 2010 ESS, 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

2.3 Poliisi ja korruptio

Vastaajilta kysyttiin kaksi kysymystä korruptiosta. Ensimmäinen näistä koski kansalaisten poliisin toimintaan kohdistamia vaikutusyrityksiä ja toinen poliisin sisäistä korruptiota.

”Miten todennäköisenä pidät sitä, että...”

”Kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät häiritä poliisin toimintaa tai vaikuttaa siihen epäeettisellä tavalla (korruptio)?”

”Poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa, kuten esim. sisäisiä varkauksia, petoksia tai omaisuuden väärinkäyttöä?”

[Erittäin todennäköisenä; Melko todennäköisenä; Melko epätodennäköisenä; Erittäin epätodennäköisenä; En osaa sanoa]

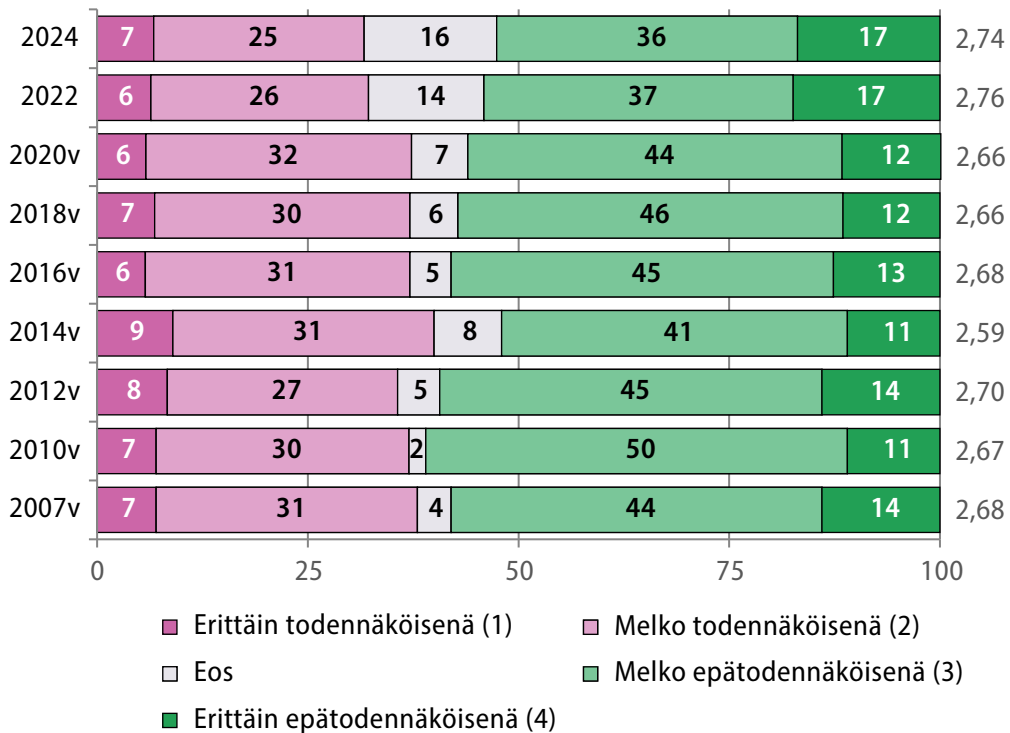
Noin 16–18 % vastaajista koki vaikeaksi arvioida näitä kysymyksiä (”en osaa sanoa”). Nämä osuudet ovat jonkin verran kasvaneet edellisestä tutkimuksesta (2022: 14–16 %).

Noin 32 % vastaajista piti melko tai erittäin todennäköisenä, että kansalaiset yrittävät vaikuttaa poliisiin toimintaan epäasianmukaisella tai laittomalla tavalla. Osuus oli sama kuin edellisessä tutkimuksessa. Vastaajista noin 53 % (2022: 54 %) piti tätä melko tai erittäin epätodennäköisenä (kuvio 2.8).

Poliisin sisäistä korruptiota koskevissa arvioissa tapahtui merkittävä muutos tutkimusvuosien 2012 ja 2014 välillä, kun Helsingin huumeepoliisin entisen päällikön Jari Aarnion oikeusjuttu tuli julkisuuteen (2013) (kuvio 2.9). Juttukokonaisuuden eri osien käsittely jatkui eri oikeusasteissa noin kymmenen vuoden ajan.

Uusimmassa tutkimuksessa noin 24 % (2022: 26 %) vastaajista piti melko tai erittäin todennäköisenä, että poliisin sisällä on korruptiota. Noin 58 % (2022: 58 %) vastaajista piti poliisin sisäistä korruptiota melko tai erittäin epätodennäköisenä. Havaitaan, että jakauman kolmen eri pääluokan välinen siirtymä vuodesta 2022 vuoteen 2024 on tapahtunut normatiivisesti kielteisten (korruptiota todennäköisenä pitävien) ja "en osaa sanoa"-vastausten välillä (kuvio 2.9).

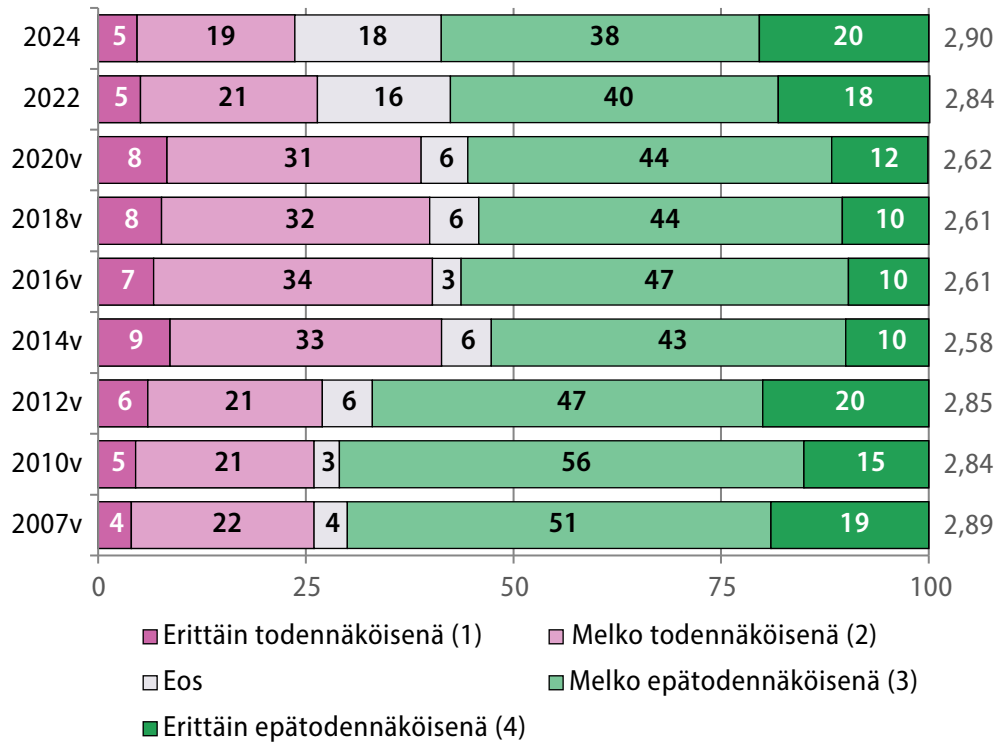
Kuvio 2.8. Miten todennäköisenä pidät sitä, että kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät häiritä poliisin toimintaa tai vaikuttaa siihen epäeettisellä tavalla (korruptio)? (%)

n (painottamaton) = 4 013, puuttuvia tietoja = 151.

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 2.9. Miten todennäköisenä pidät sitä, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa, kuten esim. sisäisiä varkauksia, petoksia tai omaisuuden väärinkäyttöä? (%)

n (painottamaton) = 4 010, puuttuvia tietoja = 154.
 (v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

2.4 Miksi poliisin toimintaan luotetaan, tai ei luoteta? Avovastausten analyysi

– ”Poliisit ovat olleet aina asiallisia tällaiselle 78-vuotiaalle köriläälle. Näkyvyyttä lisää!!”

– ”Very little communication and not very community friendly, every time it feels like they are very strict even if you are the victim, a little more emokarhu would be nice!” (avovastauksia, poliisibarometritutkimus, 2024)

Kyselyn lopussa vastaajilta kysyttiin: ”Miksi luotat tai et luota Suomen poliisin toimintaan? Mikä tai mitkä asiat vaikuttavat luottamukseen kaikkein eniten?” Tavoitteena oli saada määrällisiin muuttujiin perustuvaa kuvausta rikkaampi ja yksityiskohtaisempi kuva kansalaisten ajatuksista.

Tutkimukseen osallistuneista henkilöistä hieman yli puolet (51 %; 2 135/4 164) vastasi tähän kysymykseen. Aineiston analyysissä käytettiin sisällönanalyysia (Krippendorf, 2013). Analyysissä etsittiin vastausta kysymykseen siitä, mitkä asiat tutkimukseen osallistuneen henkilön omansaamisen vastauksen perusteella vaikuttavat siihen luottamukseen, jota hän poliisin toimintaa kohtaan tuntee.

Toisin kuin edellisessä poliisibarometritutkimuksessa, tässä tutkimuksessa analyysi ei ollut kokonaan aineistolähtöinen, vaan aineistolähtöisen empiirisen analyysin ja teoreettisen analyysin yhdistelmä. Aiemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että luottamuksen (trust, confidence) avaintekijöitä ovat:

1. Kokemus poliisin proseduraalisesta oikeudenmukaisuudesta (perceived procedural justice of the police).
2. Kokemus poliisitoiminnan vaikuttavuudesta (perceived effectiveness of the police). (Tyler, 1990/2006; Tyler & Huo, 2002; Sunshine & Tyler, 2003; Jackson ym., 2011; Bottoms & Tankebe, 2012; 2021; Hough, 2021.)

Vuoden 2022 poliisibarometritutkimuksen perusteella teoriolla on vastineensa myös suomalaisessa kokemustodellisuudessa (Vuorensyrjä ym., 2023, ss. 69–76). Kokemukset poliisin proseduraalisesta oikeudenmukaisuudesta ja vaikuttavuudesta ovat luottamuksen avaintekijöitä myös Suomessa.

Avovastauksia kuvataan seuraavassa verrattain laajasti. Tekstilainauksen avulla pyritään valottamaan tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden ajatuksia ja kokemuksia mahdollisimman monipuolisesti.

Sekä kielteiset että myönteiset arviot poliisin toiminnasta ovat tässä tärkeitä. Ajatellaan esimerkiksi vastaajaa, joka on luottamusta koskevan kysymyksen yhteydessä viitannut poliisin tapaan kohdella ihmisiä asiakastilanteissa. Riippumatta siitä, onko hänen arvionsa poliisin toiminnasta myönteinen vai kielteinen, asiaan viittaaminen luottamusta koskevan avoimen kysymyksen yhteydessä osoittaa, että se, miten poliisi kohtelee asiakkaita, on hänelle yksi niistä tekijöistä, jotka – alkuperäisen kysymyksen mukaisesti – ”vaikuttavat [poliisin toimintaa kohtaan tunnettuun] luottamukseen kaikkein eniten.”

2.4.1 Poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus

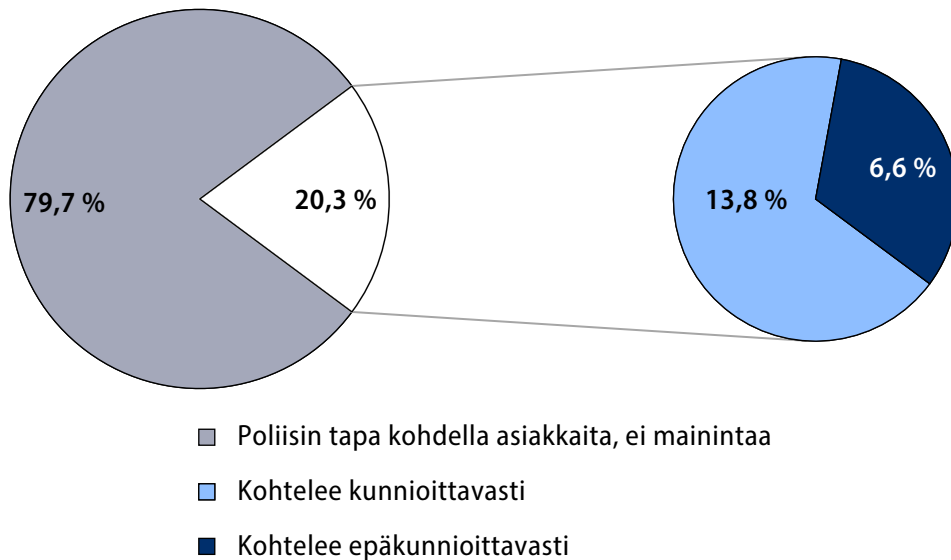
Poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus jaettiin analyysissa aiemman tutkimuskirjallisuuden mukaisesti kahteen osaan (Tyler, 1990/2006; Tyler & Huo, 2002; Sunshine & Tyler, 2003).

- Poliisin tapa kohdella asiakkaita. Kohteleeke poliisi ihmisiä asiakas-kohtaamisissa kunnioittavasti vai ei? Onko toiminta ollut vastaajan käsityksen mukaan asiallista, vai onko siinä ollut epäasiallisia piirteitä kuten välinpitämättömyyttä, vähättelyä tai syylistämistä? Onko voimankäyttö ollut hänen käsityksensä mukaan oikeasuhtaista, vai onko se ollut ylimitoitettua?
- Poliisin oikeudenmukaisuus / epäoikeudenmukaisuus. Onko poliisi oikeudenmukainen, reilu ja täysin tasapuolinen (puolueeton, neutraali) kaikkia kansalaisia kohtaan, niin että vastaajan kokemuksen mukaan kaikki ihmiset ovat saaneet yhdenvertaista kohtelua, vai onko poliisi hänen käsityksensä mukaan ollut epäoikeudenmukainen, epäreilu, tai epätasa-arvoinen kansalaisia kohtaan (puolueellinen, painottaen joidenkin ihmisten tai ihmisryhmien etua), niin että toiminta ei ole ollut yhdenvertaista?

Yhteensä 717/2 135 vastaajaa (33,6 % kaikista avovastauksen antaneista) viittasi jompaankumpaan tai molempiin näistä kahdesta proseduraalisen oikeudenmukaisuuden eri ulottuvuudesta.

Tarkastellaan aluksi arvioita siitä, *millä tavoin poliisi kohtelee asiakkaitaan*. Yhteensä 434/2 135 vastaajaa (20,3 % kaikista avovastauksen antaneista) viittasi luottamusta koskevan kysymyksen yhteydessä siihen, miten poliisi asiakas-kohtaamisissa kohtelee ihmisiä. Näistä vastauksista noin kaksi kolmasosaa (67,7 %) oli myönteisiä, yksi kolmasosa (32,3 %) kielteisiä (kuvio 2.10a).

Kuvio 2.10a. Proseduraalinen oikeudenmukaisuus: kokemukset poliisin tavasta kohdella asiakkaitaan ja luottamus poliisin toimintaan poliisibarometritutkimuksen avovastausten perusteella

Vastaajat kuvasivat myönteisiksi kokemiaan asiakaskohtauksia monin eri käsittein. Poliisi oli kohtaamisissa ollut heidän mukaansa ystävällinen, mukava (behaglig), rento (lugn), mutta samalla määrätietoinen / tiukka (tuff, strikt), kunnioittava, asiallinen, rauhallinen, jämerä, hätäilemätön, avulias, huumorintajuinen, maltillinen, levollinen, ymmärtäväinen, sovittelunhaluinen.

”Asioidessa toimitaan luotettavasti ja asiantuntevasti asiakasta kohtaan eikä resursseja hukkaavaa pompottelua ole tapahtunut. Liikennevalvonnassa ei tarvitse miettiä miksi valvontaa tehdään, koska se kerrotaan heti tervehdyksen jälkeen selkeästi ja valvontatoimi on nopeaa ja ystävällistä.”

”Bra skolning, väl valda, behagligt och vid behov tufft uppträdande. Talar klart både på finska, svenska och engelska. Kan greppa även svåra situationer.”

”Jag litar på deras höga moral. Deras lugna och strikta agerande. Litar att de slår hårt mot grov kriminalitet och gäng.”

”Luotan Suomen poliisiin ja olen kiitollinen heidän toiminnasta. Ne kerrat, kun olen poliisia tarvinnut asioita selvittämään, minua on kohdeltu hyvin, kuunneltu, uskottu ja olen saanut avun. Iso kiitos.”

”Luotan Suomen poliisin toimintaan, koska suomalainen poliisi on asiallinen, rauhallinen, mutta jämerä ja oikeudenmukainen. Luottamukseen vaikuttavat myös suorasukainen, hätäilemätön ja järkevä toiminta. Sekä avuliaisuus. Suurissa yleisötapauksissa poliisin läsnäolo luo turvallisuutta. Liikenteessä samoin. Missä poliisi on paikalla, voi olla huoleton ja tuntee olevansa turvassa. Se on kaikkein parasta! Hyvä”

”Minua on aina kohdeltu asiallisesti jopa huumorilla, kun on poliisien kanssa joutunut asioimaan. Ja pienellä paikkakunnalla jokainen tuntee omat poliisit ja meillä tervehtivät tavatessa.”

”Minulla henkilökohtaisesti on ainoastaan hyviä kokemuksia poliisin toiminnasta. Nykypäivän poliisit ovat hyvin koulutettuja ja myös hyvin käyttäytyviä, MALTILLISIA ja asiallisia. Olisiko niin, että nuoret poliisit ja naispoliisit ovat kysyneet muuttamaan aiemman autoritäärisen toimintakulttuurin nykyaikaiseksi ”asiakaspalveluorganisaatioksi”? Toisin oli minun nuoruudessani ...”

”Ne kerrat, kun olen ollut tekemisissä Suomen poliisin kanssa elämäni aikana asiat ovat ratkenneet oikeudenmukaisesti ja jokaista osapuolta kunnioittavasti. Poliiseilla on hyvä koulutus ammattiin.”

”Olen tutustunut poliisiin, henk. koht. läkkäämmät poliisit ovat turvallisemman oloisia. Taito kuunnella ja levollinen käytös, herättää luottamusta.”

”Poliisin näkyvyys erilaisissa yleisötapauksissa luo turvallisuuden tunnetta. Olen vanhetessani uskaltanut käydä juttelemassa satunnaisten työssä olevien poliisien kanssa hetkeksi, ja aina todennut, että he käyttäytyvät erinomaisen ammattilaismaisesti. Omakohtaiset kokemukset olivat sekä väkivalta hätätilanne että löydetty polkupyörä, erittäin asiallisesti hoidettu. Kaikki kokemukset vahvistavat”

”Tunnen virkavaltaa. He ovat ymmärtäväisiä, ja työssään sovittelunhakuksia. Kivoja tyyppejä.”

Samansuuntaisia kokemuksia oli ollut myös niillä, jotka ovat omissa työ- tai virkatehtävissään työskennelleet yhdessä poliisin kanssa.

”Työskentelen pelastusalalla, olen ollut monta kertaa todistamassa poliisien toimintaa yhteisillä keikoilla. Minulle on jäänyt erittäin ammattitaitoinen ja ihmisläheinen kuva poliisin toiminnasta joka kerta.”

”[O]len ollut poliisin kanssa tekemissä lähinnä myymäläesimiestyöni kautta: myymälävarkaudet ja -murrot. Osa rikoksista on saatu selvitettyä, mutta osa jäi selvittämättä. Ylipäättään olen saanut hyvää, asiallista ja asiantuntevaa palvelua ja neuvontaa. Pienehköllä paikkakunnalla osa poliiseista tulee tutuiksi ja siten heitä on helppo lähestyä tarpeen tullen. Luotan poliisiin.”

”Kohtaamiset, joissa olen ollut poliisin kanssa, ovat olleet asiallisia, ammattimaisia ja ystävällisiä. Itse terveydenhuollon ammattilaisena luotan poliisien toimintaan ja minulla on siitä useita hyviä kokemuksia.”

Poliisin toiminnasta oli myönteisiä kokemuksia myös niistä tilanteista, jotka ovat henkisesti tavallista vaikeampia, ja tilanteista, joissa tutkimukseen vastannut henkilö oli itse syyllistynyt rikokseen tai rikkomukseen. Osa vastaajista viittasi myös poliisin voimankäyttöön, joka oli ollut heidän mukaansa maltillista.

”Aina on hienosti mennyt, kun on tekemissä oltu. 15–18 vuotiaana oli vauhtia joskus vähän liikaakin, mutta aina selvittiin puhumalla, kun kunnioitus oli molemmin puolista. Hyvää duunia kundit”

”Kaikki kohtaamiseni poliisin kanssa ovat olleet positiivisia, oli kyseessä teini-aikaiset bileet (70-luvulla), auton ongelmat, kolariselvittelyt, ylinopeudet ... tilanteesta huolimatta poliisit ovat aina olleet kohteliaita, auttavaisia ja huumorintajuisia. Ei kerta kaikkiaan mitään negatiivista sanottavaa <3 (...)”

”Uskon, että poliisi Suomessa on oikeudenmukainen, ei korruptoitunut. Luotan poliisiin ja uskon saavani apua, jos tarvitsen. Poliisit vaikuttavat asiallisilta ja rauhallisilta. Näin äskettäin tilanteen, jossa poliisit ottivat mukaansa huumenuoren p[u]jistosta. Nuori oli aika sekaisin ja vastusteli kovasti, mutta poliisit olivat rauhallisia ja rauhoittavia, kohtelivat inhimillisesti.”

”Vuosia sitten läheiseni katosi. Poliisit suorittivat etsintää aktiivisesti ja tiedottivat tilanteesta. Läheiseni löytyi kuolleena. Käytös minua kohtaan oli hienotunteista. (...)”

”Luotan poliisin ammattitaitoon liikenteessä sekä konttorilla. Työ voi olla henkisesti raskasta kelle tahansa poliisille, kun joutuu kohtaamaan erilaisia tilanteita päivittäin. Siitä huolimatta poliisit yrittävät parhaansa osoittaa välittämistään, jos esimerkiksi on tullut kolari tai muu vahinko, jossa on voinut itse loukkaantua tai loukata toista. Yrittäminen on tärkeintä kaikissa asioissa.”

”Luotan Suomen poliisin toimintaan, koska asiat pyritään hoitamaan puhumalla ja siviilisäädäntöä silmällä pitäen. Ampumista ei tapahdu. Suuria mellakoita ei välittömästi kitketä mellakkavarustein. Korruptiota varmasti on mutta asia on rajoitettua ja uskon jonkinlaiseen vastuullisuutteen, joskin esimerkiksi äärioikeiston asenteet vaikuttavat valintoihin ja päätöksiin. Naisia on viroissa kentällä”

”Suomalainen poliisi toimii lain mukaan ja selvittää tilanteet yleensä puhumalla.”

Erityistä huomiota analyysissä kiinnitti se, että valtaosa englanninkielisistä vastauksista oli myönteisiä, myös silloin, kun näissä vastauksissa käsiteltiin sitä, millä tavoin poliisi päivittäisissä tilanteissa kohtaa asiakkaansa. Oli ollut myös kielteisiä kokemuksia, mutta pääasiassa englanninkielisten vastausten perusteella kokemukset olivat olleet myönteisiä.

”I actually have full trust of the police in Finland. I myself was involved in a domestic violent case and the way the police handled the situation from the start to the very end, was beautiful, they also had compassion, which is something rare in policemen of other countries, this has been my only experience with the police and it has given a very [characterization probably missing here] image to me.”

”I choose to trust Finnish police. Based on my own experience, they are kind, patient and nicely offer suggestions and helps. Hyvää tulevaa talvia!”

”I fully trust on Finnish Police. Very active, helpful and quick response from them every time. Available every time for help.”

”I trust Finnish police, they are always polite and nice, and I don't see any corruption or any problems in police. Thank you for such a nice work!”

”My experience in general is very positive, I trust Finnish people and Finnish police because they have never let me down. I am not dismissing anybody's experience but, in my case, I always have encountered genuine people and until proven otherwise I will continue to trust them.”

Kielteisiä kokemuksia poliisin ja kansalaisten asiakaskohtaamisista kuvattiin niin ikään monin eri käsittein. Poliisi oli vastaajien kokemuksen mukaan ollut kohtaamisissa ylimielinen, työkeä, asenteellinen, vähättelevä, syyllistävä, tai voimankäyttötilanteissa aggressiivinen tai kovakourainen.

”Haluaisin kovasti luottaa Suomen poliisin toimintaan. Itse en ole joutunut asioimaan kuin kerran (puhelimitse) poliisin kanssa tarvitessani neuvontaa erään asian suhteen, mutta koin saaneeni todella ylimielisen ja halveksivan vastaanoton. Tämä nosti itselläni voimakkaasti kynnystä siihen, että haluaisin olla minkään asian suhteen tekemisissä poliisin kanssa, vaikka saattaisin tarvita apua.”

”En voi sanoa, etten luota poliisiin ollenkaan, mutta omat kokemukset eivät ole aina olleet kovinkaan mukavia. Ylimielisyys on ollut selkeää ja myös se, että ollaan jo valmiiksi asenteellisia. Eräässä pahoinpitelytapauksessa poliisin paikalle tulo kesti yli tunnin.”

”Oma kohtelu vainoamistapauksessa. Vähättelyä ja kuulemma ajan puute.”

”Valkoihoisena keskiluokkaisena ja keski-ikäisenä miehenä uskon ja koen itse saavani poliisilta aina asiallista kohtelua. En kuitenkaan luota siihen, että poliisi kohtelisi kaikkia väestöryhmiä yhtä hyvin. Monilla poliiseilla on yhteyksiä äärioikeistoon, mikä on huolestuttavaa. Putkakuolemien yleisyys kertoo vähintään poliisin välinpitämättömyydestä, kenties pahemmastakin.”

”Veikkaisin, että kokemukseeni luottamuksesta vaikuttaa eniten se tapa, jolla poliisi kohtaa erilaiset vähemmistöt ja sellaiset ryhmät, jotka eivät edusta ”mallikansalaisuutta”: huumeidenkäyttäjät, seksityöläiset, kodittomat, jne. Koska näistä kohtaamisista kiertää valitettavan paljon surkeita esimerkkejä, minun on vaikea luottaa poliisiin / poliiseihin.”

”Raskaanliikenteen ratsioissa tulee vain ensimmäisenä esille, että poliisikoulussa ei opeteta käytöstapoja, käytös on todella tönkää ja heti syylistävää se on valitettava tosiasia suurimmalla osalla poliisissa varsinkin raskaanliikenteen valvonnassa, toki on poikkeuksiakin ja siitä tulee jopa hyvä mieli, kun osataan olla kohteliaita”

”Ei omakohtaisia kokemuksia, mutta olen kuullut ulkomaalaistaustaisilta ystäväiltäni esimerkkejä tilanteista, jossa poliisi ei ole kohdellut ihmisiä tasavertaisina, myös poliisin käytös tietyissä mielenosoituksissa on ollut turhan kovakouraista.”

Poliisin voimankäyttö mielenosoituksissa, erityisesti Elokapina-liikkeen mielenosoitusten yhteydessä, näyttää vaikuttaneen monen vastaajan luottamukseen. Liiallista voimankäyttöä rauhallisesti käyttäytyviä mielenosoittajia vastaan ei ole pidetty oikeutettuna.

”Olen luottanut poliisiin täysin siihen asti kunnes 21.6.2023 ja 28.6.2024 Elokapinan osallistujia sumutettiin kaasulla ja käytettiin voimakeinoja. Aikaisemmissa Elokapinan tilaisuuksissa ovat yhteydet olleet asiallisia. Itse olen kuitenkin saanut aina hyvää palvelua. Viimeksi, kun tarvitsin uuden passin. Netin kautta ei löytynyt aikoja. Menin jonottamaan ja melko nopeasti pääsin hoitamaan asiani.”

”Kun kysyttiin omia kokemuksia esimerkiksi omasta velvollisuudesta liittyen poliisien toimintaan, jonka itse näkee eri lailla tuli minulla mieleen esim. Elokapinat. Tämä on ehkä some-ilmiö, mutta olen nähnyt mm. Instagramissa poliiseihin liittyen ainoastaan negatiivista sisältöä, videoita, joissa poliisit raahaavat väkivalloin mielenosoittajia kaduilta. Jo tämä itsessään vaikuttanee jonkin verran.”

”Eniten luottamustani horjuttaa poliisin toimet Elokapinaa kohtaan. Nuoret osoittavat ymmärrettävästi mieltään, niin ovat tehneet aikaisemmatkin sukupolvet. Se on osa yhdenvertaista kansalaisyhteiskuntaa. Resurssien vähyys huumerikollisuuden torjunnassa.”

”Poliisikunta on aika homogeenista ja sisäänpäin lämpiävää. Koen että he ovat puoluepoliittisesti aika usein perussuomalaisia tai heitä symppaavia, ja se näkyy mm. siinä miten kohdellaan Elokapinaan tai vastaaviin osallistuvia. Poliisissa ei myöskään olla kovin tasa-arvoisia, feminismi on kaukana heidän toiminnastaan ja valitettavan usein naisia kyseenalaistetaan lähisuhdeväkivaltatilanteissa.”

”Yleisesti melko hyvin. Luonnonsuojeluasioissa poliisi on kuitenkin ottanut selvästi omistajien tai valtaapitävien puolen eikä poliisin suhtautuminen esim. kansalaistottelemattomuuden, esim. Elokapinan suhteen ole ollut asiallista. Toimia on liioiteltu. On sumutettu kyynelkaasua rauhanomaisten mielenosoittajien päälle ja poliisi on töninyt kumoon ihmisen, joka ei uhanut ketään tai ollut väkivaltainen.”

Asiakaskohtaukset seksuaalisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan tapauksissa synnyttävät monesti epäluottamusta poliisin toimintaa kohtaan. Sama näyttää pätevän myös lähisuhdeväkivallan tapauksiin, sekä kohtaamisiin ihmiskaupan uhrien kanssa ja kohtaamisiin seksuaalivähemmistöjen kanssa. Ilmiötä on analysoitu syvällisemmin poliisibarometritutkimuksen 2022 aineistolla (Vuorensyrjä & Rauta, 2025) ja se tunnetaan hyvin myös kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa. Jostakin syystä seksuaali- ja väkivaltarikosten uhrien kokemukset toistuvat samanlaisina

kaikkialla maailmassa (Johnson, 2017; Koster ym., 2020; Aborisade, 2021; 2023; McQueen ym., 2021; Hohl ym., 2022; Lee ym., 2023; Stanek ym., 2023; Struyf, 2023; Acquaviva & Gullion, 2024; Johnson, ym. 2024; Wieberneit ym., 2024).

”Har i allmänhet bra förtroende till polisen och tror att finska polisen håller hög standard på ett internationellt plan, men sättet att bemöta offer för sexuellt våld och samt etniska minoritetsgrupper bör förbättras. Klara konsekvenser för poliser som använder överdriven styrka mot fredliga protester borde även upprättas.”

”Itselläni ei ole ollut henkilökohtaisesti negatiivisia kokemuksia, joten luotan yleisesti poliisin toimintaan. Olen kuitenkin nähnyt negatiivisia esimerkkejä liiallisesta väkivallankäytöstä, ja ystävälleni on sanottu raiskaukseen liittyen, että hänen pitäisi opetella sanomaan ei, mikä on mielestäni todella törkeää. Nämä laskevat luottamustani.”

”Luotan poliisin toimintaan pääosin kyllä. Mielestäni poliisien koulutuksessa tulisi huomioida kuitenkin enemmän sensitiivinen kohtaaminen esimerkiksi seksuaalirikosten uhrien kohdalla.”

”Luotan pääasiassa Suomen poliisin toimintaan. Luotan että rikokset pyritään selvittämään ja ehkäisemään. Seksuaalirikosten selvittämisen ja uhrin arvostavan kohtaamisen suhteen en luota poliisiin. Poliisin eettiseen toimintaan alaikäisten epäiltyjen kohdalla en aina luota. Luottamattomuuteen vaikuttaa myös se tieto, että poliisin etiikka ja toiminta voivat vaihdella tosi paljon paikassa ja tilanteessa (...).”

”Suomessa poliiseilla on tarpeeksi pitkä ja laadukas koulutus eikä poliisiksi pääse kuka tahansa. Lähisuhdeväkivaltaan ja seksuaalirikoksiin liittyvä toiminta (esim. uhrien kohtaaminen) poliisin osalta yleisellä tasolla ei herätä kovinkaan paljon luottamusta, etenkin vähänkään pienemmillä paikkakunnilla.”

”Tuntuu, että naiset ja naiseen kohdistuvat rikokset ovat aivan se ja sama poliiseille. Seksuaalirikokset ja naisten kokema väkivalta ovat vakava ongelma Suomessa, johon tulisi puuttua sen vaatimalla vakavuudella ja kunnioituksella.”

”Vähättely, kun kohtaa lähisuhdeväkivaltaa ja uhkailua. Poliisi näkee ja kokee paljon, mutta yksittäisille ihmisille tällaiset tilanteet ovat usein ensimmäinen ja vakava tilanne, josta on hämillään. Toivoisin poliisiltakin empaattista otetta.”

Ruotsinkielisten asiakkaiden kohtaamisissa poliisin kanssa oli ollut ongelmia poliisien puutteellisen kielitaidon vuoksi. Ruotsinkieliset asiakkaat eivät ole voineet käyttää ruotsin kieltä, vaikka halutessaan heidän pitäisi aina voida se tehdä.

”Medborgare med svenska som modersmål bemöts sämre, de får inte betjäning på svenska och ifall de vill tala svenska får de ett sämre eller diskriminerande bemötande. Polisen är ineffektiv, behandlingstiderna för långa, ingen info ges målsäganden.”

”Jag har ett starkt förtroende för polisen i Finland och uppskattar den lag som ert arbete grundar sig på. Det som dock gör mig upprörd är då minoriteter inte bemöts med samma respekt som finsktalande. Vi är enligt lag ett tvåspråkigt land, och att det väsen som ska se till att diskriminering, rasism osv utar-
mas, bidrar till det klingar synnerligen dåligt. Utöver detta, tack för allt arbete ni gör!”

”Viktigt att Polisen rör sig (2 personer). Viktigt att svenska och finska respekteras. Här är Polisen i FI inte rättvis, och tvingar oftast personer till finska. Detta är fel och upprepas OFTA!”

Vastaajat kiinnittävät huomiota myös vähäosaisten, erityisesti päihdeongelmista kärsivien ihmisten kohteluun, joissa tapauksissa poliisi ei ole aina onnistunut ihmisarvoa kunnioittavalla tavalla.

”Kohtelu oli kovaa, kos[ka] olin juovuksiss[a]”

”Luotan poliiseihin mutta käytös ja kunnioitus ihmistä kohtaan on kyseenalaista. Elämässä jokainen tekee virheitä ja neuvottelu ja rauhallinen tilanne mielestäni parasta. Antaa asiakkaalle luottamuksen tunteen. Riippumatta miksi poliisi on paikalla, esim. jos asiakas juopunut eikä ihan ajan tasalla, nii ei tarvitse ääntä korottaa.”

”Luottamusta syö muun muassa poliisin suorittama etninen profilointi, taparikollisten ja esimerkiksi toistuvaa häiriötä aiheuttavien päihderiippuvaisten epäinhimillistävä kohtelu, hämärissä olosuhteissa tapahtuvat putka-kuolemat, sekä suhtautuminen väkivallattomiin mielenilmauksiin ja niihin osallistujiin. Lisäksi toivoisin, että resursseja kohdennettaisiin enemmän mm. lähisuhdeväkivaltatyöhön.”

”Olen lukenut artikkelin poliisin harjoittamasta väkivallasta ja rasismista vähäosaisten asuinalueilla. Olen myös todistanut epäkunnioittavaa käytöstä suhteessa alkoholistiin, joka on korjattu kadulta selviämisasemalle. Poliisi-koulutukseen tulisi valita humaaneja ihmisiä, jotka ylläpitävät ihmisarvoa ja tasa-arvoa yllä, vaikka asiakkaina olisi huono-osaisia ihmisiä. Ei ole ok sortaa mitään ihmisryhmää”

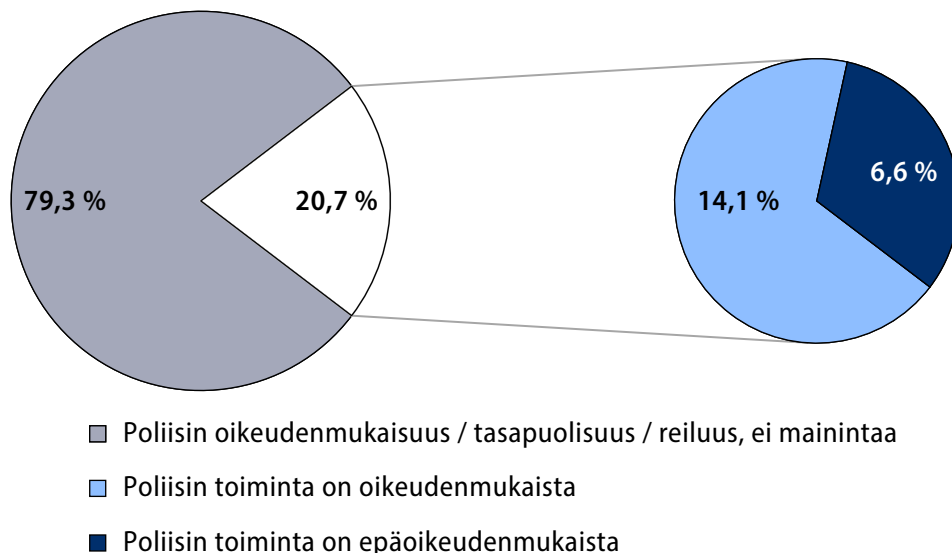
”(…) poliisin kanssa tekemisissä noin 20 vuotta koska olen päihderiipp[uvai- nen] mua on kohdeltu huonommin kuin lattiarät[tiä] köyhis[sä] maissa kulku- koiria kohd[ellaan] paremmin (…) mä en ole ihminen heille (...)”

”(…) väkival[lan] ihmisiä kohtaan voisi lopettaa. Humalainenkin on ihminen.”

Avovastausaineistossa yhteensä 442/2 135 vastaajaa (20,7 % kaikista avovastauksen antaneista) viittasi luottamusta koskevan kysymyksen yhteydessä *poliisin oikeudenmukaisuuteen / epäoikeudenmukaisuuteen*. Näistä vastauksista noin kaksi kolmasosaa (68,1 %) oli myönteisiä, noin yksi kolmasosa (31,9 %) kielteisiä (kuvio 2.10b).

Vaikka tulokset ovat proseduraalisen oikeudenmukaisuuden kahdella eri ulottuvuudella hyvin samansuuntaiset, nämä havainnot eivät kuitenkaan valtaosaltaan perustu yksin ja samoihin vastauksiin (samoihin tietueisiin). Niitä, jotka omassa avovastauksessaan viittasivat sekä poliisin tapaan kohdella asiakkaitaan että poliisin oikeudenmukaisuuteen oli yhteensä 159 kappaletta eli noin 22 % kaikista niistä, jotka viittasivat jompaankumpaan tai molempiin näistä ulottuvuuksista.

Kuvio 2.10b. Proseduraalinen oikeudenmukaisuus: kokemukset poliisin oikeudenmukaisuudesta / epäoikeudenmukaisuudesta ja luottamus poliisin toimintaan poliisibarometritutkimuksen avovastausten perusteella

Monet arviot poliisin epäoikeudenmukaisesta toiminnasta perustuvat vastaajien itsensä kokemuksiin tapauksiin, joissa he ovat kokeneet vääryyttä. Tietosuojasystä kaikkia näistä tapauksista tai edes tapaustyypeistä ei voida tässä kuvata. Voidaan kuitenkin yleisesti todeta, että mukana on esimerkiksi tapauksia, joissa poliisi ei ole uskonut raiskauksen uhrin kertomusta tapahtumien kulusta, sekä tapauksia, joissa jonkin muun erittäin vakavan rikoksen kohteeksi joutunutta henkilöä ei ole uskottu; rikosjuttua ei ole ehkä otettu tutkintaan lainkaan tai on otettu tutkintaan vasta kantelun jälkeen, tai juttu on keskeytyksineen kestänyt lähes vuosikymmenen (jengi- ja huumausainerikollisuuden kytkeytyviä juttuja, henkilöiden itsensä näkökulmasta arkaluonteisia juttuja, jne.). On myös pahoinpitely- ja liikenneonnettomuustapauksia, joissa poliisi ei ole saapunut paikalle lainkaan. Hyvin usein epäoikeudenmukaiseksi on koettu myös se, että omaisuusarvoiltaan vähäiset rikokset eivät näytä selviävän, vaikka tapauksista olisi selvää näyttöä ja tekijä tiedossa.

”Isän kohtelu, asioiden huonoa tutkintaa, poliisin puolelta uhkailua, laki ei ole kaikille sama. Joten en luota poliisiin enkä ns. oikeuteen”

”Jag litar för det mesta på finska polisen, men jag har erfarenhet om vissa situationer där jag själv har blivit behandlad enligt mig orättvist, jag läser även nyheter och följer med händelser och jag tycker ibland att polisen bemöter vissa grupper snällare än andra, t.ex. fria Palestina demonstranter och ”Elokapina”, de får störa normala människors liv osv. Jag tycker ändå att polisen är viktig.”

”Kokemus, poliisit piirsivät tieonnettomuudessa tapahtumat väärin toisen eduksi. Tämä todettiin tarkemmassa selvityksessä. Olisin antanut enemmän tietoa eräässä tutkinnassa, poliisi ei halunnut tietää, minua ihmetytti.”

”Korruptiosta huono arvosana Aarnio[-tapauksen] takia. Pidän SUURENA ongelmana, että poliisi ei käytännössä tutki OLLENKAAN ’pieniä’ rikoksia, vaikka saisi tiedot tekijästä nimeä myöten (+video). Rangaistukset eivät ole kautta linjan oikeustajun mukaisia (lyhyitä, istutaan murto-osa, lomat, palvelut jne.), en luota LAINKAAN, että oikeus toteutuisi, vaikka tekijä otettaisiinkin kiinni. Uhri kärsii aina enemmän.”

”Mopon varkaustapauksessa tutkinta jätettiin kesken, vaikka tekijä ja tapahtumat oli tiedossa sekä kerrottu poliisille. Toki luotan siinä mielessä, että esim. rattijuoppoepäilyissä ovat tulleet paikalle ja hoitaneet hyvin. Varkaus- ja omaisuusrikoksissa en niinkään luota, saati seksuaali- ja sukupuolivähemmistön oikeuksien puolustamisessa en luota hirveesti.”

”Olin itse poliisina 37 vuotta. Luotan poliisiin mutta esim. päivittäisrikostutkinnassa jutun eteneminen tai selvittäminen riippuu täysin tutkijan motivaatiosta, samoin tutkinnanjohtajan viitseliäisyydestä. Siellä kaikki aot [asianomistajat] eivät saa tasapuolista kohtelua.”

Osa epäoikeudenmukaisuutta koskevista arvioista oli kuitenkin yleisiä, niin että ne eivät koskeneet vain yksittäisiä juttuja tai juttusarjoja, vaan toiminnan yleisempää, systemaattista epäoikeudenmukaisuutta. Poliisin on koettu toimineen epäoikeudenmukaisesti esimerkiksi henkilön etnisen taustan, varallisuusaseman, seksuaalisen suuntautumisen tai muun vastaavan ulkoisen asian tai seikan vuoksi.

”Poliisilla ei ole resursseja eikä halua tutkia vähäisempiä rikoksia. Poliisissa on edelleen henkilöitä, joilla on rasistinen suhtautuminen uhreihin ja/tai epäilyihin. Tämä koskee niin ei-pääväestöön kuluvia kuin erityisesti kaikkia naisia seksuaalirikoksen uhrina.”

”Luottamukseni perustuu siihen, että minua on kohdeltu asiallisesti ja poliisin toiminta vaikuttaa yleisesti hyvin järjestäytyneeltä ja ammattitaitoiselta. Toisaalta olen kuullut poliisin käyttävän valta-asemaansa mielivaltaisesti ja kohtelevan ihmisiä eriarvoisesti etnisyyden tai poliittisen kannan takia. (...)”

”Individual positive or negative experiences. My experience is that the police deprioritise cases involving immigrants and do not support them equally in resolving crimes. They are more likely to protect a Finnish citizen, especially if the case is against an ethnic Finn. I am a white male and observed this against a South American woman when she was harmed by a white male Finn. There was bias.”

”Att så få poliser i Finland kan svenska (och att engelskan är dålig). Och att polisen i Finland generellt behandlar alla som inte är en vit finstalande man sämre.”

”Minulla on tunne, että poliisilaitos on osa ongelmaa, mitä tulee naisten ja vähemmistöjen oikeuksien polkemiseen. Minulla on tunne, että poliisi ei tee yhtään mitään esimerkiksi somessa tapahtuvan uhkailun ja väkivallan suhteen, vaan poliisin mielestä on hyväksyttävää lähettää esim. tappouhkauksia somevaikuttajille ja fantasioida naisten murhaamisesta Ylilaudalla.”

”Olen kuullut paljon tarinoita, joissa poliisi käyttäytyy rasistisesti, seksistisesti tai muuten vaan törkeästi, joten luottamukseni on heikentynyt. Poliisit myös ylläpitävät lakeja, jotka ovat mielestäni epäreiluja (seksityöläisten kohtelu on huonoa koska suomen laki on liian karkäs kohtelevaan heidän kontaktejaan parittajina). Kyseenalaistan poliisin ammatin ylipäänsä.”

”Yleisesti ottaen luotan ja haluan uskoa poliisin toimivan oikein. Mielestäni poliisin sisällä on kuitenkin hyvin vanhanaikainen ja konservatiivinen ihmis-käsitys, jossa esimerkiksi homoseksuaalisuutta, maahanmuuttajataustaisia ihmisiä tai muulla tavalla vähemmistöön kuuluvia ei pidetä yhtä arvokkaina kuin enemmistöä väestöstä. Tämä vaikuttaa poliisin luotettavuuteen omalta osaltani.”

”Poliisin sisäiset ongelmat olleet monta vuotta tapetilla, mutta pääsääntöisesti poliisiin voi turvata. Luottamukseen vaikuttavat paljon julkisuudessa annettavat tiedot. Vielä kun eri tuloluokkien ihmiset olisivat samassa asemassa poliisin toimissa.”

”Poliisit ei vain osaa olla tasapuolisia kaikkia kohtaan. Rikkaat tai köyhät e[r]i asemassa.”

”Pääosin uskoisin Suomen poliisin toimivan eettisesti ja moraalisesti oikein sekä lain edellyttämällä tavalla. Luotan siis yleensä suhteellisen hyvin poliisiin. Valitettavasti on kuitenkin käynyt ilmi turhan monia tapauksia, joissa poliiseilla on esim. maahanmuuttajia kohtaan ennakkoluuloja ja se näkyy toiminnassa. Näin ei saisi olla.”

Kokemukset poliisin oikeudenmukaisuudesta olivat vastaajien joukossa yleisempiä kuin vastaavat epäoikeudenmukaisuuden kokemukset. Henkilökohtaisissa kohtauksissa, mutta myös muutoin, poliisin oli koettu olevan oikeudenmukainen ja tekevän reiluja päätöksiä.

”Henkilökohtaisesti asiointi ikävien tapahtumien kanssa ollut avointa, reilua ja saanut hyviä neuvoja, poliisi ollut myös huolissaan olenko joutunut kokemaan jotain väkivaltaa tai uhkaa asian kanssa, jota todistin. Reiluus, avoimuus, ymmärrys niillä mennään pitkälle, tsemppiä poliisin arkeen!”

”Luotan aina Suomen poliisiin, koska he ovat oikeudenmukaisia ja puolustavat aina sitä, mikä on oikein. Tunnen oloni turvalliseksi asua Suomessa, koska Suomessa asuvia ja työskenteleviä kansalaisia suojelee aina poliisi. Kiitos”

”Poliisi on kohdellut minua aina reilusti ja kunnioittavasti. Yksi tapaus noin 2018 vuonna jäi erittäin positiivisena mieleen. Koulutus, oikeiden henkilöiden valinta sekä jatkuva kouluttaminen vaikuttaa luottamukseen. Arvosana poliisille 9/10.”

”Jag litar på polisens verksamhet pga. att de visar empati, gör rättvisa beslut som är logiskt förklarade och inte överdrivna. Polisen är en anstalt man kan lita på då det finns låg korruption och en hög utbildad personal.”

Suomalainen poliisi on rehti ja reilu. Esimerkillinen käyttäytyminen, aina avulias.

Kaikkien ihmisten keskinäinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on suurelle osalle vastaajista erittäin tärkeitä. Vastaajat arvostavat näin ollen myös poliisitoiminnan tinkimätöntä puolueettomuutta.

”Kunnioitan heidän ammattitaitoaan, korkeaa työmoraalia ja hyvää palvelu-
alttiutta. Ketään ei jätetä pulaan eikä syrjitä.”

”Luotan Suomen poliisien toimintaan, koska ne kohtelevat kaikkia yhden-
vertaisesti ja katsovat kaikkia samanlaisena ja saman arvoisena.”

”Suomessa ei ole mahdollista selvitä rikoksesta rahalla. Sama koskee köyhiä ja rikkaita, tuntemattomia ja tunnettuja henkilöitä. Kukaan ei ota välistä rahaa esim. murtoa tutkittaessa. Luotettavuus Suomen poliisia kohtaan on suuri.”

”Minusta poliisi on omalla kohdalla toiminut oikein ja poliisiin voi Suomessa luottaa. Minusta Suomessa poliisi kohtelee kaikkia tasavertaisesti. Eniten luot-
tamusta tuo tasavertainen kohtelu riippumatta etnisestä taustasta jne. ja
asiallinen käytös kansalaisia kohtaan”

”Luotan pääasiassa poliisin toimintaan, koska en ole nähnyt sellaista toi-
mintaa, jonka vuoksi en luottaisi poliisiin. Suomen poliisi on yksittäisiä poik-
keuksia lukuun ottamatta asiallinen, puolueeton ja ihmisten asialla. Arvostan
poliisin työtä paljon. On hienoa, että poliisit ylläpitävät järjestystä ja vaaranta-
vat oman turvallisuutensa huolehtimalla meistä muista. Kiitos :)”

”Suomessa poliisi kohtelee ihmisiä tasavertaisesti.”

Osa vastaajista käsitteli oikeudenmukaisuutta ja siihen liittyvää yhdenvertaisuutta laajemmasta näkökulmasta. Nämä vastaajat viittasivat demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen Suomessa, osa vertasi Suomea tässä suhteessa muihin maihin. Poliisi nähtiin osana tätä laajempaa kokonaisuutta.

”Luotan poliisin toimintaan, koska elämme demokraattisessa valtiossa, jossa olemme tasa-arvoisia (ainakin enimmäkseen). Poliisin toimintaa valvotaan ja väärinkäytöksiin puututaan (esim. tapaus Aarnio huumepoliisissa vuosia sitten).”

”Koska Suomi on oikeusvaltio ja kaikkia kohdellaan tasapuolisesti.”

”Luotan Suomen poliisiin – erityisesti kokemuksieni jälkeen korruptoituneista poliiseista asuessani pari vuotta Pietarissa. Asumme oikeusvaltiossa, jossa poliisin rooli on erittäin tärkeä. Meillä ei ole korruptiota, poliiseja koulutetaan kohtelemaan ihmisiä tasavertaisesti. Toivottavasti Suomen poliisi pystyy ehkäisemään orastavan katujengiytymisen välttääksemme Ruotsin tilanteen. Kiitos poliisille!”

”Luotan Suomen poliisiin. Olen asunut pitkään Venäjällä ja pelkäsin poliisia siellä. Suomessa tunnen oloni turvalliseksi, koska uskon, ettei poliisi koskaan satuttaisi tai pahoinpitelisi ihmisiä ilman syytä. Täällä poliisi toimii lain mukaisesti ja kohtelee kaikkia tasa-arvoisesti, mikä vahvistaa luottamustani heidän oikeudenmukaisuuteensa”

Oikeudenmukaisuuden arvioissa havaitaan sama säännönmukaisuus kuin edellä. Valtaosa englanninkielisistä vastauksista oli myönteisiä.

”I trust Finnish police operations because they treat everyone equally. Equality, not feeling of biasness and timely response to the situation will influence trust.”

”The police are incorruptible and they operate fairly. For me there are 4 aspects that most influence trust: humanity, integrity, transparency and reliability.”

”They know the law, follow it and treat everyone [as] fairly as [they] can (...)”

”Trust in the operations of the Finnish police can be influenced by various factors, both positive and negative. Firstly, Finland has a long-standing reputation for having a transparent and efficient law enforcement system.

The Finnish police are known for their professionalism, training, and commitment to upholding the law fairly. That's why we feel safe and secured and walk safe. Thank you"

"I trust Finnish police operations for the following reasons. I observe that the police and other entities can maintain peace in the community with minimal interference. I have heard stories of highly professional officers performing their duties without prejudice. The technology and processes in place help to limit human errors and biases, ensuring fairness and professionalism."

"I trust all police operations in Finland. They always survey hundreds. Just call them and they will come right away, they talk equally to people young, old, rich, or poor."

"I trust the operations of Finnish police because they ensure public safety and protect the rule of law."

"I believe that the Finnish police are impartial."

"I trust the operations of the Finnish police due to their transparency, professionalism, and strong commitment to upholding the law fairly. Their emphasis on community engagement, efficient response times, and impartiality fosters public confidence. Trust is also influenced by their rigorous training and accountability mechanisms, which ensure high ethical standards in their operations."

2.4.2 Poliisitoiminnan vaikuttavuus

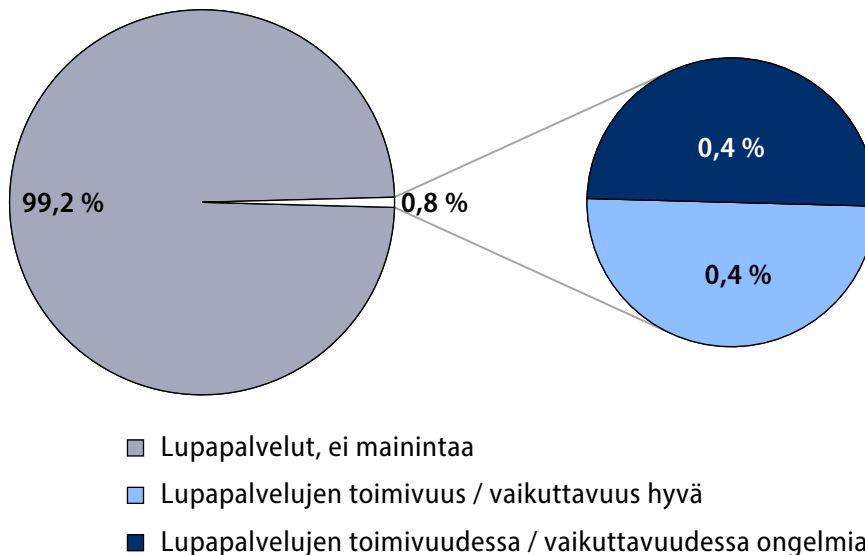
Poliisipalvelujen toimivuuden ja vaikuttavuuden aiheita analysoidaan seuraavassa poliisin eri tehtäväalueiden mukaan. Kaikista avovastauksen antaneista henkilöistä yhteensä 521/2 135 (24,4 %) viittasi luottamuksensa keskeisenä tekijänä poliisipalvelujen toimivuuteen tai vaikuttavuuteen yhdellä tai useammalla poliisitoiminnan tehtäväalueella: poliisin lupapalveluissa, liikennevalvonnassa, rikostorjunnassa tai valvonta- ja hälytystoiminnassa.

Vaikka poliisin lupapalveluja käytetään poliisin eri palveluista selvästi eniten (ainakin viimeisimmän 12 kuukauden aikana tapahtuneiden poliisikontaktien perusteella, ks. luku 5.1), lupapalvelujen toimivuutta / vaikuttavuutta käsiteltiin vastauksissa huomattavan vähän. Vain 18 avovastauksessa käsiteltiin poliisin

lupapalvelujen toimivuutta tai vaikuttavuutta (0,8 % kaikista avovastauksen antaneista). Liikennevalvontaa (4,6 %), rikostorjuntaa (8,2 %) ja etenkin valvonta- ja hälytystoimintaa (15,8 %) käsiteltiin avovastauksissa paljon enemmän.

Kuten edellä todettiin, 18/2 135 vastaajaa (noin 0,8 % kaikista avovastauksen antaneista) viittasi luottamusta koskevan kysymyksen yhteydessä *poliisin lupapalveluihin*. Näistä vastauksista tasan puolet oli myönteisiä (50,0 %), puolet kielteisiä (50,0 %) (kuvio 2.11a).

Kuvio 2.11a. Poliisitoiminnan vaikuttavuus: kokemukset poliisin lupapalvelujen toimivuudesta / vaikuttavuudesta ja luottamus poliisin toimintaan poliisibarometritutkimuksen avovastausten perusteella

Osalla vastaajista oli ollut hyviä kokemuksia lupapalveluista. Asiakaspalvelu oli koettu ystävälliseksi ja esimerkiksi maahan saapuvilla ensikosketus Suomen poliisiin oli herättänyt luottamusta. Palvelut oli koettu toimiviksi.

”Luotan poliisin toimintaan ainakin liikennevalvonnan ja lupapalveluiden osalta. Näissä palveluissa on kohdallani asiakaspalvelu ollut oikeudenmukaista ja asiakasystävällistä.”

”I got the police service for taking my police ID card after I arrived to Finland and the process was smooth. Based on that I can trust the work of the police.”

”Luotan, että poliisi tekee parhaansa. Poliiseja pitäisi kuitenkin olla enemmän, että suurempi määrä esim. huumerikollisia saataisiin vankilaan. Huumeet ja verkossa tehdyt rikokset huolettavat eniten. Yleensä ottaen olen tyytyväinen, sota pelottaa enemmän kuin rikollisuus. Virastoasiat toimivat mielestäni erittäin hyvin, siis lupa- ym.”

”Poliisi toimii ammattimaisesti. Esimerkiksi lupa-asiat on hyvin järjestetty. Uskon poliisin toimivan hyvin myös hätätilanteissa. Toisaalta en ole varma, kohteleeko poliisi aina kaikkia ihmisiä samalla tavalla.”

Osa vastaajista oli kuitenkin kokenut, että lupapalvelut ovat ruuhkautuneet ja että asiakaspalveluaikoja tunnistautumista varten on vaikea saada. Lupapalvelujen tilaa analysoineen selvityksen mukaan lupapalvelujen toimivuudessa on alueellisia eroja. Näitä eroja ei ole kyetty kokonaan tasoittamaan eri poliisilaitosten välillä, koska lupapalvelujen toimintakäytännöt poikkeavat ainakin jonkin verran toisistaan eri poliisilaitoksilla. (Nykänen, 2022.)

”Pitkät välimatkat ja resurssipula tuntuu iskevän myös poliisiin. Esim. lupapalvelut ovat niin ruuhkautuneet, että työssäkävällä ihmisellä on lähes mahdotonta saada sinne järjellisen ajan sisällä aikaa ...”

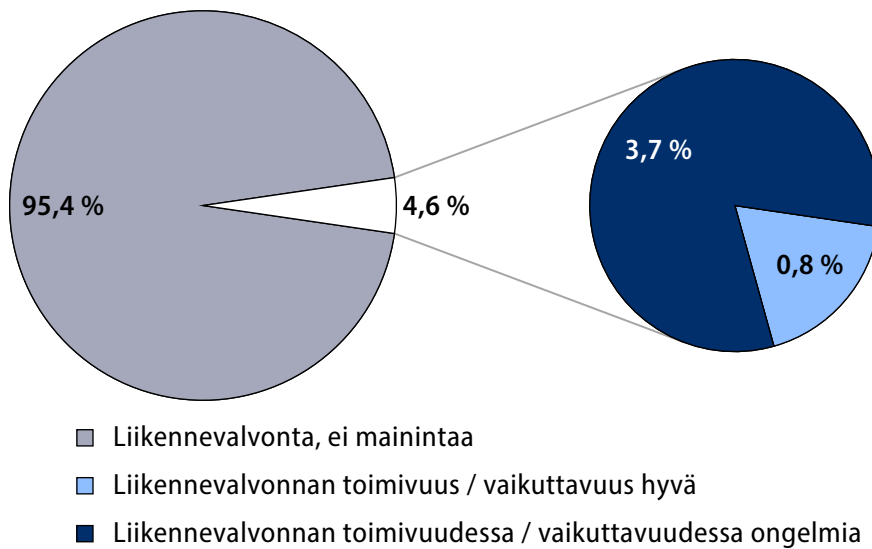
”Poliisin pitäisi saapua paikalle 20 min sisällä kaupunkialueella. Lisää poliiseja ja saavutettavuus. Lupa-hakemukset löytyvät lähes aina 100–150 km päässä omasta kotikunnasta.”

”Viime aikaiset uutisoinnit poliisin virassa olleiden poliisien käyttäytymisestä perheväkivallasta, aseiden käytöstä, alkoholin alaisena ajosta. Ei ole aikaa, resursseja turvata keskustassa olo iltaisin, viikonloppuisin. Lupapalveluissa vaikuttaa kuin olisi italialainen lakko, passi- ym. jonot vuosia yhtä pitkiä, tiedostetaan tilanne, mutta mikään ei muutu. Tietävät lait, kuinka kiertää.”

”Poliisin pienenevät määrärahat näkyvät. Poliisiasemia suljetaan, partioita näkyy vähemmän ja lupa-asioiden kanssa on pitkät jonot.”

Yhteensä 98/2 135 vastaajaa (noin 4,6 % kaikista avovastauksen antaneista) viittasi luottamusta koskeneen kysymyksen yhteydessä *liikennevalvontaan* tai yleisemmin poliisin näkyvyyteen liikenteessä. Vastauksista vajaa viidesosa oli myönteisiä (18,4 %), loput kielteisiä (81,6 %) (kuvio 2.11b).

Kuvio 2.11b. Poliisitoiminnan vaikuttavuus: kokemukset liikennevalvonnan toimivuudesta / vaikuttavuudesta ja luottamus poliisin toimintaan poliisibarometritutkimuksen avovastausten perusteella

Liikenteenvalvontaa on vastaajien mukaan liian vähän. Sama pätee poliisin näkyvyyteen liikenteessä. Tämä on ongelmallista erityisesti siitä syystä, että liikennekäyttäytymisen koetaan huonontuneen merkittävästi viime vuosien aikana. Ylinopeudet ovat vastaajien käsityksen mukaan yleisiä, valo-ohjausta ei noudateta ("punaisia päin ajaminen"), turvaväliohjeita ei noudateta, eikä liikennesääntöjä noudateta muiltakaan osin niin kuin ennen. Poliisin saaminen kolari- tai onnettomuuspaikalle oli ollut joissakin tapauksissa vaikeata. Poliisin saapuminen paikalle oli kestänyt pitkään, tai poliisia ei ollut saatu paikalle lainkaan.

"En oikein luota siinä mielessä, koska poliisin näkyvyys kaduilla ja liikenteessä on huono. Tolpat tien varrella ei ole sama asia kuin poliisi. LP:n lakkautus oli tosi paha juttu!"

"Flera gånger då jag har anmält rattfyllerier så har polisen aldrig kommit, eller sa[g]t att de inte hinner komma. En gång ringde de 3 timmar senare att de inte hittade honom. (...)"

"För lite patruller igång. T.ex. ungefär [*] år sen då jag var i en trafikolycka och ringde polisen för jag visste att jag inte gjort fel i situationen, men fick som svar att dom är för långt borta och "Är det nu nödvändigt?". Olyckan hände i [*] och patrullen var i [*]. Resultatet var att den andra bilisten, som körde mot rött och orsaka[de] olyckan, fick inget straff och behövde inte betala."

”Kolaripaikalle poliisi tulee harvoin, ellei ole kuolleita tai vakavasti loukkaantuneita.”

”Kyllä poliisi pääosin hoitaa tapaukset. Mutta jos partiointialue on 200km x 200km, ja alueella on muutama partio liikkeessä, tilanteet kerkeävät yleensä pahentua tai loppua ennen kuin partio on paikalla. Jos liikenneonnettomuuden aikana joudut odottamaan poliisia 1.5h niin eipä se paljon luottamusta nosta.”

”Liikennevalvontaa ei ole. Päivittäin näen ylinopeuksia, suuriakin. Usein jätetään liikennemerkkit noudattamatta, esim. U-käännöksen kieltävää merkkiä ei noudateta. Valvonnan pitää olla näkyvää. Nopeuskamerat vaikuttavat vain kameran luona, muuten ajellaan ylinopeuksia.”

”Liikenteen valvonnassa liian vähän resursseja. Varsinkin pitkää reissua ajaessa näkee niin paljon törkeitä liikenteen vaarantamisia ja rikkeitä ... Suuri osa kuskeista ajaa aina reipasta ylinopeutta.”

”Lisää liikennevalvontaa koulujen, päiväkotien yms. yhteyteen ja kännykät ja ylinopeudet pois näillä alueilla. Nyt rikkomuksia koko ajan ja se rapauttaa uskon muuhunkin toimintaan.”

”Luotan poliisiin toisaalta liikenteen valvonta on pettänyt. Punaisia päin ajetaan kehäteillä järjestään ja moottoriteillä 15–25 km ylinopeudet on vakio. Elikkä liikenteen valvontaan en luota”

”Luotan Suomen poliisiin, toivon saavani heiltä apua, kun tarvitsen. Tuolla tien päällä paljon vuosien varrella liikkuneena, ihmettelen miten vähän siellä näkee poliisin työtehtävissä. Taukopaikalla kahvilla heitä olen nähnyt useimmin. Enemmän pitäisi puhalluttaa ja etsiä tien päältä huumeuskeja. Aika sekopäistä ajamista näkee liian usein. Hyvä kun sentään joskus ootte tutkanne kanssa jossain.”

”Luotan että pääosin Suomessa on rehellisiä ja hyvántahtoisia poliiseja. Mätämunia mahtuu aina joitakin joukkoon mutta se ei tarkoita, että kaikki on. Ja ymmärrän että känniääliöt aina joskus voi käydä hermoille. Asiallinen ja rauhallinen käytös kaikissa tilanteissa on kaiken a ja o. Liikennevalvontaa voisi lisätä. Välillä on aika villiä/välinpitämätöntä menoa. Tsemppiä kaikille poliiseille.”

”Luotan poliisin näkyvyyteen. Mielestäni tuo turvallisuutta. Liikenteessäkin voisi joskus olla samalla kaistalla, esim. Tampere – Oulu matkan aikana. Liikkuva poliisi takaisin. Kuitenkin kaikki kunnioitus poliisin työlle.”

”Luotan pääosin toimintaan mutta harmittaa että selkeästi pienemmissä kunnissa poliisia näkyy vähemmän. Ei ole luottoa enää taajama alueellakaan kunnassa, että hätätilanteessa poliisi joutuisi edes 1/2h paikalle. Ajokäyttäytyminen on nykyään hurjaa, ei ole pelkoa jäädä kiinni. Raaistuneet rikokset alkavat jo pelottaa nuortenkin keskuudessa. Enn. ehk. työhön pitäisi olla resursssia kuten myös tutkintaan.”

”Poliiseja on auttamatta liian vähän. Välimatkat partioilla järjettömän pitkät. Kansalaisaktivismi tulee nostamaan päätään ja sen voi alhaisemmallakin järjellä osata päätellä päättyvän huonosti. Myös liikennekäyttäytymisessä havaittavissa vakavia piittaamattomuuksia ja rikkomuksia, jotka kasvavat koko ajan, tämä varmasti seuraus siitä, ettei poliisia juurikaan näy liikenteessä.”

”Poliisilla ei ole määrärahoja/resursseja tehdä tarpeeksi laadukasta/ennaltaehkäisevää työtä, josta kansalaiset voivat nauttia ja tuntea olevansa turvassa. Liikennevalvonta on yksi sellainen ...pyöräily...lautailu....autoilu, joissa ihmisillä on omat säännöt joka ikisellä eivätkä kunnioita liikennesääntöjä kun niitä ei valvota. Ajetaan ylinopeuksia, päin punaisia jne. Tästä on turvaton olo liikenteessä”

”Pääsääntöisesti poliisin toiminta vaikuttaa resursseihin nähden olevan ok. Liikenteen valvonta on mielestäni vääränlaista tai sitten resursseja ei vaan ole. Olen joutunut viimeisten vuosien aikana kaksi kertaa tilanteeseen, jossa toisen ajoneuvon kuljettajan rattiraivon takia onnettomuus on ollut tosi lähellä. Kuljettajien ajokäyttäytyminen on huonontunut viime vuosina, kun valvontaa on niin vähän.”

”Se, mikä näkyy poliisin työssä päivittäin – tai sen puutteena – on liikennevalvonta: – suojatien eteen pysähtyneen ajoneuvon ohittaminen pysähtymättä – punaisia päin ajaminen – ylinopeudet – takapuskurissa roikkuminen, kun nopeudet ovat yli 100km/h. Muutama ihmishenki, loukkaantuminen vuosittain voitaisiin välttää näihin puuttamalla. Automaattivalvonta myös muualla kuin ylinopeuksien seurantaan!”

”Suomessa on hyvä poliisi, joka toimii oikeuden mukaisesti ja poliisin toimintaan voi luottaa. Luottamus lisääntyy, kun poliisien näkyvyyttä saisi lisättyä. POLIISEJA ON LIIAN VÄHÄN. Liikennevalvontaa pitää lisätä, rattijuopot ja huumeusketit valvonnalla pois liikenteen seasta. Suomessa poliisi ottaa asiat tarvittavalla vakavuudella hoitaakseen.”

”Yleisesti luotan poliisin toimintaan. Haja-asutusalueiden asema on mielestäni heikko resurssien puutteen takia. Liikenteen ”häiriköt” pitäisi saada paremmin kuriin (huume- ja rattijuoppokusketit, [automerkki]- ja [toinen automerkki]-ääliöt myös)”

”Kun poliisi on näkyvä, siitä tulee luottavainen olo, enemmän aikaa liikennevalvontaan myös taajamissa ja syrjäkylillä. Kaahaamista ja huumekauppaa käydään lähikylillä”

”You guys rock!!! But try to ease off of handing traffic violation fines :) I get scared every time I see a police car behind me.”

Vastaajilla oli ollut kuitenkin myös hyviä kokemuksia liikenteen valvonnasta. Yleinen ajatus näissä vastauksissa oli, että poliisin näkyvyys liikenteessä parantaa liikenneturvallisuutta.

”LUOTAN poliisien tekemään työhön. Heidän näkyvyys esim. erilaisissa tapah- tumissa yms. lisää turvallisuuden tunnetta. Myös rikollisuus ja pahoinpitely vähenevät, kun poliisit partioivat kaupungilla ja paikoissa, minne nuoret kokoontuvat. Lisäksi autoilijat ja mopoilijat noudattavat liikennesääntöjä, kun poliisipartio liikkeellä. Harmi, poliisien määrää vähennetty, siksi eivät ehdi joka paikkaan.”

”Luotan poliisin toimintaan. On tärkeää, että heitä näkyy mm., liikenteessä, partioimassa se lisää turvallisuuden tunnetta. Hoitoalalla toimiessani tarvitsemme joskus poliisin apuja ja niistä on hyvät kokemukset. Lehdistä, netistä tulee luettua usein poliisin toiminnasta ja hyvä mieli tulee, kun juttuja ratkotaan.”

”Luotan poliisin toimintaan. Siihen on vaan oppinut, että poliisiin voi luottaa. Näkyvyys esim. tienpäällä ja kylillä herättää luottamuksen. Ylipäätään poliisin kanssa kohtaamiset ei pelota ja koen että he ovat helposti lähestyttäviä tarvittaessa.”

”Kunnon kansalaisena on parempi luottaa. Kunnioitusta herättää toiminta, kun poliisi on rikos- ja kolaripaikalla ensimmäisten joukossa.”

”Luotan poliisin toimintaan. Poliisiauton näkeminen liikenteessä luo turvallisuutta.”

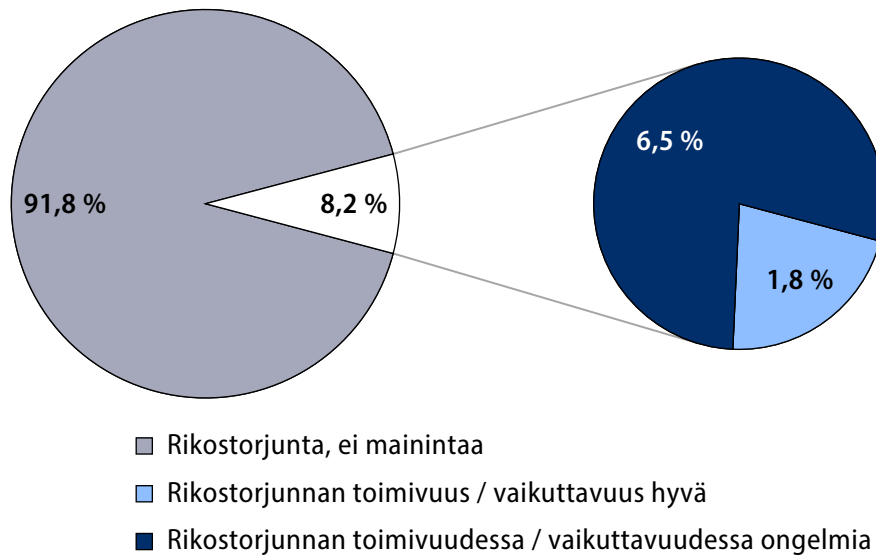
”Olen kohdannut poliiseja työssäni alakoulussa, pidän tärkeänä koulun ja poliisin yhteistyötä, ja minulla on siitä hyviä kokemuksia. Olen kohdannut poliiseja myös liikennevalvonnassa, toiminta on ollut asiallista ja tehokasta. Luotan poliisin toimintaan, ja toivon, että Suomessa olisi jatkossa riittävästi resursseja kehittää ja ylläpitää poliisien toimintaa myös haja-asutusalueilla.”

”Olen saanut kiitosta poliisilta liikenteessä. Sitä en unohda koskaan. Poliisikin on ihminen.”

”Luotan, koska Suomen poliisi tekee vähän isoja virheitä, on luotettava ja rehellinen. Ei tietenkään virheetön, koska ihmisiähän poliisitkin ovat. Omatkin harmillisimmat henkilökohtaiset kokemukset asiointista poliisin kanssa, saatuani muutamat ylinopeussakot, loppujen lopuksi positiiviset.”

Avovastauksen antaneista vastaajista 176/2 135 henkilöä (8,2 %) viittasi luottamusta koskevan kysymyksen yhteydessä *rikostorjunnan poliisipalveluihin*. Noin 21,6 % näistä vastauksista oli myönteisiä, 78,4 % vastaavasti kielteisiä (kuvio 2.11c).

Kuvio 2.11c. Poliisitoiminnan vaikuttavuus: kokemukset rikostorjunnan toimivuudesta / vaikuttavuudesta ja luottamus poliisin toimintaan poliisibarometritutkimuksen avovastausten perusteella

Osalla vastaajista oli ollut hyviä omakohtaisia kokemuksia poliisin toiminnasta rikostutkinnassa. Jutut olivat selvinneet nopeasti ja rikoksen uhrien saama apu oli ollut heille tärkeää.

“As I have been in Finland for the last 2–3 years, I have witnessed police efficiency. Even when somebody tries to steal my car, the police come in 10 minutes and investigate and give me a feedback call as well. I always find police officers protectors in Finland. Thanks!”

“Jag litar på polisens verksamhet i Finland eftersom jag upplever att jag alltid har blivit väl bemött ifall jag har haft ärende till polisen. Bland annat en identitetsstöld som jag var målsägande i undersöktes väldigt snabbt, trots att det monetära värdet var väldigt lågt. Jag tror att förtroendet på ett allmänt plan påverkas av att polisen är synlig och tillgänglig i vardagen, t.ex. patrullering.”

“Lapsena kotona oli perheväkivaltaa viikoittain. Pystyin saamaan poliisin apua, kun tilanne kärjistyi. Ilman poliisin apua, oli[si] voinut sattua hirveitä asioita. Luotan poliisiin täysin 100 % kiitos.”

Useat vastaajat viittasivat vastauksissaan siihen, että rikosten selvitysaste on Suomessa hyvä. Erityisesti vakavia rikoksia kyetään selvittämään tehokkaasti.

”Kaduilla ja kodeissa on turvallista. Rikokset tulevat selvitettyksi. Poliisitoimen ”palvelutaso” on hyvä.”

”Luotan poliisin toimintaan, esim. uutisoinnin pohjalta. Suomessa saadaan hyvin usein esim. väkivaltarikolliset pian teon jälkeen kiinni. Suomen poliisi ei käytä yleisesti liikaa väkivaltaa, eli ei tarvitse pelätä pyytää poliisia apuun. Hyvä ja vaativa koulutus.”

”Mielestäni Suomen poliisi ratkaisee vakavia rikoksia, joita on voinut lukea mediasta, tehokkaasti ja nopeasti. Siitä kyllä täydet propsit poliisille! Maahanmuuttajataustaisten jengien vaikutusvallan lisääntyminen huolestuttaa ja siihen toivoisi jämää otetta. Kolmen pienen lapsen isänä mietin heidän turvallisuutta ja koen ed. m. jengien olevan riski lapsilleni tulevaisuudessa.”

”Mielestäni Suomen poliisi toimii puolueettomasti ja suhtautuu vakavasti tehtäväänsä. Luotan myös poliisin ennalta ehkäisevään toimintaan, esim. nuorten rikollisuuden torjunnassa. Poliisi on saanut kiinni huumerikollisia ja selvittänyt kansainväliseen huumekauppaan liittyviä asioita. Poliisi jaksaa toimia ja kehittää uusia toimintamuotoja sitä mukaa, kun rikokset monimuotoistuvat.”

”Oli kysymys oikeasta ja väärästä tai Suomen laista poliisilla on erinomainen käsitys näistä asioista. Rikosten ennalta ehkäisy on tärkeässä roolissa. Näkyvyys katukuvassa ja opastaminen sopivan maltillista, mutta riittävää. Suomen poliisiin ja oikeuslaitokseen voi yleisesti ottaen luottaa, pois lukien yksittäisiä julkisuutta saaneita juttuja (...). Vakavat rikokset selviävät hyvin.”

”Poliisi on onnistunut rikosten selvittelyssä ja torjunut ulkomailta tulevaa uhkaa mielestäni hyvin. Poliisin läsnäolo tuo turvallisuuden tunnetta. Poliisin luottamusta on heikentänyt jonkin verran yksilöt, jotka ovat esim. väheksyneet tai kieltäneet ilmiötä, jotka liittyvät jengirikollisuuteen.”

”Vakavissa rikoksissa, Suomen poliisi toimii hyvin. Liikenne valvontaa pitää lisätä, rattijuopot ja kaaharit pois teiltä. Lupa-asiat tökkivät ja ovat vaikeita käyttää. Poliisi on tasa-arvoinen rotuun tai sukupuoleen katsomatta. Kun poliisin kohtaan niin hyvää ja asiallista palvelua saan. Lisää poliisille määrärahoja!”

”Poliisin toiminta Suomessa edelleen puolueetonta, pystyvät selvittämään huomattavan osan rikoksista ja ovat edelleen monelle suomalaiselle luottamuksen arvoisia toimessaan.”

”Pääasiassa luotan poliisin toimintaan. Onhan he selvittäneet isoja ja vaikeita julkisuudessa olleita tapauksia. Kuitenkin poliisikin on ihminen eli tekevät myös virheitä ja tunteet voivat viedä mukanaan.”

Omaisuusarvoltaan vähäiset rikokset, tai muut sellaiset rikokset, joiden prioriteetti ei syystä tai toisesta ole poliisin toimintalistan kärkipäässä, jäävät kuitenkin vastaajien kokemuksen mukaan usein selvittämättä. Kyse on silti lähes aina rikoksen uhreille itselleen tärkeistä asioista. Jutun selvittämättä jääminen herättää epäoikeudenmukaisuuden tuntemuksia ja epäluottamusta poliisin toimintaa kohtaan. Näin on aivan erityisesti silloin, kun rikoksen tekijä on rikosilmoituksen tekijän tiedossa, mutta rikos ei silti selviä, ja silloin, kun kyse on rikoksen uhrille henkilökohtaisesti erittäin tärkeästä tapauksesta, kuten lähisuhdeväkivallan tai seksuaalirikoksen kohteeksi joutuneiden tapauksissa (näitä tapauksia on raportoitu pääasiassa epäasiallisen kohtelun ja epäoikeudenmukaisuuden kokemuksen tapauksina eli proseduraalisen oikeudenmukaisuuden yhteydessä, vaikka ne ovat osa myös rikostutkinnan asianmukaista toimivuutta ja vaikuttavuutta).

”Poliisilaitosten keskittäminen vei turvallisuuden tunteen ihmisiltä. Poliisi ei ole enää lähellä, eikä partioita näy. Säästötoimet vaikuttavat rikosten tutkimiseen. Poliisit priorisoivat, minkälaisia rikoksia ehtivät tutkia, eli ”pienet” rikokset kuten polkupyörävarkaudet, myymälävarkaudet, vahingonteot ja asuntomurrot jätetään tutkimatta.”

”Emme luota Suomen poliisiin, koska he eivät osaa tehdä työtään kunnolla. Minun pitäisi selvittää kuka sen varasti ja miksi, ja sitten poliisi vain kirjoittaa sen puhtaaksi omalle paperilleen, mutta jos minulla ei ole siitä tietoa, niin he sanovat, että emme voi tutkia, koska ei ole resursseja ja et tekijästä ei ole tietoa.”

”Hallussani oli todisteita (video) varkausrikoksesta, josta oli tehty rikosilmoitus toisen henkilön toimesta. Poliisi pyysi valokuvaa, ja kun vastasin ettei selaista ole ja kysyin mihin videon voi lähettää, vastausta ei koskaan tullut, ja juttu ei edennyt mihinkään.”

”Hoitamatta jäävät pienemmät rikokset, esim. pyörävarkaudet, heikentävät luottamusta. Jos pienillä asioilla ei ole väliä, niin onko kohta isoillakaan? Mihin raja vedetään? Kyllä pienemmätkin rikokset pitää selvittää.”

”I haven’t used the police services a lot. So, I don’t have any complaint about police department in general. But I heard some stories about the bicycle theft from friend and police denied to help them.”

"I trust the operations as I have not seen misbehaviour. I see that there is lack of drug control as the youth are visible on the streets receiving and using it. I have heard burglaries, mostly bicycles that have not been solved. But, in general I have not noticed unfair activities."

"Kaverin autoon murtauduttiin ja asiakirjoja varastettiin – poliisi näki miehen kameroilta (...), muttei saanut kiinni. Se on todella outoa."

"Käsittämätöntä, ettei pyörävarkaita saada kuriin. Täällä tulee jatkuvasti Facebook-ryhmään ilmoituksia siitä, kun jonkun pyörä on varastettu."

"Luottamusta heikentää aliresursointi. Esimerkkinä nettipetokset. Jouduin tällaisen kohteeksi ja ilmoitin siitä. Kun tapaus otettiin ruuhkien takia käsitteilyyn vasta pitkän ajan päästä, oli rikos sillä hetkellä jo vanhentunut. Tämä on ehdottomasti resursoinnista ja asioiden hoidon saamattomuudesta kiinni. Täten ei rakenna luottamusta järjestelmän toimintaan. Luottamukseen vaikuttaa uskottavuus."

"Most cases of property damages are not investigated, so I have no trust in police in that aspect. I trust that police will always show up when needed."

"No viime aikaiset uutiset poliisien rötöksistä on kyllä syönyt luottoa jonkun verran ja lisäksi kun omaan omaisuuteen kohdistui rikos, niin vaikka oli tiedossa osallinen, niin asia ei edennyt mitenkään niin tuntui vähä turhautavalta."

"Olen tehnyt muutaman rikosilmoituksen missä on kaikki rikollisen tiedot, mutta ikinä ei ole rikosta selvitetty."

"Pienehköt rikokset, kuten murrot, polkupyörävarkaudet, ilkivalta – näitä ei edes yritetä selvittää. Tämä vaikuttaa yleiseen luottamukseen. Murhat ja suu-remmat ryöstöt yleensä tuntuvat selviävän, julkisuuden tiedoista päätellen."

"Pieniä tai poliisin mielestä pieniä juttuja ei tutkita. Esim. ilmoitin kännykkäni, kaksi luottokorttia ja ajokorttini varastetuksi, ilmoitin poliisille osoitteen missä kännykkä oli varkauden jälkeen ([ällypuhelin, puhelinmerkki]) poliisi piti juttua pienenä eikä mennyt osoitteeseen hakemaan niitä. Osoite oli [X]km päässä laitokselta [lähellä]."

”Poliisin läsnäolosta esimerkiksi jossakin tapahtumassa tulee turvallinen olo. Minulla on perusluottamus poliisin auktoriteettiin. Toisaalta lähipiirissäni on liikaa tapauksia, joissa poliisi ei ole saanut mitään aikaan/on ollut välinpitämätön. Esim. asuntomurto sekä varastetun tavaran myyminen Tori.fi:ssä. Saimme itse selville kuka tavaraamme myy mutta poliisi ei tehnyt mitään. Todella huono fiilis!”

”Poliisit ovat itse omalla toiminnallaan aiheuttaneet luottamuspulan. Rikosilmoituksiin tulee automaattivastaus tutkinnan lopettamisesta, niin miksi vaivautua tekemään rikosilmoitusta muun kuin mahdollisen vakuutuskorvauksen vuoksi. Huumekauppaa käydään täysin avoimesti, eikä juurikaan näytä kiinnostavan.”

”(...) niin paljon poliisin valheita, varkauksia, tutkimatta jättämisistä (...) puhelin joka maksaa 1 500 äitini osti sen mulle juuri ennen kuolemaansa (...) löytyy metrilleen mut asia jäi”

”Pääsääntöisesti poliisi toimii erittäin ammattitaitoisesti. Haja-asutusalueilla poliisia joutuu odottamaan kauan ja se vaikuttaa luottamukseen heikentävästi. Poliisin resurssit ovat ikuinen ongelma, joka väistämättä johtaa siihen, että he joutuvat priorisoimaan hälytystehtävien hoitamista sekä rikostutkinnassa jättämään ns. vähempiarvoiset rikokset tutkimatta.”

”Pääsääntöisesti poliisi toimii hyvin ja oikeudenmukaisesti. Poliisin mielestä vähäpätöisemmät rikokset, esim. polkupyörävarkaudet ym. jäävät kuitenkin liian usein täysin tutkimatta. Ymmärrän resurssipulan asiassa. Poliisin resurssit kuormittavat päihtyneet, jolloin vasteaika esim. murtoihin kasvaa tai jää ylimalkaisen tutkimuksen varaan. Luotan poliisiin, oikeuslaitos toimii joskus tätä vastaan.”

”Resurssipula, joka näkyy pitkänä käsittelyaikoina ja vaikuttaa esimerkiksi siihen, ettei poliisi pysty reagoimaan riittävän nopeasti. Murtotapauksissa poliisi ei ole kiinnostunut keräämään todisteita murtopaikalta ja näin ollen tapauksen selvittäminen vaikeutuu huomattavasti. Tämän takia murrot ovat varmasti myös yleistyneet, koska niitä tutkitaan huonosti ja rikoksentekijät tiedostavat tämän.”

”Rikolliset jylläävät netissä, esim. Tori.fi, siellä käydään kauppaa varastetulla tavaramalla. Tämä asia on monen ihmisen tiedossa, luultavasti siihen ei kuitenkaan puututa. Tämä vähentää luottamusta esim. poliisiin.”

”Suomessa on hyvä poliisilaitos, vaikka arkisten rikosten ei oikein odota ratkeavan (esim. perheen kodin alakertaan yöllä tehty murto jäi selvittämättä). Mutta Ruotsin tilannetta ja keskustelua jengiytymisen kasvusta Suomessa seuraamme hyvin huolestuneina ja suoraan sanoen vailla suurempaa toivoa, koska niin monet poliittiset tahot näyttävät kieltäytyvän oppimasta naapurin virheistä.”

”They don’t have enough personnel to investigate and they’re not interested in small cases.”

”Toiminnan läpinäkyvyys hyvää. Oma näkemyseni on, että taustoista – varallisuus, etnisyys, ulkonäkö tmv. – huolimatta ihmisiä kohdellaan moraalisesti ja eettisesti samanlaisesti. Oikeus edellä. Yleinen tieto, että asioihin puututaan ja että poliisi on saatavilla. Olo siitä, että pieniä rikoksia ei resurssien puutteessa edes yritetä pyrkiä ratkaisemaan heikentää luottamusta hieman.”

”Toiminta on vallitsevasti oikein hyvää. Valitettavaa että pienet murrot ja varkaudet jäävät selvittämättä. Resurssipula, mutta em. ei lisää turvallisuudentunnetta. Liikennekamerat ovat ensisijaisesti siivosyntisten kansalaisten kiusaamista. Lievät ylinopeudet eivät oikeasti aiheuta onnettomuuksia, mutta näitä kytätään. Tulisi keskittyä todellisiin ongelmanaiheuttajiin: rattijuopot, huumeet, jne.”

”Vahva käsitys siitä, että Suomessa poliisi ei ole korruptoitunut, ei siis lahjottavissa. Eniten epäluottamusta herättää poliisin voimavarat puuttua pienempiin rikoksiin, meillä Järvenpäässä rehottaa huumeiden käyttö ja sitä myötä erilaiset varkaudet. Niitä ei saada kuriin ja kansalaiset ovat jo epätoivoisia esim. fillarivarkaiden suhteen”

”When you report a case takes forever to be assisted, especially when it’s online fraud like Facebook or Tori. They don’t catch online thieves or at least make them refund the payment”

”Yleisesti luotan. Poliisin resurssit ovat kuitenkin pienet, joten erityisesti pienet rikokset jäävät vähälle huomiolle ja käsittelyajat ovat liian pitkiä.”

”pikkurikokset jäävät usein tutkimatta”

Osa vastaajista oli kokenut, että käsittelyajat rikostutkinnassa ovat kohtuuttoman pitkiä.

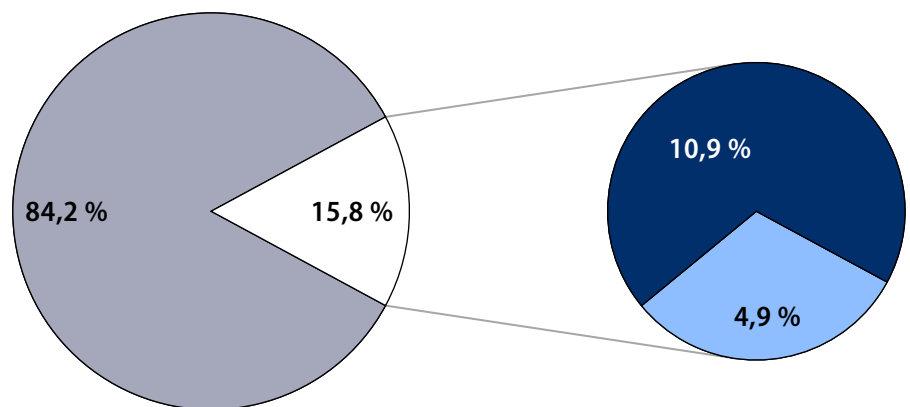
”Hyvä päivä. Ilmaisen täyden luottamukseni poliisiin ja syvän kunnioitukseni heidän elintärkeää rooliaan yhteiskunnassa kohtaan. Haluan kuitenkin ilmaista syvän huoleni pitkistä käsittelyajoista, jotka voivat kestää vuosia ennen lopullisen päätöksen tekemistä yksilön syyllisyydestä tai syyttömyydestä.”

”Jag har stort förtroende för polisen i Finland. Det som bekymrar är resursbristen, vilket riskerar att förlängs behandlingstiden av brott och att polisen inte hinner med allt.”

”Vähäisten rikosten (pahoinpitely, kotirauhan rikkominen, laiton uhkailu) käsittelyajat aivan liian pitkiä. Uhri joutuu käsittelemään monet asiat yhä uudelleen ja käsittely odotusaikoinen raskas. Uskon, että ilmoituksia perutaan monissa lähisuhdeväkivaltatapauksissa juuri pitkän odotusajan vuoksi.”

Valvonta- ja hälytystoiminnan palveluja käsiteltiin avovastauksissa selvästi enemmän kuin muita poliisin tehtäväalueita. Näihin palveluihin viittasi luottamusta koskeneen kysymyksen yhteydessä kaikkiaan 337/2 135 vastaajaa (15,8 % kaikista avovastauksen antaneista vastaajista). Noin 31,2 % näistä vastauksista oli myönteisiä, loput 68,8 % kielteisiä (kuvio 2.11d).

Kuvio 2.11d. Poliisitoiminnan vaikuttavuus: kokemukset valvonta- ja hälytystoiminnan palvelujen toimivuudesta / vaikuttavuudesta ja luottamus poliisin toimintaan poliisibarometritutkimuksen avovastausten perusteella

- Valvonta- ja hälytystoiminta, ei mainintaa
- Valvonta- ja hälytystoiminnan toimivuus / vaikuttavuus hyvä
- Valvonta- ja hälytystoiminnan toimivuudessa / vaikuttavuudessa ongelmia

Merkittävä osa kielteisistä vastauksista käsitteli valvonta- ja hälytystoiminnan palveluja syrjäseuduilla. Palvelut ovat näiden vastaajien käsityksen mukaan puutteellisia. Suuri osa vastaajista piti niin ikään poliisin parempaa näkyvyyttä – myös jalkapartioina, ihmisten keskelle jalkautuneena – tärkeänä.

Vastaajat olivat kiinnittäneet huomiota myös huumausainerikollisuuteen, erityisesti avoimeen julkisilla paikoilla käytävään huumekauppaan, joka poliisin olisi saatava kitkettyä pois. Samoin huomiota olivat kiinnittäneet nuoriso- ja jengirikollisuus sekä näihin kytketyen ennalta estävän toiminnan tarve.

Vastauksissa käsiteltiin myös poliisin voimankäytön oikeasuhtaisuutta, sekä kielteisessä²¹ että myönteisessä valossa.²² Aihetta on käsitelty edellä proseduraalisen oikeudenmukaisuuden yhteydessä, eikä siihen palata enää tässä. Kansalaisten silmissä oikeasuhtainen voimankäyttö on joka tapauksessa yksi hyvän poliisitoiminnan ja samalla luottamuksen keskeisistä kriteereistä.

Aloitetaan valvonta- ja hälytystoimintaa koskevien arvioiden analyysi haja-asutusalueiden ongelmista Suomessa. Poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan palveluja pidettiin riittämättöminä Suomen syrjäseuduilla – syrjäkylissä, maaseudulla, pikkukunnissa, saaristokunnissa, pienillä paikkakunnilla, ”kaukana kaikesta”, Pohjois-Suomessa, itärajan läheisyydessä, haja-asutusalueilla, harvaan asutuilla alueilla, pienemmissä taajamissa, jne. Ajatuksena lähes kaikissa näissä vastauksissa oli, että hätätilanteessa apu on liian kaukana, eikä poliisi välttämättä ehdi paikalle ajoissa.

”• korruptio • syrjäkylät ovat oman onnensa nojassa kiireellisissä hälytyksissä • syrjäkylillä ei näy partiointia”

”Epäluottamusta herättää se, että poliiseja [on] syrjäkylillä niin vähän, etteivät hädän tullen ole mitenkään nopeasti paikalla.”

”Henkilöresurssit ilmeisesti vaikuttavat siihen, että poliisin paikalle tulo kestää usein luvattoman kauan hälytyksestä. Varsinkin saaristokunnissa, kun matkat ovat pitkät ja päivystystä ei ole virka-ajan jälkeen.”

”Hätätilanteessa menee liian kauan saada apua paikalle tänne maaseudulle. Luotan kyllä poliisiin, mutta pikkukunnissa heistä ei ole paljon apua.”

”Luotan poliisin toimintaan siellä missä heillä on mahdollisuus olla. En luota poliisin toimintaan kaukana kaikesta, maaseudulla. Todellisissa hätätilanteissa ei ole apua saatavilla riittävän nopeasti ja pelkoa aiheuttavissa jatkuvissa häiriötilanteissa olisi hyvä olla Näkyvyyttä! Itärajan läheisyys tuo epäilyksiä/ pelkoa kaikkia autolla/pyörällä liikkuvia tuntemattomia kohtaan.”

”Luotan poliisin toimintaan mutta olen huolissani resurssien riittävydestä varsinkin Pohjois-Suomessa. Pitkät välimatkat.”

”Luotan poliisin toimintaan, mutten siihen, että poliisilla on realistisesti mahdollista toimia kansalaisten toivomalla/tarvitsemalla tavalla, koska resurssien ollessa vähäiset on pakko priorisoida ja etenkin syrjemässä avun saaminen kestää riippumatta siitä, kuinka paljon poliisi haluaisi toimia.”

”Luotan siihen, että he yrittävät parhaansa. Toivon päättäjien ymmärtävän, että leikkaukset eivät kohdistu poliisin vahvuuksiin. En tiedä miten hyvin poliisit riittävät eri alueille, mutta aiemmin asuessani kauempana asutuskeskuksesta, ajattelin, että jos olisi hätä, niin poliisi ei ehtisi ajoissa.”

”Luotan, kunhan poliisi ehtii paikalle. Pitkä viive avun hälyttämisestä avun saapumiseen aiheuttaa huolta syrjäseudulla. Jos sattuisi esim. varkaus kotona, haluaisin yhteyden poliisiin henk. kohtaisesti, ei mitään lomakkeiden täyttämistä netissä. Poliisin yhteystiedot paikallisesti toisivat turvaa.”

”Luottamukseen vaikuttaa kielteisesti poliisin läsnäolo ja vasteaika hälytyksiin haja-asutusalueilla. Kaupungissa asuessa voin paremmin luottaa siihen, että poliisi on lähellä tarvittaessa. Myös heikot resurssit vähentävät luottamusta, koska se voi vaikuttaa esimerkiksi rikostutkintaan ja mahdollisuuden toteuttaa erilaista ennaltaehkäisevää toimintaa.”

”Luottamusta herättäisi enemmän, jos heitä näkyisi täällä maaseutukunnissakin partioivan! Lisäksi vasteet hälytyksissä on kamalan pitkät, kuolla kerkeisi ennen kuin apua saa!”

”Maaseudulla poliisin toiminta-alue on liian laaja.”

”När polisstationer läggs ned och avståndet blir för långa. Hjälpen är långt borta på olika platser i Finland när det sparas in på allt.”

”Pohjoissaomessa pitkät matkat poliisin tulo kestää 1–2 tuntia tai joskus pidempäänkin. Mikäli olisi ryöstö tai henki uhattuna en usko poliisin ehtivän. Samoin liikenneonnettomuudet poliisin tulo kestää tai joskus sovitaan vain puhelimesta, jolloin toisen osapuolen liikennekelpoisuus jää kyseenalaiseksi”

”Pääasiallisesti luotan kyllä poliisin toimintaan, mutta pitkien matkojen ja resurssipulan takia poliisin paikalle saamiseen kuluu pitkiäkin aikoja. Näin on ollut jo pitemmän aikaa haja-asutusalueilla.”

”Syrjäseuduilla saattaa poliisin tulo kestää. Päivystyspaikkoja vähennetty.”

”Pitkä välimatka poliisiasemalle ja poliisien vähäinen näkyminen pienissä taajamissa ja harvaan asutuilla alueilla ei lisää luottamusta.”

”Poliisiasemat poistettu maalaiskunnista. Tosi hädässä poliisi liian kaukana.”

Monet vastaajat katsoivat, että poliisin pitäisi näkyä arjessa, ihmisten keskellä, nykyistä enemmän. Näkyvyys luo vastaajien käsityksen mukaan paitsi turvallisuudentunnetta myös tosiasiallista turvallisuutta.

”I trust the operations of the Finnish police. The only thing I think is missing is just the sheer number of them. There is so much crime nowadays that I know is impossible to get them all but seeing the police patrol on the street and knowing that they will be shortly helping you is a big relief for everyone I have asked you. ESPECIALLY in East-Helsinki at night...”

”Isompi näkyvyys kotikulmilla lisäisi turvallisuuden tunnetta. Erityisesti jalan partioivat yksiköt paikoissa, joissa ihmisiä liikkuu. Toki lisääntynyt näkyvyys voi lisätä myös huolta joidenkin mielissä, että miksi sitä tarvitaan. Ehkä jos Maija kävisi kiertämässä naapurustossa useammin, niin konnilla pysyisi mielessä, että lain koura on lähellä, sillä alueella on ilkivaltaa ja huumekauppaa.”

”Kun poliisia ei näy päivittäin. Poliiseja on vaan liian vähän. Ja maaseuduilla vielä vähemmän. Muutoin poliisi on ihan ok.”

”Poliisia ei koko kaupungissa näy kuin kaupasta evästä hakemassa.”

”Kyllä luotan ja tärkeitä työtä tekevät, vaan niin on niidenkin resurssit viety niin pieneksi, että harvoin onnistuu luonteva jalkautuminen kansalaisten keskuuteen mikä nimenomaan toisi luottamusta ja näkyvyyttä enempiin.”

”Luotan, mutta ns. epäluottamukseen vaikuttaa resurssien puute ja se, että poliisia ei ainakaan omalla kotipaikkakunnallani juuri näy. Meillä on todella iso ongelma jatkuvasti kylällä kaahaavat nuoret viritetyillä mopolla ja mönkijöillä, jotka aiheuttavat vaaratilanteita päivittäin ja tekevät esim. bensavarkauksia. Jos meillä olisi poliisi kylällä päivittäin näkyvillä, uskon että ongelma ratkeaisi.”

”Luottamusta lisäisi se, että poliisin näkisi useammin julkisilla paikoilla. Olen asunut nykyisessä kotikaupungissani viisi vuotta. Kotini on kaupungin keskustassa. Olen nähnyt viiden vuoden aikana poliisiauton muutaman kerran, mutta en muista nähneeni poliisimiehiä/-naisia kadulla yhtään kertaa.”

”Mielestäni poliisi voisi jalkautua kaupunkialueelle useammin. Nykyisin ajelevat autoilla.”

”Näkyvillä oleminen kaupungilla, kylissä, kunnissa vaikuttaa luottamukseen ja turvallisuuden tunteeseen. Poliisi voisi olla myös somessa aktiivisempi ja näkyvämpi sillä siellä ovat kaikki nykyään.”

”Eikös se mene seuraavasti: Nainen, poliisi ja taksi, ei niitä koskaan tarvitse nää.”

”Poliiseja näkee nykyisin varsin harvoin, eikä esimerkiksi koulussamme ole aikoihin vierailut poliiseja. Poliisin näkymättömyys vaikuttaa kokemukseen luottamuksesta ja läsnäolosta.”

”Poliisivoimia pitää vahvistaa määrällisesti. Poliisit pitää olla näkyvimmin katukuvassa, jotta vanhempikin ihminen uskaltaa lähteä iltaisin ulos, esim. konserttiin tai muuhun kulttuuririentoon pelkäämättä, että joku tulee stiletteihin kourassa ryöstääkseen. Huumeet ja niiden myyjät ennen kaikkea saatava nalkkiin. Rikoksia tehneiden nimet ja kasvokuvat saatava saman tien lehtiin ja medialle jaettavaksi.”

”Se, että poliisi näkyy niin vähän ihmisten arjessa, vähentää luottamusta. Arjessa näkyminen tarkoittaa näkymistä eri puolilla Suomea, ei vain suurissa kaupungeissa. Myös maaseudun taajamissa kaivataan poliisin näkyvyyttä, koska monesti pikkukylät ovat varsinaisia villoja länsiä, siellä voi tehdä mitä vain, ei ole pelkoa, että kukaan asioihin puuttuu. Vanhan ajan kyläpoliiseja kaivataan.”

Huumausainerikollisuutta koskevia mainintoja oli suhteellisen paljon. Useiden vastaajien kokemus oli, että huumekauppa on julkisilla paikoilla nykyään paljon yleisempää ja avoimempaa kuin ennen, ja että poliisin pitäisi puuttua siihen nykyistä tehokkaammin.

”Huumerikollisuutta ilmenee alueellamme paljon ja on päivittäistä kauppojen näkeminen asukkaille, itsellenikin, isompia ja pienempiä huumekauppoja julkisesti hoitavat. Huumekauppiat eivät edes yritä peitellä toimintaa. Lapsien ja kaikkien nähden tavara vaihtaa omistajaa ja tulee tunne, että poliisilla ei ole resursseja puuttua asiaan. Olen hyvin huolissani asiasta. En koe aluetamme turvalliseksi.”

”Poliisia ei näy katukuvassa tai liikenteessä. En luota saavani apua akuuttiin tarpeeseen. Kotini sijaitsee [X]m päästä alakoulusta [hyvin lähellä], viereisessä talossa kukoistaa huumekauppa eikä asialle pystytä resurssien puitteissa tekemään mitään. Resurssipula on suurin huoleni turvallisesta Suomesta.”

”Luotan poliisin toimintaan sinänsä, mutta poliiseja on liian vähän ja eivät varmaan voi joka paikkaan ehtiä ja pienempiä rötöksiä selvittää. Turvattomuus alueellani on vakava ja ihmiset eivät uskalla kulkea oli sitten kyseessä nuori tai vanha asukas. Lisää partiointia sekä autolla että ehkä jalkautumalla tms. Huumausaineongelma ... se rehoittaa näkyvästi käyttöä, kauppaamista (...)”

”Too many drug dealers, or to[o] few officers, or perhaps an inability to manage the drug use situation here”

”Asun Kalliossa ja tässä [X]kadulla on useammassa sisäänkäynnissä huumekauppaa todella avoimesti, sekä Torkkelinmäellä ja Katri Valan puistossa, ja se on ihan uskomatonta, että niitä ei aktiivisesti pyritä poistamaan. Se ei auta, että poliisiauto seisoo piritorilla, se on passiivista työntekoa ja kuhina käy, kun auto on lähtenyt. Se kiertely ei poista ongelmaa.”

”En luota nykyiseen oikeusjärjestelmään yhtään, omia lapsiani en missään tapauksessa päästäisi illasta enää esim. kaupassa käymään oman turvallisuuden takia, oman nuoruuden aikana tällaisia pelkoja ei ollut omilla vanhemmillä. Nykypoliisit vaikuttavat siltä, etteivät oikeasti edes välitä. Myös huumeiden käyttö nykymaailmassa on niin yleistä, että en käsitä miten silmät ummessa nykypoliisi on ”töissä””

”Haluan uskoa, että poliisit haluavat/toimivat tasa-arvoisesti kaikkia kohtaan. Ja saan apua silloin kun sitä tarvitsen. Luottamusta on horjuttanut se, että poliiseja on vähennetty selkeästi. Heillä ei kapasiteettia riitä tarpeeksi, jonka seurauksena mm. rikollisuus/huumeet on kasvanut katukuvassa. Toivoisin, että maahanmuutto jengiläistymisiin pystyttäisiin puuttumaan, ennen kuin ollaan Ruotsin ongelmassa”

”Huumeidit pitäisi ottaa AINA kiinni kadulta säilöön pitkäksi aikaa pois kadulta AINA. lisää poliiseja!!!!”

”I haven’t experienced anything with the police but I trust them more than the enforcement back at my home country. People here are nice so I would say we have good policeman here in Finland. I’m just bothered to see a lot of drug users on the streets specially in Helsinki and Sörnäinen. Police should patrol more often on those areas and not tolerate or turn a blind eye on them.”

”Luotan poliisiin, mutta ymmärrän, että he tekevät työtään resurssiensa mukaan. Poliisi voisi toimia näkyvämmiin alueilla, joissa on esim. jatkuvaa huumekauppaa ja kesäaikaan olut terasseista johtuvaa häiriökäyttäytymistä.”

”Luotan poliisin toimintaan. Mutta ehdottomasti poliisi tarvitsee lisää resursseja ja näkyvyyttä. Kaupunkien keskustoissa rehoittaa huumekauppaa, josta kukaan ei näytä välittävän. Isoissakin paikoissa maailmalla on saatu hyviä tuloksia ns. nollatoleranssilla. Se toki vaatisi niitä resursseja.”

”Luotan pääsääntöisesti poliisiin ja sen toimintaan. Pitkät välimatkat vaikeuttavat hätätilanteessa avun saamista. Enemmän kuitenkin pidän uhkana huumeita ja sen mukanaan tuomaa rikollisuutta sekä ihmisten pahoinvointia, jonka myötä halutaan vahingoittaa muita ihmisiä, täysin sattumanvaraisestikin.”

”Poliisin kuuluisi kohdella kaikkia ihmisiä tasavertaisina. Poliisia tarvitaan, ja mielestäni heitä pitäisi olla enemmän kävelemässä ihmisten joukossa. Turvallisuus paranisi. Esim. Lahti Trion ja Sokoksen kulman huumekauppaa kuriin, että me vanhemmat ihmiset uskallettaisiin iltaisin joskus liikkua. Huume-
myyjät näissä paikoissa päivittäinen näky. Ilahdun kun näen poliisin paikalla. Kiitän kuitenkin”

Nuoriso- ja jengirikollisuus, osin huumeusainetikollisuuteen kytkeytyen, on niin ikään herättänyt huolta useissa vastaajissa. Monissa näistä vastauksista ratkaisuksi nähtiin ennalta estävä toiminta, jota poliisin pitäisi vastaajien näkemyksen mukaan lisätä.

”Kasvava jengiytyminen, nuoriso- ja huumerikollisuus sekä tietoliikenne on mielestäni iso ongelma tämän päivän elämässä. Pelkään että poliisit ovat askeleen jäljessä näissä ongelmissa. Uskon, että haasteisiin vastaaminen johtuu myös määrärahojen puutteesta vai olisiko poliisien koulutuksessa annettava lisää sijaa kasvaville ongelmille.”

”Poliisi välttelee ongelmapaikkoja suurissa ja pienemmissäkin kaupungeissa. Huumeongelma ja jengiytyminen pitäisi kitkeä pois. Luottamusta syö se, että resursseja keskitetään toisarvoisiin asioihin.”

”Ei ole ollut kokemusta tämän alan ammattilaisista. Uskon ja luotan, että hoitavat työnsä kunnialla. Aina mukaan mahtuu, jos jonkinlaista porukkaa, mutta pääosin ovat tärkeitä ja luotettavia. Suomessa saisi olla enemmän poliiseja, myös katukuvassa. Kouluihin ja päiväkoteihin useammin kertomaan huumeista. Tietoiskuja erityisesti kiusaamisesta ja niiden seurauksista. Työpaikoilakin on tätä kiusaamista, sinnekin olisi hyvä jalkautua.”

”According to my knowledge and my experiences, the Finnish police is one of the best police in Europe, I hope it will continue to be at the same level in the future. Of course, there is room for improvement, especially in preventing and stopping crimes among teenagers (before the situation escalates and it is still early). As well as more frequent patrols, for example with civilian vehicles.”

”Meillä on poliisi, joka ei ole korruptoitunut ja joka valvoo ja noudattaa lakia. Resursseja on liian vähän, joten mm. koulupoliisi-tyyppinen toiminta on loppunut, mikä on sääli, koska sille olisi tarvetta, koska nuorten väkivaltarikokset ovat huolestuttavasti kasvussa.”

”Omat ja kuulemani kokemukset poliisin toiminnasta vaikuttavat luottamukseen poliisia kohtaan. Poliisi ei saa puuttua asioihin ennen kuin jotain vakavaa on sattunut ja siihen olisi hyvä saada muutos. Rikoksien ennaltaehkäisyyn ja mm. jengiytymiseen tulisi puuttua jo nuorien osalta.”

”Poliisin resurssien niukkuus heijastuu (esim. poliisien partiointi eri alueilla, ennaltaehkäisevän työn vähyyks tarpeeseen nähden ... nuoret ja väkivalta) poliisin toimintaan liittyvään luottamukseen.”

”Poliisin yleinen toiminta on erittäin luotettavaa. Luottamusta laskee etenkin nuorten keskuudessa lisääntynyt jengikulttuuri ja rikokset, joita pitäisi huomattavasti tehokkaammin valvoa ja ennaltaehkäistä.”

”Poliisit saavat hyvän peruskoulutuksen, heitä opetetaan toimimaan niin, että osaavat rauhoittaa hankalat tilanteet eivätkä omalla käytöksellä pahenna asioita. Poliiseilla voisi olla vielä enemmän empatiaa ja toivoisin enemmän tarttumista alaikäisten juomiseen ja huumeiden käyttöön. Jalkautumista iltaisin nuorten joukkoon.”

”Tapaus Aarnio yms. ovat varsin hyviä esimerkkejä viemään luottamusta. Samoin nuorten vakivallanteot ja perheväkivalta, joista on ollut tieto sosiaalityöntekijöillä. Ennalta ehkäisy nuorten väkivaltaisuuksissa on valtavan tärkeä asia. Moni teko olisi jäänyt tekemättä, jos nuorten touhuihin olisi puututtu aiemmin.”

”Tähän asti sujunut suht hyvin. Nuorisolle enemmän neuvontaa ja opastusta esim. kouluissa, nuorisotiloissa painottaen mitä seuraamuksia on ja kuinka kauan ne haittaavat, esim. ulkomaille pääsyä, passin saamista yms. Eivät aina ymmärrä tekemisien seuraamuksia.”

”Yleisesti ottaen luotan Suomen poliisin toimintaan. Poliisi toimii suurimassa osassa tilanteita luotettavasti. Sellaiset tilanteet, joissa yksittäinen poliisihenkilö ei jostain syystä osaa hyödyntää omaa persoonallisuuttaan rakentavalla tavalla töitä tehdessään, heikentävät luottamustani poliisia kohtaan. Koulukiusaamisen ennaltaehkäisyssä Suomen poliisilla on mielestäni paljon parannettavaa.”

”Koulukiusaamisen ette puutu, kun pitäisi. Ja ärsyynyn kun näen hyvää tekevän protestin ja poliisit kyykkii sivulinjoilla.”

Myönteiset kokemukset poliisin valvonta- ja hälytystoiminnasta ovat kielteisten kokemusten peilikuvia. Vastaajat ovat arvostaneet poliisin näkyvyyttä omalla asuinalueellaan. Vastaajat ovat myös olleet tyytyväisiä siihen, että ovat tarvittaessa saaneet hätätilanteessa poliisin apua. On ollut myös useita sellaisia henkilökohtaisia kokemuksia, jotka ovat olleet vastaajille erittäin tärkeitä.

Poliisin näkyvyyden tuomaan turvallisuudentunteeseen ja turvallisuuteen viitattiin useissa vastauksissa.

”Ei ole henkilökohtaisesti tullut syytä olla luottamatta, joten luotan ja arvostan heidän tekemää työtä niin partioinnista ylempiin tahoihin. Pidän tärkeänä, että poliisi on näkyvä osa kaupunkikuvaa, se tuo myös turvallisuutta. Pidän myös siitä, ettei tule olo, että poliisia tarvitsisi pelätä.”

”Elämme oikeusvaltiossa. Luotan ja uskon, että Suomen poliisi pyrkii toimimaan oikeudenmukaisesti ja asiallisesti eri tilanteissa, kaikkien ihmisten kohdalla (näin ainakin haluan uskoa). Poliisin ”näkeminen” luo turvallisuuden tunnetta. Poliisi tekee tärkeää työtä kansalaisten ja maamme hyväksi. Toivottavasti tämä luottamus säilyy jatkossakin.”

"I generally believe that the Finnish police do well with combating crime and keeping people safe, and I think that is the aspect of why I trust them, I see them patrol around and protect our areas."

"Luotan Suomen poliisin toimintaan, sillä luotan heidän saamansa koulutuksen kattavuuteen ja pidän heidän käytöstään ammattimaisena. Näen poliisin partioivan alueellani ja se lisää luottoa siihen, että apu ei ole koskaan liian kaukana."

"Poliisin/ -auton näkeminen luo turvallisuutta. Tsemppiä ja voimia tärkeään/ vaaralliseen työhön."

Toimintavalmiusajat voivat olla syrjäseuduilla pitkiä, mutta vastaajilla on ollut myös myönteisiä kokemuksia poliisin nopeasta hälytysavusta.

"Oman kokemuksen kautta, joudun työni takia olemaan välillä melko paljon poliisin kanssa yhteistyössä. Kaikki kohtaamiset sujuneet aina mallikkaasti ja asiallisesti, pyydetessä partiota paikalle ei ole tarvinnut odottaa pitkään"

"Poliisi on aina toiminut nopeasti, kun olen joutunut ottamaan yhteyttä. Nopea saavutettavuus ja tasapuolinen kohtelu kaikille."

"Poliisien reaktionopeus hälytyksiin on hyvä, ja varsinkin yöaikaan on vilkkaimmilla seuduilla partiointia monen partion toimesta. Rikollisuuden ehkäiseminen pelkällä paikalla ololla ansaitsee luottamusta."

"Poliisipartioiden läsnäolo päivällä ja yöllä. Kun soitat heille, heidän läsnäolonsa on välitön. Heidän tyyliinsä kunnioittaa ja ymmärtää. Suomi on turvallinen maa poliisivoimien hyvän suorituskyvyn ansiosta."

Poliisin valvonta- ja hälytystoiminnasta oli ollut myönteisiä kokemuksia muun muassa häiriö- ja pahoinpitelytapauksissa, koulupoliisitoiminnassa ja muussa ennalta estävässä toiminnassa sekä etsintöjen tapauksissa. Poliisi on pelastanut ihmishenkiä.

"Luotan poliisiin, koska tunnen henkilökohtaisesti yhden poliisin ja kaksi entistä poliisia. Arvostan näitä ihmisiä. Lisäksi omat ja lähipiirin kokemukset poliiseista ylipäättään ovat pelkästään positiivisia. Kerran poliisit ovat käyneet yöllä omalla ovella, kun saman kerrostalon jossain huoneistossa haukkui koira monta vuorokautta. Tuolloinkin olivat erittäin kohteliaita."

”Luotan poliisiin. En itse ole ollut tekemisissä kuin lupa-asioissa. Luottamuksen kuva on syntynyt yleisellä tasolla lähinnä median kautta. Kasvatusalalla työskenneltyäni (nykyisin eläkeläinen) toivoisin, että edelleen poliiseilla olisi mahdollisuus käydä ainakin esiopetuksessa ja koululaisten luona kertomassa poliisin työstä, kansalaisten velvollisuuksista, jakamassa liikennevalistusta. Vaikuttaa!”

”(...) Olen (...) eksynyt sumussa, poliisien avulla pääsin ihmisten ilmoille.”

”Luotan. Asiallisia keskusteluja. Olen kerran soittanut hätäkeskukseen naapurien väkivallan takia. Partio tuli nopeasti ja hoiti asian. Hälytysajossa olevat ajavat joskus kovaa vauhtia, on ollut vaikea antaa tietä esim. moottoripyöräpoliisille moottoritiellä.”

”Mielestäni poliisikoulutukseen valitut ovat tarkkaan valikoitu. Ja koulutuksen sisältö on oikeanlainen. Lisäksi omat kokemukset poliisin toiminnasta ovat positiiviset. Olen vapaa-ajalla kolmannen sektorin toimija turvallisuuteen ja tapahtumiin liittyvissä asioissa ja poliisin kanssa tehtävä yhteistyö on ollut toimivaa. Neuvoja, kannustusta ja opastusta olen saanut.”

”Poliisi toimii: Olen saanut elämälleni jo 55 v. jatkoaikaa poliisin nopean ja pätevän toiminnan ansiosta.”

2.4.3 Avovastaukset: päätelmiä

Päätelmänä tämän luvun kokonaisuudesta voidaan todeta, että aiempi teoria luottamuksen avaintekijöistä pitää avovastausaineiston perusteella hyvin paikkansa. Ihmisille on tärkeitä, että poliisi kohtelee asiakkaitaan hyvin, että poliisi on oikeudenmukainen ja että poliisipalvelujen vaikuttavuus on hyvä lupapalveluista liikennevalvontaan ja rikostorjunnasta valvonta- ja hälytystoimintaan. Kaikilla näillä tekijöillä on merkityksensä luottamuksen muodostumisen ja ylläpitämisen kannalta.

Vaikka poliisin toiminnassa on havaittu monenlaisia ongelmia, poliisin toimintaa arvostetaan Suomessa laajasti. Monissa kielteisiksikin luokitelluissa avovastauksissa poliisipalveluja haluttiin itse asiassa lisää, ei vähemmän. On myös hyvä muistaa, että tilanne Suomessa on parempi kuin monessa muussa maassa. Tämä näkemys oli tyyppillinen useille – ei toki kaikille – englanniksi vastanneille henkilöille. Näin on ollut sekä tämän (2024) että edellisen (2022) poliisibarometritutkimuksen aineistossa.

“I feel that the Finnish police are accessible and reliable when needed. This is especially important for a young woman who is living on her own and building a life for herself. I believe that the Finnish police are like the clean air and water that make Finland unique — things that are precious, yet often taken for granted. You [are] only able to realize how important it is when things go wrong.”

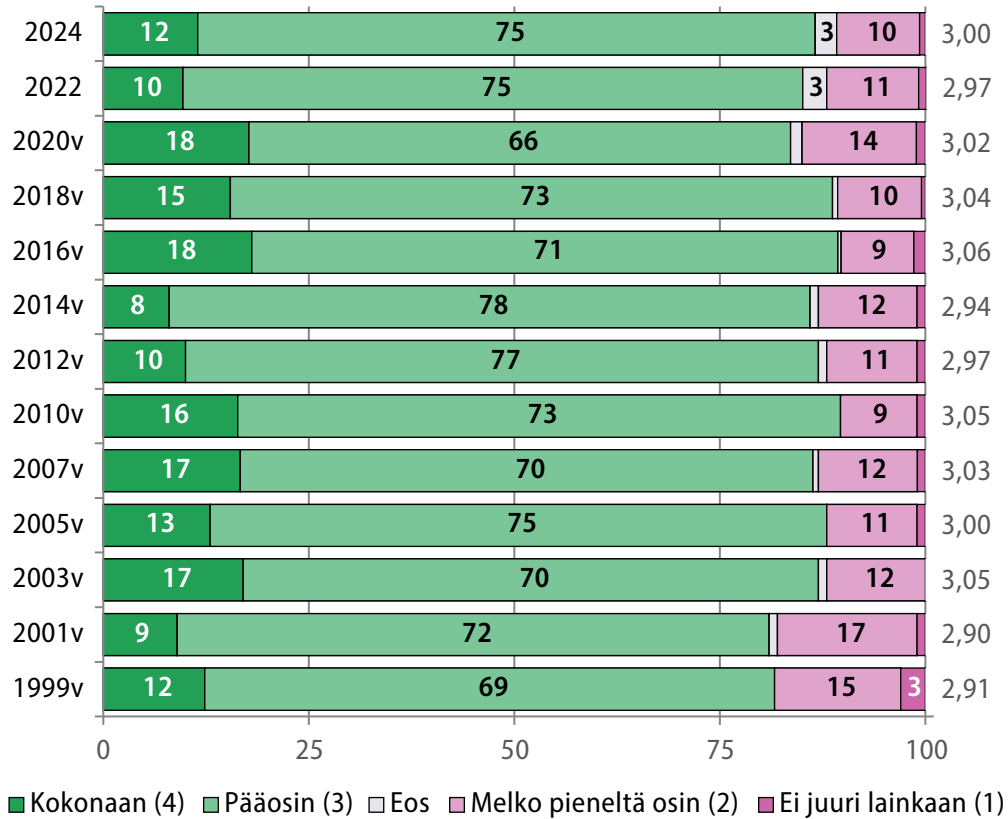
3 Poliisipalvelujen saavutettavuus ja poliisin näkyvyys

3.1 Poliisin kyky kantaa vastuu yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, "Missä määrin poliisi mielestäsi pystyy kantamaan vastuun yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta Suomessa?" [Kokonaan; Pääosin; Melko pieneltä osin; Ei juuri lainkaan; En osaa sanoa]

Vastaajista noin 87 % katsoi, että poliisi kykenee kantamaan vastuun joko kokonaan tai pääosin (kuvio 3.1). Noin 11 % ajatteli, että poliisi kykenee tähän vain melko pieneltä osin tai ei juuri lainkaan. Kysymys on ollut poliisibarometritutkimuksessa mukana tutkimussarjan alusta saakka. Tulokset ovat pysyneet vakaina, ehkä vuosittuuhannen vaihteen ensimmäisiä tutkimuksia lukuun ottamatta (1999, 2001), jolloin myönteisiä vastauksia oli jonkin verran nykyistä vähemmän (81 %), kielteisiä vastavasti enemmän (18 %).

Kuvio 3.1. Missä määrin poliisi mielestäsi pystyy kantamaan vastuun yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta Suomessa? (%)

n (painottamaton) = 4 127, puuttuvia tietoja = 37.

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

3.2 Poliisin toimintavalmiusajat ja toimintavalmiusaikoja koskevat subjektiiviset arviot poliisilaitoksittain

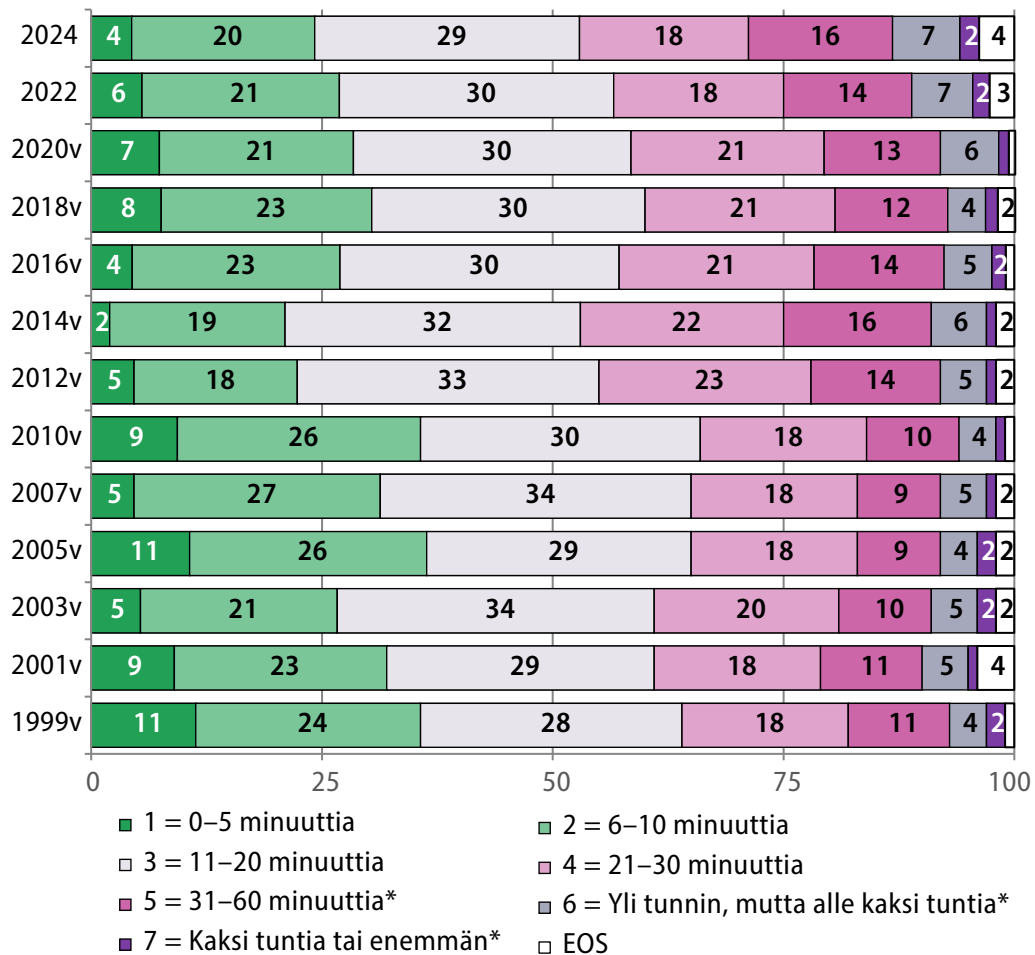
Vastaajilta kysyttiin heidän omia subjektiivisia arvioitaan poliisin toimintavalmiusajoista.

”Jos olisit **juuri nyt** kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisit poliisin olevan tapahtumapaikalla?” [0–5 min.; 6–10 min.; 11–20 min.; 21–30 min.; 31–60 min.; Yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia; Kaksi tuntia tai enemmän; En osaa sanoa]²³

Noin 24 % (2022: 27 %) vastaajista arvioi uusimmassa tutkimuksessa tämän ajan suhteellisen lyhyeksi, noin 0–10 minuutiksi (kuvio 3.2). Vastaavasti noin 25 % (2022: 23 %) vastaajista arvioi ajan olevan yli puoli tuntia, ja noin 9 % (2022: 9 %) yli tunnin.

Arviot ovat 2010-luvun alun jälkeen jonkin verran heikentyneet. Vielä vuonna 2010 myönteisiä arvioita (0–10 min.) oli noin 35 %, kielteisiä (> 60 min.) noin 5 %, kumpikin näistä osuuksista tuolloin suunnilleen sama kuin vuosikymmentä aiemmin, vuonna 1999.

Kuvio 3.2. ”Jos olisit juuri nyt kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisit poliisin olevan tapahtumapaikalla?” (%)

n (painottamaton) = 4 069, puuttuvia tietoja = 95.

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

* Ennen vuoden 2016 tutkimusta kolmea viimeisintä sisällöllistä vastausvaihtoehtoa vastaavat neljä vaihtoehtoa olivat ”Alle tunnin”, ”Yli tunnin”, ”Alle kaksi tuntia” ja ”Yli kaksi tuntia”. Näistä vanhoista jakaumista vastausvaihtoehdot ”Yli tunnin” ja ”Alle kaksi tuntia” on yhdistetty toisiinsa.

Taulukossa 3.1 toimintavalmiusaikoja koskevia subjektiivisia arvioita (arvioiden mediaanit ja keskiarvot eri poliisilaitosalueilla) verrataan todellisiin A-kiireellisyysluokan toimintavalmiusaikoihin Suomen eri poliisilaitosalueilla. A-kiireellisyysluokan tehtävät ovat tehtävien kiireellisyysluokittelussa poliisin kiireellisimpiä tehtäviä ja niihin pyritään vastaamaan välittömästi.

Likert-asteikollisten koodien (asteikko: 1–7; ks. kuvio 3.2) mukaisessa tarkastelussa kaikkien vastaajien mediaani asettuu 11–20 minuuttiin (asteikko: 3) ja keskiarvo on (11–20) minuutin ja (21–30) minuutin välissä (3,53). Pohjanmaalla, Itä-Suomessa ja Oulussa mediaani asettuu 21–30 minuuttiin (asteikko: 4). Samaan taulukkoon 3.1 on poimittu myös keskimääräiset poliisilaitoskohtaiset toimintavalmiusajat Poliisin tulostietojärjestelmästä vuodelta 2024 (PolStat, 2025).

Taulukko 3.1. ”Jos olisit **juuri nyt** kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisit poliisin olevan tapahtumapaikalla?”* ja poliisin keskimääräiset toimintavalmiusajat vuonna 2024 minuutteina, A-kiireellisyysluokka, asiakasnäkökulmasta laskettuna

Alue	Mediaani	Keskiarvo	n**	Kiireellisyys A (min., ka.)
Helsinki	11–20 min. (3)	2,95	477	7,8
Itä-Uusimaa	11–20 min. (3)	3,21	404	12,4
Kaakkois-Suomi	11–20 min. (3)	3,51	205	11,6
Länsi-Uusimaa	11–20 min. (3)	3,28	352	13,6
Häme	11–20 min. (3)	3,53	254	13,4
Sisä-Suomi	11–20 min. (3)	3,63	616	13,3
Pohjanmaa	21–30 min. (4)	3,80	285	16,3
Lounais-Suomi	11–20 min. (3)	3,65	477	14,3
Itä-Suomi	21–30 min. (4)	3,99	386	16,9
Oulu	21–30 min. (4)	3,83	320	14,0
Lappi	11–20 min. (3)	3,79	125	16,1
Yhteensä	11–20 min. (3)	3,53	3 900	13,1

* Tässä käytetään kuvion 3.2 Likert-asteikon koodeja 1–7.

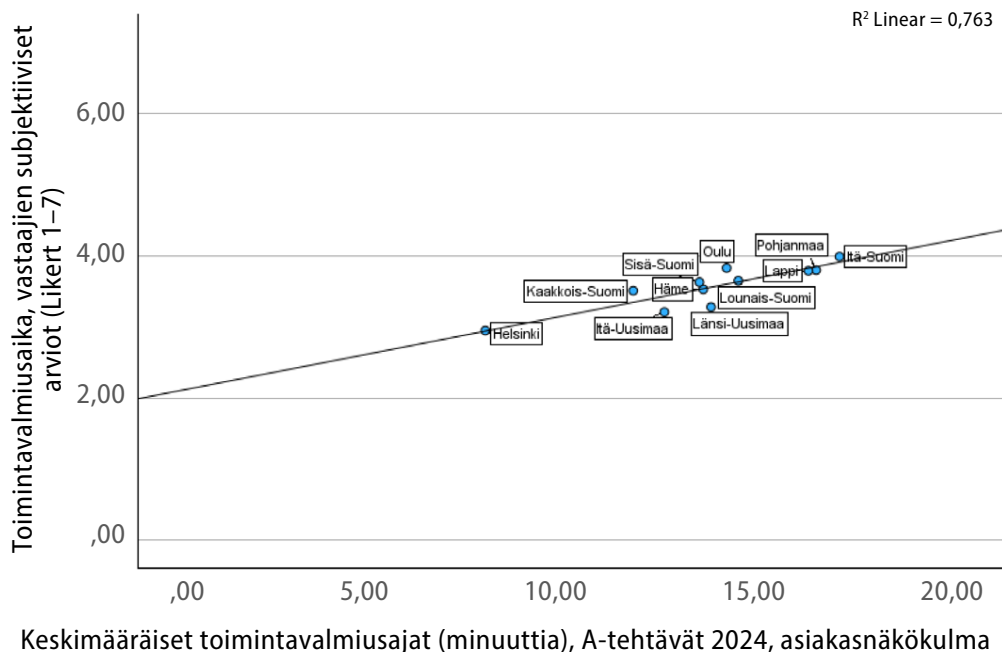
** Analyysipainot; n (painottamaton) = 3 908, puuttuvia tietoja ja ”en osaa sanoa” vastauksia yhteensä 256.

Poliisin keskimääräiset toimintavalmiusajat 2024 poliisin tulostietojärjestelmästä: PolStat, 2025.

Vastaajien subjektiivisten toimintavalmiusaika-arvioiden ja A-kiireellisyysluokan tehtävien todellisten toimintavalmiusaikojen – asiakasnäkökulma, soitosta hälytyskeskukseen -> partion saapumiseen paikalle – välillä vallitsee tilastollisesti merkitsevä positiivinen korrelaatio ($r = .874$), kun tätä suhdetta tarkastellaan poliisilaitoskohtaisten keskiarvojen avulla (kuvio 3.3,²⁴ taulukko 3.3).

Kumpikin edellä mainituista muuttujista kytkeytyy kolmanteen muuttujaan, joka hyvin todennäköisesti selittää niitä molempia. Pitkien etäisyyksien poliisilaitosalueilla todelliset toimintavalmiusajat ovat keskimääräistä pidempiä. Sama pätee niiden ihmisten toimintavalmiusaikoja koskeviin arvioihin, jotka asuvat pitkien etäisyyksien poliisilaitosalueilla.

Kuvio 3.3. Poliisilaitosten keskimääräiset toimintavalmiusajat A-kiireellisyysluokan tehtävissä* ja toimintavalmiusaikoja koskevat vastaajien subjektiiviset arviot keskimäärin eri poliisilaitosalueilla**

* Minuutteina, poliisilaitoksella keskimäärin vuonna 2024

** Likert (1–7), poliisilaitosalueella keskimäärin

Poliisin keskimääräiset toimintavalmiusajat 2024 poliisin tulostietojärjestelmästä: PolStat, 2025.

Poliisibarometritutkimuksen vastaajilta kysyttiin lisäksi, ”Kuinka pitkä matka on kotoasi lähimmälle poliisiasemalle? Arvioi matka kilometrin tarkkuudella.” Vastaajien arvio oman kodin ja lähimmän poliisiaseman välisestä etäisyydestä oli keskimäärin noin 13 kilometriä. Keskimääräiset etäisyysarviot vaihtelivat Helsingin noin 6,2 kilometristä Itä-Suomen noin 19,3 kilometriin (taulukko 3.2).

Taulukko 3.2. ”Kuinka pitkä matka on kotoasi lähimmälle poliisiasemalle?”

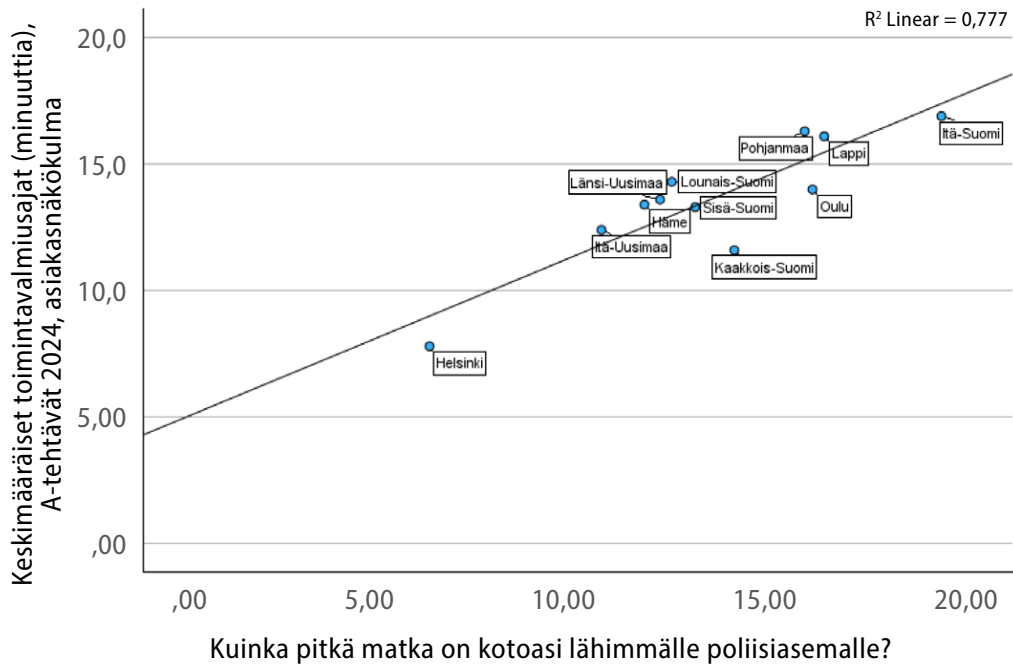
Poliisilaitos	Keskiarvo (km)*	n**
Helsinki	6,2	463
Itä-Uusimaa	10,6	406
Kaakkois-Suomi	14,0	205
Länsi-Uusimaa	12,1	350
Häme	11,7	257
Sisä-Suomi	13,0	615
Pohjanmaa	15,8	295
Lounais-Suomi	12,4	483
Itä-Suomi	19,3	391
Oulu	16,0	328
Lappi	16,3	132
Yhteensä	13,0	3 925

* Keskiarvolaskennan ulkopuolelle on jätetty yksi vastaus, jossa etäisyyden arvioitiin olevan 600 kilometriä.

** Analysipainot; painottamattomassa aineistossa n = 3 944, puuttuvia tietoja 220.

Poliisilaitoskohtaisten etäisyysarvioiden ja A-kiireellisyysluokan tehtävien todellisten toimintavalmiusaikojen välillä vallitsee tilastollisesti merkitsevä positiivinen korrelaatio ($r = .882$), mikä on ymmärrettävää, jos poliisilaitosalueella asuvien vastaajien subjektiiviset etäisyysarvot ovat todellisten etäisyyksien luotettavia estimaatteja (kuvio 3.4,²⁵ taulukko 3.3).

Kuvio 3.4. Etäisyysarviot poliisilaitosalueilla keskimäärin* ja poliisilaitosten keskimääräiset toimintavalmiusajat A-kiireellisyysluokan tehtävissä**

* Lähin poliisiasema, kilometreinä, poliisilaitosalueella keskimäärin

** Minuutteina, poliisilaitoksella keskimäärin vuonna 2024

Poliisin keskimääräiset toimintavalmiusajat 2024 poliisin tulostietojärjestelmästä: PolStat, 2025.

Kaikki kolme tässä luvussa tarkasteltua muuttujaa kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa. Edellisten havaintojen lisäksi voidaan todeta, että yhteys subjektiivisten etäisyysarvioiden ja subjektiivisten toimintavalmiusaika-arvioiden välillä on tiivis, $r = .938$ (ks. taulukko 3.3).

Taulukko 3.3. Keskimääräiset subjektiiviset etäisyysarviot lähimpään poliisiasemaan eri poliisilaitosalueilla i , E_i (km), keskimääräiset toimintavalmiusajat A-kiireellisyysluokan tehtävissä poliisilaitosalueilla vuonna 2024, A_i , ja toimintavalmiusaikoja koskevat keskimääräiset subjektiiviset arviot poliisilaitosalueilla, E_i (A): korrelaatiomatriisi(a)

Korrelaatiomatriisi	[1]	[2]	[3]
[1] E_i (km, ka.)	1.000		
[2] A_i (min., ka.)	.882***	1.000	
[3] E_i (A) (Likert 1-7, ka.)	.938***	.874***	1.000

*** $p < .001$

(a) $n = 11$, poliisilaitosalueet.

E_i (km) on poliisibarometritutkimuksen vastaajien keskimääräinen etäisyysarvio lähimpään poliisiasemaan poliisilaitoksen i alueella.

A_i on poliisilaitoksen i keskimääräinen toimintavalmiusaika A-kiireellisyysluokan tehtävissä vuonna 2024.

E_i (A) on poliisibarometritutkimuksen vastaajien keskimääräinen arvio toimintavalmiusajoista poliisilaitosalueella i (Likert-asteikolla 1–7).

Toimintapolitiikan näkökulmasta katsottuna on tärkeätä tietää ja ymmärtää, että vaikka poliisin liikkuvuutta on viime vuosien aikana pyritty lisäämään, etenkin poliisin hallintorakennemuutosten jälkeen, poliisilaitoskohtaiset erot etäisyyksissä (~etäisyysarvioissa) lähimpään poliisiasemaan selittävät merkittävän osan aluekohtaisista eroista A-kiireellisyysluokan tehtävien toimintavalmiusajoissa. Tämän poliisille tärkeän tavoitemuuttujan optimoinnille – toimintavalmiusajoille A-kiireellisyysluokan tehtävissä – on toisin sanoen luonnollinen rajoite. Rajoite voidaan analysoida ja arvioida subjektiivisten arvioiden, karttatietojärjestelmästä saatujen estimaattien, tms. vakioivien muuttujien avulla.

Poliisibarometritutkimuksen näkökulmasta mielenkiintoista tämän luvun havainnoissa on, että vastaajien subjektiiviset arviot ovat rationaalisia. Ne ovat arviointitehtävään nähden koherentteja ja loogisia. Lisäksi arvioiden validiteetti on hyvä. Arviot ovat oikeita, tai ainakin oikeansuuntaisia.

3.3 Poliisin partiointi vastaajan omalla asuinalueella

Vastaajilta kysyttiin myös, ”Kuinka usein olet nähnyt poliisin partioiden asuinalueellasi?” [Päivittäin; Viikoittain; Kerran, pari kuukaudessa; Harvemmin; En koskaan; En osaa sanoa]²⁶

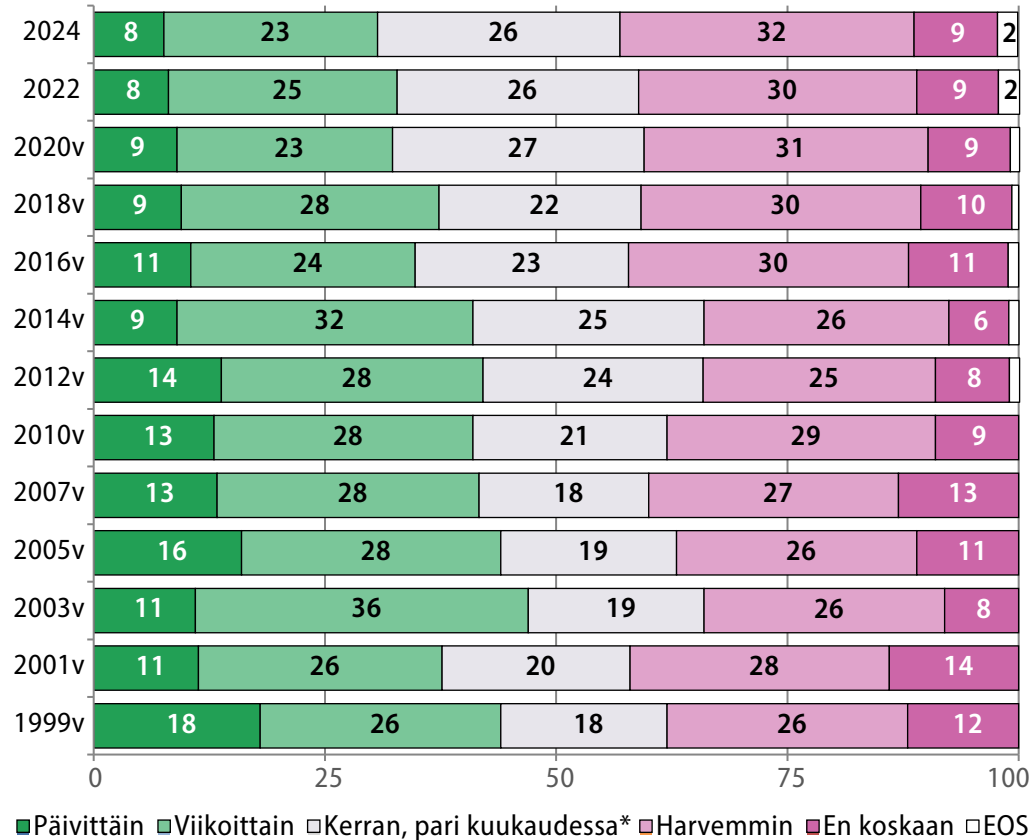
Tutkimukseen vastanneista henkilöistä noin 31 % (2022: 33 %) valitsi joko vaihtoehdon päivittäin tai viikoittain. Noin 41 % (2022: 39 %) vastaajista kertoi nähneensä poliisin partioiden asuinalueellaan harvemmin kuin kerran tai pari kuukaudessa.

Erot viimeisimpien tutkimusvuosien välillä ovat vähäisiä. Jos kuitenkin tarkastellaan pitkän aikavälin kehitystä menetelmämuutosta edeltäneiden tutkimusvuosien ajalta (1999–2020), voidaan pitkän aikavälin tuloksissa nähdä tämä sama vähittäinen kehityssuunta: vastaajien arvioiden perusteella poliisin näkyvyys on vähentynyt. Lyhyellä aikavälillä tätä on vaikea havaita, mutta pitkän aikavälin kehityssuunta on selvä.

Kehitys oli suhteellisen nopeata 2010-luvun kuluessa ja vuosikymmenen puoliväliin ajoittuu tässä kehityksessä selvä porras (2014/2016). Kun vielä vuonna 2010 noin 41 % oli nähnyt poliisin partioivan asuinalueellaan päivittäin tai viikoittain, osuus oli vuonna 2020 noin 32 %. Porras vuosien 2014 ja 2016 välillä on erityisen selvä asteikon toisen ääripään arvioissa. Harvoin (harvemmin kuin kerran, pari kuukaudessa) tai ei koskaan poliisin nähneitä oli vuonna 2014 noin 32 %, tutkimusvuosina 2016–2024 noin 39–41 %.

Poliisin partiointi on Helsingissä selvästi näkyvämpää kuin muilla poliisilaitosalueilla, mutta erot ovat tasoittuneet vuoden 2022 tutkimuksesta tähän tutkimukseen. Vuoden 2024 tutkimuksessa noin 45 % Helsingin poliisilaitosalueen vastaajista arvioi, että poliisi partioi heidän omalla asuinalueellaan päivittäin tai viikoittain (14 % päivittäin, 31 % viikoittain) (taulukko 3.4). Vuonna 2022 vastaava osuus oli 56 % (19 % päivittäin, 37 % viikoittain). Lounais-Suomessa vastaava osuus oli poliisilaitosalueista pienin, noin 24 % (2022: 25 %), Sisä-Suomessa vastaavasti 25 % (2022: 30 %).

Kuvio 3.5. Kuinka usein olet nähnyt poliisin partioivan asuinalueellasi? (%)

n (painottamaton) = 4 043, puuttuvia tietoja = 121.

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

* Ennen vuoden 2016 tutkimusta käytössä olleet vaihtoehdot ”Kerran kuukaudessa” ja ”Useamman kerran kuukaudessa” jätettiin pois vuodesta 2016 lukien. Näitä koskevat aiempien vuosien havainnot on yhdistetty tuloksissa vastausvaihtoehdoksi ”Kerran, pari kuukaudessa”, joka otettiin käyttöön vuoden 2016 tutkimuksessa.

Taulukko 3.4. Kuinka usein olet nähnyt poliisin partioivan asuinalueellasi?
Poliisilaitoskohtaiset jakaumat (%)

Alue	Päivittäin	Viikoittain	Kerran, pari kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan	En osaa sanoa	n* (100 %)
Helsinki	14 %	31 %	27 %	20 %	6 %	3 %	493
Itä-Uusimaa	7 %	25 %	25 %	28 %	12 %	3 %	422
Kaakkois-Suomi	11 %	23 %	27 %	30 %	6 %	2 %	207
Länsi-Uusimaa	4 %	24 %	29 %	31 %	9 %	3 %	367
Häme	8 %	22 %	25 %	33 %	10 %	2 %	265
Sisä-Suomi	5 %	20 %	26 %	36 %	11 %	2 %	627
Pohjanmaa	7 %	23 %	31 %	29 %	9 %	1 %	301
Lounais-Suomi	7 %	17 %	26 %	37 %	11 %	2 %	490
Itä-Suomi	7 %	22 %	24 %	38 %	8 %	2 %	397
Oulu	5 %	25 %	24 %	35 %	8 %	2 %	332
Lappi	9 %	25 %	26 %	31 %	5 %	4 %	134
Yhteensä	8 %	23 %	26 %	32 %	9 %	2 %	4 035

* Analyysipainot; painottamattomassa aineistossa n = 4 043, puuttuvia tietoja 121.

4 Rikollisuuden kokemukset ja rikoksista ilmoittaminen

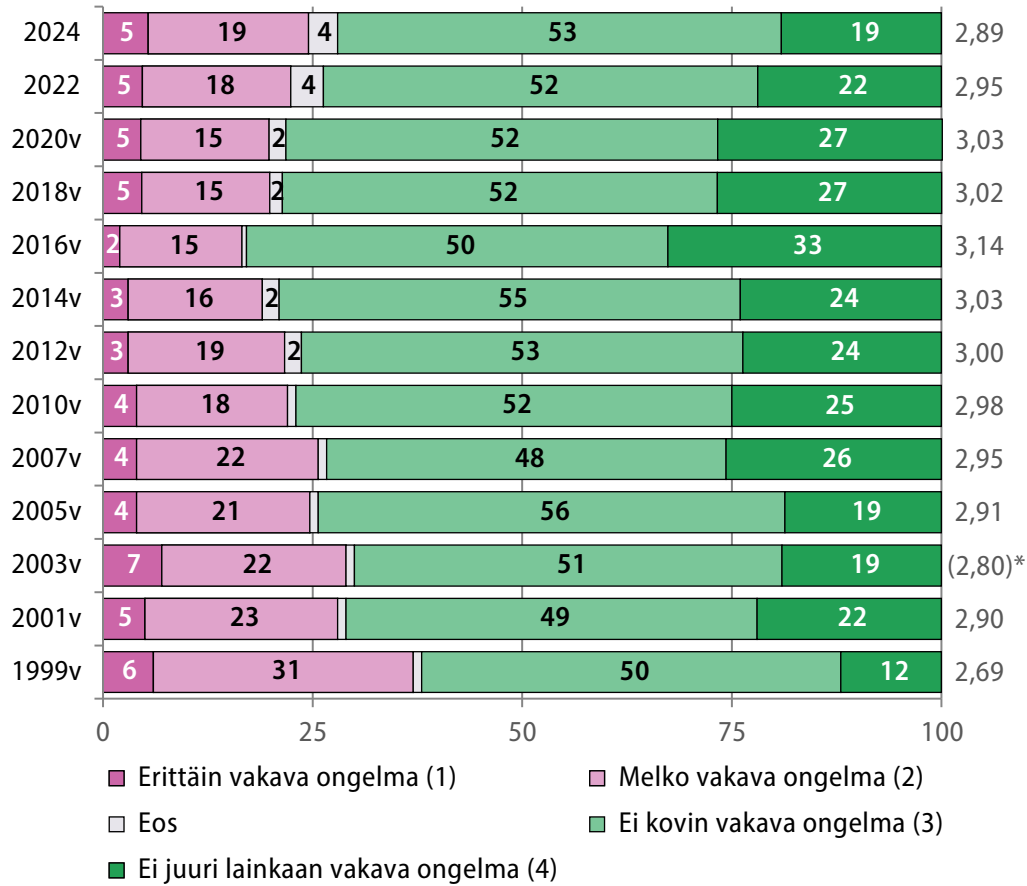
4.1 Rikollisuus lähiympäristössä

Vastaajilta kysyttiin, ”Kuinka vakavana ongelmana pidät rikollisuutta lähiympäristössäsi?” [Erittäin vakava ongelma; Melko vakava ongelma; Ei kovin vakava ongelma; Ei lainkaan vakava ongelma; En osaa sanoa]

Noin 24 % (2022: 23 %) vastaajista arvioi uusimmassa tutkimuksessa, että tilanne on melko vakava tai erittäin vakava ja noin 72 % (2022: 74 %), että tilanne ei ole kovin vakava tai ei juuri lainkaan vakava (kuvio 4.1). Pitkän aikavälin kehityskaari poikkeaa tässä aikasarjassa lähes kaikista muista tutkimuksen aikasarjoista.

Tilanne kehittyi koko 2000-luvun alkupuolen ajan myönteiseen suuntaan, mutta kääntyi 2010-luvun puolivälissä kielteiseksi. Kehityssuunnan muutos havaitaan molemmissa sisäisesti vertailukelpoisissa aikasarjoissa (1999–2020; 2022–2024). Syitä ei tarkkaan tiedetä, mutta 2010-luvun puolivälin vuosiin ajoittuvat ainakin etulinjan työtä tekevien poliisien määrän merkittävä väheneminen Suomessa poliisin hallintorakenneuudistusten ja poliisin koulutusuudistuksen vuoksi sekä rikollisuudessa tapahtuneet monet muutokset. Tilastokeskuksen rikos- ja pakkokeinotilaston perusteella ainakin tietoverkkorikollisuus, erityisesti petosrikollisuus, ja seksuaalirikollisuus ovat lisääntyneet, hyvin todennäköisesti myös jengirikollisuus ja huumekauppa. Ajankohtaan osuvat myös Irakissa ja Syyriassa käyty sota Isiliä vastaan, terrorismin aalto Ranskassa, sekä voimakas maahanmuuttoaalto Eurooppaan Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta.

Kuvio 4.1. Kuinka vakavana ongelmana pidät rikollisuutta lähiympäristössäsi? (%)

n (painottamaton) = 4 103, puuttuvia tietoja = 61.

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

* Laskennallinen, ei havaittu keskiarvo. Luku on laskettu tähän raporttiin aiemmin raportoitujen jakaumatietojen perusteella (Käyhkö & Hannonen, 2015).

Poliisilaitosalueiden keskinäisessä vertailussa Itä-Uudenmaan tilanne poikkeaa muiden alueiden tilanteesta, myös metropolialueen muiden alueiden tilanteesta. Noin 34 % Itä-Uudenmaan poliisilaitosalueen vastaajista arvioi, että rikollisuus lähiympäristössä on melko vakava tai erittäin vakava ongelma (2022: 34 %). Länsi-Uudenmaan poliisilaitosalueella vastaava osuus oli 22 % (2022: 24 %) ja Helsingissä 26 % (2022: 20 %). Helsingin tilanne on tämän perusteella heikentynyt.

Pohjanmaan poliisilaitosalue eroaa tässä suhteessa muista alueista, mutta päinvastaiseen, myönteiseen suuntaan. Pohjanmaan poliisilaitosalueella noin 16 % (2022: 12 %) vastaajista piti rikollisuutta lähiympäristössään melko tai erittäin vakavana ongelmana. Koko Manner-Suomen keskimääräinen osuus oli noin 24 % (2022: 22 %).

Taulukko 4.1. ”Kuinka vakavana ongelmana pidät rikollisuutta lähiympäristössäsi?”, poliisilaitoskohtaiset jakaumat

Alue	Erittäin vakava ongelma	Melko vakava ongelma	Ei kovin vakava ongelma	Ei lainkaan vakava ongelma	En osaa sanoa	n (100 %)*
Helsinki	6 %	20 %	52 %	18 %	4 %	501
Itä-Uusimaa	10 %	24 %	47 %	13 %	6 %	434
Kaakkois-Suomi	5 %	22 %	56 %	15 %	3 %	213
Länsi-Uusimaa	4 %	18 %	51 %	26 %	2 %	373
Häme	3 %	17 %	65 %	14 %	2 %	267
Sisä-Suomi	7 %	21 %	52 %	18 %	3 %	638
Pohjanmaa	3 %	13 %	57 %	24 %	4 %	305
Lounais-Suomi	4 %	20 %	52 %	21 %	3 %	495
Itä-Suomi	5 %	19 %	53 %	20 %	4 %	402
Oulu	4 %	18 %	54 %	21 %	3 %	337
Lappi	6 %	15 %	49 %	24 %	5 %	136
Yhteensä	5 %	19 %	53 %	19 %	4 %	4 101

* Analyysipainot; n (painottomaton) = 4 103, puuttuvia tietoja 61.

Ikäryhmien välillä ei ole suurta eroa siinä, kuinka vakavaksi ongelmaksi rikollisuus lähiympäristössä koetaan (taulukko 4.2). Sukupuolten välillä näissä kokemuksissa eroa sen sijaan on. Naisista noin 28 % vastasi, että rikollisuus omassa lähiympäristössä on melko tai erittäin vakava ongelma (15 %, ”ei lainkaan vakava ongelma”), miehistä noin 21 % (23 %, ”ei lainkaan vakava ongelma”) (taulukko 4.3).

Taulukko 4.2. ”Kuinka vakavana ongelmana pidät rikollisuutta lähiympäristössäsi?”, ikäryhmien mukaiset jakaumat

Vastausvaihtoehdot	–29	30–49	50–64	65–	Yhteensä
Erittäin vakava ongelma	5 %	6 %	4 %	6 %	5 %
Melko vakava ongelma	19 %	18 %	21 %	19 %	19 %
Ei kovin vakava ongelma	47 %	53 %	57 %	54 %	53 %
Ei lainkaan vakava ongelma	23 %	20 %	15 %	19 %	19 %
En osaa sanoa	5 %	3 %	2 %	3 %	4 %
n* (100 %)	875	1 328	967	929	4 099

* Analyysipainot; n (painottamaton) = 4 103, puuttuvia tietoja 61.

Taulukko 4.3. ”Kuinka vakavana ongelmana pidät rikollisuutta lähiympäristössäsi?”, sukupuolen mukaiset jakaumat

Vastausvaihtoehdot	Nainen	Mies	Muu	Yhteensä
Erittäin vakava ongelma	6 %	5 %	0 %	5 %
Melko vakava ongelma	22 %	16 %	24 %	19 %
Ei kovin vakava ongelma	53 %	53 %	55 %	53 %
Ei lainkaan vakava ongelma	15 %	23 %	21 %	19 %
En osaa sanoa	4 %	3 %	0 %	4 %
n* (100 %)	2 028	2 038	33	4 099

* Analyysipainot; n (painottamaton) = 4 103, puuttuvia tietoja 61.

4.2 Huoli eri rikosilmiöistä

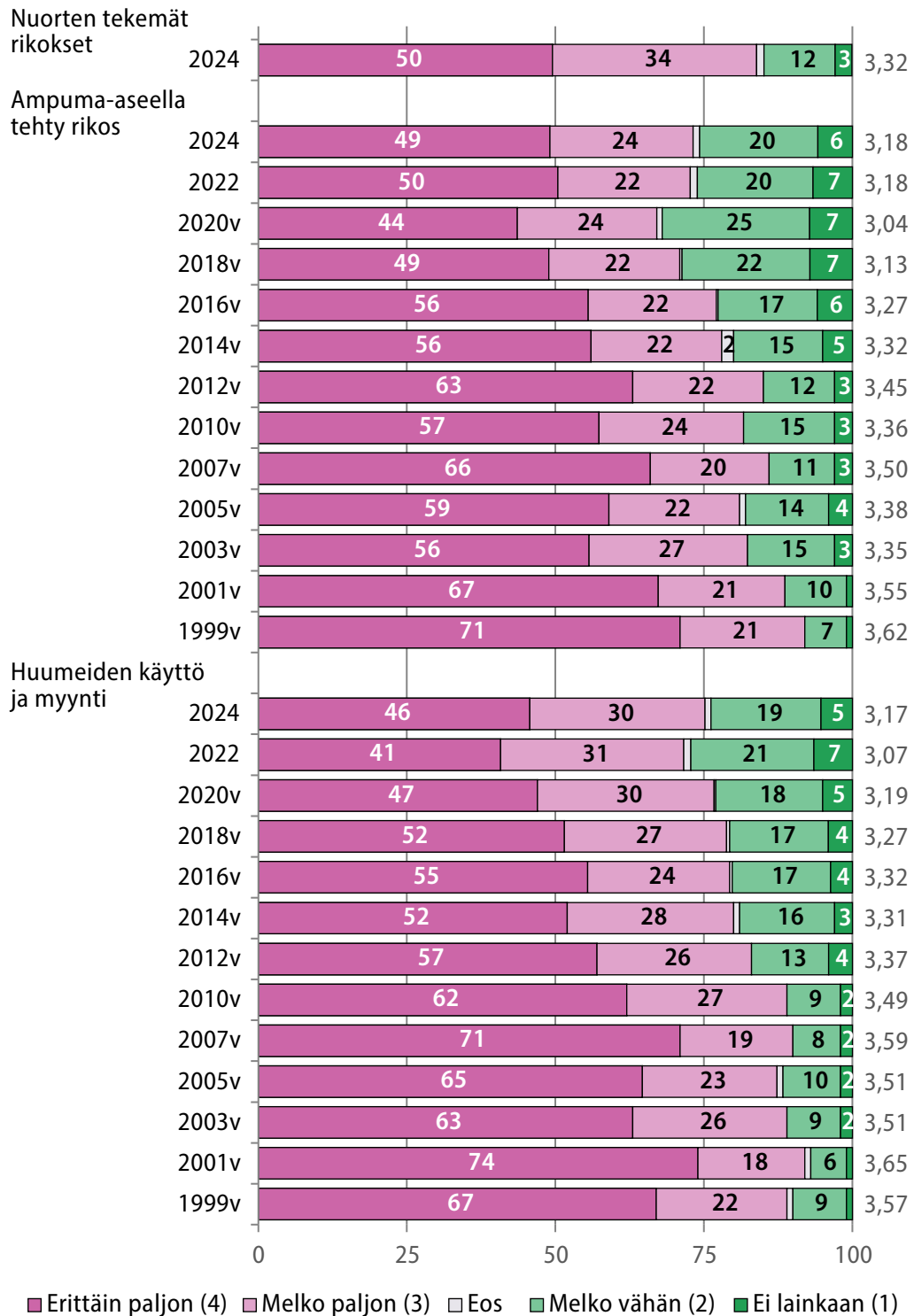
Kysymyssarja, jossa vastaajilta kysytään erityyppisiä rikoksia koskevista huolen-aiheista, muuttui jonkin verran vuoden 2022 tutkimuksesta vuoden 2024 tutkimukseen. Uusina kysymyksinä mukaan tulivat kysymykset nuorten tekemistä rikoksista, järjestäytyneestä ja jengirikollisuudesta sekä petosrikoksista. Pois jäivät kysymykset nuorison kerääntymisestä julkisille paikoille, juopuneista julkisilla paikoilla, alaikäisten juopottelusta sekä autovarkauksista.

Vastaajilta kysyttiin, "Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat sinua?" [Erittäin paljon; Melko paljon; Melko vähän; Ei lainkaan; En osaa sanoa] Rikosilmiöitä, joista arvioita pyydettiin, oli 14. Ensimmäisestä tutkimuksesta saakka mukana ovat olleet esimerkiksi kysymykset siitä, kuinka paljon pahoinpitelyt, seksuaalisen ahdistelun ja väkivallan tapaukset tai asuntomurrot huolestuttavat vastaajia, myöhemmin mukaan ovat tulleet muun muassa huoli terrorismista, huoli viharikoksista, ja nyt uusimmassa tutkimuksessa siis esimerkiksi huoli petosrikoksista.

Vastaajista vähintään kaksi kolmasosaa (> 66 %) oli melko tai erittäin paljon huolestuneita nuorten tekemistä rikoksista (noin 84 %), ampuma-aseella tehdyistä rikoksista (73 %), huumeiden käytöstä ja myynnistä (76 %), järjestäytyneestä rikollisuudesta ja jengirikollisuudesta (73 %), rattijuoppoudesta (73 %), tietoverkkorikollisuudesta (73 %), seksuaalisesta ahdistelusta ja väkivallasta (70 %) sekä pahoinpitelyistä (68 %). Vähiten huolta koettiin asuntomurroista (46 %).

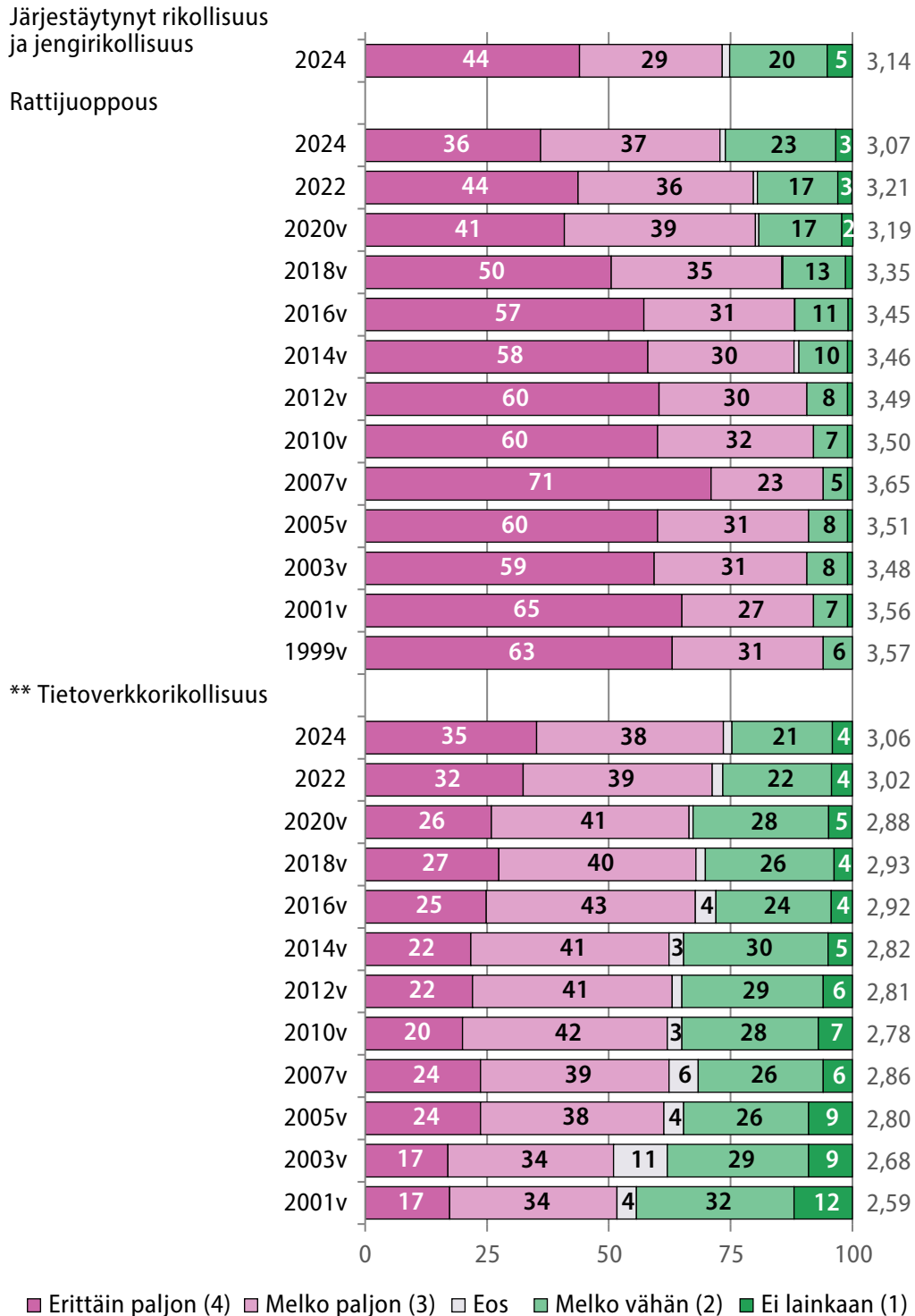
Muuttujakohtainen havaintomäärä kuvioissa 4.2a–4.2e oli vuoden 2024 aineistossa vähintään n (painottamaton) = 4075. Puuttuvia tietoja oli enintään 89.

Kuvio 4.2a. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat sinua? (%)

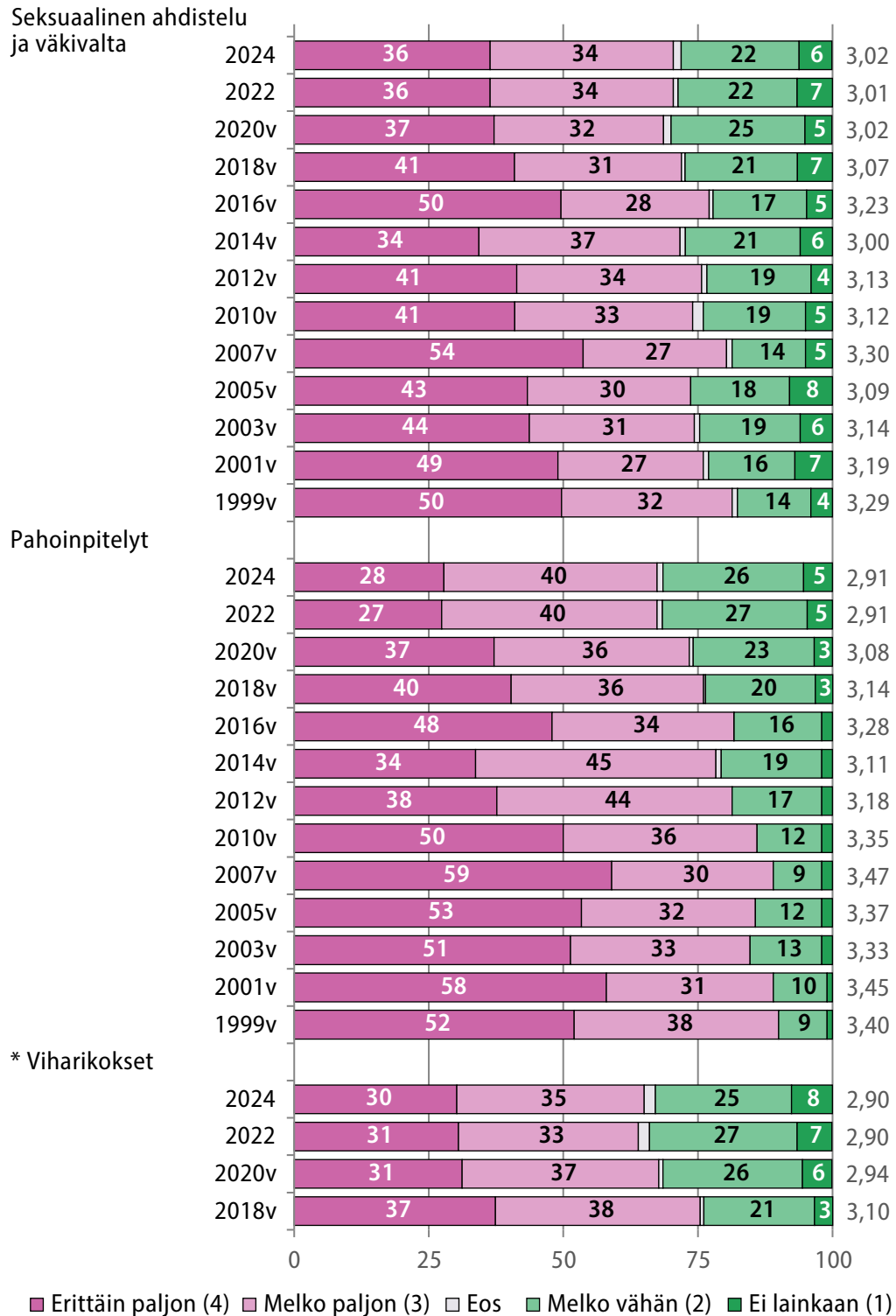
(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 4.2b. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat sinua? (%)

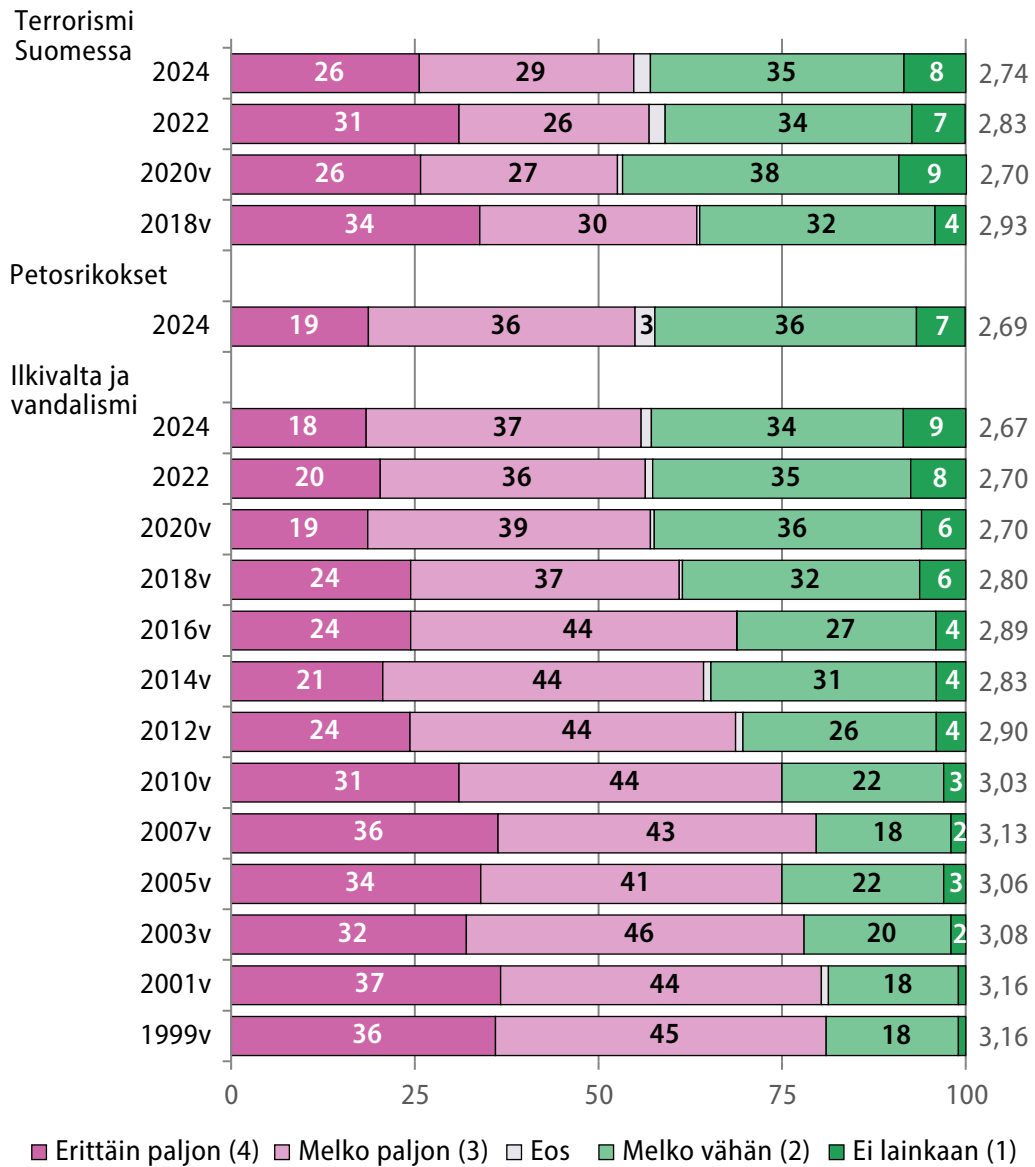
** Vuoteen 2016 saakka: "Tietoturvallisuus Internetissä"
(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 4.2c. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat sinua? (%)

* "Viharikokset (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)"
 (v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 4.2d. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat sinua? (%)

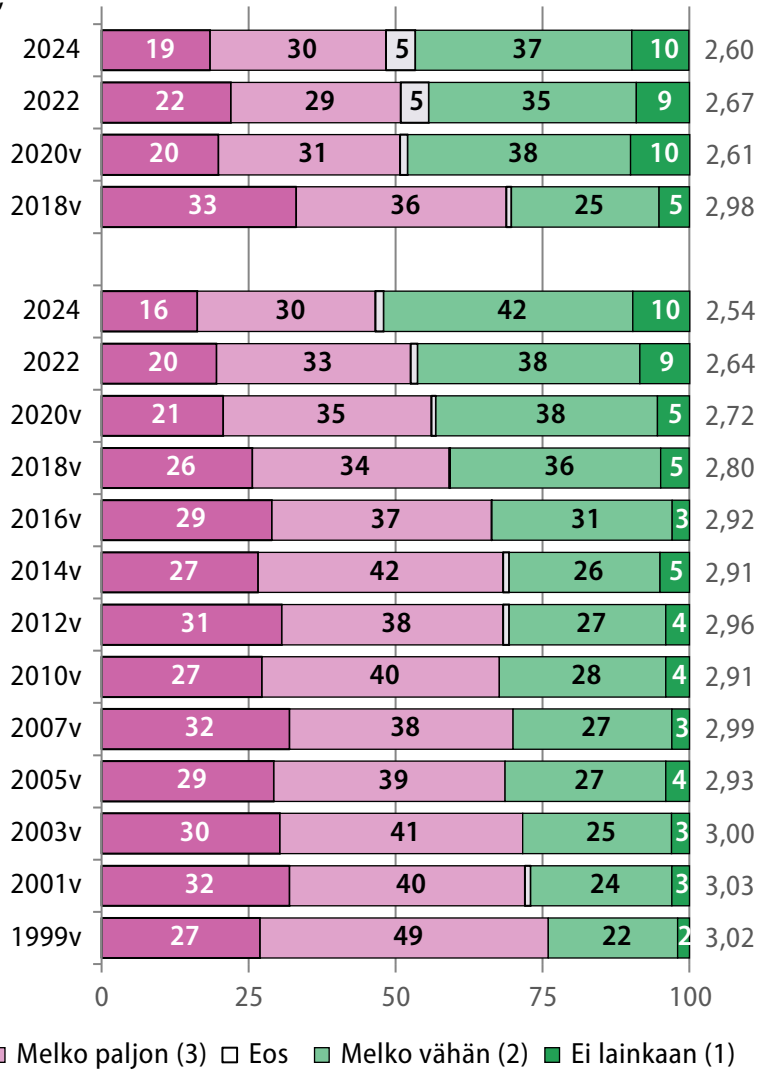

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 4.2e. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat sinua? (%)

*Terrorismi ulkomailla,
esimerkiksi työ- tai
lomamatkasi aikana

Asuntomurrot

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

4.3 Rikoksen kohteeksi joutuminen

Tutkimukseen osallistuneilta henkilöiltä kysyttiin sarja kysymyksiä heidän omista rikollisuuskokemuksistaan. Aluksi vastaajilta kysyttiin rikostyypeittäin, ovatko he joutuneet rikoksen kohteeksi tietyn aikavälin kuluessa. Jokaiselta rikoksen kohteeksi joutuneelta henkilöltä kysyttiin tämän jälkeen, ilmoittiko hän rikoksesta

poliisille. Lisäksi niiltä, jotka olivat joutuneet rikoksen kohteeksi, mutta eivät olleet ilmoittaneet siitä poliisille, kysyttiin, mistä syystä he eivät tehneet tapauksesta rikosilmoitusta.

Erikseen kysyttiin, ovatko tutkimukseen osallistuneet henkilöt toimineet asianomistajina (uhrin asemassa) tai todistajina rikosprosessissa, ja jos ovat, niin ovatko he rikosprosessin asianomistajina tai todistajina toimiessaan kokeneet uhkailua tai painostusta. Lisäksi kysyttiin, ilmoittivatko rikosprosessin kuluessa uhkailua tai painostusta kokeneet henkilöt asiasta poliisille.

Rikoksen kohteeksi joutumisesta kysyttiin vastaajilta rikostyypeittäin, ”Oletko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi? Jos olet, koska viimeksi?” [Tänä vuonna (2024); Viime vuonna (2023); 2–4 vuotta sitten (2020–2022); yli 4 vuotta sitten (2019 tai sitä ennen); En koskaan; En osaa sanoa] Listassa mainittiin rikoksina esimerkiksi pahoinpitely, asuntomurto tai asuntomurron yritys ja seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta. Uutena rikostyyppinä listassa mainittiin nyt myös ryöstö tai ryöstön yritys. Lisäksi tietoverkossa tapahtuneita rikoksia tarkennettiin vuoden 2024 tutkimuksessa sillä tavoin, että yhden yleisen vaihtoehdon (”tietoverkossa tapahtunut rikos”) sijasta mainittiin kolme eriytynyttä rikostyyppiä: ”tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus”, ”tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino” ja ”tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos”. Tietoverkossa tapahtuu yhä enemmän rikoksia ja ne jakautuvat samalla tavalla moniin eri rikostyyppisiin kuin rikokset verkon ulkopuolella.

Eri rikostyyppien kuvaukseen tehtiin uudessa tutkimuksessa merkittävä muutos, joka vaikuttaa tutkimuksen aikasarjan vertailukelpoisuuteen. Rikostyyppin yleiskäsitteen – ”omaisuuden varastaminen”, ”pahoinpitely”, ”aseellinen uhkaus” jne. – rinnalle lisättiin nyt rikoksen aiempaa yksityiskohtaisempi kuvaus, esimerkiksi ”aseellinen uhkaus: sinua on uhattu puukolla, ampuma-aseella, lyömäaseella tms.” Taulukossa 4.4 uudet rikostyyppikohtaiset kuvaukset esitetään vanhojen yleiskäsitteiden rinnalla (ks. myös liite B, kysymyssarja q6).

Muutos tehtiin, koska aiemman empiirisen tutkimuksen perusteella, ja nyt myös poliisibarometritutkimuksen perusteella,²⁷ kuvaustavan valinta vaikuttaa tutkimuksen validiteettiin. Jos rikostyyppin kuvaus perustuu vain yleiskäsitteeseen, ilman rikostyyppin yksityiskohtaisempaa kuvausta, vastaajat eivät osaa välttämättä mieltää omaa tapaustaan rikostyyppin mukaiseksi rikokseksi, tai eivät ehkä vastaushetkellä muista tapausta. Todellisia tapauksia jää raportoimatta. (Siren, 2011.) Aikasarjan vertailukelpoisuus katkeaa tutkimusvuosien 2022 ja 2024 välillä, mistä syystä tässä vakioraportissa raportoidaan vain uusimman tutkimuksen tulokset.

Taulukko 4.4. Rikostyyppien kuvauksessa tapahtuneet muutokset vuoden 2022 tutkimuksesta vuoden 2024 tutkimukseen

Vuoden 2022 tutkimus	Vuoden 2024 tutkimus
Asuntomurto tai sen yritys	Asuntomurto tai sen yritys: joku on murtautunut tai yrittänyt murtautua kotiin tai vapaa-ajan asuntoon
Omaisuuksien varastaminen	Omaisuuksien varastaminen: sinulta on varastettu sinulle kuuluvaa omaisuutta, kuten polkupyörä, puhelin, luottokortti, rahaa, tms.
Omaisuuksien vahingoittaminen	Omaisuuksien vahingoittaminen: sinulle kuuluvaa omaisuutta on tietoisesti rikottu tai turmeltu
Pahoitteleminen	Pahoitteleminen: sinua on tukistettu, lyöty, potkittu, heitetty jollakin esineellä tai sinua kohtaan on muutoin käytetty fyysistä väkivaltaa, niin että loukkaannuit tai sinua sattui
Aseellinen uhkaus	Aseellinen uhkaus: sinua on uhattu puukolla, ampumaseella, lyömäaseella tms.
Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta	Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta: sinua on ahdisteltu seksuaalisesti (puhumalla, koskettelemalla tms.) tai käytetty seksuaalisesti hyväksi tai olet joutunut seksuaalisen pakottamisen tai väkivallan uhriksi
–	Ryöstö tai ryöstön yritys: joku tai jotkut ovat ryöstäneet tai yrittäneet ryöstää sinulta jotakin väkivaltaa tai sen uhkaa käyttäen
Tietoverkossa tapahtunut rikos (tietomurto, petos, identiteettivarkaus, tms.)	Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino: sinua on kiusattu, uhkailtu tai vainottu sosiaalisen median alustalla, keskustelupalstalla tai muutoin verkossa tai verkkovälitteisesti
Tietoverkossa tapahtunut rikos (tietomurto, petos, identiteettivarkaus, tms.)	Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos: olet kokenut seksuaalisuuteen liittyvää ahdistelua, painostusta tai vainoamista verkossa tai sinusta on levitetty verkossa epäsiiveellistä materiaalia kuten kuvia tai videoita
Tietoverkossa tapahtunut rikos (tietomurto, petos, identiteettivarkaus, tms.)	Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus: henkilö-, tunnusluku- tai tilitietosi on varastettu tai niitä on käytetty luvatta tai olet muutoin joutunut verkkohuijauksen kohteeksi
Muu rikos tai haitanteko	Muu rikos tai haitanteko

Tarkastellaan aluksi rikosten kohteeksi joutumista koko henkilön elinkaaren ajalta. Yleisimpiä niistä rikoksista, joiden kohteeksi vastaajat ovat elämänsä aikana joutuneet, ovat omaisuuden varastaminen, omaisuuden vahingoittaminen sekä pahoinpitelyt (taulukko 4.5). Noin 48 % vastaajista kertoi joutuneensa omaisuuden varastamisen kohteeksi ainakin kerran elämässään. Noin 29 % vastasi, että omaisuutta on joskus vahingoitettu ja 27 %, että he ovat joutuneet joskus pahoinpitelyn kohteeksi. Harvinaisimpia ovat olleet tietoverkossa tapahtuneet seksuaalirikokset (6 %), ryöstöt tai ryöstön yritykset (7 %) sekä asuntomurrot tai asuntomurtojen yritykset sekä aseelliset uhkaukset (molempia noin 10 %).

Tilanne on erilainen, jos tarkastellaan kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana tapahtuneita rikoksia (2023–2024). Yleisimpiä kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana tapahtuneista rikoksista olivat olleet omaisuuden varastaminen (noin 6,7 % vastaajista oli joutunut rikoksen kohteeksi vähintään kerran vuosina 2023–2024), omaisuuden vahingoittaminen (4,7 %), tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus (4,6 %), seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta (3,8 %) ja tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino (3,2 %). Suhteellisesti vähemmän kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana oli ollut pahoinpitelyjä (2,2 %), tietoverkossa tapahtuneita seksuaalirikoksia (1,8 %), asuntomurtoja tai niiden yrityksiä (1,2 %), ryöstöjä tai ryöstön yrityksiä (0,8 %) sekä aseellisia uhkauksia (0,7 %).

Taulukko 4.5. Rikoksen kohteeksi joutuminen. "Oletko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi? Jos olet, koska viimeksi?" (%)

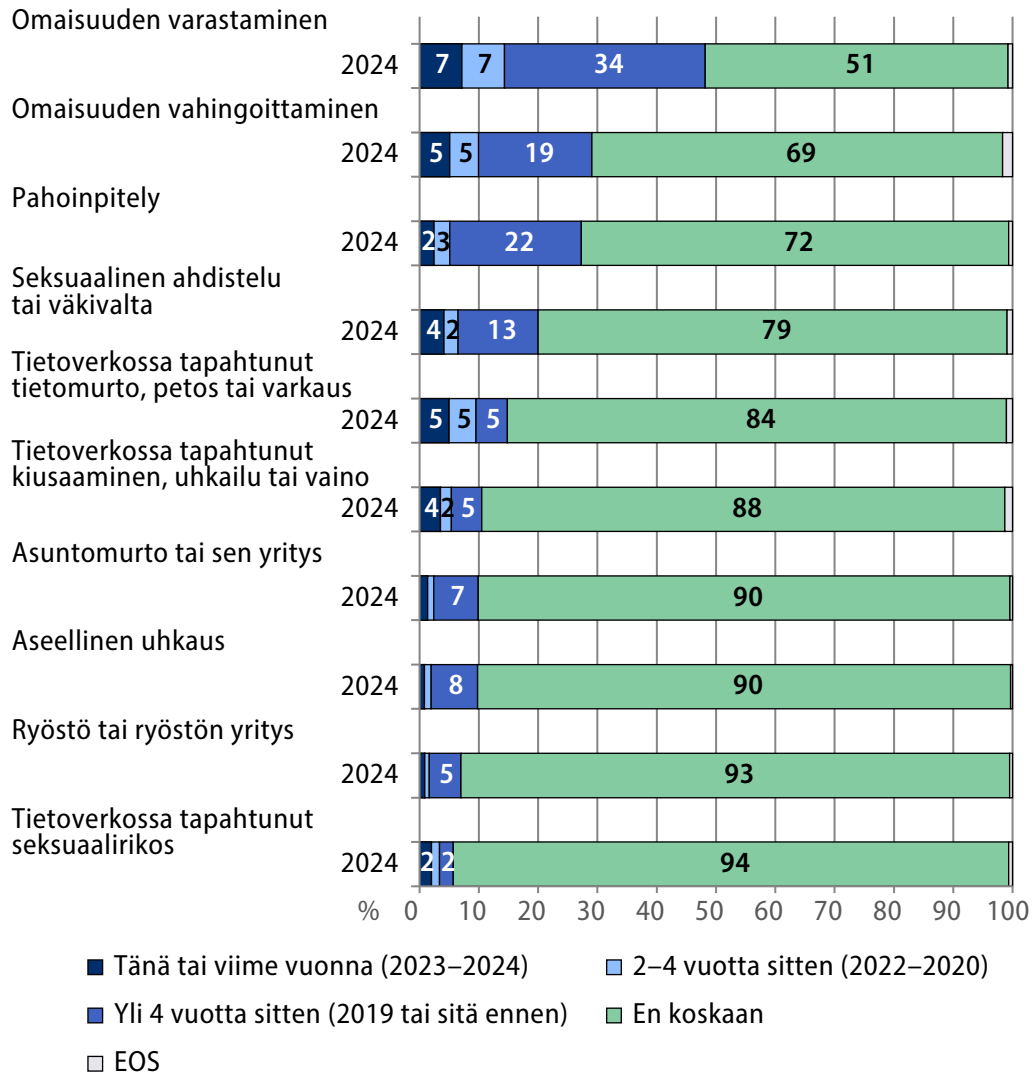
Rikos	Tänä vuonna (2024)	Viime vuonna (2023)	2–4 vuotta sitten (2020–2022)	yli 4 vuotta sitten (2019 tai sitä ennen)	En koskaan	En osaa sanoa	n* (100 %)
Asuntomurto tai sen yritys	0,7 %	0,5 %	1,1 %	7,5 %	89,8 %	0,4 %	4 064
Omaisuu den varastaminen	3,3 %	3,3 %	7,2 %	34,0 %	51,3 %	0,7 %	4 062
Omaisuu den vahingoittaminen	2,9 %	1,8 %	4,9 %	19,2 %	69,6 %	1,7 %	4 060
Pahoinpitely	1,3 %	1,0 %	2,7 %	22,2 %	72,2 %	0,6 %	4 064
Aseellinen uhkaus	0,5 %	0,3 %	1,1 %	7,8 %	90,0 %	0,3 %	4 064
Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta	2,3 %	1,6 %	2,4 %	13,5 %	79,4 %	0,9 %	4 061
Ryöstö tai ryöstön yritys	0,4 %	0,3 %	0,8 %	5,4 %	92,6 %	0,5 %	4 062
Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino	2,3 %	0,9 %	1,8 %	5,2 %	88,6 %	1,3 %	4 061
Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos	1,0 %	0,8 %	1,4 %	2,3 %	93,8 %	0,7 %	4 062
Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus	2,6 %	2,0 %	4,6 %	5,3 %	84,5 %	1,0 %	4 060
Muu rikos tai haitanteko	1,9 %	1,2 %	2,5 %	9,4 %	80,7 %	4,3 %	4 028

* Analyysipainot; painottamattomasta aineistosta lasketut havaintomäärät olivat kysymyksestä riippuen 4 033–4 072, ja puuttuvia tietoja oli 92–131.

Kuvio 4.3 kokoaa taulukon 4.5 tulokset havainnollisempaan muotoon. Kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana tapahtuneet rikokset on tässä kuviossa yhdistetty toisiinsa (kyselyhetkellä 2023–2024), minkä lisäksi kuvion jakaumia laskettaessa on otettu huomioon se, että tiedonkeruun ajankohtana (10–12/2024) rikoksen kohteeksi joutumisen havaintoja ei ollut kertynyt koko kalenterivuoden 2024 ajalta (kuviossa 4.3 tätä korjaa vuoden 2024 havaintoja korottava kerroin).

Kuvio 4.3 ilmentää niitä samoja pitkän aikavälin havaintoja, joita on viime vuosina tehty poliisille ilmoitetusta rikollisuudesta Tilastokeskuksen rikos- ja pakkokeino-tilaston perusteella. Rikollisuuden luonne on muuttumassa. Asuntomurtoja, ryöstöjä ja aseellisia uhkauksia on suhteellisen vähän, kuten aiemminkin, ja suuren volyymin rikoksia kuten omaisuusrikoksia ja seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksia edelleen suhteellisen paljon. Verkkorikollisuus on kuitenkin voimakkaassa kasvussa, ja suuren volyymin rikoksista pahoinpitelyjen määrä ehkä jopa laskussa. Vastaajista noin 5,0 %:n voidaan arvioida joutuneen tietomurron, petoksen tai varkauden kohteeksi tietoverkossa vuosina 2023–2024. Tietoverkossa tapahtuneen kiusaamisen, uhkailun tai vainon kohteeksi joutuneita on saman ajanjakson kuluessa ollut arvion mukaan noin 3,5 %, ja tietoverkossa tapahtuneen seksuaalirikoksen uhreja noin 2,0 %.

Kuvio 4.3. Oletko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi? Jos olet, **koska viimeksi?** (%)*

* Vuoden 2024 havaintomäärää on korotettu (kerroin noin $\times 1,143$), koska rikoksen kohteeksi joutumisen havaintoja ei kyselyhetkellä ollut kertynyt koko kalenterivuoden 2024 ajalta.

Taulukossa 4.6 tarkastellaan poliisilaitoskohtaisia tuloksia ja taulukoissa 4.7 ja 4.8 iän ja sukupuolen mukaisia tuloksia. Näissä taulukoissa raportoidaan jokaisen poliisilaitosalueen (ikäryhmän, sukupuolen) vastaajista niiden vastaajien osuus, jotka ilmoittivat joutuneensa rikoksen kohteeksi jossakin tietyssä rikostyyppissä kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana (2024 tai 2023, vähintään kerran; näistä vuosi 2024 on vajaa, koska tiedot kerättiin 10–12/2024, tässä, toisin kuin kuviossa 4.3, ei käytetä tätä vajetta korjaavaa kerrointa). Esimerkiksi Helsingin poliisilaitosalueen vastaajista

noin 5,1 % (25/495, analyysipainot) vastasi, että on joutunut seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi viimeksi tänä (2024) tai viime (2023) vuonna. On hyvä huomata, että osa niistä, jotka olivat joutuneet seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi tänä vuonna 2024 oli saattanut joutua seksuaalirikoksen kohteeksi myös vuonna 2023. Tapauksia oli saattanut olla useita myös saman vuoden 2024 tai 2023 aikana. Arviot eivät toisin sanoen ole arvioita tapausmääristä, vaan kohteeksi joutuneiden henkilöiden määristä.

Lisäksi on hyvä huomata, että osa rikoksista on hyvin harvinaisia, eikä havaintomäärä näin ollen riitä kaikkien rikostyyppien osalta luotettavaan arvioon kaikilla poliisilaitosalueilla. Erityisesti aseellisia uhkauksia ja ryöstöjä tai ryöstön yrityksiä on ollut vain hyvin vähän (0,7–0,8 %). Vastaajamäärä on pienin Lapin poliisilaitosalueella, toiseksi pienin Kaakkois-Suomen poliisilaitosalueella. Tulokset on näistä rajoituksista huolimatta raportoitu mekaanisesti kaikilta poliisilaitosalueilta.

Suurimpien asutuskeskusten poliisilaitosalueet, joiden keskuskaupungeissa asuu paljon nuoria ihmisiä ja joihin nuoria muuttaa koko ajan lisää, kärsivät rikollisuudesta suhteellisesti enemmän kuin muut poliisilaitosalueet. Oulun poliisilaitosalue kuitenkin poikkeaa tästä säännöstä. Tämä havaitaan, kun tarkastellaan, kuinka monessa eri rikostyyppissä poliisilaitoksen alueella on tehty rikoksia koko maan suhteellista osuutta enemmän kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana.

Itä-Uudenmaan poliisilaitosalueella on tehty koko maan suhteellista osuutta enemmän rikoksia kahdeksassa (8) eri rikostyyppissä (omaisuuden varastaminen; omaisuuden vahingoittaminen; seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta; tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus; tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino; asuntomurto tai asuntomurron yritys; ryöstö tai ryöstön yritys ja; tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos). Vain pahoinpitelyjä ja aseellisia uhkauksia on ollut Itä-Uudellamaalla koko maan suhteellista osuutta vähemmän. Helsingissä ja Sisä-Suomessa koko maan suhteellinen osuus ylittyy seitsemässä (7) eri rikostyyppissä ja Länsi-Uudellamaalla kuudessa (6) eri rikostyyppissä, mutta Pohjanmaalla ja Lapissa vain kahdessa (2) eri rikostyyppissä ja Oulussa vain yhdessä (1) rikostyyppissä.

Ikäryhmien mukaisessa tarkastelussa havaitaan, että vanhimmissa ikäryhmissä rikoksen kohteeksi joutuminen on muita ryhmiä selvästi harvinaisempaa. Rikoksen kohteeksi joutuvat ovat tavallisimmin nuoria (–29) ihmisiä (taulukko 4.7). Erot ovat erityisen suuria seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan sekä tietoverkossa tapahtuvien seksuaalirikosten tapauksissa.

Naisten joutuminen rikoksen kohteeksi on miehiä todennäköisempää, lukuun ottamatta omaisuusrikoksia sekä aseellisia uhkauksia ja ryöstöjä tai ryöstön yrityksiä (taulukko 4.8). Erot ovat suuria seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan sekä tietoverkossa tapahtuvien seksuaalirikosten tapauksissa. Noin 7,1 % naisista ja 0,5 % miehistä oli vuosien 2023 ja 2024 aikana joutunut seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi vähintään kerran. Muun sukupuolisten havaintomäärä on liian pieni luotettavia päätelmiä varten, eikä näitä tuloksia raportoida tässä.

Rikoksen kohteeksi joutumisen kuvaus tarkentuu, kun ilmiötä tarkastellaan taustamuuttujien erilaisissa leikkauksissa. Siten, vain yhtenä esimerkkinä, tähän tutkimukseen vastanneista nuorista (–29) naisista seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi oli kahden viimeksi kuluneen vuoden (2024–2023) aikana joutunut 25,3 %, nuorista miehistä 1,2 %.

Taulukko 4.6. Rikoksen kohteeksi vuosina 2023 ja 2024 joutuneita rikostyypeittäin eri poliisilaitosalueiden vastaajista (%)

Alue	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]	[10]	n*
Helsinki	8,2 %	5,2 %	2,6 %	5,1 %	5,9 %	2,8 %	1,2 %	0,8 %	1,0 %	1,6 %	514
Itä-Uusimaa	8,7 %	5,6 %	2,1 %	4,5 %	5,9 %	4,2 %	1,6 %	0,5 %	1,9 %	2,8 %	412
Kaakkois-Suomi	7,0 %	3,3 %	2,8 %	2,4 %	3,3 %	2,4 %	1,4 %	0,5 %	0,5 %	1,9 %	211
Länsi-Uusimaa	7,0 %	6,8 %	2,4 %	3,3 %	3,5 %	4,1 %	1,9 %	0,5 %	1,1 %	1,4 %	378
Häme	5,3 %	4,2 %	1,1 %	4,5 %	4,5 %	2,6 %	2,3 %	1,5 %	0,0 %	1,5 %	272
Sisä-Suomi	9,4 %	5,5 %	2,5 %	4,4 %	4,1 %	3,0 %	1,4 %	0,8 %	0,8 %	1,9 %	641
Pohjanmaa	6,3 %	3,6 %	3,0 %	3,3 %	4,0 %	3,0 %	2,0 %	0,3 %	0,3 %	1,0 %	299
Lounais-Suomi	2,9 %	4,7 %	1,0 %	2,7 %	6,3 %	3,5 %	0,8 %	0,6 %	0,2 %	2,3 %	496
Itä-Suomi	5,3 %	2,5 %	3,3 %	3,8 %	4,0 %	2,5 %	0,5 %	0,8 %	1,5 %	2,3 %	388
Oulu	5,7 %	3,6 %	0,9 %	3,0 %	4,2 %	2,7 %	0,6 %	0,9 %	0,0 %	1,8 %	320
Lappi	4,5 %	5,3 %	1,5 %	3,0 %	2,2 %	4,5 %	0,0 %	0,7 %	0,8 %	0,8 %	133
Yhteensä	6,7 %	4,7 %	2,2 %	3,8 %	4,6 %	3,2 %	1,3 %	0,7 %	0,8 %	1,8 %	4 068

* Minimimäärä vastaajia rikoksen kohteeksi joutumista koskeneissa kysymyksissä (ts.: jokaisessa kysymyksessä vastaajia vähintään), painottamaton aineisto.

[1] Omaisuuden varastaminen

[2] Omaisuuden vahingoittaminen

[3] Pahoinpitely

[4] Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta

[5] Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus

[6] Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino

[7] Asuntomurto tai sen yritys

[8] Aseellinen uhkaus

[9] Ryöstö tai ryöstön yritys

[10] Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos

Taulukko 4.7. Rikoksen kohteeksi vuosina 2023 ja 2024 joutuneita rikostyypeittäin, ikäryhmän mukaan (%)

Ikä	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]	[10]	n*
–29	10,4 %	6,2 %	4,9 %	13,3 %	5,4 %	6,9 %	0,8 %	2,1 %	2,2 %	6,8 %	685
30–49	8,5 %	5,1 %	2,2 %	2,8 %	5,1 %	3,0 %	1,4 %	0,5 %	0,5 %	0,9 %	1 215
50–64	4,2 %	4,9 %	1,9 %	0,4 %	4,7 %	2,2 %	1,6 %	0,4 %	0,4 %	0,3 %	1 037
65–	3,1 %	2,5 %	0,3 %	0,2 %	2,9 %	1,1 %	1,2 %	0,1 %	0,2 %	0,2 %	1 130
Yhteensä	6,6 %	4,7 %	2,3 %	3,9 %	4,6 %	3,2 %	1,3 %	0,7 %	0,8 %	1,8 %	4 068

* Minimimäärä vastaajia rikoksen kohteeksi joutumista koskeneissa kysymyksissä (ts.: jokaisessa kysymyksessä vastaajia vähintään), painottamaton aineisto.

[1] Omaisuuden varastaminen

[2] Omaisuuden vahingoittaminen

[3] Pahoinpitely

[4] Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta

[5] Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus

[6] Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino

[7] Asuntomurto tai sen yritys

[8] Aseellinen uhkaus

[9] Ryöstö tai ryöstön yritys

[10] Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos

Taulukko 4.8. Rikoksen kohteeksi vuosina 2023 ja 2024 joutuneita rikostyypeittäin, sukupuolen mukaan (%)

Sukupuoli	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]	[10]	n*
Nainen	6,0 %	4,6 %	2,7 %	7,1 %	5,0 %	3,5 %	1,6 %	0,5 %	0,6 %	2,9 %	2 145
Mies	7,2 %	4,8 %	1,7 %	0,5 %	4,1 %	2,7 %	0,8 %	0,9 %	0,8 %	0,6 %	1 895
Yhteensä	6,7 %	4,7 %	2,2 %	3,8 %	4,6 %	3,2 %	1,2 %	0,7 %	0,7 %	1,8 %	4 068

* Minimimäärä vastaajia rikoksen kohteeksi joutumista koskeneissa kysymyksissä (ts.: jokaisessa kysymyksessä vastaajia vähintään), painottamaton aineisto.

[1] Omaisuuden varastaminen

[2] Omaisuuden vahingoittaminen

[3] Pahoinpitely

[4] Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta

[5] Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus

[6] Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino

[7] Asuntomurto tai sen yritys

[8] Aseellinen uhkaus

[9] Ryöstö tai ryöstön yritys

[10] Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos

4.4 Rikoksen uhrina tai todistajana rikosprosessissa

Rikoksen uhrien (asianomistajien) ja todistajien riippumattomuus rikosprosessissa on oikeuden toteutumisen kannalta välttämätöntä. Vastaavasti, pyrkimykset häiritä oikeudenkäyttöä tai vaikuttaa lain toteutumiseen epäasiallisella tavalla ovat rikoksina vakavia (rikoslaissa ”oikeudenkäytössä kuultavan uhkaaminen”).

Vastaajilta kysyttiin tutkimuksessa, ovatko he olleet rikosprosessissa mukana todistajina tai asianomistajina.

Q1: ”Oletko ollut todistajana tai asianomistajana (eli uhrin asemassa) rikosprosessissa?” [Kyllä; En]

”Kyllä” vastanneilta kysyttiin jatkokysymyksenä,

Q2: ”Oletko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta, esimerkiksi rikoksesta epäillyn tai hänen asianajajansa tai jonkun muun henkilön taholta?” [Kyllä; En]

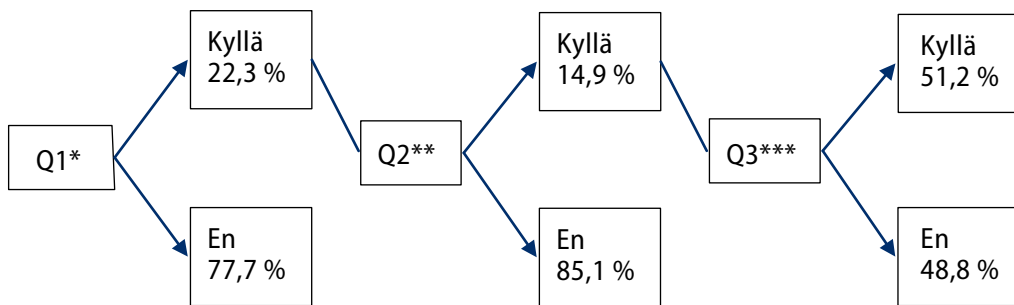
”Kyllä” vastanneilta kysyttiin vielä,

Q3: ”Jos olet kokenut uhkailua tai painostusta rikosprosessissa, ilmoititko viimeisimmästä sellaisesta tapauksesta poliisille?” [Kyllä; En]

Kysymys Q1 on sama kuin vuoden 2022 tutkimuksessa. Q2 ja Q3 eivät sen sijaan ole täysin vertailukelpoisia aiempaan tutkimukseen nähden.²⁸

Kysymysten seuraanto oli tässä tutkimuksessa sillä tavalla empiirisesti täydellinen, että kaikki ne, jotka vastasivat ”kyllä” kysymykseen Q1 (Q2), antoivat vastauksen myös kysymykseen Q2 (Q3).

Kuvio 4.4. Rikosprosessiin todistajana tai asianomistajana osallistuminen (Q1), uhkailun tai painostuksen kohteeksi joutuminen (Q2) ja uhkailusta ilmoittaminen poliisille (Q3)

Q1* n (analyysipainot) = 4 084, painottamaton aineisto 4 091.
 Q2** n (analyysipainot) = 910, painottamaton aineisto 892.
 Q3*** n (analyysipainot) = 135, painottamaton aineisto 128.

Kuten kuvio 4.4:stä nähdään, noin 22,3 % (910/4 084, analyysipainot) vastaajista ilmoitti kysymyksessä Q1, että on ollut mukana rikosprosessissa joko todistajana tai asianomistajana. Heistä noin 14,9 % (135/910, analyysipainot) ilmoitti kysymyksessä Q2, että he ovat kokeneet uhkailua tai painostusta rikosprosessissa. Noin 51,2 % (69/135, analyysipainot) uhkailun kohteeksi joutuneista henkilöistä vastasi, että ilmoitti uhkailusta poliisille. Loput noin 48,8 % (66/135, analyysipainot) uhkailun kohteeksi joutuneista ei ilmoittanut uhkailusta poliisille.

4.5 Rikoksesta ilmoittaminen ja ilmoittamatta jättäminen

Rikoksen kohteeksi joutuneilta vastaajilta kysyttiin rikostyypeittäin, ”Ilmoititko poliisille jouduttuasi viimeksi seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi?” [Kyllä, ilmoitin poliisille; Ei, en ilmoittanut poliisille; En ole joutunut tällaisen rikoksen kohteeksi] Kysymystä seurasi sama lista eri rikostyyppistä kuin rikoksen kohteeksi joutumisen kysymyksissä (yleiskäsitteinä).

Prosenttiosuudet kuviossa 4.5 on laskettu niiden henkilöiden osajoukosta, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena. Rikoksen kohteeksi joutuneiden lukumäärät olivat painottamattomassa aineistossa rikostyyppikohtaisesti seuraavat: asuntomurto tai sen yritys (373), omaisuuden varastaminen (1 686), omaisuuden vahingoittaminen (1 016), pahoinpitely (847), aseellinen uhkaus (292), seksuaalinen

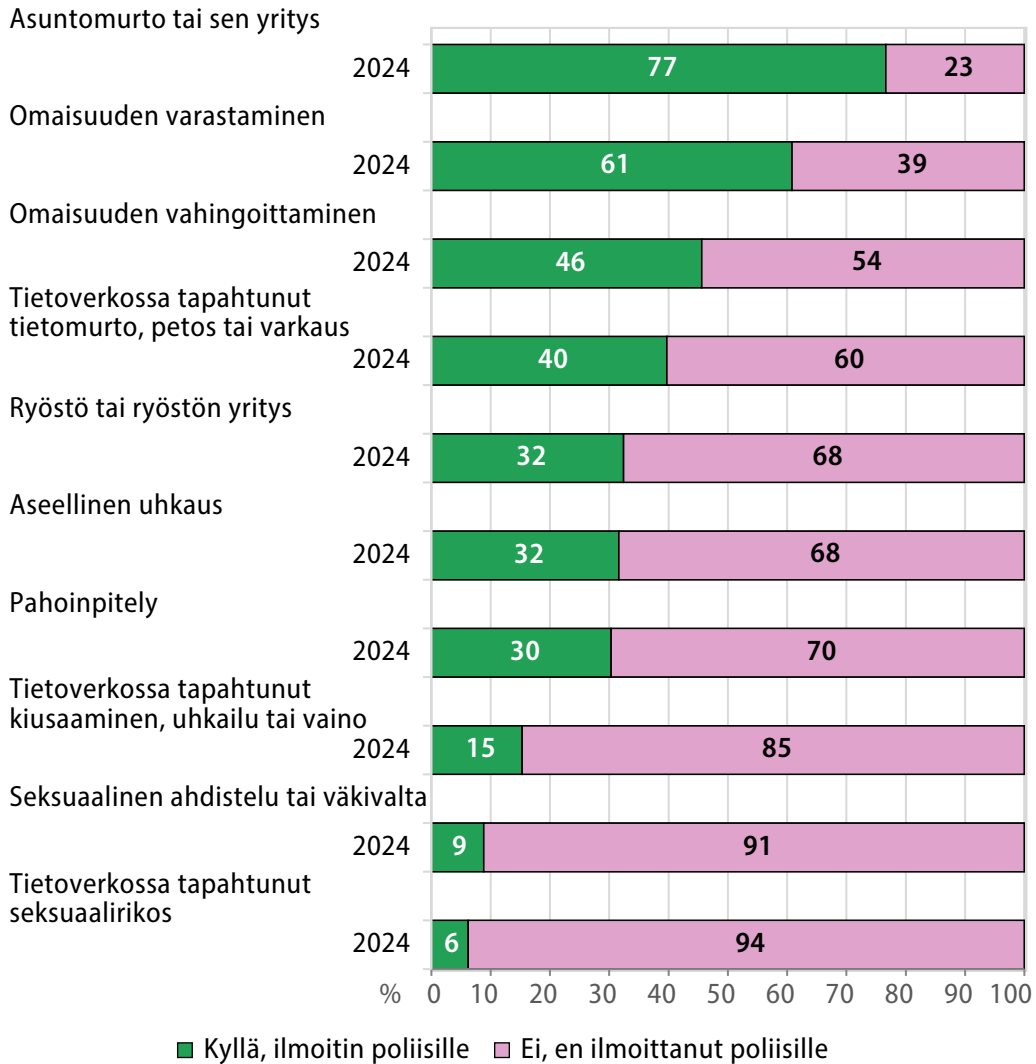
ahdistelu tai väkivalta (750), ryöstö tai ryöstön yritys (227), tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino (344), tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos (185), tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus (557) ja muu rikos tai haitanteko (601). Kuvion 4.5 jakaumat on laskettu painotetun aineiston avulla, vaikka havaintojen riittävyys tarkistettiin painottamattomasta aineistosta.

Rikostyyppikohtaiset tulokset kuviossa 4.5 on järjestetty ilmoitusalttiuden mukaan laskevaan järjestykseen. Ilmoitusalttius oli suurin omaisuusrikoksissa, erityisesti asuntomurroissa tai niiden yrityksissä (noin 77 %) sekä omaisuuden varastamisen tapauksissa (61 %). Asuntomurtojen tapauksissa omaisuusarvot ovat yleensä suuria ja myös vakuutusehdot tavallisesti edellyttävät, että rikoksesta tehdään ilmoitus poliisille.

Väkivaltarikoksissa ilmoitusalttius on omaisuusrikoksia selvästi pienempi. Ryöstöissä tai ryöstön yrityksissä, jota rikostyyppinä voidaan pitää omaisuusrikoksen ja väkivaltarikoksen yhdistelmänä, se oli noin 32 %, aseellisissa uhkauksissa niin ikään 32 % ja pahoinpitelyissä 30 %. Seksuaalirikoksissa ilmoitusalttius on pienin, seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa noin 9 %.

Samansuuntainen ero omaisuusrikosten, väkivaltarikosten ja seksuaalirikosten välillä havaitaan myös niissä rikoksissa, jotka ovat tapahtuneet tietoverkossa. Tietoverkossa tapahtuneista tietomurroista, petoksista ja varkauksista ilmoitettiin poliisille noin 40 %, tietoverkossa tapahtuneista henkisen väkivallan tapauksista (kiusaaminen, uhkailu, vaino) noin 15 % ja tietoverkossa tapahtuneista seksuaalirikoksista noin 6 % (seksuaalisuuteen liittyvä ahdistelu, painostaminen tai vainoaminen tietoverkossa, tai epäsideellisen materiaalin kuten kuvien tai videoiden levittämistä verkossa, tms.).

Kuvio 4.5. ”Ilmoititko poliisille jouduttuasi viimeksi seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi?”* (%)

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena

Poliisilaitoskohtaisessa tarkastelussa havaintojen lukumäärät jäävät usean eri rikostyyppin tapauksessa liian pieniksi ilmoitusalttiuden tarkastelua varten. Siksi tässä kuvataan poliisilaitoskohtaista ilmoitusalttiutta vain yleisimmissä suuren volyymin omaisuus- ja väkivaltarikoksissa: omaisuuden varastamisrikoksissa ja pahoinpitelyrikoksissa (taulukot 4.9 ja 4.10).

Manner-Suomessa kokonaisuutena omaisuuden varastamistapauksista ilmoitettiin poliisille noin 61 %, pahoinpitelyistä 30 % (kuvio 4.5). Neljällä eri poliisilaitosalueella eli Pohjanmaalla ja Helsingin metropolialueen poliisilaitoksilla (Helsinki, Itä-Uusimaa, Länsi-Uusimaa) ilmoitusalttius oli kummassakin näistä rikostyypeistä koko maan ilmoitusalttiutta korkeampi. Oulu näyttää eroavan muista poliisilaitosalueista toiseen suuntaan. Omaisuuden varastamistapauksista oli Oulussa ilmoitettu poliisille 54 % (koko Manner-Suomessa 61 %) ja pahoinpitelytapauksista 24 % (30 %). Lisäksi joillakin poliisilaitosalueilla, kuten Lapin poliisilaitosalueella (68 %, 25 %) ja Kaakkois-Suomen poliisilaitosalueella (57 %, 40 %), näyttää olevan tässä suhteessa oma profiilinsa. Erot eivät ole kuitenkaan havaintomääriin nähden suuria ja on mahdollista, että ne aiheutuvat satunnaisvaihtelusta.

Taulukko 4.9. Omaisuuden varastaminen: ilmoitusalttius poliisilaitosalueittain*

Alue	Ei, en ilmoittanut poliisille	Kyllä, ilmoitin poliisille	n (analyysipainot)
Helsinki	38 %	62 %	237
Itä-Uusimaa	38 %	62 %	181
Kaakkois-Suomi	43 %	57 %	83
Länsi-Uusimaa	38 %	62 %	154
Häme	40 %	60 %	119
Sisä-Suomi	40 %	60 %	2 68
Pohjanmaa	36 %	64 %	97
Lounais-Suomi	38 %	62 %	197
Itä-Suomi	40 %	60 %	153
Oulu	46 %	54 %	133
Lappi	32 %	68 %	44
Yhteensä	39 %	61 %	1 666

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena

Taulukko 4.10. Pahoinpitely: ilmoitusalttius poliisilaitosalueittain*

Alue	Ei, en ilmoittanut poliisille	Kyllä, ilmoitin poliisille	n (analyysipainot)
Helsinki	69 %	31 %	118
Itä-Uusimaa	65 %	35 %	97
Kaakkois-Suomi	60 %	40 %	43
Länsi-Uusimaa	65 %	35 %	85
Häme	75 %	25 %	65
Sisä-Suomi	74 %	26 %	147
Pohjanmaa	65 %	35 %	54
Lounais-Suomi	70 %	30 %	93
Itä-Suomi	72 %	28 %	81
Oulu	76 %	24 %	68
Lappi	75 %	25 %	32
Yhteensä	70 %	30 %	883

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena

4.6 Rikoksesta ilmoittamatta jättämisen syyt

Jos tutkimukseen vastannut henkilö oli jättänyt ilmoittamatta rikoksesta, jonka kohteeksi hän oli joutunut, häneltä kysyttiin jatkokysymyksenä rikostyyppikohtaisesti, mistä syystä hän oli jättänyt ilmoituksen tekemättä, ”Miksi et ilmoittanut kokemastasi rikoksesta poliisille? Vastaa vain, jos jouduit rikoksen kohteeksi, mutta et ilmoittanut siitä poliisille. Tässä kysymyksessä voit valita kunkin kohtaamasi rikoksen kohdalta yhden tai useampia vaihtoehtoja omien kokemustesi mukaan.” [En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava; Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian; Ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta; Ajattelin, ettei se ole poliisiasia; Pidin asiaa yksityisenä; Raportoin asiasta muulle viranomaiselle; Kosto-toimien pelko; Muu syy]

Prosenttiosuudet taulukkoon 4.11 on laskettu niistä vastaajista, jotka olivat olleet tietyssä rikostyyppissä rikoksen kohteena, mutta eivät olleet ilmoittaneet rikoksesta poliisille. Rikoksesta ilmoittamatta jättäneiden määrät olivat painottamattomassa aineistossa rikostyyppikohtaisesti seuraavat: asuntomurto tai sen yritys (84), omaisuuden varastaminen (642), omaisuuden vahingoittaminen (547), pahoinpitely (591), aseellinen uhkaus (199), seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta (689), ryöstö tai ryöstön yritys (151), tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino (288), tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos (172), tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus (329) ja muu rikos tai haitanteko (371). Havaintomäärät riittävät kaikkien eri rikostyyppien analyysiin. Taulukon 4.11 prosenttiosuudet on laskettu painotetun aineiston avulla, vaikka havaintojen riittävyys tarkistettiin painottamattomasta aineistosta.

Se, että vastaaja ei ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava, oli kaikissa rikostyypeissä yleisin syy jättää rikos ilmoittamatta poliisille. Syy oli yleinen etenkin omaisuusrikoksissa (omaisuuden varastaminen 58 %, omaisuuden vahingoittaminen 54 %), jonkin verran harvinaisempi pahoinpitelytapauksissa (39 %), ryöstöissä tai ryöstön yrityksissä (37 %), ja merkittävästi harvinaisempi aseellisissa uhkauksissa (24 %). Osa oli jättänyt rikoksen ilmoittamatta myös, koska ajatteli, että poliisi on kykenemätön ratkaisemaan asian (rikostyyppistä riippuen 13–31 %) tai että poliisi ei ole kiinnostunut asiasta (9–29 %).

Väkivalta- ja seksuaalirikoksia näyttää muita rikostyyppijä enemmän luonnehtivan, että niitä pidetään yksityisinä. Pahoinpitelyn jätti tästä syystä ilmoittamatta noin 30 % kaikista rikoksen kohteeksi joutuneista, seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan 27 %, tietoverkossa tapahtuneen seksuaalirikoksen 24 %, aseellisen uhkauksen 23 % ja tietoverkossa tapahtuneen kiusaamisen, uhkailun tai vainon 16 %.

Näitä samoja rikostyyppijä luonnehtii myös kostotoimien pelko ilmoittamatta jättämisen syynä. Se oli verrattain tärkeä syy jättää ilmoittamatta aseellisesta uhkauksesta (14 %), pahoinpitelystä (10 %), seksuaalisesta ahdistelusta tai väkivallasta (7 %), tietoverkossa tapahtuneesta kiusaamisesta, uhkailusta tai vainosta (6 %), tietoverkossa tapahtuneesta seksuaalirikoksesta (6 %) sekä ryöstöstä tai ryöstön yrityksestä (5 %).

Taulukko 4.11. Miksi et ilmoittanut kokemastasi rikoksesta poliisille? (%)*

Rikos	En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava	Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian	Ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta	Ajattelin, ettei se ole poliisiasia	Pidin asiaa yksityisenä	Raportoin asiasta muulle viranomaiselle	Kosto-toimien pelko
Omaisuu den varastaminen	58 %	31 %	25 %	11 %	6 %	3 %	1 %
Omaisuu den vahingoittaminen	54 %	25 %	24 %	17 %	6 %	4 %	3 %
Pahoinpitely	39 %	13 %	9 %	16 %	30 %	6 %	10 %
Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta	50 %	17 %	22 %	20 %	27 %	3 %	7 %
Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus	40 %	23 %	14 %	21 %	8 %	18 %	1 %
Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino	51 %	26 %	20 %	28 %	16 %	4 %	6 %
Asuntomurto tai sen yritys	48 %	22 %	17 %	2 %	9 %	5 %	1 %
Aseellinen uhkaus	24 %	15 %	11 %	10 %	23 %	8 %	14 %
Ryöstö tai ryöstön yritys	37 %	29 %	17 %	6 %	8 %	3 %	5 %
Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos	52 %	27 %	29 %	25 %	24 %	3 %	6 %

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ole ilmoittaneet rikoksesta poliisille. "Muu syy" mainittiin rikostyyppistä riippuen 5–28 %:ssa tapauksista. Eniten näitä mainintoja oli aseellisten uhkausten tapauksissa (28 %), vähiten omaisuuden vahingoittamistapauksissa (5 %).

5 Poliisin toimintaa koskevat arviot

5.1 Poliisikontaktit

Vastaajilta kysyttiin, "Oletko ollut yhteydessä poliisiin **viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana** jossakin tai joissakin alla mainituista asioista (kontakti poliisin kanssa)? Tässä kysymyksessä voit valita useampia eri vaihtoehtoja, jos kontakteja on viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana ollut useita." Sisällöllisiä vaihtoehtoja oli yhteensä kahdeksan kappaletta (taulukko 5.1, pl. "en osaa sanoa" -vastaukset).

Noin 44 %:lla tähän kysymykseen vastanneista oli ollut poliisikontakti tai kontakteja viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (2022: 45 %). Selvästi yleisimpiä olleet kontaktit lupa-asioissa (25,5 %, vuonna 2022: 25,8 %). Harvinaisimpia olleet kontaktit tietoverkossa (neuvonta, nettipoliisitoiminta, 2,2 %). Näiden kontaktien osuus on kuitenkin jonkin verran lisääntynyt vuoteen 2022 verrattuna (2022: 1,4 %).

Taulukko 5.1. Poliisikontaktit viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

Poliisikontakti	2024	2022
Rikoksen kohteena	5,1 %	4,6 %
Rikoksen todistajana tai silminnäkijänä	3,1 %	3,3 %
Poliisipartion hoitaessa valvonta- tai hälytystehtävää, esimerkiksi järjestyshäiriön yhteydessä**	3,3 %	3,6 %**
Liikennevalvonnan, -rikkomuksen tai onnettomuuden yhteydessä	7,8 %	8,5 %
Lupa-asiassa	25,5 %	25,8 %
Tietoverkossa (neuvonta, nettipoliisitoiminta tms.)	2,2 %	1,4 %
Muussa asiassa tai yhteydessä	10,0 %	8,8 %
En ole ollut millään tavalla yhteydessä poliisiin	55,5 %	54,7 %
n* (analyysipainot)	3 954	3 859

* Painottamattomassa aineistossa (2024) n = 3 975, puuttuvia tietoja (ml. "En osaa sanoa" -vastaukset) 189. Painottamattomassa aineistossa (2022) n = 3 874, puuttuvia tietoja (ml. "En osaa sanoa" -vastaukset) 170.

** Vuonna 2022: "järjestyshäiriön yhteydessä".

5.2 Poliisin onnistuminen asiakaspalvelutilanteissa

Vastaajilta kysyttiin poliisikontakteja koskeneen kysymyksen jälkeen, ”Miten koit poliisin toiminnan, kun viimeksi olit yhteydessä poliisiin?” Arvioita pyydettiin viiteen eri väittämään.

”Poliisin toiminta oli mielestäsi huolellisesta ja virheetöntä”

”Poliisi antoi riittävästi tietoa asiaasi liittyen”

”Tunsit, että poliisi arvosti sinua asiakkaana”

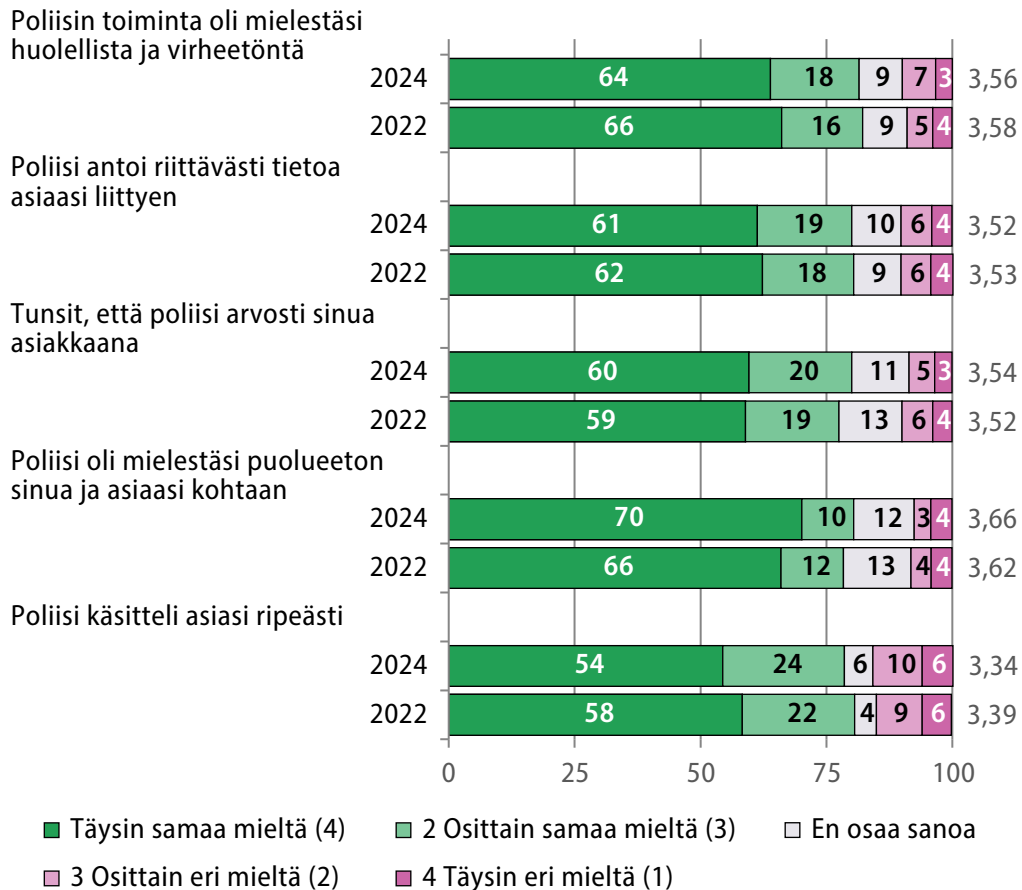
”Poliisi oli mielestäsi puolueeton sinua ja asiaasi kohtaan”

”Poliisi käsitteli asiasi ripeästi” [Täysin samaa mieltä; Osittain samaa mieltä; Osittain eri mieltä; Täysin eri mieltä; En osaa sanoa]

Kuvion 5.1 jakaumissa ja keskiarvoissa ovat mukana ne vastaajat, joilla oli ollut poliisikontakteja viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (pl. lisäksi ne, jotka eivät osanneet sanoa, oliko kontakteja ollut).

Arviot ovat tasaisia eri arviointiulottuvuuksilla. Keskimääräistä jonkin verran enemmän oli kuitenkin nähty ongelmia siinä, kuinka ripeästi poliisi oli käsitellyt tutkittavan tai selvitettävän asian (”poliisi käsitteli asiasi ripeästi”, täysin tai osittain eri mieltä noin 16 % vastaajista). Toiseen suuntaan painottui arvio siitä, oliko poliisi ollut puolueeton tutkimukseen vastannutta henkilöä ja hänen asiaansa kohtaan (täysin tai osittain eri mieltä noin 7 % vastaajista).

Kuvio 5.1. Poliisin onnistuminen asiakastilanteissa: Miten koit poliisin toiminnan, kun viimeksi olit yhteydessä poliisiin? (%)*

n min. (painottamaton) = 1 705, puuttuvia tietoja max. = 40.

* Prosenttiosuutena niistä, joilla oli ollut poliisikontakteja viimeisen 12 kuukauden aikana (pl. lisäksi ne, jotka eivät osanneet sanoa, oliko kontakteja ollut).

5.3 Häiriö- ja rikosilmoitusten koettu vaikuttavuus

Asiakaskokemuksia tutkittiin myös vastaajien tekemien rikos- ja häiriöilmoitusten yhteydessä. Vastaajilta kysyttiin ensin, "Oletko **tämän tai viime vuoden aikana** tehnyt poliisille ilmoituksen havaitsemastasi häiriöstä tai epäkohdasta tai tehnyt rikosilmoituksen?" [Kyllä; Ei] Noin 10,4 % vastaajista kertoi tehneensä poliisille ilmoituksen häiriöstä tai epäkohdasta tai tehneensä rikosilmoituksen kuluvaan tai sitä edeltäneen vuoden aikana (n (painottamaton) = 411).

”Kyllä” vastanneille esitettiin jatkokysymys, ”Mitä koit tapahtuneen viimeisimmän ilmoituksesi seurauksena?” ja kuvattiin neljä erilaista vaihtoehtoa,

Q1: ”Ilmoittamasi epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi”

Q2: ”Koit ilmoituksesi johtaneen turvallisuuden paranemiseen ilmoituksesi aihealueella”

Q3: ”Tekemäsi rikosilmoituksen perusteella aloitettiin esitutkinta”

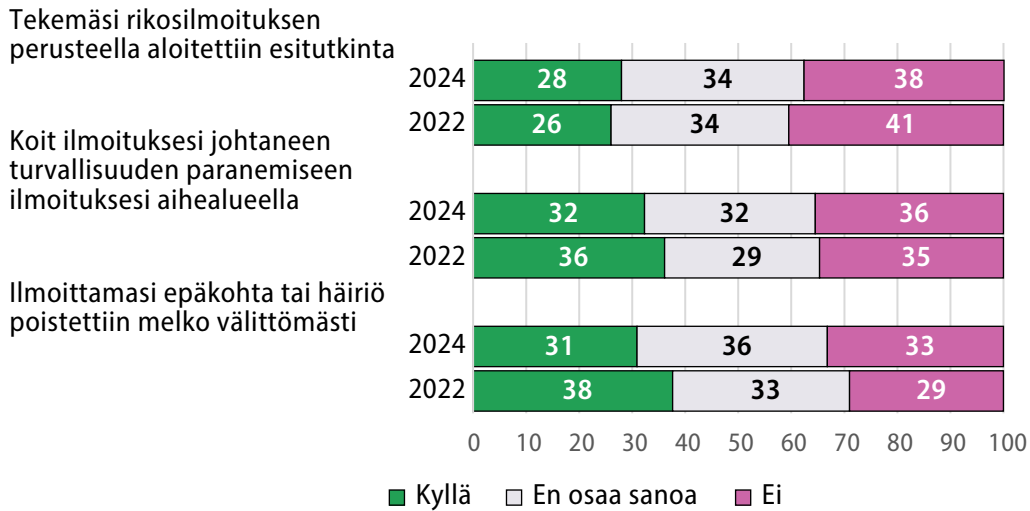
Q4: ”Poliisi ei omien tietojesi mukaan aloittanut mitään toimia ilmoituksesi perusteella” [Kyllä; Ei; En osaa sanoa]

Tulkinnan kannalta on hyvä huomata kaksi seikkaa. 1. Kysymys Q3 eroaa tulkinnallisesti muista kysymyksistä. Vain osa häiriö- ja rikosilmoituksista on sellaisia, että niiden perusteella pitää aloittaa esitutkinta. 2. Kysymyksen Q4 tulkinta on normatiivisesti toisen suuntainen kuin muiden kysymysten tulkinta. Arvio, jonka mukaan poliisi ei vastaajan tietojen mukaan aloittanut mitään toimia hänen ilmoituksensa perusteella (”kyllä”), tulkitaan tässä normatiiviselta kannalta katsottuna kielteiseksi asiaksi.

Vastausten perusteella noin 31–32 % ilmoituksista johti haluttuun lopputulokseen siinä mielessä, että häiriö tai epäkohta poistettiin melkein heti ja että turvallisuustilanne parani ilmoituksen jälkeen (2022: 36–38 %) (kuvio 5.2a). Ilmoituksen perusteella aloitettiin esitutkinta noin 28 %:ssa tapauksista (2022: 26 %).

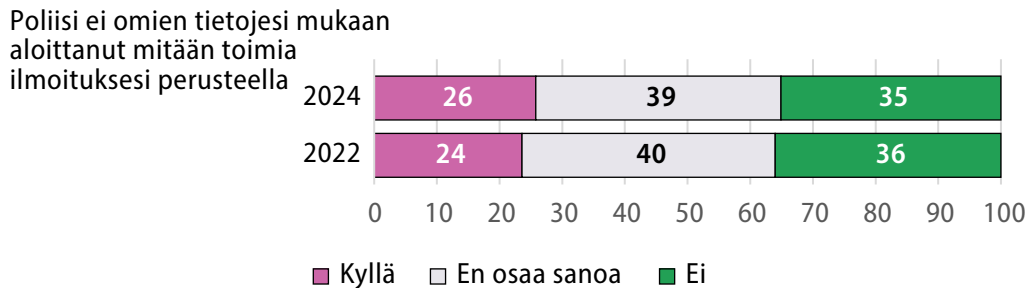
Noin 26 %:ssa tapauksista poliisi ei tutkimukseen vastanneiden henkilöiden omien tietojen mukaan ollut aloittanut mitään toimia ilmoituksen perusteella (2022: 24 %) (kuvio 5.2b). Vastaavasti noin 39 % tähän kysymykseen vastanneista (kuvio 5.2b) oli jäänyt epätietoiseksi poliisin juttuun kohdistamista toimenpiteistä siinä mielessä, että he eivät osanneet sanoa, oliko poliisi ryhtynyt ilmoituksen perusteella joihinkin toimiin (2022: 40 %).

Kuvio 5.2a. Häiriö- ja rikosilmoitusten koettu vaikuttavuus (%)

n min. (painottamaton) = 387, puuttuvia tietoja max. = 24.

Kuvio 5.2b. Häiriö- ja rikosilmoitusten koettu vaikuttavuus (%)

n (painottamaton) 387, puuttuvia tietoja 24.

5.4 Poliisin tehtävien priorisointi ja poliisin onnistuminen tehtävissään

Kyselyn alkupuolella vastaajia pyydettiin arvioimaan poliisin eri tehtävien tärkeyttä, "Miten tärkeänä pidät seuraavia tehtäviä poliisin työssä?" [Erittäin tärkeä; Melko tärkeä; Ei kovin tärkeä; Ei lainkaan tärkeä; En osaa sanoa] Tehtävinä mainittiin yhteensä 16 eri tehtävää, muiden muassa asuntomurtojen selvittäminen, kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen ja väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta.

Näihin tehtäviin palattiin myöhemmin kyselyn edetessä. Vastaajilta kysyttiin samasta 16 tehtävän sarjasta kyselyn loppupuolella, ”Miten hyvin poliisi on mielestäsi onnistunut seuraavissa tehtävissään?” [Erittäin hyvin; Melko hyvin; Melko huonosti; Erittäin huonosti; En osaa sanoa]

Koska tehtävälista kysymyssarjoissa on sama, tuloksista voidaan laatia kuiluanalyysi, jossa jokaisesta yksittäisestä tehtävästä tutkitaan, kuinka tärkeä se vastaajien arvioiden mukaan on ja kuinka hyvin poliisi on siinä heidän mielestään onnistunut (Cheurbrakobkit & Bartsch, 2001; Käyhkö & Hannonen, 2015). Kuiluanalyysin tuloksiin palataan jakaumakuvausten jälkeen.

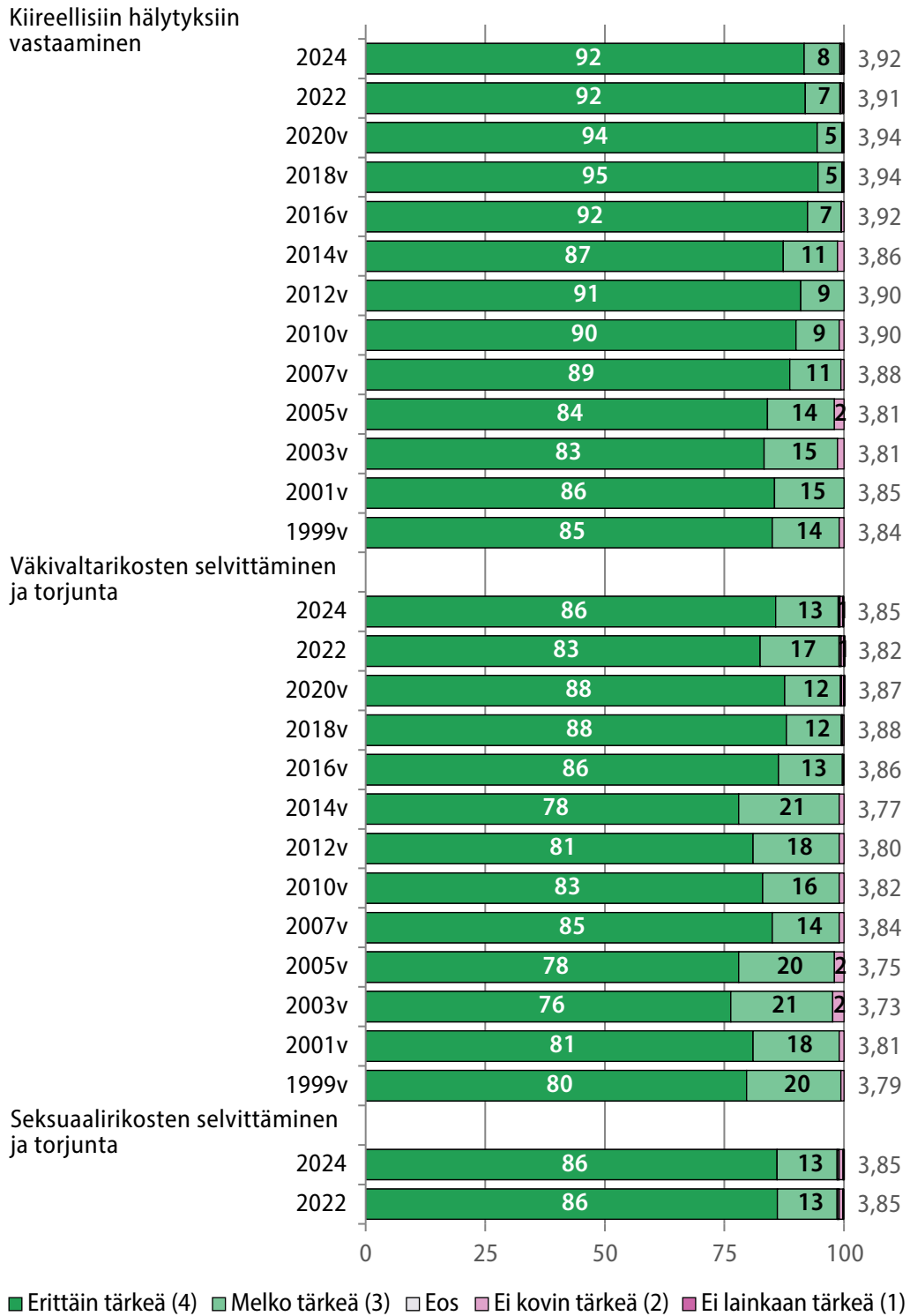
Kuvioiden 5.3a–5.3f tulokset on järjestetty vuoden 2024 keskiarvotulosten perusteella alenevaan järjestykseen. Vastaajien arvioiden perusteella tärkeimpiä poliisin tehtävistä ovat kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen (noin 92 % vastaajista arvioi, että tämä on erittäin tärkeää), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta (86 %) sekä seksuaalirikosten selvittäminen ja torjunta (86 %). Erittäin tärkeitä tehtäviä vastaajien arvioiden mukaan ovat myös terrorismin torjunta (75 %), lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen (71 %) sekä huumerikosten selvittäminen ja paljastaminen (71 %). Yhteistä tärkeimmiksi arvioiduille tehtäville on hengen ja terveyden sekä henkilökohtaisen vapauden ja koskemattomuuden suojaaminen, ja näitä loukkaavien rikosten torjunta ja selvittäminen.

Keskimääräistä vähemmän tärkeitä vastaajien arvioiden mukaan ovat arkisemat poliisitehtävät, kuten liikennevalvonta (35 % vastaajista piti liikenteenvalvontaa erittäin tärkeänä) sekä poliisin lupapalvelut (36 %). On kuitenkin huomattava, että valtaosa (81–82 %) vastaajista piti myös näitä tehtäviä joko erittäin tai melko tärkeinä, eikä näiden kansalaisille tuttujen poliisipalvelujen arvioinnissa ollut epävarmuutta (”en osaa sanoa”-vastauksia) juuri lainkaan (0–4 %).

Avovastausaineiston analyysitulosten näkökulmasta katsottuna mielenkiintoisia tässä ovat ne muutokset, joita vastaajien prioriteetti-arvioissa on tapahtunut. Väkivaltarikosten ja huumerikosten selvittämisen sekä poliisin näkyvän partioinnin ja liikennevalvonnan prioriteetti poliisin tehtävälistalla on nyt vastaajien arvioiden perusteella aiempaa suurempi (luku 2.4; kuviot 5.3a, b, d, f).

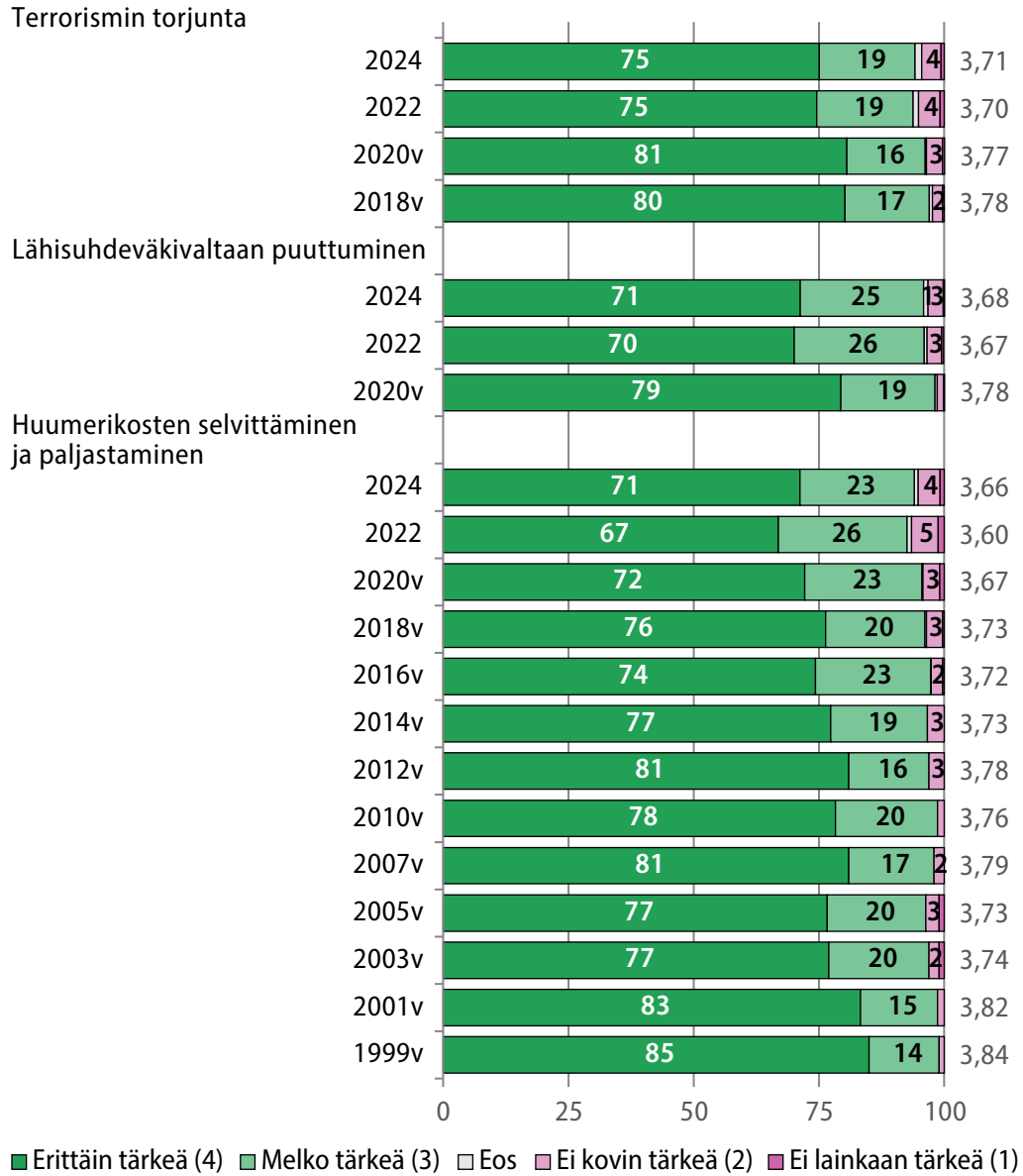
Painottamattomasta aineistosta lasketut havaintomäärät kuvioissa 5.3a–5.3f olivat 4 092–4 114, kysymyksestä riippuen, ja puuttuvia tietoja oli 50–72.

Kuvio 5.3a. Miten tärkeänä pidät seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

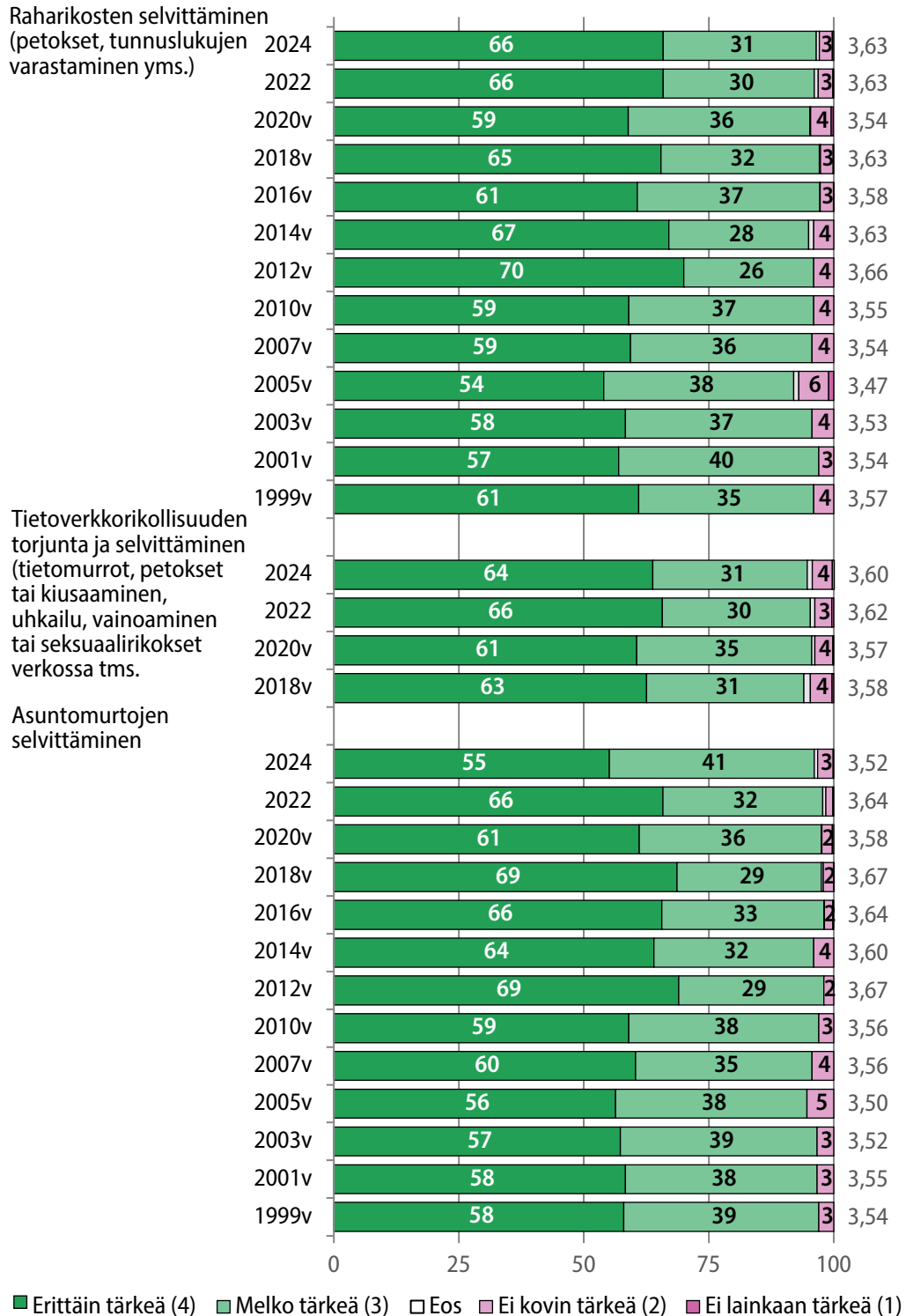
(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.3b. Miten tärkeänä pidät seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

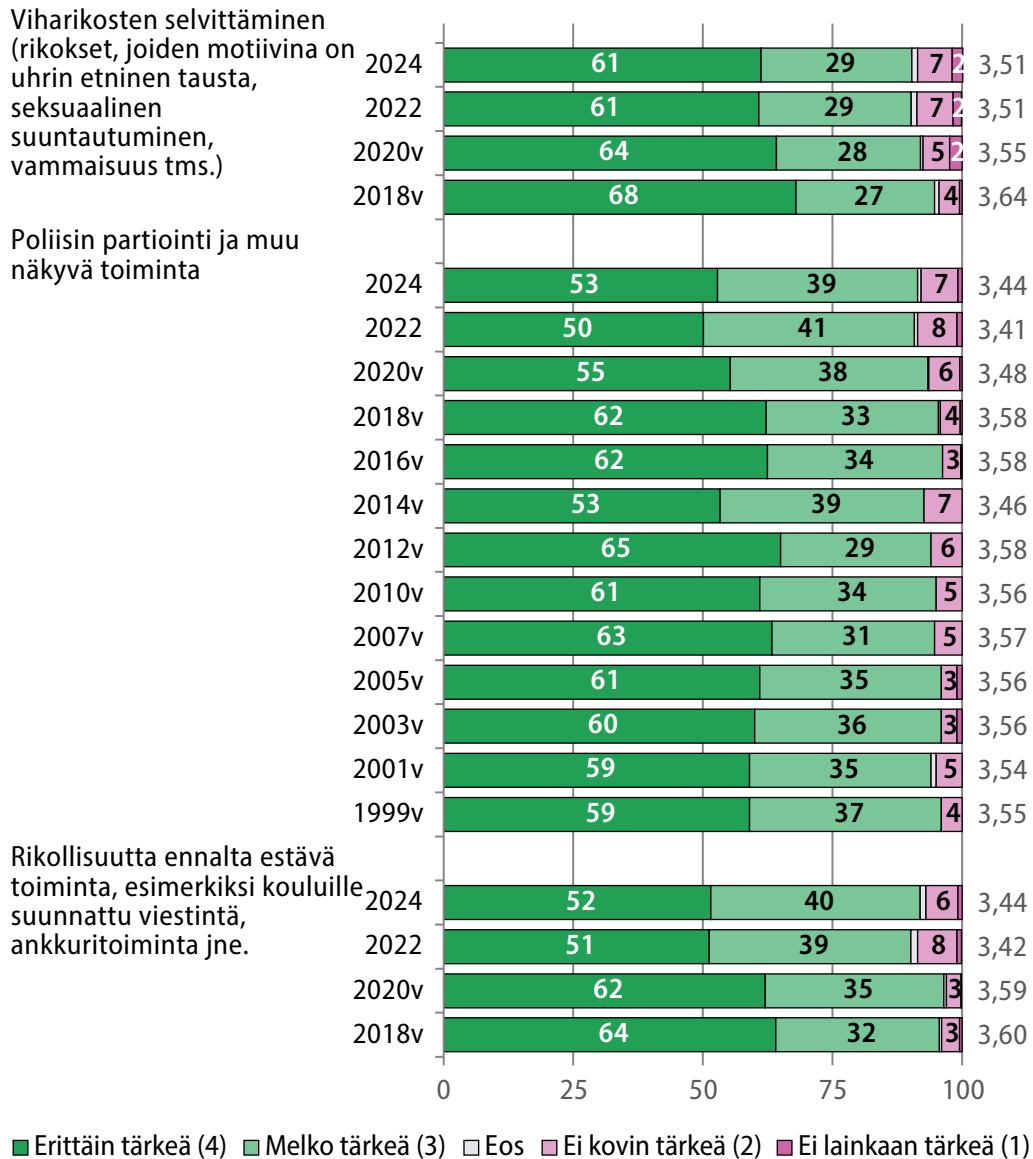
(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.3c. Miten tärkeänä pidät seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.3d. Miten tärkeänä pidät seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

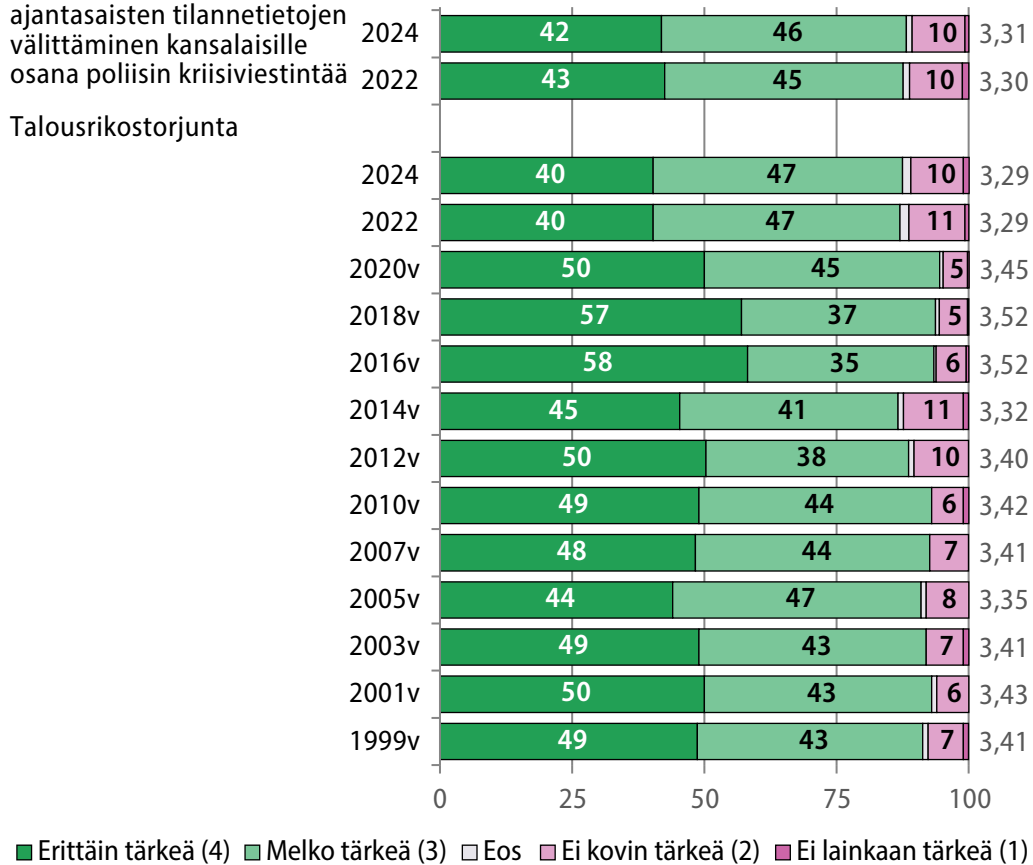

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.3e. Miten tärkeänä pidät seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

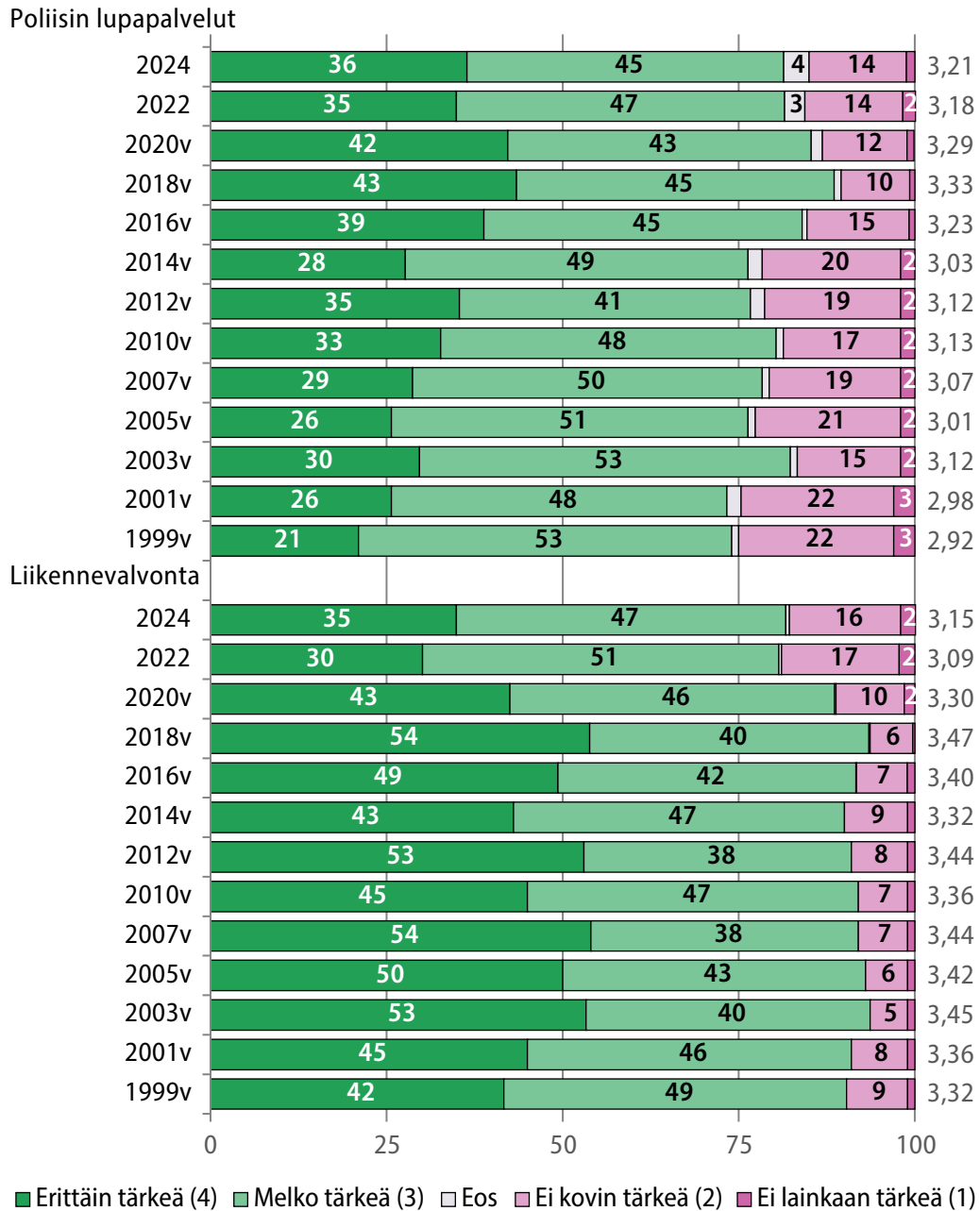
Poliisin viestintä, esimerkiksi
ajantasaisten tilannetietojen
välittäminen kansalaisille
osana poliisin kriisiviestintää

Talousrikostorjunta

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.3f. Miten tärkeänä pidät seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuuluanalyysin toinen osa koostuu poliisin onnistumista koskevista tehtäväkohtaisista arvioista. Ne on raportoitu kuvioissa 5.4a–5.4f.

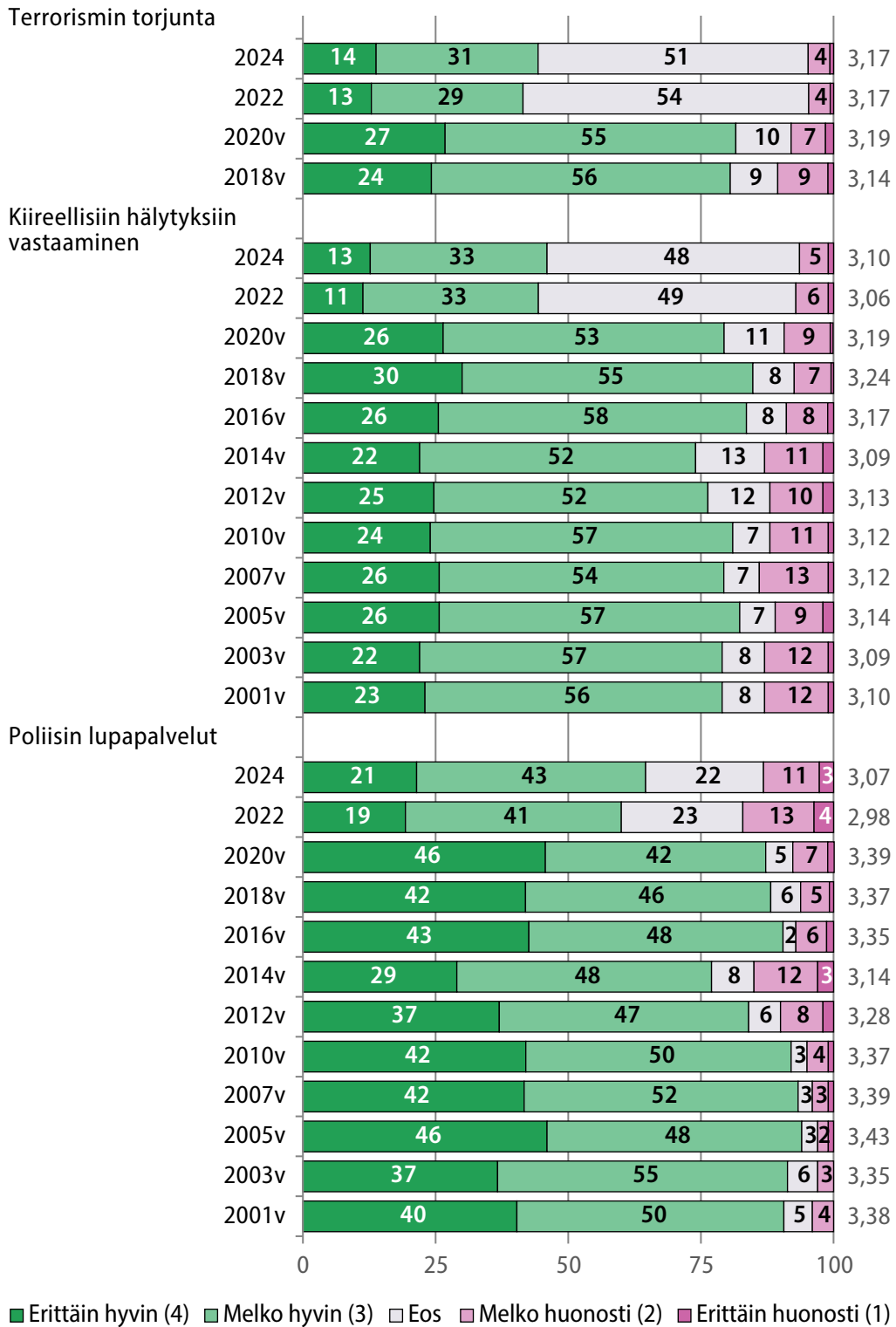
Vuonna 2022 toteutetun menetelmämuutoksen jälkeen ”en osaa sanoa”-vastauksia on ollut tässä kysymyssarjassa paljon enemmän kuin aiemmin. Tässä on kuitenkin merkittäviä eroja poliisin eri tehtävien välillä.

Parhaiten vastaajat osasivat arvioida poliisin partiointia ja muuta näkyvää toimintaa sekä liikennevalvontaa; ”en osaa sanoa”-vastauksia oli noin 15–16 %. Myös poliisin lupapalveluja osattiin arvioida kohtuullisen hyvin, ”en osaa sanoa”-vastauksia oli 22 %. Vaikeimpia arvioitavia olivat talousrikostorjunta (”en osaa sanoa”-vastauksia 55 %), lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen (52 %), terrorismin torjunta (51 %), tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (51 %) sekä asuntomurtojen selvittäminen (50 %).

Jos tarkastellaan niitä poliisin tehtäviä, joita arvioitiin suhteellisen laajasti, niin että yli puolet vastaajista antoi sisällöllisen vastauksen, poliisin arvioitiin onnistuneen verrattain hyvin kiireellisiin hälytyksiin vastaamisessa (sisällöllisen vastauksen antaneista noin 88 % arvioi poliisin onnistuneen erittäin tai melko hyvin), poliisin viestinnässä (86 %) sekä lupapalveluissa (83 %). Jos tarkastellaan kaikkia tehtäviä, niin myös terrorismin torjunta (90 %) kuuluu tähän joukkoon. Kriittisimpiä arvioita annettiin lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen (62 %), tietoverkkorikollisuuden torjunnan ja selvittämisen (63 %), raharikosten selvittämisen (64 %) sekä seksuaalirikosten selvittämisen ja torjunnan (67 %) tehtävistä, joita kaikkia osasi arvioida noin puolet (48–53 %) vastaajista.

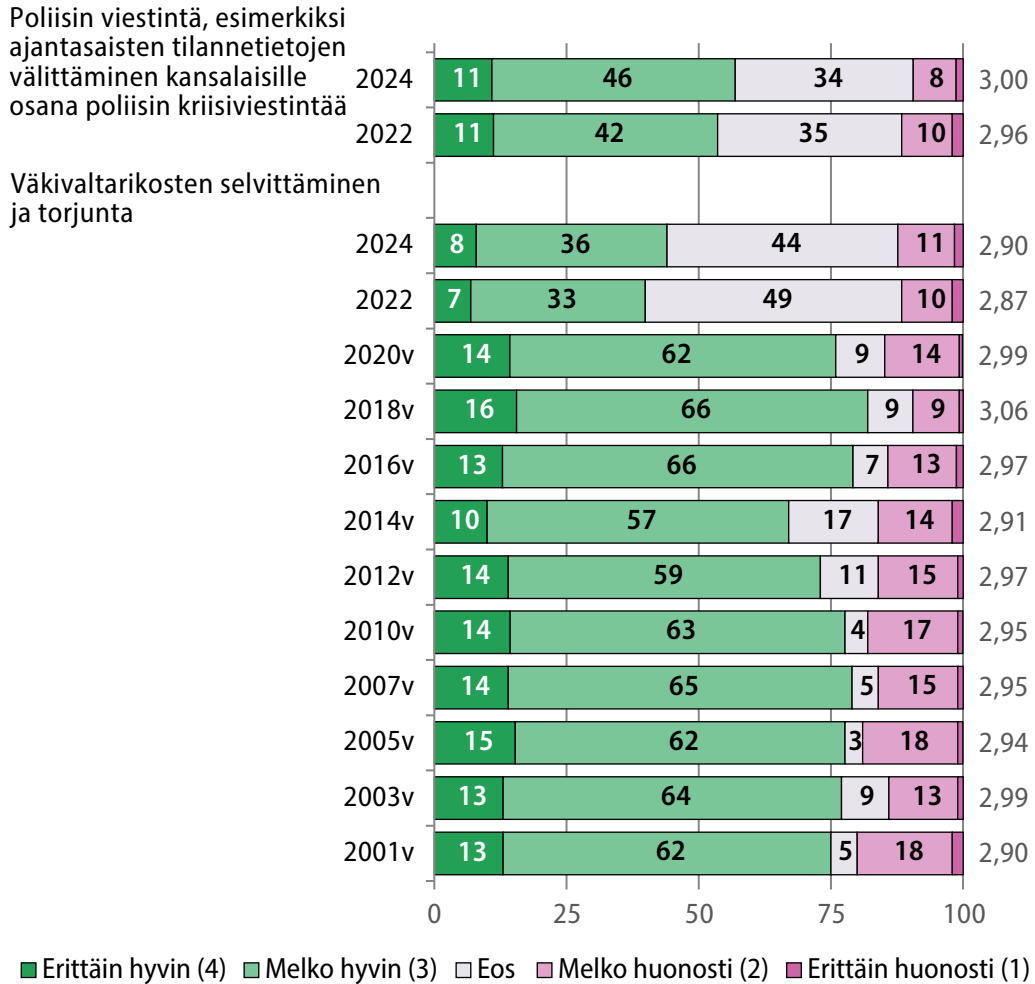
Jakaumatarkastelussa kuvioiden 5.4a–5.4f havaintomäärät vaihtelivat painottamattomassa aineistossa välillä $n = 4\ 020$ – $4\ 034$, puuttuvia tietoja oli 130–144. Keskiarvotarkastelussa, jossa siis ”en osaa sanoa”-vastaukset jätetään keskiarvolaskennasta pois, havaintomäärät vaihtelivat välillä $n = 1\ 825$ – $3\ 421$, ja puuttuvia tietoja oli 743–2 339, niin ikään painottamattomasta aineistosta laskettuna. Tulokset kuvioissa 5.4a–5.4f on laskettu analyysipainoilla painotetusta aineistosta, vaikka havaintomääriä kuvattiin tässä painottamattoman aineiston avulla.

Kuvio 5.4a. Miten hyvin poliisi on mielestäsi onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

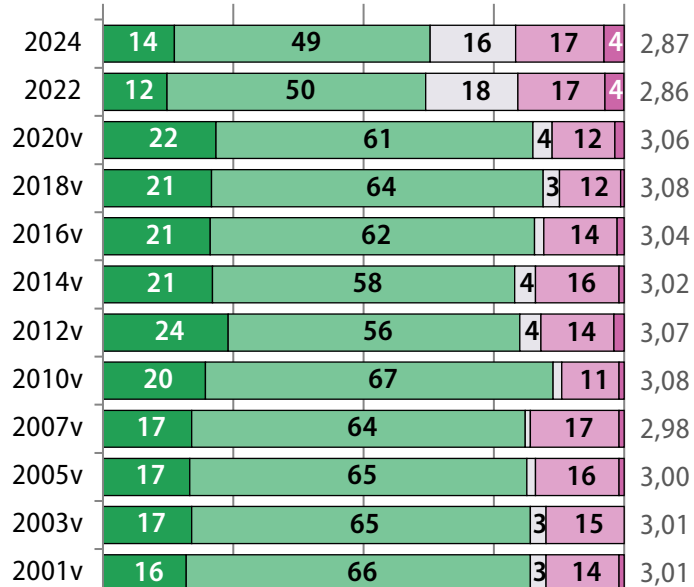
Kuvio 5.4b. Miten hyvin poliisi on mielestäsi onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

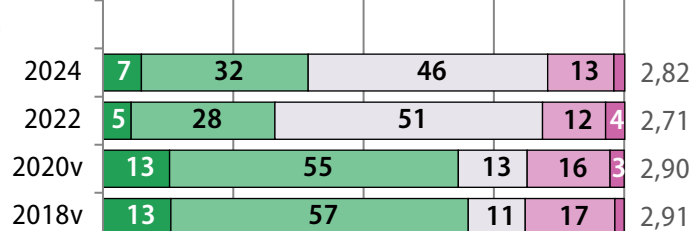
(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.4c. Miten hyvin poliisi on mielestäsi onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

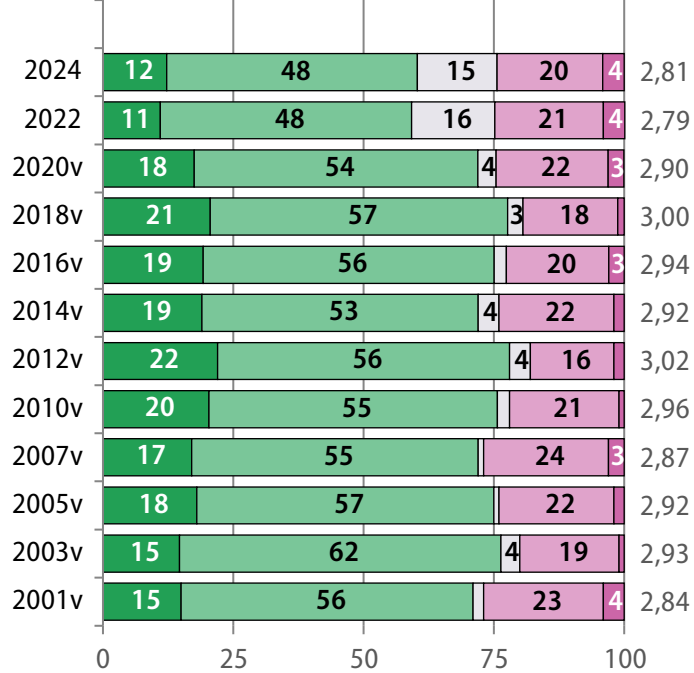
Liikennevalvonta

Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esim kouluille suunnattu viestintä, ankkuritoiminta jne.

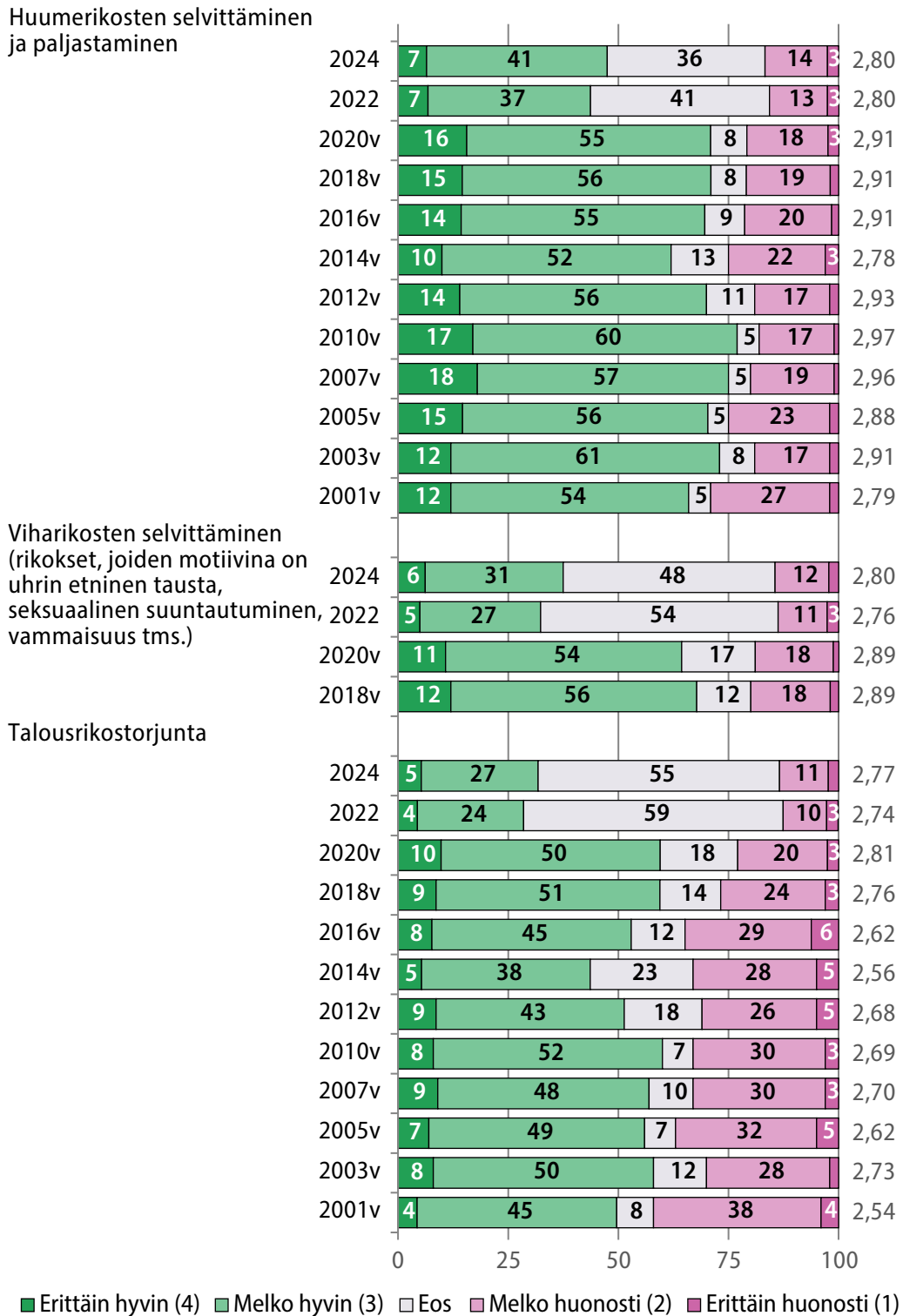
Poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta

■ Erittäin hyvin (4) ■ Melko hyvin (3) □ Eos ■ Melko huonosti (2) ■ Erittäin huonosti (1)

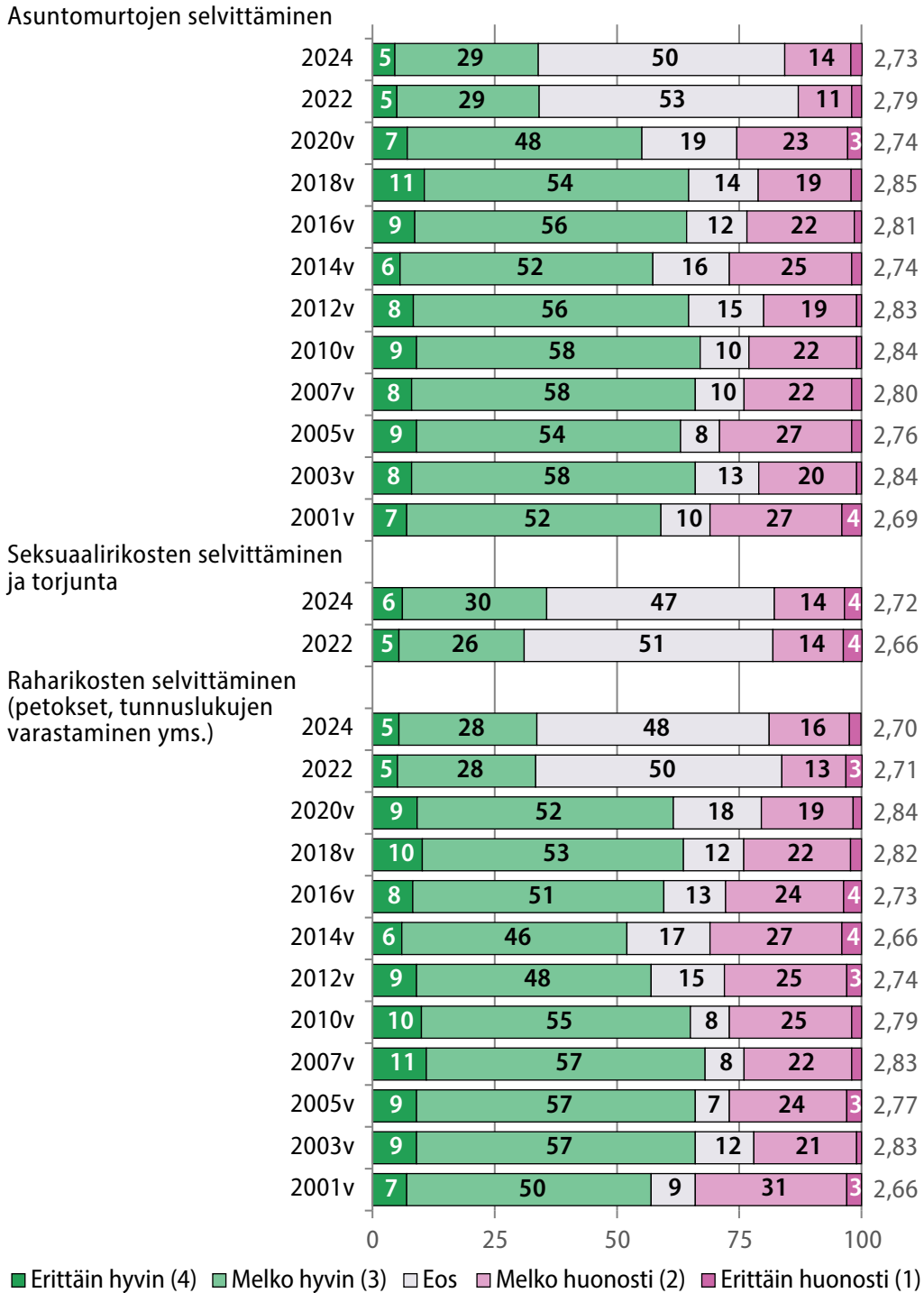
(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.4d. Miten hyvin poliisi on mielestäsi onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

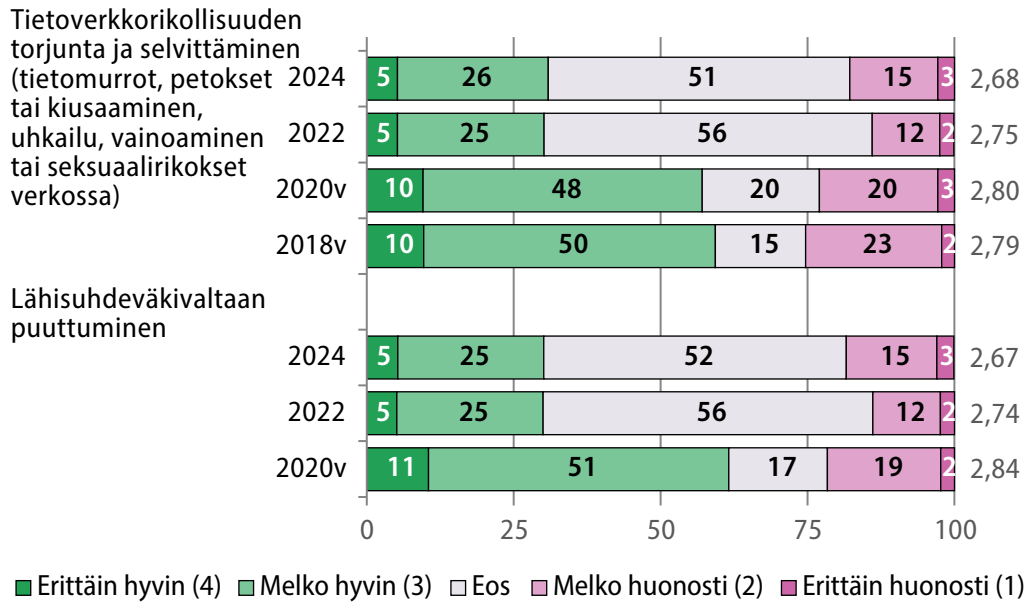
(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.4e. Miten hyvin poliisi on mielestäsi onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuvio 5.4f. Miten hyvin poliisi on mielestäsi onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

(v) Vuosien 1999–2020 tutkimukset eivät ole ajallisesti vertailukelpoisia vuonna 2022 uudistuneen tutkimuksen kanssa.

Kuuluanalyysin tulokset raportoidaan kuvioissa 5.5a ja 5.5b. Koordinaatistokuvioissa tutkitaan kahta edellä kuvattua asiaa samassa analyysikehikossa: kuinka tärkeitä poliisin tehtävät vastaajien arvioiden mukaan ovat (arvioiden tehtäväkohtaiset keskiarvot vaaka-akselilla) ja kuinka hyvin poliisi on tehtävissään onnistunut (arvioiden tehtäväkohtaiset keskiarvot pystyakselilla).

Koordinaattipisteiden numerokoodit on kuvattu taulukossa 5.2. Esimerkiksi seksuaalirikosten selvittämistä ja torjuntaa (koordinaattipiste numero 9) pidettiin keskimäärin ”erittäin tärkeänä” (keskiarvo 3,85) ja poliisin koettiin onnistuneen näissä tehtävissä keskimäärin ”melko hyvin” (keskiarvo 2,72).

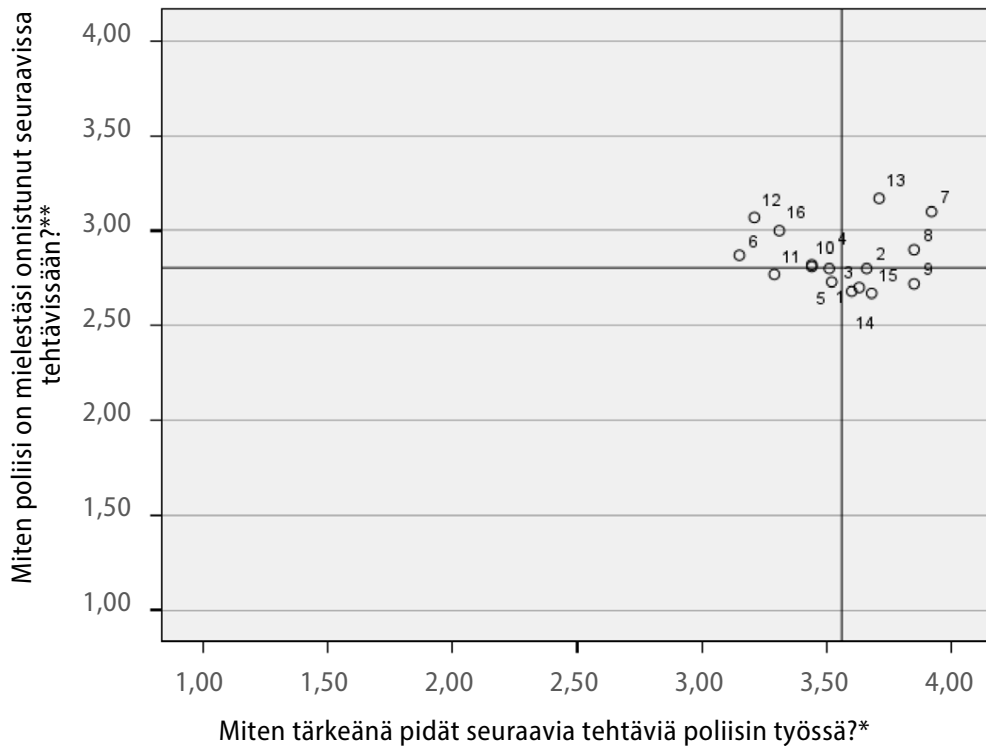
Tehtäväkohtaisten keskiarvojen mediaanit – jotka myös kuvataan kuvioissa 5.5a ja 5.5b – olivat 3,56 (poliisin tehtävien tärkeys) ja 2,81 (poliisin onnistuminen tehtävissään). Edellä käytetystä esimerkkitapauksesta eli seksuaalirikosten selvittämisen ja torjunnan tehtävästä (9) havaitaan, että sen tehtäväkohtainen keskiarvo oli kaikkien tehtäväkohtaisten keskiarvojen mediaania suurempi, kun vastaajat arvioivat, kuinka tärkeä tehtävä se on ($3,85 > 3,56$). Sen tehtäväkohtainen keskiarvo oli mediaania pienempi, kun vastaajat arvioivat, kuinka hyvin poliisi on tässä tehtävässä onnistunut ($2,72 < 2,81$).

Taulukko 5.2. Poliisin tehtävät: koordinaatiston numerointi

Numero	Tehtävä
1	Asuntomurtojen selvittäminen
2	Huumerikosten selvittäminen ja paljastaminen
3	Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)
4	Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)
5	Poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta
6	Liikennevalvonta
7	Kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen
8	Väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta
9	Seksuaalirikosten selvittäminen ja torjunta
10	Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi kouluille suunnattu viestintä, ankkuritoiminta jne.
11	Talousrikostorjunta
12	Poliisin lupapalvelut
13	Terrorismin torjunta
14	Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset tai kiusaaminen, uhkailu, vainoaminen tai seksuaalirikokset verkossa tms.)
15	Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen
16	Poliisin viestintä, esimerkiksi ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää

Koordinaattipisteiden kasauma on koko koordinaatistoon nähden tiivis. Kuvio 5.5a, jossa käytetään muuttujien täyttä asteikkoa, osoittaa, missä keskiarvopisteiden kasauma sijaitsee. Tehtäväkohtaisen vertailun helpottamiseksi sama kuvio on piirretty myös katkaistujen asteikkojen avulla siten, että asteikot alkavat alkuperäisten asteikkojen kohdista 3,0 ja 2,0 (kuvio 5.5b).

Kuvio 5.5a. Miten tärkeitä poliisin tehtävät ovat ja kuinka hyvin poliisi on niissä onnistunut? Annettujen arvioiden keskiarvoihin perustuva kuiluanalyysi ja keskiarvoaineiston mediaaniviivat

*Asteikko (1–4): 1 = Ei lainkaan tärkeä; 2 = Ei kovin tärkeä; 3 = Melko tärkeä; 4 = Erittäin tärkeä

** Asteikko (1–4): 1 = Erittäin huonosti; 2 = Melko huonosti; 3 = Melko hyvin; 4 = Erittäin hyvin

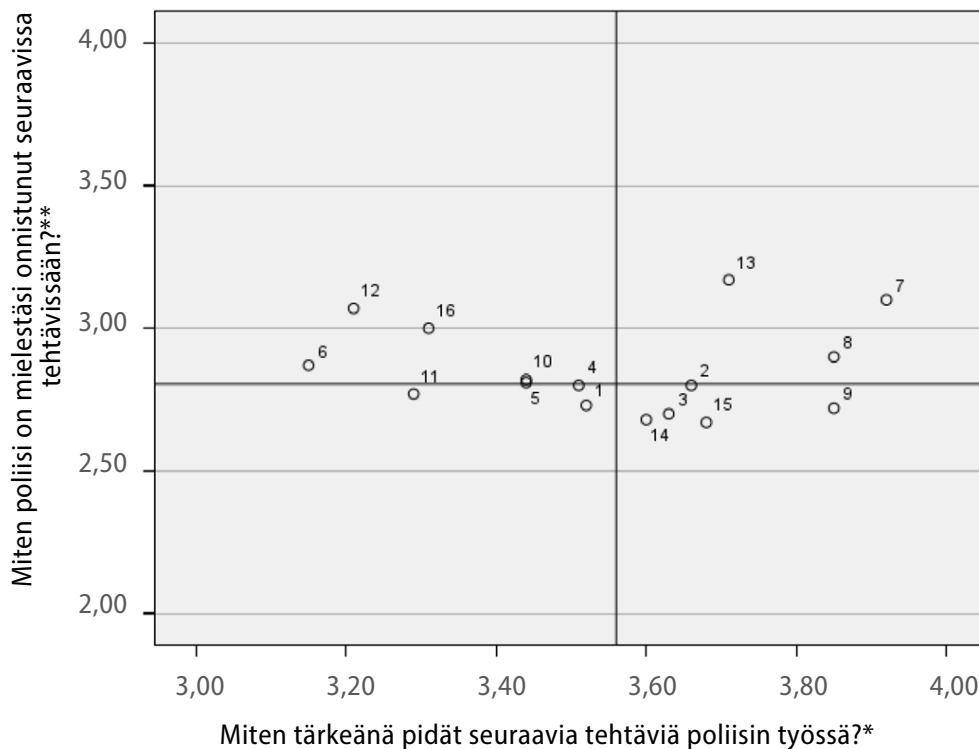
Koillinen lohko I: Mediaanilukujen avulla määriteltyjen neljän eri koordinaattilohkon koillisesta neljänneksestä löytyvät ne samat kolme tehtäväaluetta, jotka olivat tässä lohkossa myös edellisessä tutkimuksessa: kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen (koordinaattipiste 7), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta (8) sekä terrorismin torjunta (13). Ne kaikki kuuluvat neljän tärkeimmäksi arvioidun tehtävän joukkoon ja poliisin arvioidaan onnistuneen niissä keskimääräistä paremmin. Poliisin tärkeimmiksi koetuista tehtävistä seksuaalirikosten selvittäminen ja torjunta (9) on kuitenkin kaakkoisessa lohkossa II. Näin oli myös vuoden 2022 tutkimuksessa.

Kaakkoinen lohko II: Seksuaalirikosten selvittämisen ja torjunnan (9) lisäksi myös lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen (15) ja raharikosten selvittäminen (3) sekä tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (14) ovat kaakkoisessa lohkossa. Nämä ovat tehtäviä, jotka vastaajat kokevat keskimääräistä tärkeämmiksi, mutta joista he kokevat poliisin suoriutuvan ainakin jonkin verran keskimääräistä huonommin.

Lounainen lohko III: Lounaiseen lohkoon sijoittuvat vain asuntomurtojen selvittäminen (1) ja talousrikostorjunta (11). Niiden arvioidaan olevan poliisin tehtävinä suhteelliselta kannalta katsottuna jonkin verran poliisin muita tehtäviä vähemmän tärkeitä, eikä poliisi ole vastaajien arvioiden perusteella onnistunut niissä aivan yhtä hyvin kuin muissa tehtävissään.

Luoteinen lohko IV: Luoteiseen lohkoon sijoittuvat poliisin lupapalvelut (12), liikennevalvonta (6) sekä poliisin viestintä (16). Poliisin arvioidaan suoriutuneen näistä tehtävistä keskimääräistä paremmin, vaikka niitä ei pidetä suhteelliselta kannalta katsottuna aivan yhtä tärkeinä kuin poliisin muita tehtäviä.

Kuvio 5.5b. Miten tärkeitä poliisin tehtävät ovat ja kuinka hyvin poliisi on niissä onnistunut? Annettujen arvioiden keskiarvoihin perustuva kuiluanalyysi ja keskiarvoaineiston mediaaniviivat, katkaistut asteikot

*Asteikko (1–4): 1 = Ei lainkaan tärkeä; 2 = Ei kovin tärkeä; 3 = Melko tärkeä; 4 = Erittäin tärkeä

** Asteikko (1–4): 1 = Erittäin huonosti; 2 = Melko huonosti; 3 = Melko hyvin; 4 = Erittäin hyvin

6 Tilanne- ja kehityskuva muun seuranta- ja arviointitutkimuksen perusteella

Tässä luvussa tarkastellaan rikollisuustilannetta ja luottamusta poliisin toimintaan muiden tutkimusten kuin poliisibarometritutkimuksen avulla. Käytössä ovat poliisibarometritutkimukseen nähden lähinnä vertailukelpoiset kansainväliset seuranta- ja arviointitutkimukset, erityisesti Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimus Nationella trygghetsundersökningen sekä European Social Survey. Suomen omien tulosten rinnalla erityinen paino on Ruotsin tilanteella. Minkälainen rikollisuuden viimeaikainen tilanne- ja kehityskuva on Ruotsissa ja kuinka paljon kansalaiset Ruotsissa luottavat poliisin toimintaan?

Ruotsin kansallinen turvallisuustutkimus Nationella trygghetsundersökningen (NTU) antaa kattavan kuvan Ruotsin kehityksestä ja nykytilasta (Helldén ym., 2024). NTU on vuosittainen poikkileikkaustutkimus, jonka perusjoukkona on Ruotsissa asuva 16–84 -vuotias väestö. Otantamenetelmänä on Ruotsin väestörekisteriin kohdistuva ositettu satunnaisotanta. Tutkimuksen otoskoko on erittäin suuri. Vuoden 2024 tutkimuksen aineisto kerättiin tammi-huhtikuun 2024 aikana ja otoksessa oli 207 560 henkilöä. Vastaajia uusimmassa tutkimuksessa oli 64 751 ja vastausprosentti (painottamaton) oli 31,3 %. Design-painojen avulla laskettu vastausprosentti, jota laskettaessa otetaan huomioon ositetun satunnaisotannan ositusten ylipainot tietyissä vastaajaryhmissä, oli 35,4 %. Tutkimuksesta vastaa Ruotsissa tutkimuslaitos Brå (Brottsförebyggande rådet) yhdessä Ruotsin kansallisen tilastoviranomaisen SCB:n (Statistiska centralbyrån) kanssa. SCB, kuten Suomessa Tilastokeskus, toteuttaa tutkimuksen tiedonkeruun. (Helldén ym., 2024, 10–12.)

Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa seurataan ja arvioidaan neljää eri aihekokonaisuutta.

1. Kansalaisten joutuminen rikoksen kohteeksi.
2. Kansalaisten rikollisuutta koskevat huolenaiheet.
3. Kansalaisten luottamus oikeusjärjestelmän eri instituutioihin.
4. Kansalaisten kontaktit oikeusjärjestelmän eri instituutioihin.

NTU 2024:n tuloksista tarkastellaan tässä raportissa lähinnä aihealueita 1 ja 3.

Ruotsin kansallisen turvallisuustutkimuksen aikasarja katkeaa menetelmämuutoksen vuoksi rikoskokemusten kohdevuosien 2015 ja 2016 välillä. Uutta menetelmää on käytetty vuoden 2017 tutkimuksesta alkaen, joka kohdistui vuoden 2016 aikana koettuihin rikoksiin. Vuoden 2024 tutkimus kohdistui vastaavasti vuoden 2023 aikana koettuihin rikoksiin. NTU-hankkeessa on pyritty tarkistamaan ja laskemaan uudelleen menetelmämuutosta edeltäneet aikasarjalaskelmat ja tekemään niistä vertailukelpoisia suhteessa uusiin lukuihin. Täyttä vertailukelpoisuutta ei ole. (Helledén ym., 2024, 14.)

Tässä luvussa käytetään lisäksi European Social Survey (ESS) -hankkeen Suomen ja Ruotsin osa-aineistoja vuodelta 2023 (N_{Suomi} (painottamaton) = 1 563, vastausprosentti 41,5 %; N_{Ruotsi} (painottamaton) = 1 230, vastausprosentti 23,7 %). Aineistojen tiedonkeruu perustui ositettuun satunnaisotantaan. ESS-tutkimuksissa otoksen on oltava vähintään 1 500 havaintoyksikön suuruinen jokaisessa maassa. Otokset edustavat 15 vuotta täyttäneitä väestöä kussakin ESS-hankkeeseen osallistuvassa maassa tutkimukseen osallistuvan henkilön äidinkielestä, kansallisuudesta tai kansalaisuudesta riippumatta. Haastattelulomakkeet on käännetty kaksisuuntaisina käännöksinä tutkimukseen osallistuvien maiden kielille, jotta eri maista kerättyjen tietojen keskinäinen vastaavuus olisi mahdollisimman hyvä. Tiedonkeruu toteutetaan tietokoneavusteisina kasvokkaisina haastatteluina. Maakohtaisia aineistoja painotetaan erillisillä painokertoimilla, jotta ne edustaisivat perusjoukkoa mahdollisimman hyvin. Kaikissa tämän raportin analyyseissa käytetään ESS-hankkeen eri aineistojen vastaavia analyysipainoja.

Lyhyesti tarkastellaan myös vallankäytön laillisuusperiaatetta (rule of law) koskevia kansainvälisiin vertailuindeksejä (rule of law -indeksit, World Bank, 2025; WJP, 2025) sekä vapausoikeuksien indeksiä, jota ylläpitää Freedom House (2025). Maailman eri maiden keskinäisten erojen mittaaminen on näissä indeksivertailututkimuksissa väistämättä vain suuntaa-antavaa. Ne antavat kuitenkin keskenään yhtenäisen kuvan Suomen poliittisen järjestelmän ja oikeusjärjestelmän tilasta suhteessa muihin maihin. Kuva on lisäksi samanlainen kuin se kuva, joka piiryy poliisibaro-metritutkimusten (1999–2024), European Social Survey -tutkimusten (2001–2023) sekä Ruotsin kansallisten turvallisuustutkimusten (NTU, 2007–2024) avulla. Havainnoilla on poliisibaro-metritutkimuksen näkökulmasta katsottuna paitsi sisällöllinen merkitys – ne viittaavat kansalaisten poikkeukselliseen vahvaan keskinäiseen luottamukseen Suomessa, ja samalla vahvaan sitoumukseen noudattaa lakia ja vallankäytön laillisuusperiaatetta – myös merkityksensä tutkimuksen kriteerivaliditeetin näkökulmasta.

6.1 Rikollisuus

Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa vastaajilta kysyttiin, missä määrin he ovat huolestuneita rikollisuudesta yhteiskunnassa, ”I vilken utsträckning är du orolig över brottsligheten i samhället? [I stor utsträckning; I viss utsträckning; Inte alls; Vet inte] Noin 50 % uusimpaan tutkimukseen vastanneista henkilöistä oli suuressa määrin huolestuneita rikollisuudesta Ruotsissa. Vuosien 2007–2024 tutkimuksissa prosenttiosuus on ollut tätä korkeammalla tasolla vain vuoden 2023 tutkimuksessa (53 %). (Helldén ym., 2024, 73.)

Suhteellisesti eniten vastaajia on huolestuttanut mahdollisuus joutua petoksen kohteeksi tietoverkossa,

”Har det hänt under det senaste året att du oroar dig för att du ska bli utsatt för bedrägeri om du köper varor eller tjänster på internet?” [Mycket ofta; Ganska ofta; Ganska sällan; Mycket sällan; Aldrig]

Vuoden 2024 tutkimuksessa noin 38 % vastaajista valitsi vaihtoehdon erittäin usein tai melko usein. Seuraavaksi eniten ruotsalaisia on uusimman tutkimuksen mukaan huolestuttanut heidän oman läheisensä joutuminen rikoksen kohteeksi (33 %, erittäin usein tai melko usein),²⁹ asuntomurron kohteeksi joutuminen (20 %),³⁰ ryöstön kohteeksi joutuminen (15 %),³¹ raiskauksen tai muun seksuaalirikoksen kohteeksi joutuminen (yhteensä 9 %; naisista 16 %)³² sekä pahoinpitelyn kohteeksi joutuminen (8 %).³³ (Helldén ym., 2024, 58–78.)

Huoli rikoksen kohteeksi joutumisesta on yleisesti ottaen vähentynyt Ruotsissa viime vuosien aikana, petosrikollisuutta lukuun ottamatta. Huoli tietoverkossa tapahtuvista petoksista on ollut nousussa (Helldén ym., 2024, 66).

Ruotsissa rikollisuuden kasvu oli suhteellisen voimakasta 2010-luvun loppupuolen vuosina. Kasvu on kuitenkin taittunut 2020-luvun alkuvuosina. Taulukossa 6.1 kuvataan rikoksen kohteeksi joutuneiden väestöosuuksia Ruotsissa vuosina 2010–2023 (Helldén ym. 2024; Holst ym., 2022; 2023; Molin ym., 2019). Taulukossa on mukana vain osa niistä rikostyypeistä, joita Ruotsin turvallisuustutkimuksessa analysoidaan, pahoinpitelyt ja vakavat pahoinpitelyt, seksuaalirikokset ja vakavat seksuaalirikokset (rikoksen kohteeksi joutuneet naiset osuutena kaikista naisista), ryöstöt tai ryöstön yritykset, maksu- ja luottokorttipetokset sekä asuntomurrot (rikoksen kohteeksi joutuneet kotitaloudet osuutena kaikista kotitalouksista).

Taulukko 6.1. Rikoksen kohteeksi joutuneiden osuus väestöstä Ruotsissa, Ruotsin kansalliseen turvallisuustutkimukseen perustuvia arvioita rikostyypeittäin*,**

Vuosi	Pahoinpitely ^(1a)	Vakava pahoinpitely ^(1b)	Seksuaalirikos ^(2a) (naisista)	Vakava seksuaalirikos ^(2b) (naisista)	Ryöstö tai ryöstön yritykset ⁽³⁾	Maksu- tai luotto-korttipetos ⁽⁴⁾	Asuntomurto ⁽⁵⁾ (koti-talouksista)
2010(a)	2,8 %	NA	2,4 %	NA	0,8 %	NA	NA
2011(a)	3,0 %	NA	2,2 %	NA	0,9 %	NA	NA
2012(a)	2,3 %	NA	2,7 %	NA	0,6 %	NA	1,3 %
2013(a)	2,7 %	NA	4,7 %	NA	0,6 %	NA	1,7 %
2014(a)	2,4 %	NA	3,4 %	NA	0,6 %	NA	1,2 %
2015(a)	2,3 %	NA	5,8 %	NA	0,7 %	NA	1,6 %
2016	3,1 %	0,7 %	8,0 %	1,3 %	1,1 %	4,9 %	1,8 %
2017	3,3 %	0,7 %	10,7 %	1,7 %	1,3 %	5,1 %	1,8 %
2018	3,5 %	0,7 %	9,9 %	1,7 %	1,4 %	5,4 %	1,8 %
2019	3,6 %	0,7 %	9,4 %	1,7 %	1,5 %	5,3 %	1,7 %
2020	2,8 %	0,5 %	7,7 %	1,3 %	1,3 %	4,1 %	1,3 %
2021	2,8 %	0,5 %	7,5 %	1,3 %	1,2 %	3,5 %	1,3 %
2022	2,8 %	0,5 %	7,8 %	1,5 %	1,0 %	3,7 %	1,2 %
2023	2,7 %	0,5 %	6,3 %	1,2 %	1,0 %	4,3 %	1,2 %

(1a) "Har någon med avsikt slagit, sparkat eller på annat sätt utsatt dig för fysiskt våld, så att du skadades eller så att det gjorde ont, under förra året (2023)"

(1b) "Ledde händelsen eller någon av händelserna till att du fick sådana skador att du besökte läkare, sjuksköterska eller tandläkare?"

(2a) "Ofredade, tvingade eller angrep någon dig sexuellt under förra året (2023)? Det kan till exempel handla om sexuell kränkande kommentarer i tal eller skrift eller att någon tafsar på dig, tvingar dig till en sexuell handling eller våldtagit dig. Det kan ha hänt hemma, i skolan, på arbetsplatsen, på internet eller på annan plats."

(2b) "Innebar händelsen eller någon av händelserna att någon tvingade eller försökte tvinga dig till en sexuell handling genom att hota, hålla fast eller göra dig illa på något sätt?"³⁴

(3) "Rånade eller försökte någon råna dig genom att använda hot eller våld under förra året (2023)?"

(4) "Har någon på ett brottsligt sätt använt ditt kontonummer, kontokort/kontokortsuppgifter eller dina personuppgifter för att komma över pengar eller andra värdesaker under förra året (2023)? Det kan t.ex. handla om så kallad skimning eller identitetsstöld."

(5) "Bröt sig någon in i din bostad i syfte att stjäla något under förra året (2023)?"

(a) Ennen Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa tehtyä menetelmämuutosta. Menetelmämuutos tapahtui, kun siirryttiin kohdevuoden 2015 tutkimuksesta kohdevuoden 2016 tutkimukseen. NTU:n tutkijat ovat laskeneet aiemmat aikasarjatiedot uudelleen, jotta uudet ja vanhat tiedot olisivat vertailukelpoisia keskenään. Vertailukelpoisuudessa on silti merkittävää epävarmuutta yli menetelmämuutoksen (2010–2015; 2016–2023). (Ks. Holst ym., 2022, 41–43; Helldén ym., 2024, 14.)

* Asuntomurtojen tapauksessa osuutena kotitalouksien määrästä, seksuaalirikosten ja vakavien seksuaalirikosten tapauksissa osuutena naisten määrästä.

** Taulukon tiedot: Helldén ym. 2024; Holst ym., 2022; 2023; Molin ym., 2019.

Näiden aikasarjojen tulkinnassa on hyvä muistaa, mitä edellä todettiin turvallisuustutkimuksessa tapahtuneista menetelmämuutoksista kohdevuosien 2015 ja 2016 välisenä aikana: aikasarjat eivät ole vertailukelpoisia yli tämän ajanjakson, vaikka hankkeessa on pyritty huolehtimaan vertailukelpoisuudesta yli tuolloin tapahtuneen menetelmämuutoksen.

Rikoksen kohteeksi joutuminen on vähentynyt Ruotsissa 2020-luvun alkupuolella kaikissa tässä tarkastelluissa rikostyypeissä. Maksu- tai luottokorttipetokset kuitenkin poikkeavat muista rikostyypeistä siinä mielessä, että niiden määrä on lähtenyt aivan viime vuosien aikana uudelleen kasvuun.

Jos taulukon 6.1 lukuja vuodelta 2023 verrataan Suomen vastaaviin lukuihin vuodelta 2024 (+ korottava kerroin, joka huomioi sen, että Suomen aineisto kerättiin loka-joulukuun aikana 2024, eikä sisällä koko vuoden rikoskertymää), rikoksen kohteeksi joutumisen todennäköisyys on Ruotsissa kautta linjan suurempi kuin Suomessa. Poliisibarometritutkimuksen Suomea koskevat arviot ovat 1,5 % (pahoinpitely), 4,7 % (seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta, naiset), 0,5 % (Ryöstö tai ryöstön yritys) ja 0,8 % (asuntomurto tai asuntomurron yritys, kyselytutkimukseen osallistuneista henkilöistä, Ruotsissa kotitalouksista).

6.2 Poliisia koskevat arviot

6.2.1 Nationella trygghetsundersökningen 2024

Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa tutkitaan ruotsalaisten luottamusta oikeusjärjestelmän eri toimijoihin. Luottamuksesta poliisiin, syyttäjälaitoksen, tuomioistuinlaitoksen ja vankeinhoitolaitoksen toimintaan kysyttiin seuraavien kysymysten avulla.

”Hur stort eller litet förtroende har du för polisens/ åklagarnas/ domstolarnas/ kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete? [Mycket stort; Ganska stort; Varken stort eller litet; Ganska litet; Mycket litet; Ingen åsikt/vet inte]

Lisäksi tutkittiin luottamusta oikeusjärjestelmään kokonaisuutena:

”Om du tänker dig rättsväsendet som en helhet. Hur stort eller litet förtroende har du för rättsväsendet?” [Mycket stort; Ganska stort; Varken stort eller litet; Ganska litet; Mycket litet; Ingen åsikt/vet inte]

Ruotsissa luottamus poliisin toimintaan näyttää viime vuosien aikana lisääntyneen. Brå:n kaikille avoimen aineistotietokannan perusteella vuonna 2017 poliisin toimintaan luotti erittäin tai melko paljon noin 42 % NTU:n vastaajista. Uusimmassa tutkimuksessa vuonna 2024 osuus oli noin 60 %. Noin 15 % vastaajista kuitenkin luottaa poliisin toimintaan edelleen vuonna 2024 melko tai erittäin vähän, ja noin neljäsosalla (25 %) vastaajista kanta oli neutraali, tai he eivät osanneet vastata kysymykseen. Tuomioistuinlaitoksen toimintaan luotetaan Ruotsissa selvästi vähemmän kuin poliisin toimintaan, kuten Suomessakin. (Brå, 2025; taulukko 6.2.)

Taulukko 6.2. Luottamus oikeusjärjestelmän eri viranomaisten toimintaan Ruotsin kansallisessa turvallisuustutkimuksessa 2024

Viranomainen	Erittäin tai melko suuri	Ei suuri eikä vähäinen	Melko tai erittäin vähäinen	En osaa sanoa
Poliisi	60 %	22 %	15 %	3 %
Syyttäjälaitos	45 %	24 %	15 %	16 %
Tuomioistuinlaitos	42 %	24 %	21 %	13 %
Vankeinhoitolaitos	33 %	30 %	20 %	16 %
Oikeusjärjestelmä kokonaisuutena	53 %	25 %	18 %	5 %

Lähde: Brå, (2025). Skapa din egen tabell (NTU). <https://bra.se/statistik/statistik-fran-enkatundersokningar/nationella-trygghetsundersokningen/skapa-din-egen-tabell-ntu>

NTU-tutkimuksen luottamusta koskevat kysymykset eivät ole vertailukelpoisia poliisibarometritutkimuksen kysymysten kanssa, mutta sekä Suomi että Ruotsi olivat mukana vuoden 2023 ESS-tutkimuksessa ja kummankin maan osa-aineistot saatiin tämän tutkimuksen käyttöön ESS:n aineistotietokannasta. Näillä perusteilla voidaan todeta – siitäkin huolimatta, että luottamus poliisin toimintaan on viime vuosina Ruotsissa lisääntynyt – että luottamus poliisin toimintaan on Suomessa edelleen selvästi korkeammalla tasolla kuin Ruotsissa.

6.2.2 European Social Survey 2023

European Social Survey (ESS, 2001–2023, jatkuu) on yhteiseurooppalainen tutkimushanke, jonka yhtenä osana tutkitaan eurooppalaisten luottamusta yhteiskunnallisiin instituutioihin. Viimeisin käytettävissä oleva aineisto, joka sisältää sekä Suomen että Ruotsin osa-aineistot, on vuodelta 2023 (ESS, 2023, Round 11). Tutkimuskokonaisuuden politiikkaa analysoivassa osassa (politics) luottamusta koskeva kysymys esitettiin vastaajille seuraavalla tavalla.

”Käytä tätä korttia ja kerro asteikolla nolasta kymmeneen, kuinka paljon henkilökohtaisesti luotat seuraavaksi luettelemiini tahoihin. Nolla tarkoittaa sitä, että et luota ollenkaan kyseiseen tahoon ja 10 sitä, että luotat erittäin vahvasti kyseiseen tahoon: [Instituutio]” [0–10; En osaa sanoa; Kieltäydyn vastaamasta; Ei vastausta]

Vastaajia pyydettiin arvioimaan luottamustaan seitsemään eri instituutioon, joista osa oli kansallisia, osa kansainvälisiä. Heiltä kysyttiin, kuinka paljon he luottavat maan kansalliseen parlamenttiin (Suomessa ”eduskuntaan”) sekä maan oikeusjärjestelmään, poliisiin, poliitikkoihin, poliittisiin puolueisiin, ynnä Euroopan parlamenttiin sekä Yhdistyneisiin Kansakuntiin (YK).

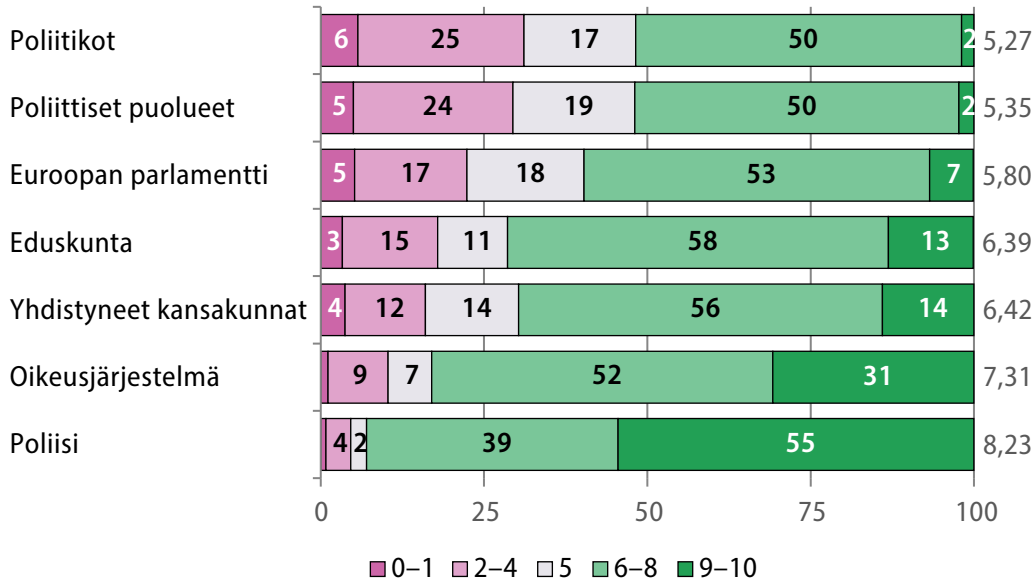
Poliisia ja oikeusjärjestelmää koskevat tulokset ovat ESS-tutkimuksissa samansuuntaisia kuin poliisibarometritutkimuksissa ja Ruotsin Nationella trygghetsundersökningens -tutkimuksissa. Kuvioissa 6.1a ja 6.1b tarkastellaan luokiteltuja jakaumia ESS 2023:n Suomen ja Ruotsin osa-aineistoista. Suomessa niiden vastausten osuus, jotka asettuvat asteikon neutraalin keskikohdan myönteiselle puolelle (6–10), oli poliisia koskevilla arvioilla vuonna 2023 noin 94 %. Vastausten keskiarvo luokittelumatolta asteikolta (0–10) laskettuna oli noin 8,23. Ruotsissa, vastaavasti, niiden vastausten osuus, jotka asettuvat asteikon neutraalin keskikohdan myönteiselle puolelle (6–10), oli poliisia koskevilla arvioilla vuonna 2023 noin 82 %. Vastausten keskiarvo oli noin 7,09.

Suomessa oikeusjärjestelmää koskevaan luottamuskysymykseen vastasi ESS-tutkimuksessa 2023 myönteisesti noin 83 % (6–10) vastaajista ja keskiarvo luokittelumatolta asteikolta (0–10) laskettuna oli noin 7,31. Ruotsissa vastaava osuus oli 71 % ja keskiarvo 6,52.

Luottamusta koskevat tulokset ovat ajallisesti vakaita niin poliisibarometritutkimuksissa kuin ESS-tutkimuksissakin. Tutkimuksissa käytetyillä muuttujilla on hyvä kriteerivaliditeetti – ei vain siinä mielessä, kuten edellä havaittiin, että luottamus poliisiin on samalla tasolla kuin luottamus muihin turvallisuusalan viranomaisiin Suomessa, vaan myös siinä mielessä, että luottamus poliisin toimintaan kytkeytyy läheisesti poliisin legitimizeettiin ja poliisin legitimizeetti itsessään on sekä poliisibarometritutkimusten (2018–2024) että ESS-tutkimuksen (2010) perusteella Suomessa vahva.

Yhdistyneitä kansakuntia kohtaan tunnettu luottamus on Suomessa ja Ruotsissa suunnilleen samalla tasolla. Myös kansallista parlamenttia kohtaan tunnettu luottamus muistuttaa Suomessa ja Ruotsissa toisiaan. Muilta osin luottamus keskeisiin yhteiskunnallisiin instituutioihin on Suomessa kautta linjan vahvempaa kuin Ruotsissa (kuviot 6.1a; 6.1b).

Kuvin 6.1a. "Kuinka paljon henkilökohtaisesti luotat seuraavaksi luettelemiini tahoihin: [Instituutio]" [0–10]* (%); ESS 2023, Suomen osa-aineisto**

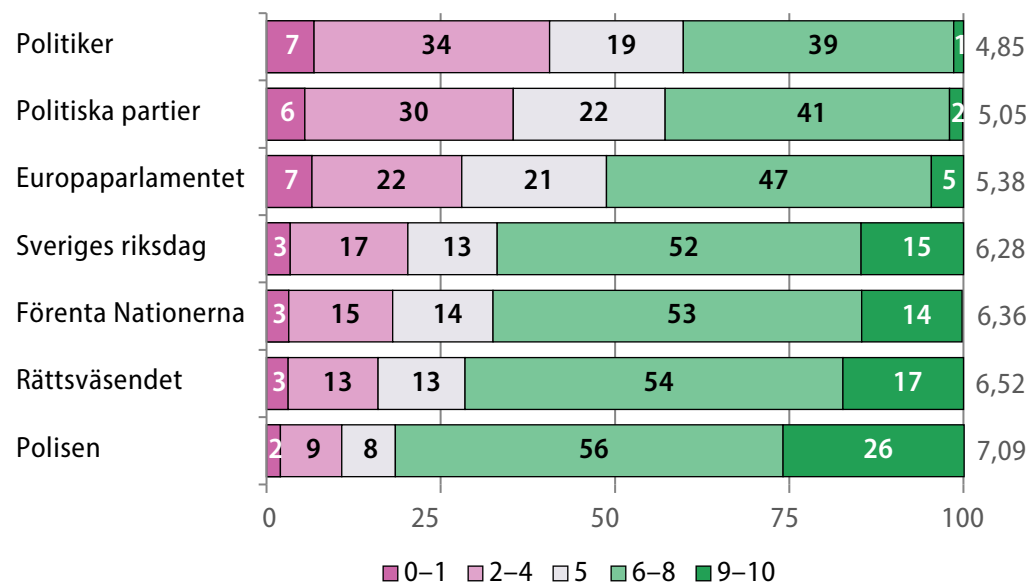

ESS, 2023, Suomen osa-aineisto, analyysipainot. Sekä jakaumat että keskiarvot raportoidaan tässä ilman "en osaa sanoa"-vastauksia, joita oli näissä kysymyksissä suhteellisen vähän.

* "Nolla tarkoittaa sitä, että et luota ollenkaan kyseiseen tahoon ja 10 sitä, että luotat erittäin vahvasti kyseiseen tahoon [0–10]"

** n (min.) (painottamaton) = 1 520, puuttuvia tietoja max. 43.

Kuvin 6.1b. "Hur stor tillit du personligen har till var och en av följande institutioner: [Institution]" [0–10]* (%); ESS 2023, Ruotsin osa-aineisto**

ESS, 2023, Ruotsin osa-aineisto, analyysipainot. Sekä jakaumat että keskiarvot raportoidaan tässä ilman "en osaa sanoa"-vastauksia, joita oli näissä kysymyksissä suhteellisen vähän.

* "0 betyder att du inte har någon tillit alls till institutionen, och 10 betyder att du har fullständig tillit [0–10]"

** n (min.) (painottamaton) = 1 148, puuttuvia tietoja max. 82.

6.2.3 Vapausoikeudet ja vallankäytön laillisuusperiaate kansainvälisessä vertailussa

Freedom Housen (2025) vapausoikeuksien indeksissä vallankäytön laillisuusperiaatteen toteutuminen asianmukaisella tavalla (rule of law) mielletään osaksi kansalaisten yleisiä vapausoikeuksia (*civil liberties*), yhdessä ajattelunvapauden ja ilmaisuvapauden (freedom of expression and belief), järjestäytymistä koskevien vapausoikeuksien (associational and organizational rights) sekä henkilökohtaisten vapausoikeuksien (personal autonomy and individual rights) kanssa. Kansalaisvapauksien lisäksi Freedom Housen vuosittaisessa tutkimuksessa analysoidaan poliittisia vapausoikeuksia (*political rights*), joihin kuuluvat vaalien asianmukainen toteuttaminen ja vaalituloksen kunnioittaminen (electoral process), poliittinen pluralismi ja osallistumismahdollisuudet (political pluralism and participation) sekä toimeenpanevan hallinnon asianmukainen toiminta (functioning of government).

Vuoden 2024 tutkimusta oli toteuttamassa 132 Freedom Housen sisäistä ja organisaatioon nähden ulkoista analyttikkoa sekä 40 erillistä neuvonantajaa eri yliopistoista, ajatuspajoista ja ihmisoikeusjärjestöistä. He seurasivat kohdemaidensa tapahtumia vuoden 2024 kuluessa ja pisteyttivät (lopulta keskustelujen jälkeen konsensuaalisesti) kohdemaidensa tilanteen edellä mainituilla kansalaisvapauksien ja poliittisten vapausoikeuksien ulottuvuuksilla. Kansalaisvapauksista kukin maa saattoi saada maksimissaan 60 pistettä, poliittisista vapausoikeuksista 40 pistettä. Lisäksi 1–4 pistettä voitiin harkinnanvaraisesti vähentää näiden kahden pääulottuvuuden yhteispistemäärästä, jos maassa oli tapahtunut pakkovaltaisia väestönsiirtoja tai muita vastaavia väestömuutoksia.

Vuoden 2024 tutkimuksessa oli mukana 210 maata. Suomi oli tutkimusvuonna 2024 maailman ainoa maa, joka sai pisteytyksessä 100 pistettä. Vuonna 2024 vapausoikeusindeksin kärjessä olivat 1. Suomi, 2. Uusi-Seelanti, 3. Ruotsi, 4. Norja, 5. Kanada, 6. Tanska, 7. Irlanti, 8. Luxembourgi, 9. Alankomaat ja 10. San Marino. Listan loppupään maita vuoden 2024 tutkimuksessa olivat puolestaan 210. Nagorno-Karabagh, 209. Tiibet, 208. Syyria, 207. Etelä-Sudan, 206. Turkmenistan, 205. Itäinen Donbas, 204. Krimin niemimaa, 203. Pohjois-Korea, 202. Eritrea sekä 201. Länsi-Sahara. (Freedom House, 2025; <https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores>.)³⁵

Maailmanpankki arvioi vuosittain vallankäytön laillisuusperiaatteen tilaa maailman eri maissa. Rule of law -indeksi on Maailmanpankissa osa yleisempää hyvän hallinnon indikaattorikonaisuutta (Worldwide Governance Indicators WGI). Vallankäytön laillisuusperiaate, yhdessä korruption kontrolloimisen kanssa, muodostaa yhden kolmesta keskeisestä hyvän hallinnon ulottuvuudesta. Vallankäytön

laillisuusperiaatteen analyysissa Maailmanpankin tutkijat keskittyvät analysoimaan erityisesti sitä, kuinka varmasti poliittisen talouden eri toimijat voivat luottaa siihen, että sopimusoikeutta ja omistusoikeuksia kunnioitetaan, että poliisi ja tuomioistuimet toimivat asianmukaisesti, ja että rikollisuustilanne, erityisesti väkivaltarikollisuus, on hallinnassa. Tutkimuksessa koostetaan (aggregoidaan) valtava määrä tietoa eri lähteistä. Lähteinä käytetään esimerkiksi World Justice Projectin (WJP, 2025) rule of law -indeksin tuloksia ja Freedom Housen vapausoikeusanalyysin tuloksia sekä mittavaa määrää muuta tutkimusta (tutkimuksen menetelmistä, erityisesti vallankäytön laillisuusperiaatteen käsitteestä ja mittaamisesta, ks. Kauffman & Kraay, 2024, 5, 49).

Maailmanpankin uusimmassa rule of law -indeksissä vuodelta 2023 vallankäytön laillisuusperiaatteen indeksiluku laskettiin yhteensä 213 eri maalle. Suomelle laskettu indeksiluku oli tässä tarkastelussa koko tutkimuksen korkein, 1. Suomi (suurin indeksiluku, sijaluku 1.). Muita korkean indeksiluvun maita olivat 2. Tanska, 3. Norja, 4. Sveitsi, 5. Singapore, 6. Luxembourg, 7. Itävalta, 8. Islanti, 9. Liechtenstein ja 10. Uusi-Seelanti. Listan loppupään maista monet ovat autokratioita tai anarkistisessa tai sotatilassa. Näitä maita olivat pienimmästä indeksiluvusta kymmenenneksi pienimpään indeksilukuun 213. Somalia (pienin indeksiluku, sijaluku 213.), 212. Venezuela, 211. Etelä-Sudan, 210. Syyria, 209. Jemen, 208. Libya, 207. Eritrea, 206. Keski-Afrikan tasavalta, 205. Irak ja 204. Sudan. (World Bank, 2025.)³⁶

7 Päätelmät ja keskustelu

Poliisibarometri on tutkimussarja, jossa tutkitaan kansalaisten arvioita poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Tutkimuksen kaksi keskeistä teemaa ovat 1. kansalaisten luottamus poliisin toimintaan ja heidän arvionsa poliisin legitimitetistä ja 2. rikoksen kohteeksi joutuminen erityyppisissä rikoksissa, sekä vastaavat, näitä rikoksia koskevat rikosilmoitukset (ilmoitusalttius).

Tutkimus perustuu määräajoin kerättäviin poikkileikkausaineistoihin. Uusimman kyselytutkimuksen tiedot kerättiin lokakuun ja joulukuun välisenä aikana vuonna 2024. Tutkimuksen kohteena olivat Manner-Suomessa asuvat 15–79 -vuotiaat henkilöt (pl. Ahvenanmaan maakunta). Tiedonkeruu toteutettiin ositettuna satunnaisotantana, jonka perustana oli Tilastokeskuksen väestötietokanta. Otoksessa oli yhteensä 8 500 henkilöä, joista 4 164 vastasi tutkimuksen kyselyyn. Vastausprosentti oli noin 49,0 %.

7.1 Päätelmät

7.1.1 Luottamus ja legitimitetti

Luottamus poliisin toimintaan on Suomessa erittäin vahvaa. On mahdollista, että se on vahvinta maailmassa. Sama pätee poliisin legitimitettiin. Poliisin toiminta julkisen vallan käyttäjänä koetaan oikeutetuksi.

Noin 92 % tämän tutkimuksen vastaajista ilmoitti luottavansa poliisin toimintaan melko paljon tai erittäin paljon. Osuus on vaihdellut 91–96 %:n välillä koko tutkimussarjan historian ajan – tiedonkeruutavan ja otantatavan muutoksista ja muista tutkimussarjan muutoksista huolimatta. Vastaavia tuloksia on saatu jo pitkään myös muista, poliisibarometriin nähden rinnakkaisista tutkimuksista, kuten Helsingin turvallisuustutkimuksesta ja European Social Survey -kyselystä.

Suoran luottamuskysymyksen lisäksi tutkimuksessa analysoitiin useita sellaisia tekijöitä, joiden tiedetään aiemman tutkimuksen perusteella selittävän luottamuksen ja legitimitetin muodostumista. Ehkä tärkein näistä tekijöistä on kansalaisten kokemus *poliisin proseduraalisesta oikeudenmukaisuudesta*, ja sen osana erityisesti

kysymys siitä, millä tavoin poliisi kohtelee ihmisiä asiakkanaan, sekä kysymys siitä, tekeekö poliisi oikeudenmukaisia päätöksiä. Tässä tutkimuksessa noin 85 % vastaajista arvioi, että poliisi kohtelee ihmisiä kunnioittavasti ”usein” tai ”erittäin usein”. Noin 76 % arvioi, että poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä ”usein” tai ”erittäin usein”. Kielteisen arvion antoi 5–6 % vastaajista (”ei kovinkaan usein”, ”ei juuri lainkaan”).

On tärkeätä huomata, että poliisin lisäksi Suomessa luotetaan myös muihin turvallisuusviranomaisiin, kaikkein eniten palo- ja pelastusviranomaisten toimintaan. Noin 98 % vastaajista ilmoitti luottavansa palo- ja pelastustoimeen melko tai erittäin paljon. Myös hätäkeskusten (92 %) ja puolustusvoimien toimintaan (88 %) luotetaan paljon, jonkin verran vähemmän sen sijaan oikeuslaitoksen/tuomioistuinten (71 %) ja yksityisten vartiointiliikkeiden toimintaan (44 %).

Tutkimukseen osallistuneille henkilöille esitettiin tutkimuksessa myös luottamusta koskeva avoin kysymys. Miksi he luottavat, tai eivät luota, poliisin toimintaan? Mitkä tekijät vaikuttavat luottamukseen eniten? Havainnot avovastausten analyysistä olivat samansuuntaisia kuin aiemman tutkimuksen havainnot. Kokemus poliisin proseduraalisesta oikeudenmukaisuudesta (kuinka poliisi kohtelee ihmisiä asiakas kohtaamisissa, kuinka oikeudenmukaista poliisin toiminta on) ja kokemus poliisitoiminnan vaikuttavuudesta (kuinka toimivaa ja vaikuttavaa poliisin toiminta poliisin eri tehtäväalueilla on) kuuluvat avovastausaineiston analyysin perusteella luottamuksen tärkeimpien tekijöiden joukkoon.

Laadullisen analyysin tulokset auttavat ymmärtämään myös poliisin toimintaa kohtaan tunnettua epäluottamusta, ”epäluottamuksen taskuja”. Sekä tämän tutkimuksen että edellisen poliisibarometritutkimuksen perusteella näyttää siltä, että seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan uhreilla on kielteisiä kokemuksia kohtaamisista poliisin kanssa. Usein heidän kokemuksensa on, että he eivät tule kuulluksi, tai että heidän kertomustaan tai kokemuksiaan vähätellään, tai että heitä itseään syyllistetään tapahtuneesta. Seksuaali- ja väkivaltarikoksiin ja niiden käsittelyyn rikosprosessissa kytkeytyy usein syviä epäoikeudenmukaisuuden kokemuksia ja tämän seurauksena usein myös kasvavaa epäluottamusta poliisin toimintaa kohtaan. Ilmiön selittämisen ja ymmärtämisen näkökulmasta on tärkeätä huomata, että havainto toistuu samanlaisena lähes kaikessa aiheeseen kohdistuneessa kansainvälisessä tutkimuksessa. On todennäköistä, että kyseessä on yleisesti (universaalisti) sellainen vuorovaikutustilanne, joka on vaikea niin rikoksen uhrille kuin poliisillekin.

Tutkimuksen kyselylomakkeessa ei ollut kysymyksiä poliisin resursseista tai resurssivajeesta. Silti monet vastaajat viittasivat avovastauksissaan luottamuskysymyksen yhteydessä poliisin resurssivajeisiin poliisin eri tehtäväalueilla. Näin oli myös edellisessä, vuoden 2022 tutkimuksessa. Tämän tutkimuksen erottaa edellisestä tutkimuksesta ehkä kaikkein selvemmin se, että nyt monien avovastauksen antaneiden kokemus oli, että liikennevalvontaa on liian vähän ja että poliisin näkyvyys liikenteessä on riittämätön. Ongelma on vakava, koska liikennekäyttäytyminen Suomen teillä on vastaajien käsityksen mukaan heikentynyt merkittävästi viime vuosien aikana. Liikennettä ja/tai nykyistä liikennekäyttäytymistä kuvattiin muun muassa ”hurjaksi”, ”villiksi”, ”välinpitämättömäksi” ja ”piittaamattomaksi”.

Rikostorjunnan osalta merkittäväksi ongelmaksi nähtiin se, että vähäisemmät rikokset, toisin kuin vakavat rikokset, eivät useinkaan selviä. Poliisi joutuu resurssivajeiden vuoksi priorisoimaan näitä tehtäviä pois tehtävälialta, ”tappamaan juttuja”, vaikka poliisissäkin ymmärretään kansalaisten hätä ja kansalaisten tavoin koetaan kaikki rikosjutut tärkeiksi (Vuorensyrjä ym., 2016).

Vastaajat olivat kiinnittäneet huomiota myös huumekauppaan, jota heidän käsityksenä mukaan käydään nykyään julkisilla paikoilla – kaupunkien keskustoissa, ostoskeskusten läheisyydessä, kaupunkien katvepaikoissa kuten porttikongeissa ja puistoissa – aiempaa paljon yleisemmin ja avoimemmin. Ilmiöllä on vastaajien käsitysten mukaan kytköksensä jengirikollisuuteen ja nuorten tekemiin väkivalta- ja omaisuusrikoksiin. Sen ratkaisuksi miellettiin useissa vastauksissa ennalta estävä toiminta nuorten parissa.

Avovastausten analyysin tulokset vastaavat mielenkiintoisella tavalla strukturoidusta, määrällisestä aineistosta saatuja tuloksia. Määrällisen analyysin perusteella poliisitehtävien priorisoinnissa on tapahtunut vastaavantyyppisiä muutoksia aiempiin tuloksiin verrattuna – kun siis vastaajat saivat arvioida, kuinka tärkeitä poliisin eri tehtävät ovat. Liikennevalvonta, poliisipartioiden näkyvyys kansalaisten keskuudessa sekä väkivalta- ja huumerikosten selvittäminen koettiin nyt aiempaa tärkeämmiksi.

7.1.2 Rikoksen kohteeksi joutuminen ja rikosilmoitukset

Rikoksen kohteeksi joutuminen on tavallisinta suuren volyymin omaisuusrikoksissa, kuten aiemminkin. Jos tarkastellaan kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana tapahtuneita rikoksia (2023–2024), yleisimpiä ovat olleet omaisuuden varastamisrikokset (6,7 % vastaajista oli joutunut rikoksen kohteeksi vähintään kerran vuosina 2023–2024) ja omaisuuden vahingoittamisrikokset (4,7 %). Uusimmassa

tutkimuksessa näiden rinnalle ovat nousseet tietoverkossa tapahtuneet omaisuusrikokset: tietomurrot, petokset ja varkaudet (4,6 %). Verrattain yleisiä ovat olleet myös tietoverkossa tapahtuneet kiusaamisen, uhkailun ja vainon tapaukset (3,2 %). Harvinaisimpia ovat olleet asuntomurrot tai asuntomurtojen yritykset (1,2 %), ryöstöt tai ryöstön yritykset (0,8 %) sekä aseelliset uhkaukset (0,7 %).

Sen lisäksi, että omaisuusrikokset ovat suhteellisen yleisiä, niistä ilmoitetaan poliisille suuremmalla todennäköisyydellä kuin väkivalta- tai seksuaalirikoksista. Vastaajien itsensä raportoimien rikosilmoitustietojen perusteella vähintään 40 % omaisuusrikoksista ilmoitettiin poliisille (vähiten, 40 %, tietoverkossa tapahtuneista tietomurroista, petoksista ja varkauksista; eniten, 77 %, asuntomurroista tai asuntomurtojen yrityksistä). Väkivaltarikoksista ilmoitettiin poliisille 15–32 % ja seksuaalirikoksista 6–9 %.

Kaikissa tutkituissa rikostyypeissä – mutta aivan erityisesti suuren volyymin omaisuusrikoksissa – yleisin syy jättää rikos ilmoittamatta poliisille oli se, että rikosta ei pidetty kyllin vakavana. Väkivalta- ja seksuaalirikoksissa oli usein kyse myös siitä, että asiaa pidettiin yksityisenä eikä sitä siitä syystä ilmoitettu poliisille. Kostotoimien pelko oli niin ikään yksi niistä syistä, joiden vuoksi väkivalta- ja seksuaalirikoksia jätettiin ilmoittamatta poliisille. Aseellisista uhkauksista 14 %, pahoinpitelytapauksista 10 % ja seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksista 7 % jätettiin ilmoittamatta poliisille kostotoimien pelon vuoksi.

7.2 Keskustelu

Luottamusta pitkään omalla urallaan tutkinut Juha Kääriäinen (2018) on todennut, että luottamus poliisin toimintaan on kansalaisten yksittäisiä poliisikontakteja ja -kohtaamisia laajempi kysymys. Teoreettinen tutkimus, joka luottamuksen selityksenä viittaa poliisin proseduraaliseen oikeudenmukaisuuteen ja poliisitoiminnan vaikuttavuuteen (Tyler, 1990/2006; Tyler & Huo, 2002; Sunshine & Tyler, 2003), on Kääriäisen mukaan sinänsä paikallaan, ja osuu todennäköisesti oikeaan, mutta se ei riitä selittämään niitä merkittävän suuria eroja, joita luottamuksessa eri maiden välillä havaitaan. Kääriäinen (2018, 296) kirjoittaa painokkaasti, ehkä kärjekkäästikin, että ei tunne yhtään sellaista tutkimusta, jonka näyttö osoittaisi, että kansalaisten korkeampi luottamus poliisin toimintaan Pohjois-Euroopassa aiheutuisi siitä, että poliisit ovat täällä oikeudenmukaisempia tai tehokkaampia kuin poliisit muualla maailmassa.

Monet seikat viittaavat siihen, että Kääriäinen on oikeassa. Kansallinen konteksti vaikuttaa merkittäväällä tavalla siihen luottamukseen, jota kansalaiset tuntevat poliisia ja muita julkisia viranomaisia kohtaan, ja toisiaan kohtaan. Suomessa kansalaiset luottavat poliisin toimintaan, mutta yhtä lailla myös palo- ja pelastusviranomaisten toimintaan, hätäkeskusten toimintaan, puolustusvoimien toimintaan, ja niin edelleen. He luottavat pääsääntöisesti myös toisiinsa, toisilleen tuntemattomina yksittäisinä ihmisinä, arjen vuorovaikutustilanteissa. Ja hyvästä syystä: kuuluisassa – joskin epätieteellisessä – lompakotestissä kymmenestä julkiselle paikalle ”hukatusta” lompakosta palautuivat Suomessa (Helsingissä) omistajilleen yhtä lukuun ottamatta kaikki lompakot (9/10), enemmän kuin missään muussa testatussa pääkaupungissa. Jakauman toisessa päässä, Lissabonissa (Portugali), testin tehneille toimittajille palautui yksi 1/10 lompakko. Sen palautti heille iäkäs lomamatkalla ollut hollantilainen pariskunta.³⁷ Suomea näyttää luonnehtivan luottamus toisiin ihmisiin yleensä, ”yleistynyt luottamus” (generalized trust, Kääriäinen, 2018).

Tästä näkökulmasta katsottuna ei ole yllättävää, että Suomessa sitoudutaan vahvasti myös yhteisiin sääntöihin (lakeihin, laillisuuteen) ja että sama pätee vallankäytön laillisuusperiaatteeseen koko oikeusjärjestelmän ja poliittisen järjestelmän ytimessä. Suomessa kaikki julkisen vallankäytön eri osapuolet ovat tiukasti sitoutuneita vallankäytön laillisuusperiaatteeseen. Lainvalvontatehtävässään poliisi palvelee tätä laajaa kokonaisuutta, on osa sitä.

Se, että luottamuksella on poliisitoimintaa ja sen yksittäisiä vuorovaikutustilanteita laajempi konteksti, ehkä teoreettinen perustakin, ei tarkoita, etteivätkö poliisin tapa kohdella ihmisiä arjen vuorovaikutustilanteissa, poliisin oikeudenmukaisuus toimissaan ja päätöksissään ja poliisitoiminnan vaikuttavuus olisi tärkeitä. Päinvastoin: Suomen kontekstissa rima on korkealla. Poliisin on oltava hienotunteinen ja kunnioittava kaikkia kansalaisia kohtaan ja tinkimättömän oikeudenmukainen ja kaikille yhdenvertainen. Poliisipalvelujen on oltava toimivia ja vaikuttavia. Ja jos epäkohtia – ”epäluottamuksen taskuja” – löytyy, niihin on hyvä kiinnittää huomiota ja analysoida ne tarkasti, ja toimia havaintojen ja päätelmien edellyttämällä tavalla.

Lähteet ja tutkimuskirjallisuus

Lähteet

Brå (2025). *Skapa din egen tabell* (NTU). Sijainti: <https://bra.se/statistik/statistik-fran-enkatundersokningar/nationella-trygghetsundersokningen/skapa-din-egen-tabell-ntu> (12.3.2025)

ESS (2010). *European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC)*. (2018). ESS5 – integrated file, edition 3.4 (Austria not included) [Data set]. Sikt – Norwegian Agency for Shared Services in Education and Research. https://doi.org/10.21338/ESS5E03_4

ESS (2018). *European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC)*. (2021). ESS9 – integrated file, edition 3.1 [Data set]. Sikt – Norwegian Agency for Shared Services in Education and Research. https://doi.org/10.21338/ESS9E03_1

ESS (2020). *European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC)*. (2022). ESS10 – integrated file, edition 2.1 [Data set]. Sikt – Norwegian Agency for Shared Services in Education and Research. <https://doi.org/10.18712/ess10>

ESS (2023). *European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC)*. (2024). ESS11 – integrated file, edition 2.0 [Data set]. Sikt – Norwegian Agency for Shared Services in Education and Research. https://doi.org/10.21338/ess11e02_0.

Freedom House (2025). *Global Freedom Score*. Sijainti: <https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores> (15.4.2025)

PolStat (2025). *Poliisin keskimääräiset toimintavalmiusajat 2024 poliisilaitoksittain, asiakasnäkökulma*. Henkilökohtainen tiedonanto, 5.3.2025, Vesa Leppänen.

RSF (2025). *World Press Freedom Index*. Sijainti: <https://rsf.org/fr/classement> (15.4.2025)

SVT (2023). Suomen virallinen tilasto (SVT): *Väestö iän (5-v.) ja sukupuolen mukaan, 1865–2021*. Statfin-tietokanta. Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Tilastokeskus, Helsinki. Sijainti: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rc.px/ (2.3.2023.)

WJP (2025). *World Justice Project Rule of Law Index, Global, 2024*. Sijainti: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/2024/> (3/12/2025)

World Bank (2025). *The Worldwide Governance Indicators (WGI) Project, Rule of Law Index 2023, estimate*. Sijainti: <https://databank.worldbank.org/source/worldwide-governance-indicators/> (3/12/2025)

Tutkimuskirjallisuus

Aborisade, R.A. (2021). Sexual Violence at Music Festivals and the ‘Theory of Silence’: Unravelling the ‘Hideous’ Sexual Assault Problem in Nigerian Open-air Musical Events. *Journal of Victimology and Victim Justice*, 4(1), 68–87.

Aborisade, R.A. (2023). On the ‘Darkness of Dark Figure’ of Sexual Crimes: Survivors’ Rape Reporting Experiences with the Nigerian Police. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 73(4th March online), 1–12.

Acquaviva, B.L. & Gullion, C.L. (2024). A Qualitative Analysis of Victims’ Perceptions of Procedural Justice for Sexual Victimization. *Violence Against Women*, 30(online September 30), 1–25, <https://doi.org/10.1177/10778012241283493>

Bauker, A. & Näsi, M. (2024). *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2023 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Helsingin yliopisto, Helsinki.

Beetham, D. (1991). *The Legitimation of Power*. MacMillan, Houndmills, Basingstoke, Hampshire.

Bottoms, A. & Tankebe, J. (2012). Beyond Procedural Justice: A Dialogic Approach to Legitimacy in Criminal Justice. *The Journal of Criminal Law & Criminology*, Vol. 102, Iss. 1, pp. 119–170.

Bottoms, A. & Tankebe, J. (2021). Procedural Justice, Legitimacy, and Social Contexts. In Meyerson, D., MacKenzie, C. & MacDermott, T. (eds.), *Procedural Justice and Relational Theory. Empirical, Philosophical, and Legal Perspectives* (pp. 85–110). Routledge, London.

Cheurbrakobkit, S. & Bartsch, R.A. (2001). Police Performance: A Model for Assessing Citizens’ Satisfaction and the Importance of Police Attributes. *Police Quarterly*, 4(4), 449–468.

- Cornes, R. & Sandler, T. (1986). *The Theory of Externalities, Public Goods and Club Goods*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Helldén, E., Kregert, K.K., Molin, M., Wallin, S. & Westerberg, S. (2024). *Nationella trygghetsundersökningen 2024*. Brottsförebyggande rådet, Stockholm.
- Hohl, K., Johnson, K. & Molisso, S. (2022). A Procedural Justice Theory Approach to Police Engagement with VictimSurvivors of Rape and Sexual Assault: Initial Findings of the 'Project Bluestone' Pilot Study. *International Criminology*, 2(online 4 May 2022), 253–261.
- Holst, E., Molin, M., Viberg, J. & Westerberg, S. (2022). *Nationella trygghetsundersökningen 2022*. Brottsförebyggande rådet, Stockholm.
- Holst, E., Kregert, K.K., Viberg, J., Wallin, S. & Westerberg, S. (2023). *Nationella trygghetsundersökningen 2023*. Brottsförebyggande rådet, Stockholm.
- Hough, M. (2021). *Good Policing. Trust, Legitimacy and Authority*. Policy Press, Bristol.
- Hough, M., Jackson, J. & Bradford, B., (2013). Legitimacy, Trust and Compliance: An Empirical Test of Procedural Justice Theory Using the European Social Survey. In Tankebe, J. & Liebling, A. (eds.), *Legitimacy and Criminal Justice: An International Exploration*. Yale University Press, New Haven.
- Jackson, J., Bradford, B., Hough, M., Kuha, J., Stares, S., Widdop, S., Fitzgerald, R., Yordanova, M. & Galev, T. (2011). Developing European Indicators of Trust in Justice. *European Journal of Criminology*, Vol. 8, Iss. 4, pp. 267–285.
- Jackson, J., Kuha, J., Hough, M., Bradford, B., Hohl, K. & Gerber, M. (2013). *Trust and legitimacy across Europe: a FIDUCIA report on comparative public attitudes towards legal authority*. FIDUCIA, LSE, London.
- Johnson, H. (2017). Why Doesn't She Just Report It? Apprehensions and Contradictions for Women Who Report Sexual Violence to the Police. *Canadian Journal of Women and the Law*, 29(1), 36–59.
- Johnson, K., Walling-Wefelmeyer, Smith, O., Hohl, K. & Brooks-Hay, O. (2024). Re-imagining Procedural Justice in Policing Sexual Violence: Centring Survivors. *The British Journal of Criminology*. 29th August online. <https://doi.org/10.1093/bjc/azae060>.

Kaufmann, D. & Kraay, A. (2024). *The Worldwide Governance Indicators Methodology and 2024 Update*. Policy Research Working Paper 10952. The World Bank Group, Washington, D.C.

Keskinen, V., Hirvonen, J., Erjansola, J., Kainulainen–D’Ambrosio, K. & Paasonen, K. (2023). *”Korona-aikaan en juuri ole liikkunut kaupungilla”*. *Helsingin turvallisuustutkimus 2021*. Helsingin kaupunki, Helsinki.

Koster, N.-S.N., Van der Leun, J.P. & Kunst, M.J.J. (2020). Crime Victims’ Evaluations of Procedural Justice and Police Performance in Relation to Cooperation: A Qualitative Study in the Netherlands. *Policing and Society*, 30(3), 225–240.

Krippendorff, K. (2013). *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology*. Sage, Los Angeles.

Kääriäinen, J. (2008). Why Do the Finns Trust the Police? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 9(2), 141–159.

Kääriäinen, J. (2018). Trust in the Finnish Police and Crime Reporting— Findings in the Context of the Nordic Countries. In Oberwittler, D. & Roché, S. (eds.), *Police–Citizen Relations across the World: Comparing Sources and Contexts of Trust and Legitimacy*. (pp. 284–301). Routledge, London.

Käyhkö, E. & Hannonen, R. (Otantatutkimus), (2015). *Poliisibarometri 2014, Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäministeriö julkaisu 4/2015. Sisäministeriö, Helsinki.

Lee, C.S., Chenane, J.L., Morabito, M.S., Alda, E. & Bennett, R.R. (2023). Procedural Justice, Perceived Injustice, Legal Cynicism and Police Performance: Understanding the Decision to Report Victimization to the Police in Caribbean Countries. *Policing and Society*, 33(6), 607–625.

Marshall, Monty G., Gurr, Ted R. & Jaggers, Keith (2017). *POLITY™ IV PROJECT. Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2016 Dataset Users’ Manual*. Sijainti: <http://www.systemicpeace.org/inscr/p4manualv2016.pdf> . (14.12.2017.)

Molin, M., Lifvin, S. & Irlander Strid, Å. (2019). *Nationella trygghetsundersökningen 2019*. Brottsförebyggande rådet, Stockholm.

- McQueen, K., Murphy-Oikonen, J, Miller, A. & Chambers, L. (2021). Sexual Assault: Women's Voices on the Health Impacts of Not Being Believed by Police. *BMC Women's Health*, 21(217), 1–10.
- Nykänen, J. (2022). *Lupahallinnon tila. Selvityshankkeen loppuraportti*. Poliisihallitus, Helsinki.
- Pelastustoimi.fi (2025). *Sopimuspalokunnat*. Sijainti: <https://www.pelastustoimi.fi/pelastustoimi/sopimuspalokunnat> (15.4.2025)
- Reader's Digest (2025). *Most Honest Cities: The Reader's Digest "Lost Wallet" Test*. Sijainti: <https://www.readersdigest.ca/travel/world/most-honest-cities-world/>. (24.3.2025)
- Samuelson, P.A. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure. *The Review of Economics and Statistics*, 36(4), 387–389.
- Siren, R. (2011). *Uuden rikosuhritutkimuksen kehittäminen*. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Helsinki.
- SM (2020). *Poliisibarometrin kehittäminen*. SM2035098, SMDno-2020-2632, Sisäministeriö, Helsinki.
- Stanek, K.A., Fox, K.A., Telep, C.W. & Trinkner, R. (2023). Who Can You Trust? The Impact of Procedural Justice, Trust, and Police Officer Sex on Women's Sexual Assault Victimization Reporting Likelihood. *Violence Against Women*, 29(5), 860–881.
- Struyf, P. (2023). To Report or Not to Report? A Systematic Review of Sex Workers' Willingness to Report Violence and Victimization to Police. *Trauma, Violence & Abuse*, 24(5), 3065–3077.
- Sunshine, J. & Tyler, T.R. (2003). The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing. *Law & Society Review*, 37(3), 513–548.
- Tyler, T.R. (1990/2006). *Why people obey the law*. Princeton University Press, Princeton.
- Tyler, T.R. & Huo, Y.J. (2002). *Trust in the Law. Encouraging Public Cooperation with the Police and Courts*. Russell Sage Foundation, New York.

- Vuorensyrjä, M. & Fagerlund, M. (2016). *Poliisibarometri 2016. Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäministeriö, Helsinki.
- Vuorensyrjä, M., Hoffren, M. & Laitinen, K. (2016). Tuottavuuspaine julkisen sektorin työvoimaintensiivisessä palvelutuotannossa. Poliisihallinnon henkilöstön näkökulma. *Hallinnon tutkimus*, 35(2), 147–163.
- Vuorensyrjä, M. & Rauta, J. (2021). *Poliisibarometritutkimus 2022–2024, kehittämissuunnitelma*. ID–2151638, Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. (2023). Legitimiteetti. Teoksessa Vuorensyrjä, M. (toim.), *Siniset klassikot. Poliisi- ja kriminologian alan moderneja klassikkotutkimuksia 2* (ss. 31–76). Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 47. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Vuorensyrjä, M., Rauta, J., Hämäläinen, E., Attila, H., Koivula, J. & Ollila, P. (2023). *Poliisibarometri 2022. Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäministeriö, Helsinki.
- Vuorensyrjä, M. (2025). Protection. A Key to the Code of Witness Intimidation? In Vuorensyrjä, M. & Rauta, J. (eds.), *The Police and the Public. In-Depth Essays Based on Police Barometer Survey Data, Vol. 1*. Second, revised edition (pp. 107–144). Police University College, Tampere.
- Vuorensyrjä, M. & Rauta, J. (2025). Distrust in the Operation of the Police Among Victims of Violent Crime, Sexual Harassment, and Sexual Assault. In Vuorensyrjä, M. & Rauta, J. (eds.), *The Police and the Public. In-Depth Essays Based on Police Barometer Survey Data, Vol. 2*. Manuscript, to be published.
- Wieberneit, M., Thal, S., Clare, J., Notebaert, L. & Tubex, J. (2024). Silenced Survivors: A Systematic Review of the Barriers to Reporting, Investigating, Prosecuting, and Sentencing of Adult Female Rape and Sexual Assault. *Trauma, Violence, & Abuse*, 1–17. <https://doi.org/10.1177/15248380241261404>
- World Bank (2003). *Legal and Judicial Reform: Strategic Directions*. World Bank, Washington, D.C.

Liitteet

Liite A: Tutkimuskutsu

Tutkimuksen nimi:

Poliisibarometri 2024

Kirjautumisosoite: www.stat.fi/vastaa

Käyttäjätunnus:

Salasana:

**Sinut on valittu arvioimaan poliisin toimintaa Suomessa
– vastaaminen on helppoa!**

- Kirjautu lomakkeelle osoitteessa www.stat.fi/vastaa.
- Käytä henkilökohtaista käyttäjätunnusta ja salasanaa (ks. yllä).
- Kyselyyn on mahdollista vastata myös paperilomakkeella, jonka postitamme sinulle myöhemmin.

Kansalaisten näkemykset turvallisuudesta ja poliisin toiminnasta Suomessa

Osallistumisesi on tärkeää, **vaikka sinulla ei olisi henkilökohtaisia
kokemuksia poliisin toiminnasta**. Sinut on valittu vastaajaksi
satunnaisesti Suomen väestörekisteristä, eikä kukaan voi vastata puolestasi.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tilastokeskus

Huolehdimme tietosuojastasi

Vastaaminen on luottamuksellista

Sisäministeriö toimii tutkimuksessa rekisterinpitäjänä ja Tilastokeskus sekä Poliisiammattikorkeakoulu toimivat henkilötietojen käsittelijöinä. Tietoja käsittelevillä on lakiin perustuva vaitiolovelvollisuus.

Henkilötietojen käsittelyperuste

EU:n tietosuoja-asetuksen tarkoittama yleinen etu.

Aineiston luovutus ja säilytys

Vastaamisen helpottamiseksi antamiasi tietoja täydennetään hallinnollisista rekistereistä saatavilla tiedoilla. Poliisiammattikorkeakoulun tutkijoille luovutettavaan aineistoon yhdistetään henkilöitä kuvaavina tietoina henkilöiden sukupuoli, ikä, koulutus ja aluetiedot.

Tilastokeskus luovuttaa kerätyn aineiston Poliisiammattikorkeakoululle ilman suoria tunnistetietoja (nimi, syntymäaika, henkilötunnus, yhteystiedot). Poliisiammattikorkeakoulu säilyttää aineistoa vuoden 2026 loppuun asti.

Tutkimuksen päätyttyä Poliisiammattikorkeakoulu luovuttaa saamansa aineiston Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon, jonne aineisto arkistoidaan pysyvästi ilman suoran tunnistamisen mahdollistavia henkilötietoja tutkimus-, opetus- ja opiskelukäyttöön. Tilastokeskus säilyttää aineistoa toistaiseksi. Aineisto säilytetään siten, että tutkimukseen osallistuneiden suora tunnistaminen aineistosta ei ole mahdollista.

Tiedonkeruun tietosuojaseloste

Henkilötietojesi käsittelystä kerrotaan tarkemmin täällä: intermin.fi/tietosuoja

Yhteystietojen lähde

Julkisesti saatavilla olevat lähteet, väestötietojärjestelmään perustuva Tilastokeskuksen tietokanta sekä ne viranomaisten rekisterit, joista tiedot saadaan tilastolakiin perustuen.

Tietojen luovuttaminen

Tilastokeskus ei koskaan luovuta saamiaan tietoja muille viranomaisille siten, että tutkimukseen osallistuneen henkilön tunnistaminen olisi mahdollista.

- Käsittelemme vastauksiasi luottamuksellisesti.
- Tilastokeskuksen henkilöstöllä on vaitiolovelvollisuus.
- Tilastoaineistosta ei voi tunnistaa tutkimukseen osallistunutta henkilöä.

Julkaistavista tutkimustuloksista ei voi erottaa yksittäisen vastaajan tietoja.

Yhteystietoja ei luovuteta Tilastokeskuksen ulkopuolelle.

Sinun vastauksesi on tärkeä

Tutkimuksella kerätään tärkeää tietoa Suomessa asuvien arkielämän turvallisuudesta ja suhtautumisesta poliisin toimintaan.

Osallistumisesi on tärkeää, **vaikka sinulla ei olisi henkilökohtaisia kokemuksia poliisin toiminnasta.**

Tutkimuksen tulokset hyödyttävät meitä kaikkia

Poliisibarometritutkimus antaa kansalaisille ja poliisille itselleen tietoa, jota olisi muilla keinoin vaikea saada. Tämän tiedon avulla täydennetään muun muassa rikostilastojen antamaa tilannekuvaa turvallisuudesta ja rikollisuudesta Suomessa. Lisäksi vastaajien kokemusten perusteella on mahdollista arvioida piilorikollisuuden laajuutta.

Tuloksia hyödynnetään Suomessa asuvien turvallisuutta ja hyvinvointia edistävien toimien suunnittelussa ja päätöksenteon tukena. Poliisi käyttää tuloksia myös kehittäessään palveluitaan eri alueilla.

Tilastokeskus toteuttaa tutkimuksen sisäministeriön toimeksiannosta yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa. Tutkimus on toteutettu vuodesta 1999 alkaen, ja se tehdään noin kahden vuoden välein.

Vastaajana olet korvaamaton

Tutkimukseen on valittu satunnaisesti 8 500 iältään 15–79-vuotiasta henkilöä.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Vastaajana olet kuitenkin korvaamaton, koska edustat tutkimuksessa oman ikäsiäsi ja omalla asuinalueellasi asuvia ihmisiä, eikä kukaan muu voi vastata puolestasi.

Tutkimuksessa kysyttäviä tietoja emme voi saada mistään muualta.

Kiitos, että olet mukana!

Yhteystiedot

Lisätietoja tutkimuksesta:

www.stat.fi/kyselyt/polbaro

Poliisiammattikorkeakoulu

Annamme mielellämme lisätietoa tutkimuksesta.

Poliisiammattikorkeakoulu

Matti Vuorensyrjä

tutkija

puhelin

[s-posti](#)

Jenita Rauta

tutkija

puhelin

[s-posti](#)

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö

Aino Salmi

johtava asiantuntija

Poliisiosasto

puhelin

[s-posti](#)

facebook.com/Tilastotohtori

twitter.com/tilastokeskus

instagram.com/tilastokeskus

Tilastokeskus

Kyselytutkimusta koskevat kysymykset:

[s-posti](#)

Tiedonkeruusta vastaavat Tilastokeskuksessa:

Johanna Koivula

yliaktuaari

puhelin

Aku von Bell

yliaktuaari

puhelin

TK/2464/10.00.01/2024

Käyntiosoite: Työpajankatu 13, Helsinki

Postiosoite: 00022 Tilastokeskus

www.stat.fi

Liite B: Tutkimuksen kyselylomake

A Taustatiedot

b1. Sukupuoli

- 1 = Nainen
- 2 = Mies
- 3 = Muu

b2. Ikä

- 1 = -29
- 2 = 30-49
- 3 = 50-64
- 4 = 65-

b3. Pääasiallinen työmarkkina-asema

- 1 = Työllinen (palkkatyötä tekevät, yrittäjät jne.)
- 2 = Työtön
- 3 = Työvoiman ulkopuolella (päätoimiset opiskelijat, eläkeläiset, vanhempainva-
paalla olevat jne.)
- 4 = En osaa sanoa/en halua sanoa

b4. Korkein suoritettu tutkinto

- 1 = Peruskoulun päättötutkinto tai keski-, kansa- tai kansalaiskoulututkinto
- 2 = Ylioppilastutkinto, ammattikoulututkinto tai opistotason tutkinto
- 3 = Ammattikorkeakoulu-, ylempi ammattikorkeakoulu- tai yliopistotason tutkinto
- 4 = En osaa sanoa/en halua sanoa

b5. Vuositulot. Mihin näistä tuloluokista kuulut, kun henkilökohtaiset vuositu- losi lasketaan yhteen veroja vähentämättä?

- 1 = Alle 10 001 euroa/vuosi
- 2 = 10 001-25 000 euroa/vuosi
- 3 = 25 001-50 000 euroa/vuosi
- 4 = Yli 50 000 euroa/vuosi
- 5 = En osaa sanoa/en halua sanoa

b6. Asuinkunta

b7. Oletko itse tai onko joku muu perheestäsi tai lähisukulaisistasi poliisin palveluksessa?

1 = Kyllä

2 = Ei

B Rikollisuustilanne ja turvallisuus Suomessa

q1. Missä määrin poliisi mielestäsi pystyy kantamaan vastuun yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta Suomessa?

1 = Kokonaan

2 = Pääosin

3 = Melko pieneltä osin

4 = Ei juuri lainkaan

5 = En osaa sanoa

q2. Miten tärkeänä pidät seuraavia tehtäviä poliisin työssä?

	1 Erittäin tärkeä	2 Melko tärkeä	3 Ei kovin tärkeä	4 Ei lainkaan tärkeä	En osaa sanoa
Asuntomurtojen selvittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Huumerikosten selvittäminen ja paljastaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Liikennevalvonta	☐	☐	☐	☐	☐
Kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen	☐	☐	☐	☐	☐

	1 Erittäin tärkeä	2 Melko tärkeä	3 Ei kovin tärkeä	4 Ei lainkaan tärkeä	En osaa sanoa
Väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalirikosten selvittäminen ja torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi kouluille suunnattu viestintä, ankkuritoiminta, jne.	☐	☐	☐	☐	☐
Talousrikostorjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin lupapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Terrorismin torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset, tai kiusaaminen, uhkailu, vainoaminen, tai seksuaalirikokset verkossa, tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin viestintä, esimerkiksi ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää	☐	☐	☐	☐	☐

q3. Kuinka vakavana ongelmana pidät rikollisuutta lähiympäristössäsi?

- 1 = Erittäin vakava ongelma
- 2 = Melko vakava ongelma
- 3 = Ei kovin vakava ongelma
- 4 = Ei lainkaan vakava ongelma
- 5 = En osaa sanoa

q4. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat sinua?

	1 Erittäin paljon	2 Melko paljon	3 Melko vähän	4 Ei lainkaan	En osaa sanoa
Pahoinpitelyt	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalinen ahdistelu ja väkivalta	☐	☐	☐	☐	☐
Asuntomurrot	☐	☐	☐	☐	☐
Ilkivalta ja vandalismi	☐	☐	☐	☐	☐
Huumeiden käyttö ja myynti	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorten tekemät rikokset	☐	☐	☐	☐	☐
Ampuma-aseella tehty rikos	☐	☐	☐	☐	☐
Rattijuoppous	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestäytynyt rikollisuus ja jengirikollisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkkorikollisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Terrorismi Suomessa	☐	☐	☐	☐	☐
Terrorismi ulkomailla, esimerkiksi työ- tai lomamatkasi aikana	☐	☐	☐	☐	☐
Viharikokset (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Petosrikokset	☐	☐	☐	☐	☐

q5a. Oletko ollut todistajana tai asianomistajana (eli uhrin asemassa) rikosprosessissa?

1 = Kyllä

2 = En

[Kyllä] ⇒

q5b. Oletko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta, esimerkiksi rikoksesta epäillyn tai hänen asianajajansa tai jonkun muun henkilön taholta?

- 1 = Kyllä
 2 = En

[Kyllä] ⇒

q5c. Jos olet kokenut uhkailua tai painostusta rikosprosessissa (kysymys q5b), ilmoititko viimeisimmästä sellaisesta tapauksesta poliisille?

- 1 = Kyllä
 2 = En

q6. Oletko joutunut seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi? Jos olet, koska viimeksi?

	Tänä vuonna (2024)	Viime vuonna (2023)	2–4 vuotta sitten (2020–2022)	yli 4 vuotta sitten (2019 tai sitä ennen)	En koskaan	En osaa sanoa
Asuntomurto tai sen yritys: joku on murtautunut tai yrittänyt murtautua kotiisi tai vapaa-ajan asuntoosi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omaisuu den varastaminen: sinulta on varastettu sinulle kuuluvaa omaisuutta, kuten polkupyörä, puhelin, luottokortti, rahaa, tms.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omaisuu den vahingoittaminen: sinulle kuuluvaa omaisuutta on tietoisesti rikottu tai turmeltu	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Tänä vuonna (2024)	Viime vuonna (2023)	2–4 vuotta sitten (2020–2022)	yli 4 vuotta sitten (2019 tai sitä ennen)	En koskaan	En osaa sanoa
Pahoinpitely: sinua on tukistettu, lyöty, potkittu, heitetty jollakin esineellä, tai sinua kohtaan on muutoin käytetty fyysistä väkivaltaa, niin että loukkaannuit tai sinua sattui	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aseellinen uhkaus: sinua on uhattu puukolla, ampumaseella, lyömäaseella tms.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta: sinua on ahdisteltu seksuaalisesti (puhumalla, koskettelemalla tms.) tai käytetty seksuaalisesti hyväksi, tai olet joutunut seksuaalisen pakottamisen tai väkivallan uhriksi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ryöstö tai ryöstön yritys: joku tai jotkut ovat ryöstäneet tai yrittäneet ryöstää sinulta jotakin väkivaltaa tai sen uhkaa käyttäen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Tänä vuonna (2024)	Viime vuonna (2023)	2–4 vuotta sitten (2020–2022)	yli 4 vuotta sitten (2019 tai sitä ennen)	En koskaan	En osaa sanoa
Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino: sinua on kiusattu, uhkailtu tai vainottu sosiaalisen median alustalla, keskustelupalstalla, tai muutoin verkossa tai verkkovälitteisesti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos: olet kokenut seksuaalisuuteen liittyvää ahdistelua, painostusta tai vainoamista verkossa, tai sinusta on levitetty verkossa epäsiiveellistä materiaalia kuten kuvia tai videoita	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus: henkilö-, tunnusluku- tai tilitietosi on varastettu tai niitä on käytetty luvatta, tai olet muutoin joutunut verkkohuijauksen kohteeksi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu rikos tai haitanteko	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q7a. Ilmoititko poliisille jouduttuasi viimeksi seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi? Valitse jokaisella rivillä tilanteeseesi sopiva vaihtoehto.

	Kyllä, ilmoitin poliisille	Ei, en ilmoittanut poliisille	En ole joutunut tällaisen rikoksen kohteeksi
Asuntomurto tai sen yritys	☐	☐	☐
Omaisuuuden varastaminen	☐	☐	☐
Omaisuuuden vahingoittaminen	☐	☐	☐
Pahoinpitely	☐	☐	☐
Aseellinen uhkaus	☐	☐	☐
Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta	☐	☐	☐
Ryöstö tai ryöstön yritys	☐	☐	☐
Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino	☐	☐	☐
Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos	☐	☐	☐
Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus	☐	☐	☐
Muu rikos tai haitanteko	☐	☐	☐

q7b. Miksi et ilmoittanut kokemastasi rikoksesta poliisille? Vastaa vain, jos jouduit rikoksen kohteeksi, mutta et ilmoittanut siitä poliisille.

Tässä kysymyksessä voit valita kunkin kohtaamasi rikoksen kohdalta yhden tai useampia vaihtoehtoja omien kokemustesi mukaan.

	1 En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava	2 Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian	3 Ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta	4 Ajattelin, ettei se ole poliisiasia	5 Pidin asiaa yksityisenä	6 Raportoin asiasta muulle viranomaiselle	7 Kostotoimien pelko	8 Muu syy
Asuntomurto tai sen yritys	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omaisuuuden varastaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omaisuuuden vahingoittaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pahoinpitely	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aseellinen uhkaus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ryöstö tai ryöstön yritys	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkossa tapahtunut kiusaaminen, uhkailu tai vaino	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkossa tapahtunut seksuaalirikos	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoverkossa tapahtunut tietomurto, petos tai varkaus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu rikos tai haitanteko	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

C Poliisin toimintaa koskevat arviot

q8. Jos olisit juuri nyt kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisit poliisin olevan tapahtumapaikalla?

- 1 = 0–5 min
- 2 = 6–10 min
- 3 = 11–20 min
- 4 = 21–30 min
- 5 = 31–60 min
- 6 = yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia
- 7 = kaksi tuntia tai enemmän
- 8 = en osaa sanoa

q9. Kuinka usein olet nähnyt poliisin partioivan asuinalueellasi?

- 1 = Päivittäin
- 2 = Viikoittain
- 3 = Kerran, pari kuukaudessa
- 4 = Harvemmin
- 5 = En koskaan
- 6 = En osaa sanoa

q10. Kuinka pitkä matka on kotoasi lähimmälle poliisiasemalle? Arvioi matka kilometrin tarkkuudella.

q11a. Oletko ollut yhteydessä poliisiin viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana jossakin tai joissakin alla mainituista asioista (kontakti poliisin kanssa)?

Tässä kysymyksessä voit valita useampia eri vaihtoehtoja, jos kontakteja on viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana ollut useita.

- 1 = Rikoksen kohteena
- 2 = Rikoksen todistajana tai silminnäkijänä
- 3 = Poliisipartion hoitaessa valvonta- tai hälytystehtävää, esimerkiksi järjestyshäiriön yhteydessä
- 4 = Liikennevalvonnan, -rikkomuksen tai onnettomuuden yhteydessä
- 5 = Lupa-asiassa
- 6 = Tietoverkossa (neuvonta, nettipoliisitoiminta tms.)
- 7 = Muussa asiassa tai yhteydessä
- 8 = En ole ollut millään tavalla yhteydessä poliisiin
- 9 = En osaa sanoa

q11b. Miten koit poliisin toiminnan, kun viimeksi olit yhteydessä poliisiin?

	1 Täysin samaa mieltä	2 Osittain samaa mieltä	3 Osittain eri mieltä	4 Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Poliisi käsitteli asiasi ripeästi	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisi oli mielestäsi puolueeton sinua ja asiaasi kohtaan	☐	☐	☐	☐	☐
Tunsit, että poliisi arvosti sinua asiakkaana	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisi antoi riittävästi tietoa asiaasi liittyen	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin toiminta oli mielestäsi huolellista ja virheetöntä	☐	☐	☐	☐	☐

q12a. Oletko tämän tai viime vuoden aikana tehnyt poliisille ilmoituksen havaitsemastasi häiriöstä tai epäkohdasta tai tehnyt rikosilmoituksen?

1 = Kyllä

2 = Ei

[Kyllä] ⇒

q12b. Mitä koit tapahtuneen viimeisimmän ilmoituksesi seurauksena?

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Ilmoittamasi epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi	☐	☐	☐
Koit ilmoituksesi johtaneen turvallisuuden paranemiseen ilmoituksesi aihealueella	☐	☐	☐
Tekemäsi rikosilmoituksen perusteella aloitettiin esitutkinta	☐	☐	☐
Poliisi ei omien tietojesi mukaan aloittanut mitään toimia ilmoituksesi perusteella	☐	☐	☐

q13. Miten hyvin poliisi on mielestäsi onnistunut seuraavissa tehtävissään?

	1 Erittäin hyvin	2 Melko hyvin	3 Melko huonosti	4 Erittäin huonosti	En osaa sanoa
Asuntomurtojen selvittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Huumerikosten selvittäminen ja paljastaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Liikennevalvonta	☐	☐	☐	☐	☐
Kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalirikosten selvittäminen ja torjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi kouluille suunnattu viestintä, ankkuritoiminta, jne.	☐	☐	☐	☐	☐
Talousrikostorjunta	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin lupapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Terrorismin torjunta	☐	☐	☐	☐	☐

	1 Erittäin hyvin	2 Melko hyvin	3 Melko huonosti	4 Erittäin huonosti	En osaa sanoa
Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset, tai kiusaaminen, uhkailu, vainoaminen, tai seksuaalirikokset verkossa, tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin viestintä, esimerkiksi ajantasaisten tilannetietojen välittäminen kansalaisille osana poliisin kriisiviestintää	☐	☐	☐	☐	☐

q14. Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?

	1 Erittäin paljon	2 Melko paljon	3 Melko vähän	4 Erittäin vähän	En osaa sanoa
Poliisi	☐	☐	☐	☐	☐
Palo- ja pelastustoimi	☐	☐	☐	☐	☐
Hätäkeskusten toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Yksityiset vartiointiliikkeet	☐	☐	☐	☐	☐
Rajavartiolaitos	☐	☐	☐	☐	☐
Tulli	☐	☐	☐	☐	☐
Puolustusvoimat	☐	☐	☐	☐	☐
Oikeuslaitos/tuomioistuimet	☐	☐	☐	☐	☐

q15. Kun rikoksen uhrit ilmoittavat rikoksista poliisille, kohtelee ko poliisi mielestäsi rikkaita huonommin, köyhiä huonommin vai rikkaita ja köyhiä samalla tavalla?

- 1 = Rikkaita kohdellaan huonommin
- 2 = Köyhiä kohdellaan huonommin
- 3 = Rikkaita ja köyhiä kohdellaan samalla tavalla
- 8 = (En osaa sanoa)

q16. Entä kun rikoksen uhrin ilmoittavat rikoksista poliisille, kohtelee poliisi mielestäsi joitakin ihmisiä huonommin heidän etnisen alkuperänsä takia, vai kohdellaanko kaikkia samalla tavalla?

- 1 = Ihmisiä, jotka ovat eri etnistä alkuperää kuin useimmat suomalaiset, kohdellaan huonommin
- 2 = Ihmisiä, jotka ovat samaa etnistä alkuperää kuin useimmat suomalaiset, kohdellaan huonommin
- 3 = Kaikkia kohdellaan samalla tavalla etnisestä alkuperästä riippumatta
- 8 = (En osaa sanoa)

q17. Kuulemiesi tai omien kokemustesi perusteella:

Kuinka hyvin poliisi mielestäsi onnistuu ennalta estämään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa?

Valitse vastauksesi asteikolta, jossa 0 tarkoittaa "Erittäin huonosti" ja 10 "Erittäin hyvin".

ERITTÄIN HUONOSTI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ERITTÄIN HYVIN
(88 = EN OSAA SANOA)

Kuinka hyvin poliisi mielestäsi onnistuu saamaan murtovarkaat kiinni Suomessa?

Valitse vastauksesi asteikolta, jossa 0 tarkoittaa "Erittäin huonosti" ja 10 "Erittäin hyvin".

ERITTÄIN HUONOSTI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ERITTÄIN HYVIN
(88 = EN OSAA SANOA)

q18. Seuraavaksi muutama kysymys tilanteista, joissa poliisi käsittelee sellaisia rikoksia, kuten murtovarkaudet ja pahoinpitelyt.

q18a. Kuulemiesi tai omien kokemustesi perusteella, kuinka usein Suomen poliisi yleisesti ottaen kohtelee ihmisiä kunnioittavasti?

- 1 = Ei lainkaan usein
- 2 = Ei kovin usein
- 3 = Usein
- 4 = Erittäin usein
- 8 = (En osaa sanoa)

q18b. Kuinka usein suunnilleen poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä tilanteissa, joita se hoitaa?

- 1 = Ei lainkaan usein
- 2 = Ei kovin usein
- 3 = Usein
- 4 = Erittäin usein
- (8 = En osaa sanoa)

q18c. Kuinka usein sanoisit Suomen poliisin yleensä perustelevan päätöksiään ja toimenpiteitään tilanteissa, joissa he ovat ihmisten kanssa tekemisissä, jos heiltä pyydetään perustelua?

- 1 = Ei lainkaan usein
- 2 = Ei kovin usein
- 3 = Usein
- 4 = Erittäin usein
- 5 = Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelemaan päätöksiään tai toimenpiteitään
- (8 = En osaa sanoa)

q19. Seuraavat kysymykset koskevat sitä, mitä velvollisuuksia sinulla mielestäsi on Suomen poliisia kohtaan. Käytä asteikkoa, jossa 0 tarkoittaa "Ei lainkaan velvollisuuteni" ja 10 "Täysin minun velvollisuuteni".

Missä määrin sinulla mielestäsi on velvollisuus:

Tukea poliisin tekemiä päätöksiä silloinkin, kun olet niistä eri mieltä?

EI LAINKAAN VELVOLLISUUTENI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 TÄYSIN MINUN VELVOLLISUUTENI

(88 = en osaa sanoa)

Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka et ymmärtäisi tai hyväksyisi niiden perusteita?

EI LAINKAAN VELVOLLISUUTENI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 TÄYSIN MINUN VELVOLLISUUTENI

(88 = en osaa sanoa)

Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka et pitäisi tavasta, jolla poliisi sinua kohtelee?

EI LAINKAAN VELVOLLISUUTENI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 TÄYSIN MINUN VELVOLLISUUTENI

(88 = en osaa sanoa)

q20. Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien Suomen poliisia koskevien väittämien kanssa?

	1 Täysin samaa mieltä	2 Samaa mieltä	3 Ei samaa eikä eri mieltä	4 Eri mieltä	5 Täysin eri mieltä	8 En osaa sanoa
Yleisesti ottaen poliisilla on sama käsitys oikeasta ja väärästä kuin minulla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisi puolustaa arvoja, jotka ovat tärkeitä kaltaisilleni ihmisille	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yleisesti ottaen hyväksyn tavan, jolla poliisi tavallisesti toimii	☐	☐	☐	☐	☐	☐

q21. Miten todennäköisenä pidät sitä, että:

	1 Erittäin todennäköisenä	2 Melko todennäköisenä	3 Melko epätodennäköisenä	4 Erittäin epätodennäköisenä	5 En osaa sanoa
Kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät häiritä poliisin toimintaa tai vaikuttaa siihen epäeettisellä tavalla (korruptio)?	☐	☐	☐	☐	☐
Poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa, kuten esim. sisäisiä varkauksia, petoksia tai omaisuuden väärinkäyttöä?	☐	☐	☐	☐	☐

q22. Miksi luotat tai et luota Suomen poliisin toimintaan? Mikä tai mitkä asiat vaikuttavat luottamukseen kaikkein eniten?

Kiitos vastauksistasi!

Loppuviitteet

- 1 Tutkimuksen kohdejoukko koostuu sekä Suomessa asuvista Suomen kansalaisista että sellaisista muiden maiden kansalaisista, jotka ovat vastaushetkellä Suomessa ja valikoituvat sattumalta tutkimuksen otokseen. Tutkimuksen tekstissä käytetään ”kansalaisten” tai ”kansalaisarvioiden” termejä. Niitä käytetään yleisesti, niin että ne viittaavat kaikkiin tutkimukseen osallistuneisiin ja tutkimuksen kohdejoukon henkilöihin. Henkilön suhde oikeusjärjestelmään on tutkimuksen tekohetkellä oikeutta ja turvaa saavan henkilön suhde, joka äidinkielestä, kansallisuudesta tai Suomen kansalaisuudesta riippumatta vastaa kansalaisuuden politiikanteoreettista (sopimusteoreettista) merkitystä: oikeudet vaihtelevat henkilöiden aseman mukaan, mutta jokainen henkilö saa hänelle kuuluvan oikeus- ja valtiojärjestyksen suojan, yhdenvertaisena muihin samassa asemassa oleviin henkilöihin nähden.
- 2 *Legitimizeetillä* tarkoitetaan tässä tutkimuksessa kansalaisten kokemusta siitä oikeutuksesta, joka instituutiolla (tässä tapauksessa poliisilla) julkista valtaa käyttävänä toimijana heidän näkemyksensä mukaan on.
- 3 Undersökningens målgrupp består både av finska medborgare bosatta i Finland och av sådana medborgare i andra länder som befinner sig i Finland vid svarstidpunkten och som av en slump väljs ut till undersökningens urval. I undersökningens text används termerna "medborgare" eller "medborgarnas bedömningar". De används allmänt så att de hänvisar till alla som deltagit i studien och till personer i studiens målgrupp. En persons förhållande till rättssystemet är ett förhållande av en person som vid tidpunkten för undersökningen får rätt och skydd och som oberoende av modersmål, nationalitet eller finskt medborgarskap motsvarar medborgarskapets politiska teoretiska (avtals-teoretiska) betydelse: rättigheterna varierar beroende på personens ställning, men varje person får ett rätts- och statskick som är jämlikt med andra personer i samma ställning.
- 4 I denna studie avser *legitimitet* medborgarnas upplevelser av den behörighet som institutionerna (i detta fall polisen) som utövare av offentlig makt har enligt dem.
- 5 The target group of the study consists both of Finnish citizens and other nationals who are resident in the country and who happen to be selected to the sample of the study. The terms "citizens" or "citizens' assessments" are used frequently in the text. They are used as universal concepts in that they refer to the entire target population and all respondents of the study. At the time the study was conducted, the respondents—in their relationship with the judicial system—were recipients of legal protection and security, fulfilling the definition of citizenship, from the viewpoint of political theory (contract theory), regardless of their native language, nationality, or formal Finnish citizenship status: their rights vary, person-to-person, but each of them obtains the legal and constitutional protection to which he or she is entitled, on an equal basis with other persons in the same position.
- 6 In this study, *legitimacy* refers to the justification that an institution (in this case, the police) has as an agent that exercises public authority, as assessed by the citizens.
- 7 Ks. loppuviite 1.

- 8 Ks. Vuorensyrjä & Rauta, 2021. Poliisibarometritutkimus 2022–2024, kehittämissuunnitelma. ID–2151638, Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere. Kehittämissuunnitelma laadittiin sisäministeriön pyynnöstä. Ks. SM, 2020. *Poliisibarometrin kehittäminen*. SM2035098, SMDno-2020-2632, Sisäministeriö, Helsinki.
- 9 Puhdas julkinen hyödyke on hyödykeluonteeltaan tyhjentyvätön (nonrival) ja poissulkeamaton (nonexcludable). Näitä hyödykkeitä tai palveluja ei yleensä ole lainkaan, tai niitä on liian vähän (suboptimaalisesti), ellei niitä tuoteta yhteisesti. Julkisista hyödykkeistä ja ulkoisvaikutuksista ks. Samuelson, 1954; Cornes & Sandler, 1986.
- 10 European Social Survey, ESS, 2010; 2018; 2020; 2023; Keskinen ym., 2023.
- 11 Eurooppalaisten maiden maakohtaiset tulokset ESS-hankkeessa; Ruotsin tulokset Ruotsin kansallisissa turvallisuustutkimuksissa, Helldén ym., 2024; ks. myös esim. Kääriäinen, 2008.
- 12 Marshall ym., 2017; RSF, 2025; WJP, 2025; World Bank, 2003; 2025; Freedom House, 2025.
- 13 Rikoksen kohteeksi joutumista tutkitaan poliisibarometritutkimuksen lisäksi myös muun muassa Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa (Bauker & Näsi, 2024) sekä Helsingin turvallisuustutkimuksessa (Keskinen ym., 2023).
- 14 Korotuspainojen ja analyysipainojen suhteelliset jakaumat ovat samat, mutta aineistokuvauksessa painojen avulla lasketut havaintomäärät (lukumäärät) eroavat toisistaan. Tutkimukseen vastanneiden lukumäärät ja osuudet korotetaan korotuspainojen avulla vastaamaan painokriteerien mukaisissa suhteissa koko perusjoukkoa. Korotuspainojen avulla laskettuna havaintoja on koko aineistossa yhteensä $N = 4\,364\,067$ kappaletta. Tämä on tutkimuksen kohdejoukon eli perusjoukon koko. Analyysipainot säilyttävät korotuspainojen avulla lasketut suhteelliset osuudet jakaumissa, keskiluvuissa ja hajontaluvuissa, mutta analyysipainot palauttavat havaintojen lukumäärän alkuperäiseen, todelliseen mittakaavaan. Analyysipainojen avulla laskettuna havaintoja on koko aineistossa yhteensä $N = 4164$. Tämä on sama määrä kuin vastaajien todellinen määrä painotamattomassa aineistossa.
- 15 Vuoden 2016 poliisibarometritutkimusta varten pyydettiin katoa koskeva laskelma tiedonkeruun kilpailutuksen voittaneelta markkinatutkimuslaitokselta eli Taloustutkimus Oy:ltä. Taloustutkimuksen kenttähaastattelijoiden laskelman perusteella tutkimuksessa tavoiteltiin yhteensä 7108 haastateltua henkilöä/haastattelua. Noin 55 %:ssa näistä tapauksista henkilöä ei tavoitettu haastattelua varten, noin 31 % tavoitelluista kieltäytyi haastattelusta ja noin 14 %:ssa tapauksessa haastattelu toteutui (1007 haastateltua henkilöä). (Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016; Vuorensyrjä & Rauta, 2021.)
- 16 Kysymyksessä puhutaan ”palo- ja pelastustoimesta”, eikä siinä erotella toisistaan ammattipalokuntia ja sopimuspalokuntia, koska vastaajat eivät välttämättä osaa tehdä tätä eroa. Sopimuspalokuntien merkitys on Suomessa joka tapauksessa suuri. Kun vapaaehtoinen palokunta eli palokuntatoimintaa varten perustettu yhdistys (VPK) tekee sopimuksen oman alueensa pelastusviranomaisen kanssa, siitä tulee sopimuspalokunta. Sopimuspalokunnat huolehtivat merkittävästä osasta Suomen kaikkia pelastustehtäviä. Sopimuspalokuntien toiminta-alue kattaa alueellisesti noin 90 % Suomen pinta-alasta ja tällä alueella asuu noin 46 % väestöstä. Ks. tarkemmin Pelastustoimi.fi, 2025, Sopimuspalokunnat. Verkkosijainti: <https://www.pelastustoimi.fi/pelastustoimi/sopimuspalokunnat> (15.4.2025). Ks. myös <https://pelastustoimi.fi/etela-savo/sopimuspalokunnat> (15.4.2025). Pelastustoimesta ja pelastuslaitosten toiminnasta kokonaisuutena ks. <https://pelastustoimi.fi/etusivu> (15.4.2025).

- 17 European Social Survey on sisällöllisesti kattava ja tieteellisesti kunnianhimoinen eurooppalainen tutkimussarja. Se toteutetaan satunnaisotannan ja henkilökohtaisten haastattelujen avulla koko Euroopassa. Mainitussa vuoden 2010 ESS-tutkimushankkeessa havaintomäärä oli noin 50 000 havaintoyksikköä. Tutkimus toteutettiin tuolloin 28 maassa.
- 18 Poliisiammattikorkeakoulu on pyytänyt ja saanut ESS-tutkimushankkeen kansainvälisiltä ja kansallisilta vastuuhenkilöiltä luvan soveltaa kysymyssarjoja poliisibarometritutkimuksessa, sekä alkuperäistä englanninkielistä lomakeversiota että sen kaksisuuntaisia kansallisia käännöksiä (suomi, ruotsi).
- Euro-Justis -hanke perustui teoreettisesti Tom Tylerin (1990/2006) proseduraalisen oikeudenmukaisuuden teoriaan ja David Beethamin (1991) vallan legitimaation teoriaan. Kummassakin näistä teorioista on perustavia sisäisiä ongelmia, minkä vuoksi Euro-Justis -hankkeessa kehitettyjen mittareiden tulkinta tässä tutkimuksessa eroaa niiden alkuperäisestä tulkinnasta (ks. Bottoms & Tankebe, 2012; 2021; Vuorensyrjä, 2023).
- Euro-Justis -hankkeessa poliisin vaikuttavuus (effectiveness), poliisin proseduraalinen oikeudenmukaisuus (procedural justice) ja poliisin distributiivinen oikeudenmukaisuus (distributive justice) miellettiin luottamuksen ulottuvuuksiksi, poliisin toiminnan lainmukaisuus (legality), kansalaisten kokemus velvollisuudesta noudattaa poliisin päätöksiä (obligation to obey the police) ja poliisin arvojen ja kansalaisten arvojen keskinäinen yhdenmukaisuus (moral alignment) miellettiin legitimitietin ulottuvuuksiksi. Tässä tutkimuksessa näitä ulottuvuuksista tutkitaan analyttisesti toisistaan erillään, omina ulottuvuuksinaan (lainmukaisuuden ulottuvuutta lukuun ottamatta, joka ei sisälly tähän tutkimukseen; lainmukaisuuden ulottuvuuden kysymyssarjassa oli rakennevaliditeetin ongelmia, eikä tämä ulottuvuus ole toiminut oletetulla tavalla suomalaisessa aineistossa, ks. Vuorensyrjä, 2023).
- Erityisesti proseduraalista oikeudenmukaisuutta ja velvollisuusulottuvuutta koskeva tulkinta eroaa alkuperäisestä tulkinnasta. Oma tulkintamme on, että proseduraalinen oikeudenmukaisuus, samalla kun se on kytköksissä luottamuksen ilmiöön, on osa legitimititeettifaktoria, yksi sen ydinulottuvuuksista, kun taas velvollisuusulottuvuus, jonka Tyler ja Euro-Justis -hanke mielsivät legitimitietin ytimeksi, ei välttämättä kuulu legitimitietin käsitteen alaan lainkaan (Vuorensyrjä, 2023; ks. myös Bottoms & Tankebe, 2012; 2021).
- 19 Korruptiota koskevia ESS-tutkimushankkeen kysymyksiä ei sisällytetty poliisibarometritutkimukseen, koska poliisibarometritutkimuksessa on pitkään seurattu kansalaisten arvioita korruptiosta vakiintuneiden kysymysten avulla. Poliisitoiminnan vaikuttavuutta (effectiveness) koskevista ESS-hankkeen tutkimuskysymyksistä jätettiin pois yksi kysymys, joka on kuvattu poliisibarometritutkimuksessa ESS-tutkimusta konkreettisemmalla tavalla ja joka on siten vastaajalle ESS-tutkimuksen lähes vastaavaa kysymystä havainnollisempi. ESS-tutkimuksessa 2010 kysyttiin: "Jos kotinne lähellä tapahtuisi väkivaltarikos ja joku soittaisi poliisille, kuinka hitaasti tai nopeasti luulisitte heidän saapuvan tapahtumapaikalle?" [0 = Erittäin hitaasti ... 10 = Erittäin nopeasti] Poliisibarometritutkimuksissa on kysytty: "Jos olisit juuri nyt kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisit poliisin olevan tapahtumapaikalla?" [1 = 0-5 min. ... 7 = kaksi tuntia tai enemmän].
- 20 Poliisiammattikorkeakoulu havaitsi aineistovirheen 27.2.2025 ja tiedotti asiasta poliisibarometriprojektin kaikille osapuolille. Tilastokeskus toimitti korjatun 2022-aineiston poliisibarometriprojektille heti tiedon saatuaan, niin että korjattu aineisto saatiin raportointikäyttöön helmi-maaliskuun vaihteessa 2025. Virheellistä aineistoa ei ehditty jakamaan Tietoarkistosta eteenpäin jatkotutkimukseen.

- 21 "Luotan suomen poliisin toimintaan, että se on oikeuden mukaista ja turvallista ulkomaihin verrattuna. Poliisin liika voimankäyttö huolestuttaa."; "Luotan, että poliisi hoitaa sille osoitetut tehtävät ja toimii parhaan ymmärryksensä mukaisesti. Yksittäisten poliisien toiminta voi kuitenkin olla omien arvojeni vastaista (mm. rasismi poliisin sisällä) ja sattumanvaraistakin. En hyväksy myöskään liiallista voimankäyttöä tilanteissa, jossa ei ole välitöntä väkivallan uhkaa (esim. Elokapinaa vastaan)".
- 22 "Pääasiassa luotan poliisin toimintaan, sillä poliisilla on hyvä koulutus ja organisaatiossa ei esiinny merkittävää korruptiota. Suomessa poliisi pyrkii suojelemaan kansalaisia eikä käytä turhaa väkivaltaa. Luottamus on viime vuosina kuitenkin rakoillut tilanteisiin, joissa poliisin apua kaipaava on etniseltä taustaltaan ei kantasuomalainen, päihteidenkäyttäjä tmv. heikompiosainen."; "Suomalainen poliisi toimii lain mukaan ja selvittää tilanteet yleensä puhumalla."
- 23 Luokittelua muutettiin aiemmista tutkimuksista vuoden 2016 tutkimukseen, koska aiempien tutkimusten luokittelu ei tyhjentänyt kaikkien mahdollisten vastausten asteikkoa. Ennen vuoden 2016 tutkimusta tämän tutkimuksen kolmea viimeisintä sisällöllistä vastausvaihtoehtoa vastaavat neljä vaihtoehtoa olivat "Alle tunnin", "Yli tunnin", "Alle kaksi tuntia" ja "Yli kaksi tuntia". Näistä vastausvaihtoehdot "Yli tunnin" ja "Alle kaksi tuntia" on yhdistetty toisiinsa siten, että niiden prosenttiosuudet on aiemmista jakauksista laskettu yhteen, käytännössä uuteen luokkaan "Yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia". Uudessa luokittelussa myös ne vastaajat, jotka vastasivat "tunnin", tai "kaksi tuntia", on voitu sijoittaa vastausasteikolle.
- 24 Standardoimaton regressioyhtälö (kuvio 3.3) on
- $$E_i(A) = 2,110 + 0,107A_i + \varepsilon_i$$
- jossa $E_i(A)$ on poliisibarometritutkimuksen vastaajien keskimääräinen arvio toimintavalmiusajoista poliisilaitosalueella i (Likert-asteikolla 1–7), ja A_i on poliisilaitoksen i toimintavalmiusaika A -tehtävissä vuonna 2024 ($t = 5,389$, $p < .001$).
- 25 Standardoimaton regressioyhtälö (kuvio 3.4) on
- $$A_i = 5,017 + 0,641E_i(km) + \varepsilon_i$$
- jossa A_i on poliisilaitoksen i keskimääräinen toimintavalmiusaika A -kiireellisyysluokan tehtävissä vuonna 2024 ja $E_i(km)$ on poliisibarometritutkimuksen vastaajien keskimääräinen etäisyysarvio lähimpään poliisiasemaan poliisilaitoksen i alueella ($t = 5,603$, $p < .001$).
- 26 Luokittelua muutettiin aiemmista tutkimuksista vuoden 2016 tutkimukseen, koska aiempien tutkimusten luokittelu ei ollut käsitteellisesti selvä. Aiempia vastausvaihtoja luonnehti looginen päällekkäisyys: [Päivittäin; Viikoittain; Useamman kerran kuukaudessa; Kerran kuukaudessa; Harvemmin; Ei koskaan; En osaa sanoa].
- 27 Rikoksen kohteeksi joutumisen jakaumat muuttuivat Sirenin (2011) ennakoimalla tavalla vuoden 2022 tutkimuksesta vuoden 2024 tutkimukseen. Jakaumissa tapahtuneet muutokset tutkimusvuosien 2022 ja 2024 välillä ovat voineet aiheutua muistakin kuin menetelmällisistä muutoksista (tutkimuksen kontekstissa, rikollisuudessa, rikoksia koskevissa tulkinnoissa, jne.), mutta muutoksen mittakaava on niin suuri ja systemaattinen yli eri rikostyyppien, että on hyvin todennäköistä, että se on suurelta osalta aiheutunut menetelmämuutoksesta.

Muutoksen mittakaavaa voidaan tarkastella seuraavan yksinkertaisen laskelman avulla.

$$\Delta R = \frac{(R_{2024} - R_{2022})}{R_{2022}}$$

R_{2022} on niiden vastaajien osuus (%) kaikista kysymykseen vastanneista henkilöistä, jotka vuoden 2022 aineistossa kertoivat joskus elämänsä aikana joutuneensa jonkin tietyn rikostyyppin R kohteeksi, siis esimerkiksi seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi (seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksessa osuus oli vuoden 2022 tutkimuksessa noin 15,9 %). R_{2024} on vastaava osuus vuoden 2024 aineistossa (noin 19,7 %). Lisäystä suhteellisessa osuudessa on noin 3,8 prosenttiyksikköä ($R_{2024} - R_{2022}$), vuoden 2022 osuuteen R_{2022} suhteutettuna $\Delta R \approx +0,237$. Tällä tavoin laskettuna muutos vuosien 2022 ja 2024 välillä oli suurin aseellisissa uhkauksissa $\Delta R \approx +0,869$. Todennäköisesti "aseellisen uhkauksen" tulkinta uudessa tutkimuksessa laajeni merkittävästi vanhanmuotoiseen tutkimukseen verrattuna. Pahoinpitelyjen osalta $\Delta R \approx +0,742$, asuntomurtojen tai asuntomurtojen yritysten osalta $\Delta R \approx +0,325$ ja seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa, kuten todettua, $\Delta R \approx +0,237$. Omaisuuden varastamisen tapauksissa $\Delta R \approx +0,119$. Omaisuuden vahingoittamisen tapausten ($\Delta R \approx -0,007$) ja muiden rikosten ja haitantekojen tapausten ($\Delta R \approx -0,058$) osalta muutos oli negatiivinen.

- 28 Q2 (2022): "Oletko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta? Jos olet, kuka sinua uhkaili tai painosti?" Q3: "Jos olet kokenut uhkailua tai painostusta rikosprosessissa (kysymys Q2), ilmoititko viimeisimmästä sellaisesta tapauksesta poliisille tai muille viranomaisille?"
- 29 "Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att någon närstående till dig ska drabbas av brott?"
- 30 "Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att du ska drabbas av inbrott i din bostad?"
- 31 "Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att du ska bli rånad?"
- 32 "Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att du ska bli våldtagen eller på annat sätt sexuellt angripen?"
- 33 "Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att du ska bli misshandlad?"
- 34 Toisena tarkennuksena kysyttiin, "Innebar händelsen eller någon av händelserna att någon utnyttjade dig sexuellt då du sov eller var så påverkad att du inte kunde försvara dig?" Tällä tavoin tarkennetun rikoksen kohteeksi oli joutunut 1,1 % naisista.
- 35 Mielenkiintoa tässä yhteydessä on myös Toimittajat ilman rajoja -järjestön lehdistönvapausindeksillä. Lehdistönvapaus on osa sananvapauden laajempaa käsitettä ja ilmiöalaa. Vuoden 2024 lehdistönvapausindeksissä Suomi oli 180 maan vertailussa viides (5., ks. Reporters Sans Frontières, RSF, 2025, <https://rsf.org/fr/classement>).
- 36 World Justice Projectin uusimmassa rule of law -indeksivertailussa vuodelta 2024 oli mukana yhteensä 142 maata. Suomen sijaluku WJP:n vertailututkimuksessa oli kolmas; WJP, 2025, edellä Tanska ja Norja.
- 37 Reader's Digest (2025). *Most Honest Cities: The Reader's Digest "Lost Wallet" Test*. <https://www.readersdigest.ca/travel/world/most-honest-cities-world/>.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi